

ABDURRAHİM KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE HİCİV

Mustafa ÇİÇEK

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ali PULAT

Uşak

Haziran, 2020

ABDURRAHİM KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE HİCİV

Mustafa ÇİÇEK

Yüksek Lisans Tezi

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ali PULAT

Uşak

Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Haziran, 2020

ÖZET

ABDURRAHİM KARAKOÇ’UN ŞİİRLERİNDE HİCİV

Mustafa ÇİÇEK

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Haziran 2020

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ali PULAT

Hiciv, genellikle şiir bazen de düzyazıyla kişi, toplum, siyaset, kültür vb. pek çok konuyu, estetik bir kaygı taşımak kaydıyla, eleştirmek demektir. Müstakil bir tür olan hicvin gülme kavramıyla yakın bir ilişkisi vardır. Hiciv, komiğin alt dallarından biridir. Hicvin akraba türleri olan mizah, ironi, parodi; komik başlığı altında incelenen diğer türlerdir.

Hiciv, Batı edebiyatında “satır” terimine karşılık gelmektedir. “Hiciv” bize Divan edebiyatından kalma bir terimdir ve bu türün edebiyatımızdaki yaygın kullanımı bu şekildedir. Hicvin Halk edebiyatındaki karşılığı “taşlama”, günümüz Türkçesiyle kullanımı ise yergidir.

Abdurrahim Karakoç, başta hiciv şiirleri olmak üzere, Türk edebiyatının önemli şairlerinden biridir. Çok yönlü bir şair olan Abdurrahim Karakoç, hiciv şiirlerinin yanında aşk ve doğa şiirleri de yazmıştır. Şair bir ailenin çocuğu olan Karakoç; dedesi ve babasından şiire dair çok şey öğrenmiştir. Özellikle babasından aldığı dini eğitim ve küçük yaşlardan itibaren okumaya olan tutkusu, Karakoç’u besleyen önemli damarlardan birkaçı olmuştur.

Küçük yaşlarda arkadaşlarını hicvetmekle şiir yazmaya başlayan Karakoç, başta köyü Cela olmak üzere çevresini gözlemlemiş ve insanları tahlil etmiştir. Karakoç, Anadolu insanının mutluluğuna, aşkına, kederine, derdine ve nice haline şahit olmuş

bir kişidir. Anadolu insanı, Karakoç'u hep ilgilendirmiş ve bu insanların dertleri Karakoç'un hiciv şiirlerini besleyen en önemli kaynak olmuştur. Anadolu insanını ilgilendiren diğer konular da Karakoç'un hiciv şiirlerinde hep yer bulmuştur. Bu manada Karakoç'un şiirlerinde yoğun bir hiciv varlığı söz konusudur. Karakoç, başta siyaset olmak üzere birey, toplum, kültür ve pek çok konuyu şiirlerinde hicvetmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Abdurrahim Karakoç, Hiciv, Şiir.*

ABSTRACT**SATIRE IN THE POEMS OF ABDURRAHİM KARAKOÇ**

Mustafa ÇİÇEK

Department of Turkish Language and Literature

Uşak University Graduate Education Institute, June 2020

Advisor: Assist. Prof. Dr. Ali PULAT

Satire means criticizing many issues such as person, society, politics, culture, etc. with an aesthetic concern by means of usually poetry, sometimes prose. Satire, which is a separate species, has a close relationship with the concept of laughing. Satire is one of the lower branches of the comic. Humor, irony, parody, other genres of satire, are another species studied under the title of comic.

Satire corresponds to the term “satir” in Western literature. “Satire” is a term left by Divan Literature and this is the common use of this genre in our literature. Its meaning in Folk Literature is “grinding” and its use in today's Turkish is ridicule.

Abdurrahim Karakoç is one of the important poets of Turkish literature, especially satire poems. Abdurrahim Karakoç, a versatile poet, wrote love and nature poems besides satirical poems. Karakoç, the child of a poet family, learned a lot about poetry from his grandfather and father. The religious education he received from his father and his passion for reading from a young age were some of the important veins that fed Karakoç.

Karakoç, who started to write poetry by satirizing his friends at a young age, observed his environment, especially the village Cela, and analyzed people. Karakoç is a person who witnessed the happiness, love, sorrow, trouble and beauty of the Anatolian people. Anatolian people have always been interested in Karakoç and the troubles of these people have been the most important source of Karakoç's satire poems. Other issues concerning the Anatolian people have always been included in

the satirical poems of Karakoç. In this sense, there is an intense satire in Karakoç's poems. Karakoç satirized individuals, society, culture and many subjects, especially politics, in his poems.

Key Words: *Abdurrahim Karakoç, Satire, Poem.*

ÖNSÖZ

Hiciv gerek Türk edebiyatı gerekse Dünya edebiyatında sevilmeyen bir tür olmuştur. Yanlışa karşı sanatın başkaldırısı olan hiciv, güç ve otoriteyi rahatsız etmiştir. Bunun yanında hiciv literatüre sevilmeyen bir tür olarak geçmesine rağmen dürüst insanların eleştiri aracı, mazlumların ise zulüm karşısında varlık gösterebildiği bir ses niteliğindedir. Sanatçı tarafından bakıldığında ise hiciv biraz daha farklı bir konumdadır. Hiciv sanatçının susturamadığı dili, eğemediği başı, zapt edemediği kalemidir. Bu susturulamayan dil, eğilemeyen baş ve zapt edilemeyen kaleme örnek verilebilecek en önemli sanatçılardan biri şiirlerin serdengeçtisi Abdurrahim Karakoç'tur.

Hiciv, her dönemde kendine gözü kara bir sanatçı, hedef alınan bir kitle ve sessiz çığlıklar şeklinde hicivleri destekleyen bir halk bulmuştur. Hiciv bu manada her devrin sanatıdır. Bu, daha önce yapılmış çalışmalar incelendiğinde de bir kez daha onadığımız bir bilgidir. Hiciv türünün birçok şiire konu edildiği görülmektedir. Siyasetten topluma, bireyden kültüre pek konu hicvin dalayıcı üslubundan kendini kurtaramamıştır. Geçmiş ve yakın dönemlere ait pek çok bilgi, çalışmamıza kaynaklık etmiş durumdadır.

“Abdurrahim Karakoç'un Şiirlerinde Hiciv” isimli bu çalışma, giriş bölümü ile birlikte üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde tezin amacı, kapsam ve sınırlılıkları, yöntemi belirtilmiş ve açıklanmıştır.

Birinci bölümde Abdurrahim Karakoç'a dair bilgiler; Hususi Hayatı, Genel Bilgiler, İlgi Uyandıran Meseleler ve Eserleri olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Karakoç'a dair bilinmesi gereken tüm konular ayrıntılı bir şekilde ele alınmış ve mümkün olduğunda hiçbir detay atlanmaksızın verilmiştir. Karakoç hakkında derinlemesine bilgi verilen bu bölümde şair hakkında daha önce yapılmış çalışmalar referans alınmıştır.

İkinci bölümde hiciv kavramının detaylı bir şekilde açıklanması yer almaktadır. Bu bölüm Gülme ve Komik Kavramları, Hicvin Tanımı ve Özellikleri, Hicvin Türk Edebiyatındaki Yeri, Hicvin Akraba Türlerle İlişkisi, Hicvin Estetiği, Hicvin Amaçları, Hicvin Konuları, Hicvin Türk Edebiyatındaki Yeri olmak üzere sekiz başlıktan oluşmaktadır. Gülme, komik ve hiciv kavramları üzerine daha önce yapılmış çalışmalardan bu bölümde önemli derecede faydalanılmıştır.

Üçüncü bölümde Abdurrahim Karakoç'un en belirgin hiciv şiirleri verilerek açıklanmış ve çalışmada verilmeyen hiciv şiirleri ise isimleri verilmek suretiyle çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu bölüm Kişisel Hiciv, Sosyal Hiciv, Siyasi Hiciv ve Kültürel Hiciv olmak üzere dört bölümde ele alınmıştır. Bu bölümler Abdurrahim Karakoç'un hiciv şiirlerindeki konu tasnifine göre oluşturulmuştur. Gerek ana başlıklar gerekse alt başlıklardaki hiciv konuları Abdurrahim Karakoç'un aynı konuyu eleştirdiği köşe yazılarıyla desteklenmiştir.

Çalışmamı, siz değerli okuyucu ve araştırmacıların istifadesine sunmadan önce, tezi hazırlama aşamasındaki değerli katkılarından ötürü değerli hocam, tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ali PULAT'a, teknik meselelerde vermiş olduğu destekten ötürü Nesibe ÖZKAN'a, tezin okunması, imla-noktalama gibi konulardaki görüşlerinden dolayı Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, Ablam Sümeyye HALİLOĞLU'na ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni arkadaşım Sebahat Aygül ÜZEL'e teşekkür ediyorum.

Yoğun gayretler içerisinde hazırladığım bu çalışmamı, aldığım her kararda bana güvenen ve arkamda duran **AİLEME** armağan ediyorum.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Mustafa Çiçek

Doğum Yeri ve Tarihi : Uşak/1996

Lisans : (2014-2018) Uşak Üniversitesi Fen Edebiyat
Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yüksek Lisans : (2018-2020) Uşak Üniversitesi, Lisanüstü Eğitim
Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Bilimsel Faaliyet:

Makale: Pulat, A. ve Çiçek, M. (2020). Abdurrahim Karakoç'un Hasan'a Mektuplar Şiir Kitabında Hiciv, International Social Sciences Studies Journal 60 (6), 1595-1615.

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce, YÖKDİL (Eylül 2018): 70.00

İletişim

e-posta adresi : mcicek304@gmail.com

KISALTMALAR

Dr. : Doktor

Öğr. : Öğretim

Assist. : Assistant

Prof. : Profesör

s. : Sayfa

vb. : Ve Benzeri

yy. : Yüzyıl

Ed. : Editör

Çev. : Çeviren

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ.....	v
ÖZGEÇMİŞ	vii
KISALTMALAR	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
GİRİŞ	1
TEZİN AMACI.....	1
TEZİN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI.....	1
TEZİN YÖNTEMİ	2
1. BÖLÜM: ABDURRAHİM KARAKOÇ	3
1.1. HUSUSİ HAYATI	3
1.1.1. Doğumu, Ailesi ve Çocukluğu	3
1.1.2. Tahsili ve Kendini Geliştirmesi	4
1.1.3. Yetişmesinde Dedesi ve Babasının Katkısı	7
1.1.4. Askerlik	9
1.1.5. Mesleği	10
1.1.6. Evlilik	11
1.1.7. Emeklilik ve Ankara'ya Taşınması	11
1.1.8. Mahkeme ve Hapishane.....	12
1.1.9. Ölümü.....	12
1.2. GENEL BİLGİLER	13
1.2.1. Kişiliği	13
1.2.2. Siyasi Hayatı	15
1.3. DÜNYA GÖRÜŞÜ	19
1.3.1. Bir Müslüman Olarak Abdurrahim Karakoç	19
1.3.2. Bir Türk-İslam Ülkücüsü Olarak Abdurrahim Karakoç	21
1.4. İLGİ UYANDIRAN MESELELER	22
1.4.1. Av Tutkusu.....	22
1.4.2. Doğa Tutkusu.....	22
1.4.3. Mihriban Meselesi	23
1.5. SANAT HAYATI	29

1.5.1.	Beğendiği Sanatçılar	29
1.5.2.	Üne Kavuşması	30
1.5.3.	Şiir Sanatına Dair	32
1.5.4.	Şiirlerinin Bestelenmesi	36
1.5.5.	Hiciv Sanatına Dair	37
1.5.6.	Ödül Almaması	39
1.5.7.	Yazı ve Şiirlerini Yayımladığı Yayın Organları	40
1.5.8.	Eserleri	40
2.	BÖLÜM: HİCİV	44
2.1.	GÜLME VE KOMİK KAVRAMLARI	44
2.2.	HİCVİN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ	46
2.3.	HİCVİN DÜNYA EDEBİYATINDAKİ YERİ	52
2.3.1.	Arap Edebiyatı.....	52
2.3.2.	Fars Edebiyatı.....	57
2.3.3.	Batı Edebiyatı	59
2.4.	HİCVİN AKRABA TÜRLERLE İLİŞKİSİ	62
2.5.	HİCVİN ESTETİĞİ	71
2.6.	HİCVİN AMAÇLARI	75
2.7.	HİCVİN KONULARI	78
2.8.	HİCVİN TÜRK EDEBİYATINDAKİ YERİ	82
2.8.1.	Halk Edebiyatı	82
2.8.2.	Divan Edebiyatı	86
2.8.3.	Yeni Türk Edebiyatı	93
3.	BÖLÜM: HİCİV ŞİİRLERİNİN KONU BAKIMINDAN TASNİFLENMESİ VE AÇIKLANMASI	102
3.1.	KİŞİSEL HİCİV	102
3.1.1.	Kendilerini Konu Alan Hicivler	103
3.1.2.	Ağır Sözlerle Yapılan Hicivler	106
3.1.3.	İsim Verilerek Yapılan Hicivler	109
3.1.4.	Tekil Belirsiz Kişileri Konu Alan Hicivler.....	112
3.1.5.	Çoğul Belirsiz Kişileri Konu Alan Hicivler.....	115
3.2.	SOSYAL HİCİV	118
3.2.1.	Topluma Yönelik Hiciv.....	118
3.2.1.1.	Ahlak Eleştirisi	119

3.2.1.2.	İnanç Eleştirisi	124
3.2.1.2.1.	Dini Değerlere Saldıranlar veya Karşı Olanları Konu Alan Hicivler	125
3.2.1.2.2.	Mevcut Din Anlayışını Konu Alan Hicivler	127
3.2.1.2.3.	Müslümanların Durumlarını Konu Alan Hicivler	130
3.2.1.2.4.	Dine Aykırı Hareketleri Konu Alan Hicivler	133
3.2.1.3.	Batılılaşma Eleştirisi	133
3.2.1.4.	İdeoloji Eleştirisi	141
3.2.1.5.	Güruh Eleştirisi	150
3.2.1.6.	Kadın Eleştirisi	158
3.2.1.7.	Aydın Eleştirisi	163
3.2.2.	Ekonomiye Yönelik Hiciv	166
3.2.2.1.	Halkın Ekonomik Durumunu Konu Edinen Hicivler	167
3.2.2.2.	Ekonominin Yanlış Yönetilmesini Konu Alan Hicivler	169
3.2.3.	Adalet Yönelik Hiciv	173
3.2.3.1.	Hukuk Sistemini Konu Alan Hicivler	173
3.2.3.2.	Adaletsizlikleri Konu Alan Hicivler	179
3.2.4.	Düzene Yönelik Hiciv	181
3.2.5.	Kültüre Yönelik Hiciv	204
3.3.	SİYASİ HİCİV	210
3.3.1.	Ulusal Siyasete Yönelik Hiciv	211
3.3.1.1.	Siyasetin Genel Durumunu Konu Alan Hicivler	211
3.3.1.2.	Siyasi Parti ve Toplulukları Konu Alan Hicivler	222
3.3.1.3.	Siyasileri Konu Alan Hicivler	231
3.3.2.	Küresel Siyasete Yönelik Hiciv	248
3.4.	KÜLTÜREL HİCİV	260
3.4.1.	Dile Yönelik Hiciv	260
3.4.2.	Sanata Yönelik Hiciv	263
3.4.3.	Medyaya Yönelik Hiciv	266
	SONUÇ	275
	KAYNAKÇA	281

GİRİŞ

TEZİN AMACI

Bu çalışmanın amacı Abdurrahim Karakoç'un hiciv şiirlerini tespit etmek, tespit edilen bu şiirleri incelemek ve konu bakımından tasnif ederek açıklamak suretiyle vermektir. Abdurrahim Karakoç'un hiciv şiirleri üzerinden böyle bir çalışmanın yapılması, gerek şairin hiciv sanatını tanımak gerekse dönemin problemlerini bir şairin gözünden öğrenmek açısından önemlidir.

- Bu tez hazırlanırken şu sorulara cevap aranacaktır:
- Abdurrahim Karakoç nasıl bir hayat sürmüştür?
- Abdurrahim Karakoç hakkında ilgi uyandıran meseleler nelerdir?
- Gülme ve komik kavramlarının estetik boyutu nedir?
- Gülme ve komik kavramlarının hicivle ilişkisi nasıldır?
- Hicvin tanım ve özellikleri nedir?
- Hicvin dünya edebiyatındaki yeri nedir?
- Hicvin akraba türleriyle ilişkisi nasıldır?
- Hicvin estetik boyutu nasıldır?
- Hicvin amaçları nelerdir?
- Hicvin konuları nelerdir?
- Hicvin Türk edebiyatındaki yeri nedir?
- Abdurrahim Karakoç'un hiciv şiirleri hangileridir?
- Abdurrahim Karakoç'un hiciv şiirlerinin konu tasnifi nasıldır?
- Abdurrahim Karakoç'un en belirgin hiciv şiirlerinin açıklaması nasıldır?
- “Abdurrahim Karakoç'un Şiirlerinin Hiciv” tezinin sonuç ve değerlendirmesi nasıldır?

TEZİN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI

Abdurrahim Karakoç'un 16 adet şiir kitabı bulunmaktadır. Şair, bütün şiirlerini kitaplarına aldığını ve hiçbir şiirini reddetmediğini belirtmiştir. Buna paralel olarak, Abdurrahim Karakoç'un şiir kitapları haricinde başka bir kaynaktan şiirine rastlanmamıştır. Bu bağlamda Abdurrahim Karakoç'un 16 şiir kitabının tümü incelenmiş, bu kitaplardaki hiciv şiirleri tespit edilmiş ve tespit edilen şiirler incelenmiştir.

TEZİN YÖNTEMİ

Bu tezle alakalı olarak öncelikle Abdurrahim Karakoç'la alakalı kaynaklar tespit edilmiş ve taranmıştır. Sonrasında hicivle alakalı tüm kaynaklar tespit edilip taranmış, son olarak Abdurrahim Karakoç'un şiir kitapları taranmıştır.

Hicivle alakalı alt başlıkların belirlenmesinde Mustafa Apaydın'ın Türk Hiciv Edebiyatında Ziya Paşa (Apaydın, 1983) isimli çalışmasından yardım alınmıştır.

Abdurrahim Karakoç'un hiciv şiirlerinin konu bakımından sınıflandırılmasında Levent Çelik'in 1960-1980 Arası Türkiye'de Yayımlanmış Hiciv Plaklarının Tematik Açısından İncelenmesi (Çelik, 2003) isimli çalışmasından yardım alınmıştır.

Abdurrahim Karakoç'un hiciv şiirlerinin yorumlanmasında Şerife Çağın'ın Eşref'in Şiiri Ve Türk Hiciv Edebiyatındaki Yeri (Çağın, 2004) çalışmasından faydalanılmıştır.

1. BÖLÜM: ABDURRAHİM KARAKOÇ

1.1. HUSUSİ HAYATI

1.1.1. Doğumu, Ailesi ve Çocukluğu

Abdurrahim Karakoç, 7 Nisan 1932’de Kahramanmaraş’ın Elbistan ilçesine bağlı Cela köyünde doğar. Cela köyü, 1958 yılında belde olur. 1 Ocak 1983’te beldenin ismi Ekinözü olarak değiştirilir. 19 Eylül 1991’de ise Ekinözü, ilçe statüsü kazanır.

Şairin dedesi “Balcı Fakı” olarak da bilinen Mehmet Efendi’dir. Babası Ümmet Karakoç’tur. Annesi Fatma Hanım’dır. Karakoç, beş erkek kardeşin ikincisi olarak dünyaya gelmiştir. Ağabeyi, Türk edebiyatının tanınmış şairlerinden Bahattin Karakoç’tur. Diğer kardeşleri sırasıyla Osman Naci, Ertuğrul ve Mehmet Nafiz Karakoç’tur. “Osman Naci, yazarlığa meyletmiş ama onun gölgesinde kalmamak için yazmamayı tercih etmiştir” (Filiz, 2010, s. 1). Ertuğrul Karakoç, Milli Eğitim Bakanlığı müfettişliği yapmış ve buradan emekli olmuştur. Ertuğrul Karakoç’un çeşitli konularda kitapları bulunmaktadır. En küçük kardeşi Mehmet Nafiz Karakoç, Devlet Demiryolları’ndan emekli bir memurdur. Mehmet Nafiz’in basılmış kitapları bulunmaktadır. Dede Mehmet Efendi, Baba Ümmet ve beş erkek kardeş olmak üzere Karakoç ailesinin tüm erkekleri şairdir.

Abdurrahim Karakoç’un çocukluğu doğduğu köy olan Cela’da geçmiştir. Karakoç’un çocukluğu başta olmak üzere hayatı hakkındaki pek çok bilgi, kendi, ağabeyi Bahattin Karakoç’un anlattığı ve hakkında araştırma yapanların aktardığı anılarından oluşmaktadır.

“Çocukluğum şöyle böyle geçti. Kıt imkânlarla, kıtlık yıllarına rağmen hâlâ o günleri özlerim. Birçok kimseye o yılları anlatsam, “Özlenecek neresi var?” diyebilirler, amma ben hep çocuk yıllarımı sevdim” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 210). Çocukluğuyla ilgili özellikle maddi zorluklara değinen Karakoç buna rağmen çocukluk yıllarına özlem duyduğunu belirtmiştir. “Çocukluğum en zor şartlara rağmen en güzel yıllar. O günlerin üzüntüleri de, mutlulukları da bir başka geliyor gözlerimin önüne. Bulunmamak üzere kaybedilen güzellikler” (Kurt, 2013, s. 17). Bunun yanında Abdurrahim Karakoç üzerine biyografi niteliğinde bir kitabı olan İhsan Kurt, Karakoç’un çocukluğu hakkında şunları söylediğini belirtmiştir: “Acı, tatlı geçmiş olan o çocukluk günlerinde bazen haşarı, yerinde duramaz ama hep

araştıran, öğrenmek isteyen, çok meraklı biri olduğunu söylerdi Karakoç. Anlatırken çocukluğunu hep “özlediği yıllar” olarak hatırlar ve durgunlaşırdı” (2013, s. 16).

Edebiyatımızın tanınmış simalarından Karakoç, erken yaşlarda şiire gönül vermiştir. “Şiir yazmaya küçük yaşlarda başladım. Zaten bizim oralarda her genç şiir yazar. Bu tutku başka bir meşgalenin veya işin olmayışından gibime geliyor. Ben de avareydim, boşluğumu şiirle doldurmaya çalıştım” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 210).

Bahattin Ağabeyinin anlattığına göre Abdurrahim Karakoç’un çocukluğu hep araştırma ve öğrenme merakı içinde geçmiştir.

Abdurrahim benden iki yaş küçüktür. Dört tarafı dağlarla kuşatılmış küçük bir köyde yaşadık çocukluğumuzu. Ben bu dönemi uzun yaşadım, ama Abdurrahim uzun bir çocukluk dönemi yaşamadı, o çocukken de orijinal bir şeyler icat etmek, kendiliğinden bir yerlere varmak düşüyle kendi içine doğru çekildi. Babamın nice saatini, nice dolma kalemini bozdu ve çürüğe çıkardı, bu araştırma merakı yüzünden. Buna rağmen babamdan dayak yediğini, azarlandığını hiç görmedim. Bir beyaz atımız vardı. Abdurrahim ile ne zaman kavga ettikse hep o at yüzünden ettik; sen binmeyeceksin, ben bineceğim diye... (Kurt, 2013, s. 16).

1.1.2. Tahsili ve Kendini Geliştirmesi

Abdurrahim Karakoç ilköğrenimini köyün tek okulu olan Cela İlkokulunda tamamladı (Filiz, 2010, s. 2). Başarılı bir öğrenci olan Karakoç 5 yıl olan ilkokulu 4 yılda bitirdi (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 138). Karakoç anılarında, ilkokul yıllarını şu şekilde anlatır:

İlkokul yılları... İlk defa büyük sayılabilecek bir topluluğa katılmak. İlk öğretmenim, ilk defa yeni arkadaş olduklarım. Hatırlamak bile bir tuhaf ediyor beni. Tek öğretmen beş sınıfı aynı odada okutuyor. Sabahçı, öğlenci ne gezer. Hemi sabaha, hem öğleye derse gireriz. Yılmadan, usanmadan şefkatle bizleri yetiştiren baba tavırlı öğretmenlerimiz. Geceleri elinde gaz feneri ev ev dolaşp öğrencilerinin çalışmasını kontrol eden kundurası yırtık insan... Başarılı olduğumuz zaman bizden çok sevilen öğretmenimiz. Ben mi? Benim için öğretmenimin verdiği ödevleri, sorduğu soruları bilmemek züldü, çok çalışkan bir öğrenciydim. Bu sebeple de her öğretmen tarafından sevildim, takdir gördüm, örnek gösterildim. Kıskançlıklar yüzünden kavga yaptıklarımı hatırlıyorum. Tabii yenilmemek tek hedefim olduğundan yaramazlığa kaçan yönlerim de vardır (Kurt, 2013, s. 17).

Karakoç, 1943-1944 ders yılında ilkokulu bitirir (Kurt, 2013, s. 88). Tahsil hayatıyla ilgili merak uyandıran konulardan biri ilkokulu 4 yılda bitirecek kadar başarılı bir öğrenci olan Karakoç’un neden eğitim hayatını sonlandırdığıdır. Mehtap

Filiz, köylerinde bir üst okul olmadığı için öğrenimini sonlandırmak zorunda kaldığı bilgisini vermiştir (2010, s. 2).

Abdurrahim Karakoç'un av arkadaşlarından Nuri Akbulut anılarında bu durumdan şu şekilde bahseder: “Mesele sadece okumak değil, bir profesör kadar bilgisi, sezgisi vardı onun. Kalem kitap elinden hiç düşmezdi. Burada yakında okul yoktu, başka yere gitmeye maddi durumu müsait değildi” (Gözükara, 2012, s. 284). Bir anısında Karakoç şöyle der: “Okumadım çünkü ben okumadan da insanlara adam olunabileceğini göstermek istedim” (Filiz, 2010, s. 2). Bu konuyla alakalı birden çok şey söylenmiş olsa da Karakoç'un öğrenimine devam etmemesinin en büyük nedeni, köylerinde ilkokuldan sonra gideceği okul olmaması ve ortaokul için şehre gönderecek maddi imkânın Karakoç'un ailesinde bulunmamasıdır.

İhsan Kurt'un kendisiyle mektup yoluyla yaptığı bir röportajda Karakoç, bu konu hakkında şu bilgiyi verir: “Yakınımızda okuyacak okul yok. Gitsem gitsek köy enstitülerine gidebilirim. Oraya da ağabeyim gitti, memnun değil. Uzak şehirlere gitmek imkân meselesi...” (2013, s. 20). Karakoç burada okula devam etmemesinin sebebini hem köy enstitülerine gitmek istememesine hem de maddi imkânsızlıklarına bağlar. Aynı röportajın devamında Karakoç, annesinin bir oğlunu okumak için gurbete gönderdiğini, kendisini göndermek istemediğini bunun yanında köyde yapılacak işler olduğunu belirtmiş ve okul hayatına bu yüzden devam etmediğini belirtmiştir (Kurt, 2013, s. 88).

Karakoç, ilkokuldan sonra öğrenimini sonlandırmasına rağmen okumayı ve araştırmayı hiç bırakmamış, kendini hep geliştirmiştir.

Çocukluğunda bir sevgi, bir tutku, bir merak olarak başlayan okuma aşkı Karakoç'u daima okumaya ve araştırmaya yöneltmiştir. Önce çocukluğu, sonra ilk gençlik yılları okumanın peşi sıra sürüklenip durmuştur. Ondaki okuma sevgisi öyle böyle bir şey değildir. O çok okuyan bir insandır. Gündüzleri yetmez geceleri kitap okumayı sürdürür. Elektriğin olmadığı o dönemlerde sönük gaz lambasının ışığında gece yaralarına kadar okur. Hatta bazen babasının yanına gelerek kendisini “yeter oğlum, şimdi gözlerin bozulacak” diye kaç defa uyardığından bahseder. O da babasını kırmamak için “peki baba, lambayı şimdi söndürüyorum” demesine rağmen o gidince pencerenin yanına yaklaşıp, çoğu defa ay ışığında okumasına devam ettiğini tatlı bir hatıra olarak anlatırdı (Kurt, 2013, s. 20).

Bahattin Karakoç, kardeşi Abdurrahim'in çok zeki ve başarılı olduğundan bahseder. "Eski elifba yazısını benden daha önce kavradı. Kur'an okurken babam beni sık sık azarlar, Abdurrahim'e ise iltifat ederdi. İlkokulu 4 yılda bitirdi" (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 138). "Birlikte okumaya başladığımız Kur'an-ı Kerim'i o, 27 günde, ben ise 30 günde aktardım" (Karakoç, 1998, s. 3).

Karakoç, sadece yeni yazıyla yazılmış kitapları değil eski yazıyla yazılan kitapları da okuduğunu ifade etmiştir (Kurt, 2013, s. 20 – 21).

Abdurrahim Karakoç'un ilkokul mezunu olmasına rağmen okumaya ve araştırmaya olan düşkünlüğü, kendini çok iyi yetiştirmiş olması onun hakkındaki anılarda yer bulmuştur. Durmuş Ali, Abdurrahim Karakoç'un amcasının oğluydu. Karakoç, Durmuş Ali'nin bütün ödevlerine yardım ederdi. Durmuş Ali hep merak ederdi, ilkokuldan sonrasını okumamış biri nasıl oluyor da bir öğretmen kadar bilgili oluyor? Durmuş Ali bu yüzden Abdurrahim ağabeyine hayrandı (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 78). İhsan Kurt, Karakoç'un kütüphanesinin, onun okuma alışkanlığını ve sevgisini göstermeye yetecek zenginlikte olduğunu belirtmiştir. Kitapların bütün odayı kapladığını belirten Kurt, pek çok akademisyenin evinde rastlamadığı kitaplara, Karakoç'un evinde rastlamanın mümkün olduğunu belirtmiştir (2013, s. 20).

Oğlu Enderhan Karakoç ise "Okuyarak, mücadele etmek gerektiğine inanmıştı. Evet bir kasabada yetişmesine rağmen 16 yaşında iken Karl Marks'ın Das Kapital'ini okumuştur. Bazen bunları duydukça doğrusu bir akademisyen olarak kendimi de sorguladım" (Kurt, 2013, s. 27) diyerek, Karakoç'un okumaya olan düşkünlüğünü anlatmıştır. Karakoç, 18 yaşında iken de J. J. Rousseau'nun Emile adlı eserini okumuştur (Avcı, 2012, s. 91). Babasının okumaktan hiç sıkılmadığını, onu hep okurken gördüğünü, sordukları bütün sorulara ciddiyetle cevap verdiğini ve detaylı bir şekilde açıklama yaptığını, kendisini ziyarete gelen misafirlerin yanında kendilerinin de kalmalarını istediğini ve sohbetten kedilerinin de faydalanmalarını sağladığını belirten Enderhan Karakoç babasının okuma sevgisini bu şekilde anlatır (Kurt, 2013, s. 29). Devamında Oğul Karakoç, babasının Türkçe sözlük hâkimiyetini söylemeden geçemeyeceğini, kütüphanesinde bulunan Türkçe sözlüğe gün içerisinde defalarca açıp baktığını, babasının çok zengin bir kelime dağarcığı olduğunu,

Türkçeye olan hâkimiyetine, Osmanlı Türkçesi ve Arapça kelime bilgisine gıpta ettiklerini belirtmiştir (Kurt, 2013, s. 28).

1.1.3. Yetişmesinde Dedesi ve Babasının Katkısı

Abdurrahim Karakoç'un gerek şairliğinde gerekse bilgi ve kültür birikiminde aile bireylerinin önemli katkısı bulunmaktadır. Başta dedesi olmak üzere Karakoç'un ailesi okumayı seven kişilerden oluşmaktadır. Özellikle dedesinden başlayarak ailenin tüm erkeklerinin şair olması, Karakoç'un sanat hayatı için son derece önemlidir.

Şairin şiir konundaki asıl gücünü ailesinden aldığını söyleyebiliriz. Karakoç'a şairliğinde ailesinin etkisi sorulduğunda "Kurt ulusundan gördüğünü işler" (Kurt, 2013, s. 88) ben de öyle yaptım demiştir.

Karakoç; dedesi, babası ve kardeşlerinin şiirleri arasında büyümüştür (Filiz, 2010, s. 5). Kendisinin de ifade ettiği üzere Karakoç, şair bir sülaleden gelmektedir. Dedesi Balcı Fakı olarak da bilinen Mehmet Efendi ve babası Ümmet Karakoç, birer halk şairidir. Karakoç'un dedesi şair çok küçük yaşta 1935'de, babası da 1972'de hakkın rahmetine kavuşmuştur. Fakat babasının şiirleri Cela köyünün yaşlıları tarafından hâlâ söylenmektedir. Karakoç'un hem dedesi hem de babası şiirleriyle yöre halkı üzerinde iz bırakan kişilerdir. Şairin dedesi de babası da dini konularda hocalık yaparak öğrenci yetiştirmişlerdir (Kurt, 2013, s. 17).

Karakoç'un dedesi Mehmet Efendi saygın bir insandır. Çevredeki insanların çoğu dedesi tarafından okutulup hafız yapılmıştır (Kurt, 2013, s. 19). Yüksek bir dini ve kültür birikimine sahip olan Mehmet Efendi çevresinde sevilen ve sayılan bir insandır. Mehmet Efendi'nin aileye olan en büyük etkilerinden biri şairlik yönüdür. Mehmet Efendi, ailenin ilk şairidir (Malkoç, 2012, s. 293). Dedesinin etkisi direkt Abdurrahim'den ziyade daha çok ailededir. Abdurrahim Karakoç, dedesinin başlatmış olduğu şairlik geleneğinden yararlanmıştır.

Abdurrahim Karakoç'un gelişmesinde en fazla katkısı olmuştur diyebileceğimiz kişi babası Ümmet Karakoç'tur. Abdurrahim Karakoç, hem bir evlat hem de talebesi olarak, yetişmesinde babasının çok büyük etkisi olduğunu belirtmiştir (Kurt, 2013, s. 19).

Karakoç'un babası kendi ifadesiyle okuma-yazmayı, Arapça, Farsça ve Kuran'ı Kerimi kendi kendine öğrenip hatta hatmeden bir din âlimidir. Askerliğini başçavuş olarak yapan babası, kendisi madalyayı kabul etmese de İstiklal ve Maraş Harpleri'ne katılmıştır. Bu nedenle gazi olan Karakoç'un babası, Gazi Ümmet Karakoç olarak da bilinmektedir (Filiz, 2010, s. 2).

Abdurrahim Karakoç babasını tanıtırken onun özellikle çok okuyan bir insan olması üzerinde durur.

Rahmetli babam çok okuyan bir insandı. Daha ben okula başlamadan okuma zevkini o aşılamıştı bana. İbni Sina'yı, İmam-ı Azam'ı, Sokrat'ı, Eflâton'u Yunus Emre'yi, Fuzuli'yi ve diğerlerini 10 yaşındayken biliyordum. Geceleri babam ailecek hepimize kıymetli kitaplar okurdu. İlkokuldayken babamın okuduğu eski yazıyla yazılan kitapları okuyamadığıma üzülüyordum. Babam da bunu öğrenince bize eski yazıyı öğretti. Hem okula gittim, hem de 40 gün içinde Kur'an-ı Kerim'i hatmettim. Babamın eski yazıyla basılmış, yazılmış kitaplarını okumam beni rahatlattı (Kurt, 2013, s. 89).

Karakoç küçüklükten beri var olan okuma tutkusunu, babasının okuyan biri olmasına bağlar (Kurt, 2013, s. 21). Karakoç, babasının çok okuyan bir insan olduğunun kendisine nasıl faydalar sağladığına değinmiştir. Bunun yanında Karakoç babasının kimleri okuduğunun da bahsetmiştir. "Babam şairdi. Bizim evde hep şiir konuşulurdu. Tarihte yaşamış büyük ozanların şiirlerini de okurdu babam" (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 28). Karakoç, babasının okuyan bir adam olduğunu, Baki'den, Nedim'den şiirler okuduğunu, Kerbela şiirleri okuduğunu, evlerinde cönklerin olduğunu, babasının okumasının çok hoşuna gittiğini belirtmiştir.

Karakoç'u şiir mecrasında besleyen en büyük kaynağı babası olmuştur (Filiz, 2010, s. 5). Ümmet Karakoç şiirlerin yanında hikâyelere de önem veren bir kişidir. Karakoç, babasının kendilerine kendilerine bazen Battal Gazi, Hazreti Ali cenkleri, Kerem ile Aslı, Leyla ile mecnun gibi hikâyeler okuttuğunu belirtmiştir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 32).

Karakoç, babasından sanatın yanında dini bilgiler konusunda da pek çok şey öğrenmiştir. Karakoç'a dini bilgileri ve Kur'an okumayı öğreten babası Ümmet Karakoç olmuştur (Kurt, 2013, s. 16).

Karakoç'un babasından birkaç dörtlük hâlâ hatırladadır ve Karakoç'la görüşme yapan Mehtap Filiz, çalışmasında bu dörtlüklere yer vermiştir.

Haziran ayında çıktık sıladan
 Mevlâ'm ne gösterir hallerimizi
 Yıkılası gurbet elin sitemi
 Gene çanta taktı dallarımıza.

Karakoç, bu dörtlükte babası Ümmet Karakoç'un askere gidişini anlattığını söyler. Karakoç'un aktardığı bir diğer dörtlük de babasına aittir.

Çardak çardak derler hepisi Çerkez
 İçine girmeye tövbe der herkes
 Maraş'ta oturan son koca merkez
 Dardı kelepçe, taktı kollarımıza (Filiz, 2010, s. 5).

Karakoç, ilkokuldayken babasından Osmanlı Türkçesini okumayı öğrenmiştir. Karakoç onların yardımıyla eski cönkleri okuyabildiğini söylemiştir (Kurt, 2013, s. 20).

Abdurrahim Karakoç, ağabeyinin şiir yazmasıyla alakalı bir anısını şu şekilde aktarır: "Ağabeyim küçük yaşta şiire başladı. Küçük sarı bir defteri vardı, arasında kalemi... Nereye gitsek bir köşeye çekilir yazardı. Bazen parmaklarıyla bir şey sayardı. Ben de dalga geçerdim. Ne o yine heceyi tutturamadın mı diye..." (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 28).

1.1.4. Askerlik

Abdurrahim Karakoç 11. Nisan 1953'te, Ankara Mamak Muharebe Okulunda askerlik görevine başladı. Burada izci olarak ders gören Karakoç, okul birincisi olarak eğitimini tamamladı ve bu başarısından dolayı isteği üzerine İstanbul'a gönderildi. Karakoç İstanbul'da bir yıl kaldıktan sonra İskenderun 39. Tümen Muharebe Bölüğüne gönderildi. Karakoç, bir ay izinli olarak 9 Mart 1955'te terhis oldu (Kurt, 2013, s. 89).

Abdurrahim Karakoç'un askerliğiyle alakalı üzerinde durulması gereken en önemli husus, onun bu zaman diliminde kendini fevkalade yetiştirme imkânı bulmuş olmasıdır. "Ben kütüphaneden çıkmazdım, talim olmadığı zamanlar. Öyle asker gazinosunda vakit geçirmek bana göre değildi. Lüzumsuz ve seviyesiz konuşmalar

bana göre değildi. Kütüphaneden bir kitap alır, o akşam mutlaka okur bitirirdim” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 67).

“Abdurrahim askerlik günlerini boşa geçirmedi. Mors alfabesini ondan daha iyi bilen yok gibiydi. Kütüphaneden bir sözlük almış, talim dışında sürekli onu okuyordu” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 66). Karakoç, Halk Edebiyatının önemli şairlerini detaylı olarak burada tanıdı.

Zaten kütüphanedeki sözlük benim olmuştu. O kadar çok eski kitap vardı ki, hangisini okuyacağımı şaşırdım. Yunus Emre'nin divanını orada gördüm, okudum. Fuad Köprülü'nun Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar adlı kitabını hiç elimden düşürmüyordum. Âşık edebiyatıyla ilgili antolojiler âşıkların şiirlerini mukayese etmeme fırsat veriyordu. Seyrani'yi, Âşık Ömer'i, Köroğlu'nu, Karacaoğlan'ı, Dadaloğlu'nu babamdan biliyordum; ancak haklarında geniş bilgiyi ve daha çok farklı türdeki şiirlerini orada öğrendim. Her gece bu vesileyle dörtlükler karalıyordum (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 67).

Askerde şiir yazmayı hiç ihmal etmeyen Karakoç, belli bir dönem hasta olmasına rağmen şiir yazmayı bırakmadı. “Abdurrahim Karakoç askerde tifodan bir ay yattı. Saçları dökülmüş, çok bitkin düşmüştü. Hastalık onu daha duygusal yapmış, revirde yatarken her gün şiir yazmıştı” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 66). Karakoç'un askerlik dönüşü çantası şiir doluydu.

Bunun yanında Karakoç, vatani görevi sırasında askerlere davranışı ve komutanları üzerinde bıraktığı izlenimi hakkında şunları söylemektedir: “14 ay kıta çavuşluğu yaptım ve tek kişiye tokat vurmam. Subaylarımız “Profesör Çavuş” diye bana lakap takmışlardı. Bu da çok okumamdan kaynaklanan bir takdire dayanıyordu” (Kurt, 2013, s. 89).

Askerlikle ilgili önemli hususlardan biri de Karakoç'un ülke problemleriyle ilgili farkındalığın burada pekişmiş olması ve bunun bir dava noktasına ulaşmasıdır. Buna ek olarak Karakoç'un Mihriban'a olan sevgisi de iyice büyümüştür. “Askere gitmeden âşık olduğu ve Mihriban ismini verdiği kıza olan sevdâsı askerde daha bir büyüdü. Döndüğünde hem bir davası vardı artık, hem de bir sevdası” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 20).

1.1.5. Mesleği

Karakoç ilk gençliğe adım attığı yıllarda marangozluk mesleğini öğrenmiştir. Karakoç askerlik dönüşü bağ bahçe işlerinin yanında marangozluk mesleğini de

sürdürmüştür. Bu özelliği az bilirse de Karakoç, iyi bir zanaatkârdır. Yaptığı çeyiz sandıklarının üzerine evlenecek çiftlerin adlarını ya da resimlerini işleyebilen Karakoç, bu manada usta bir marangozdur (Kurt, 2013, s. 22). Abdurrahim resim de çizerdi, bulduğu kâğıtlara resim yapardı (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 46).

Karakoç uzun yıllar belediyede memur olarak çalışmış ve buradan emekli olmuştur.

Cela belediye olduktan sonra personel lazım oldu. Sınav yapıldı ve Karakoç sınavda başarılı olarak belediye muhasibi memuru olarak atandı. Karakoç 1958 yılında, 26 yaşında memuriyet hayatına başlamış oldu (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 81). Karakoç, 23 yıllık memurluk hayatı boyunca yöneticilerle pek geçinemediğini, tanınmış olmasının pek hoşlarına gitmediğini, “Evet efendimci” bir memur olmamasının onları pek memnun etmediğini, fikirlerimden dolayı soruşturma, şikâyet, mahkemeye verme; hepsinin başına geldiğini ama ne bir ceza gördüğünü ne de bildiğimden taviz verdiğini belirtmiştir (Kurt, 2013, s. 88).

1.1.6. Evlilik

Abdurrahim Karakoç kendisinden küçük olan üç kardeşi evlendikten sonra 1965 yılında Pakize Akıl hanımla evlenmiştir (Kurt, 2013, 23).

Karakoç’un yengesi Pakize’lerin evine 7-8 kere gitmiştir. Karakoç’un o kadar çok gittiklerinden haberi yoktur. Çoğunda Bahattin ağabeyi de vardır. Karakoç “tamam evlenelim bari” diyerek yengesine öylesine söylemişse de elini bir defa kaptırmıştır. Kız köye gelin gitmeyeceğini belirtir. Okumuş yazmış şehrli bir ailenin kızı olan Pakize’yi yengesi kandırır ve evlendikten kısa bir süre sonra Abdurrahim’in şehre taşınacağını söyler. Hâlbuki Abdurrahim’in böyle niyeti yoktur. Sonrasında kız tarafı istemeye gelinsin bakalım derler ve Karakoç kendini düğün arefesinde Cela’daki şenlikte bulur (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 90 – 91).

1.1.7. Emeklilik ve Ankara’ya Taşınması

Karakoç 1981 yılının mart ayında belediyedeki memurluk görevinden emekli olur ve 1984’te Ankara’ya taşınır. Karakoç, Ankara’nın Sincan ilçesine yerleşir (Kurt, 2013, 23).

1.1.8. Mahkeme ve Hapishane

Karakoç şiiirlerinden ötürü otuza yakın kez mahkemeye verildi. Hiçbirinde avukat tutmayan Karakoç, hepsinden de beraat etti (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 182). Karakoç'un kendi ifadesine göre ise bu sayı kırka kadar çıkmaktadır. “Şiirlerimden dolayı kırk civarında mahkemeye verildim... Hepsinden de beraat ettim” (Aytekin, 1998, s. 20).

“Kına Havası” şiiri Karakoç'un ilk yargılandığı şiirdir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 195).

Hürriyeti gelin ettik dul çıktı.

Çal davulcu fırsat ele bir geçer.

Bu düğünün şakşakçısı bol çıktı,

Çal davulcu fırsat ele bir geçer (Karakoç, 2018a, s. 217).

Karakoç, 1974'te yazdığı bir şiirden dolayı dönemin Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın kendisini mahkemeye vermek için talimat gönderdiğini belirtmiştir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 196).

Bir defasında Karakoç, “Vur Emri” şiir kitabının isminden dolayı üç gün gözaltında tutulmuştur (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 119 – 120).

Bunun yanında Karakoç, içeride bir ay kadar yatmıştır. Bunun nedeni ise pek çok kez kendisine dava açılmasına neden olan şiirleri değil silah yakalatmasıdır.

Karakoç, Elbistan'a giderken jandaramaya silah yakalattığını ve bundan dolayı bir ay yattığını belirtmiştir. (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 101).

1.1.9. Ölümü

Karakoç, 7 Haziran 2012'de 46 gündür tedavi gördüğü Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde vefat etti (Eraslan, 2012, s. 18). Karakoç, nerede ölürsem oraya gömün beni diye vasiyet etmişti, öyle de oldu. Cenazesinde isteği üzerine çelenk yoktu (Gülcemal, 2012, s. 20). Cenaze namazı Kocatepe Camii'nde kılınmış ve Bağlum Mezarlığı'nda Seyyid Abdulhakim Arvasi Hazretlerinin yanına defnedilmiştir.

Cenaze namazını kılmaya gelenlere dağıtılan kartın üzerinde “Dâvâ Felsefem” şiiri yer almıştır (Kurt, 2013, s. 241).

Ben Milletim uğruna adamışım kendimi

Bir doğrunun imanı, bin eğriyi düzeltir.

Zulüm Azrail olsa, hep Hâkk’ı tutacağım

Mukaddes dâvâlarda ölüm bile güzeldir (Karakoç, 2018a, s. 11).

1.2.GENEL BİLGİLER

1.2.1. Kişiliği

Karakoç’un kişiliğiyle alakalı çeşitli bilgiler bulunmaktadır; bunlar gerek şairin kendi açıklamaları gerekse başta oğlu olmak üzere arkadaşları ve onu tanıyan kişilerin verdiği bilgilerdir.

Karakoç’la alakalı verilen bilgilerde en çok karşımıza çıkan, onun netliğinden kaynaklanan bir mesafeye sahip oluşudur. Mesafeli bir insan olduğunu belirten Karakoç, böyle olmak istemedini ama tabiatının böyle olduğunu ifade etmiştir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 92). Buradaki “mesafeli insan” ifadesi; hissiz, tepkisiz manasında algılanmamalıdır. Karakoç, çevresinde gelişen olaylara net ve gür sesli tepkiler verebilen bir kişidir. Bu netlikten kaynaklanan davranışlarını, gerekli durumlarda kendisi gösteren sert mizacı takip eder. Enderhan Karakoç, babasının sert mizaçlı biri olduğunu ifade etmiştir (Kurt, 2013, s. 22).

Karakoç, her zaman çevresinde gördüğü haksızlıklara karşı dik bir duruş sergilemiştir. “Her şeyi hoş görmezdi o. Batılı, zulmü nasıl hoş görebilirsiniz ki! Herkese şirinlik muskası dağıtan biri de değil. Genel karakter itibarı ile yaşadığı dönemin, ekonomik, sosyal siyasal gerçekleri göz önüne alındığında muhalif biri idi. Çileli biri idi. Dertli biri” (Dilipak, 2012). “Zulme karşı “isyan lazımsa isyan et” mesajını herkesin anlayacağı şekilde doğrudan, eğip bükmeden söyler. Onun kişiliğine yerleşmiş dik başlılık özellikle “hak” söz konusu olunca ne korku ne de engel tanır” (Kurt, 2013, s. 34). “Zalimlere yakın duran, zulmü alkışlayanlardan biri değildi Karakoç.. Dik başlı değildi ama başı dik biri idi.. “Serdengeçti” bir tip. Mütevazı.. Müminleri kardeş bilen bir halk adamı..” (Dilipak, 2020). Karakoç çevresindeki haksızlıklara sessiz kalmayan bir insandır. Belediyede memurluk

yaptığı dönemde gördüğü haksızlıklara o kadar tepki gösterir ki iki belediye başkanı istifa etmek zorunda kalır (Filiz, 2010, s. 2).

Karakoç'un kişiliğiyle ilgili üzerinde durulması gereken önemli noktalardan biri, onun nerde nasıl davranacağını bilmesi ve ölçülü bir insan oluşudur. Erderhan Karakoç, babası hakkında birkaç özelliğe değinir: "Babam herhangi bir konuda ne çok üzülür, ne de çok sevinirdi. Ölçülü ve itidalli idi. Olaylara farklı açılardan bakar ve değerlendirdi" (Kurt, 2013, s. 28). Babasının dengeli bir insan olduğu üzerinde duran Enderhan Karakoç, babasının olaylara bakış açısı hakkında da bilgi verir. Bunun yanında oğul Karakoç, babasının lüksü ve şatafatı sevmeyişini, onun sadelikten yana bir insan olduğunu belirtmiştir (Kurt, 2013, s. 29). Karakoç'un itidalli bir insan olduğunu ifade eden İhsan Kurt, şairin kolay kolay uzun konuşmadığını ama konuşması gereken bir mesele olduğunda da ayrıntılı bir şekilde izahat yaptığını, dinleyenlere büyük haz verdiğini belirtmiştir (Kurt, 2013, s. 81).

Hasan Sağındık, Karakoç'un düz ve ölçülü bir insan oluşunu şu şekilde ifade eder: "Hayatında kola içmemişti. Ayranı severdi. Türlü yemeğini, karışık diye sevmezdi. İnsanları kendine alıştırmazdı. Fazla sevdirmezdi kendini. Mutlaka mesafe koyardı araya" (Sağındık, 2012, s. 179).

Genel itibarıyla sert mizaçlı olmasıyla bilinen Karakoç aynı zamanda eğlenceli de bir insandır. Karakoç nüktedan bir insandı (Kurt, 2013, s. 80). Her zaman mizahi bir anlayışa sahipti (Kurt, 2013, s. 241).

Şair Karakoç, çok yönlü bir insandır. İyi ve güzel olan tüm huyları kendisinde barındırmak için çabalamış bir kişidir. Karakoç; Dadaloğlu kadar gür, Köroğlu kadar mert, Karacaoğlan kadar sıcak ve sevgi dolu bir insandır (Kurt, 2013, s. 48). Onun şiirlerini okuyan Karakoç'un hem Yavuz hem de Yunus yönünü görür (Gürbüzer, 2012, s. 68). "Yunus kadar imanlı, Fuzulî kadar yüreği yanık, Nef'i kadar öfkeli, Karacaoğlan kadar duygulu, Köroğlu kadar yiğit ve Dadaloğlu kadar cesurdu" (Tokel, 2012, s. 95).

Söylediğini ve yazdığını yaşayan, yaşadığını yazan bütün maskeleri indirmiş bir şair (Kurt, 2013, s. 78). Bu özelliğiyle Karakoç, asla yapmacık bir tavır içerisinde olan bir insan olmamıştır, hep doğal ve samimi olmuştur.

Görünüş itibariyle Karakoç, sıradan bir halk insanından farksız görünmeyi tercih eder, bu özelliği onun mütevazı bir kişiliğe sahip olduğu içindir. Onu görseniz normal halk insanından biri sanırsınız. Şiirleriyle kitleleri coşturan bir kişi nasıl böyle sıradan bir görüntüye bürünebiliyor şaşırırsınız (Gürbüzer, 2012, s. 68).

Karakoç'un bir özelliği de eserlerindeki üslubunun kişiliğine ve görüntüsüne sirayet etmiş olmasıdır. "Osman Yüksel Serdengeçti ile tanışmasını anlatmıştı. Selâm verip içeri girdiğinde, Serdengeçti "Aleykümselâm" demiş ve hemen ardından "dur bakayım, sen Abdurrahim Karakoç musun?" diye sormuş. Nasıl olduğunu düşünmeye lüzum yok, yiğit yiğidi gözünden tanır" (Şeker, 2012). Onun suretinden bana akseden şu: "Hassas, inanmış bir yürek; davası, meselesi olan bir insan. Müthiş bir tevazu ve samimiyet ve kendine has duruşu olan bir şahsiyet..." (Özçelik, 2012, s. 348).

Abdurrahim Karakoç, mütevazı ve misafirperver bir insandı. Evine her gittiğimde biraz oturduktan sonra kalkıp kendi elleriyle çikolata, şeker ya da herhangi bir şey ikram etmek onun âdetiydi (Kurt, 2013, s. 85).

"Çıplak, yalın, pervasız biriydi... Toplumda kendine yer edinmek için her türlü kalıba girenlerden değildi..." (Aktaş, 2012, s. 389).

Oğuz Karakoç, amcası Abdurrahim Karakoç'un kaynaşmayı ve paylaşmayı seven bir mizaca sahip olduğunu, ailede kırımları barıştırma görevinin onun üstlendiğini, cenaze, düğün gibi yerlere katılmaya özen gösterdiğini, yazdığı şiirlerde sert biriymiş gibi hissettirse de yüreği sevgiyle dolu bir insan olduğunu, asla kimseyi incitmeyen bir kişiliğe sahip olduğunu belirtmiştir (2012, s. 384).

Hakkında verilen bilgilerden anlaşıldığı üzere Abdurrahim Karakoç, netliğinden kaynaklanan sert bir mizaca ve kendini sevdiren samimi, doğal bir üsluba sahiptir. Helal haram hassasiyeti olan Karakoç, haksızlıklara karşı her zaman dik durabilmiş bir insan olmuştur. Çevresi tarafından sevilen ve sözüne itimat edilen Karakoç, her daim mütevazı, cömert, dürüst bir kişi olarak bilinmektedir. İtidali elden bırakmayan Karakoç, ölçülü tavırlara sahip bir kişidir.

1.2.2.Siyasi Hayatı

Karakoç hiçbir zaman siyasetin peşinde olmamış ama mutlaka bir ucunda olmuştur (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 183).

Lütfü Şehsuvaroğlu'nun ifadesine göre, Karakoç'u siyaset sahnesine davet eden ilk olay Hüseyin Nihâl Atsız ve arkadaşlarının yargılanmasıdır: 3 Mayıs 1944'te Orkun dergisini çıkaran Atsız ve arkadaşları yargılanmıştı. Karakoç'u memleket meselelerinde kıvılcımlayan ilk olay o oldu. Nasıl olur da bir Türk ülkesinde Türkçü fikirler engellenebilirdi, suçu neydi Atsız Bey'in? (2016, s. 52).

Karakoç, Hak Yol İslam Yazacağız şiirinin önce Nurcular, sonra MSP'liler tarafından kullanıldığını belirtmiştir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 21). Abdurrahman Dilipak bu şiir hakkında benzer bir bilgi verir: Hak Yol İslam Yazacağız 12 Mart öncesi Milli Nizam Partisi'nin sanki resmi marşı gibi idi (2012). Bu şiir, Milli Görüş partileri olan MNP (Milli Nizam Partisi) ve MSP (Milli Selamet Partisi) tarafından marş olarak söylenmiştir.

Karakoç, Milli Görüş camiasının önde gelen isimlerinden Şevket Kazan'la alakalı bir anısında, 1974'te yazdığı bir şiirden ötürü Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın onu mahkemeye vermek için talimat gönderdiğini anlatmıştır (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 196).

Karakoç, 1970'li yılların ortalarında Türk-İslam ülküsüne gönül verir. 70'li yılların kendisini de ağabeyini de ülkücü yaptığını ifade eden Karakoç, ağabeyinin Ülkücü Memurlar Derneği'nin bir ara Maraş başkanlığını yaptığını, kendisinin ise Cela'da Ülkü Ocakları başkanı gibi çalıştığını belirtmiştir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 100). Kasabada ülkü ocaklarını Abdurrahim Karakoç kurmuştur (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 111).

Abdurrahim Karakoç Alparslan Türkeş'e yakınlaşma imkânı bulur ve çeşitli zamanlarda bir araya gelmişlerdir.

L. Şehsuvaroğlu, Yeni Düşünce için Türkeş'le röportaj yapacağında bir keresinde röportaj için Abdurrahim Ağabeyi de yanımda götürdüğünü, orada Türkeş Bey'in Karakoç'u ne kadar sevip saydığına şahit olduğunu belirtmiştir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 23).

Karakoç, Devlet Bahçeli'nin de ismini verdiği bir anısında o zamanları şu şekilde anlatır:

Yeni düşünce Dergisinde yazarken partinin önce Ahmetler'deki sonra Strazburg Caddesindeki genel merkezine gidip gelirdim. Devlet Bahçeli'nin odasına giderdim

daha çok. Devlet bey gençlerin abisi ve hocası idi. Partideki görevi genel sekreterlikti o zamanlar... Gazi üniversitesinde müzmin asistandı. Hatta uzun yıllar ülkücü asistanlar derneği başkanlığı yapmıştı. Devlet beyin odası sadece benim için değil bütün arkadaşlar için ilk uğrak yeri idi. Öyle herkes Türkeş'in odasına giremezdi. Girmezdi. Ben girerdim ama meşgul etmek istemezdim. Devlet beyin dinleme hasleti gelişmişti. Herkes derdini ona anlatırdı, Türkeş beyi haberdar etsin diye ama o bunu genel başkana arz edeceğim der, fakat zannedersen hiçbir şey aktarmazdı. Böylece paratoner işlevi görürdü kendince... (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 155).

Siyasetin hep bir ucundan tutmuş olan Karakoç, yalnızca bir defa aday olarak meydanlara iner. Karakoç, hep siyasetin içindeymiş gibi bilindiğini; oysa şahsı adına bir tek 1987'de Ekinözü belediye başkanlığı için MHP'den aday olduğunu belirtmiştir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 174).

Muhsin Yazıcıoğlu 1992'de MÇP (Milli Çalışma Partisi)'den ayrılarak BBP (Büyük Birlik Partisi)'ni kurar. Karakoç, bu ayrılığa Muhsin Yazıcıoğlu'yla birlikte hareket etmiştir. Karakoç, Yazıcıoğlu'nun yanında yer almasını ve bu tercih üzerine Türkeş'le arasında geçen bir diyalogu şu şekilde anlatır:

Bende Muhsin Başkan'la ilkelerimiz uyduğu için, dahası karakterlerimiz uyduğu için ayrılıp ona destek verdim. Rahmetli Türkeş Bey benim de Muhsin Başkan'la beraber ayrılmamı içine sindirememişti. Bunu son karşılaşmamızda söylemişti. "Karakoç senin yerin burası, ben seni çok severdim" falan dedi. "Oğlunuz Tuğrul'u sevdiğiniz gibi mi?" demiştim (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 201).

Karakoç, bu ayrılıktan ötürü pek çok soruya muhatap olduğunu, neden ayrıldığı sorulduğunu, bunun cevabını Bilmek İsteyenlere şiirinde verdiğini belirtmiştir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 202). Bilmek İsteyenlere şiirinin başında şu açıklama yer almaktadır.

Çok aylar geçti aradan... "Hâlâ soranlar: "Neden başka yerdesiniz?" Sanki Brütüs'lük yapmışız gibi "Siz de mi?" diyorlar. Mektuplarda, yüz yüze görüşmelerde, hatta bazı yayın organlarında ismim verilerek fikirsizlerin tenkidine tâbi tutuluyorum. "Bilmek İsteyenlere" adlı şiir ısrarlar üzere zaruretten yazılmış bir şiirdir. Tek arzum artık bu lüzumsuz soruların ve sitemlerin kapanması, herkesin kendi doğru bildiği yolda yürümesidir. Daha ne söyleyim ki? (Karakoç, 2018f, s. 104).

Şiirden bazı kısımlar şu şekildedir:

"Türk'ün Türk'ten gayri dostu yok" derdik

Biz aynı yerdeyiz... Siz nerdesiniz?

Dönüp Yahudi'ye gönül mü verdik?

Biz aynı yerdeyiz... Siz neredesiniz?

Söz: “Ne Amerika, ne Rusya, ne Çin”

“Her şey Türk'e göre ve Türklük için”

Boş çıktı be dostlar, boş verin geçin

Biz aynı yerdeyiz... Siz neredesiniz?

Fikir, gaye dedik... yeminler içtik

İşkenceden geçtik, ateşten geçtik.

Fikriyi, Seyfi'yi ahabap mı seçtik?

Biz aynı yerdeyiz... Siz neredesiniz? (Karakoç, 2018f, s. 104).

1992 yılında ayrılma olduğunda tereddüt etmeksizin Muhsin Yazıcıoğlu'nun yanında yer aldı (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 23). Muhsin Yazıcıoğlu ile arası hiç açılmadı ama sanki bir soğukluk vardı. Hatta bir keresinde bu soğukluğu gidermek için Hayati Tek'in Etimesgut'taki evinde toplandık. Erdoğan (Cabbar), Muhsin Yazıcıoğlu, Ökkeş Şendiller, Mustafa Destici, Hayati Tek ve Lütfü Şehsuvaroğlu. (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 24).

Karakoç, BBP'de de yapamayarak siyasetten uzaklaştı. BBP'de siyasetten soğudu (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 23).

Karakoç, genel manada siyasetten neden soğuduğunu şu sözlerle ifade eder:

Tabii içinde olup düzeltmeye de gücü yetmezse dışına çıkıyorsun mecburen. Benimki de öyle oldu. Acaba düzeltebilir miyiz, dürüst arkadaşlarla beraber hareket edelim, dediğim zaman heyecan duydum. Bir zaman sonra baktığım da, dürüst bildiğim arkadaşların birçoğu öyle çıkmadı. Onların içinde de senin ideallerin eziliyorsa ve itibar edilmeyip başka yöne gidiliyorsa, bunda durmanın bir anlamı yoktur. Fikrinin hâkim olmadığı bir yer de bulunursan, zarar edersin. Şahsına da, idealine de, sanatına da, zarar verirsin. Ben politikayla kafamdan geçenlerin ayrı olduğunu gördüm (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 193).

Karakoç siyasete neden girip neden çıktığını şu ifadeyle özetlemiştir: “Allah rızası için girmiştim, Allah rızası için ayrıldım...” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 182).

A. Dilipak, onun Ülkücü Hareket’le siyaset yapıp sonrasında siyaseti bıraktığı yılları şu şekilde anlatır: “Bir ara siyasete de girdi. Dindar ülkücülerin tasavvuf ehli ile kaynaşması, birinin takvası, ötekinin cesaret ve hareket kabiliyetinin ümmeti harekete geçirmesinden yana bir politik duruşu vardı” (2012). “Siyaset bezirganlığı, partililik yapmadı.. Siyaset onun için, ulvi bir davaya hizmette araç olabilir mi idi? Denedi. Siyaset gerekli idi ama, o bu işin adamı değildi. Siyaset ona göre değildi” (2012).

Bir şair olarak Karakoç’un siyasete bakış açısı, şiirin parti çatısı altında yazılmaması gerektiği yönündedir. Karakoç, her insanın bir politik görüşünün olabileceğini ama şairin bunu bir partinin çatısı altında yaparsa şiirini katletmiş olacağını belirtmiştir. Karakoç, siyasetin şiirden anlamadığını, siyasetçilerin hiç anlamadığını, bir şairin politik görüşlerinin şiirlerine mutlaka hanel getireceğini ifade etmiştir (Kurt, 2013, s. 99).

Karakoç 2005’te verdiği bir röportajda, hiçbir partiyi desteklemediğini ve partili olmadığını belirtmiştir (Kurt, 2013, s. 100).

1.3. DÜNYA GÖRÜŞÜ

1.3.1. Bir Müslüman Olarak Abdurrahim Karakoç

Karakoç’un gerek şiirleri gerekse hayatı hakkında yapılan çalışmalar incelendiğinde İslam hassasiyeti yoğun olan bir insan olduğu görülmektedir.

Karakoç’un İslam’a bakış ve yaşayışla alakalı ifadeleri de onun İslam hassasiyetine sahip bir insan olduğunu kanıtlar niteliktedir: Şiirlerimde ana unsur insandır. İnsanlığa insanlık ölçülerini veren İslâm inancı içinde yürümeye çalışmaktayım. Başarırsam ne mutlu... Bu fikrin çilesi elbette olacak. Allah (C.C)’ı kuluna şikâyet etmeden çileyi sırtlamak vazifemizdir. Rahmetin az olduğu mevsimlerde pınarların suları azalır, hatta kururlar. Şiirin kaynağı da Allah (C.C)’ın ilhamıdır. O isterse en güzeli, en iyisi olur (Kurt, 2013, s. 91).

Karakoç, her fırsatta ölçüsünün İslam olduğunu belirtmiştir.

“Şiirlerimle çağımı yorumlarken ne geçmişime arkamı dönüyorum, ne de geleceğimi karanlıklara gömüyorum. Bir umuda, bir işe sarılırken ölçüm: İslam’dır. Bu eksen etrafında mayalanan şiirlerimi beynimin ve ruhumun birer radyo-grafisi olarak kabul edebilirsiniz...” (Akbaş, 2016a, s. 133).

Bir şair olarak Karakoç, mertebe beklentisini sadece Allah'ın rızasında arar ve vazifesinin inancın gereğini yapmak olduğunu belirtir. “Bence şairin yerini millet tayin eder. Mertebesini ise ancak ve ancak Allah bilir. Vazifesine gelince; inancının gereğini yapmak olmalıdır. Dosdoğru eksiksiz olarak” (Kurt, 2013, s. 51).

Her şeyden önce Müslüman olduğunu belirten Karakoç, eserlerinde de bu konu da net olduğunu belirtmiştir. “Önce Müslümanım, İslamiyet’i savunurum ve taviz vermem. Kitaplarımda belli... Kitaplarımda her şeyi açıkça yazdım” (Kurt, 2013, s. 100).

Karakoç’un İslam hassasiyetini kanıtlar nitelikte olan, şiirlerinden alınmış birkaç örnek dördük şu şekildedir:

İman kaynağımdır, tevhit havuzum

İslâm’ın dışında arama beni.

Muhammedü'l-Emin tek kılavuzum

Putların peşinde arama beni (Karakoç, 2018e, s. 35).

Ne diyorsa İSLAM DİNİ,

Uyacağız suç olsa da.

Gerçeği örten kefeni

Soyacağız suç olsa da (Karakoç, 2018a, s. 26).

Ya İslam’da erirsin

Ya inkârda çürürsün.

Yol mezarda bitmiyor

Girdiğinde görürsün (Karakoç, 2018e, s. 125).

Karakoç’un şiirleri okunduğunda dikkat çeken yönlerden biri, şiirlerinde tasavvufî bir havanın olmasıdır. “Abdürrahim Karakoç’un Şiirlerinde Dinî Ve Tasavvufî Temalar” tezini hazırlayan Orhan Ertürkmen, bu konuyla alakalı şunları ifade etmiştir:

Karakoç tasavvufi anlamda bir Şeyh değildir. Tarikata intisap edip seyr-u sülûk yaptığını da söylemek zordur. Bununla beraber tasavvufi muhitlere uzak olduğunu da söyleyemeyiz. Fethi Gemuhluoğlu ile gönül bağı, diğer tarikat büyüklerine şiirlerindeki saygı içeren ifadeler, bazan tamamen karşı duyanlara hicvi; bütün bunlardan daha da önemlisi dervişane bir hayat tarzı, tasavvufi ahlaka uygun yaşayışı, O'nu tasavvufi dünyadan uzak tutulmaması gereken bir konuma getirir. Ancak şairimiz dini ve tarikatı suiistimal edenleri sorumluluk bilinciyle eleştirmekten geri durmamıştır (2019 s. 135).

1.3.2. Bir Türk-İslam Ülkücüsü Olarak Abdurrahim Karakoç

Karakoç, bir Türk-İslam ülkücüsüdür. “Günlerim Müslüman Türklüğün hürriyet, refah ve yüceliğine çalışmak ve faydalı olmak gayesiyle geçmiştir. İnşallah hep böyle devam eder. İşte kısacık hayatımın ve duygularımın tercümesi...” (Tek, 1998, s. 6).

Hatta öyle ki Karakoç oğlunun adını Türk İslam koyacak kadar sıkı bir ülkücüdür.

Karakoç, yazdığı şiirlerde her fırsatta ideolojik görüşünü vurgulamaktan çekinmemiştir.

Albayrak'tır anayurdun gelini,

Bu canı Türklüğe adadım anne.

On iki yaşında ettim yemini,

Bu canı Türklüğe adadım anne (Karakoç, 2018a, s. 37).

Ben Milletim uğruna adamışım kendimi

Bir doğrunun imanı, bin eğriyi düzeltir.

Zulüm Azrail olsa, hep Hâkk'ı tutacağım

Mukaddes dâvâlarda ölüm bile güzeldir (Karakoç, 2018a, s.11).

Kutsal seren sayıp Tanrıdağı'nı,

Dikecek bozkurtlar Türk bayrağını.

Turan birliğinin altın çağını,

Görecek sizsiniz, selam sizlere! (Karakoç, 2018b, s. 12).

Ben Müslüman Türk'üm bellidir dâvâm;

Gayrı millî doktrin olamaz deva'm;

Sen Marks'ın yolunda yürü berdevam;

Ben faşist değilim, sen komünistsin (Karakoç, 2018b, s. 28).

Bu şiirler, Karakoç'un sıkı bir Türk-İslam ülkücüsü olduğunu kanıtlar niteliktedir. Karakoç'un ideolojik görüşünü tanımlar nitelikte bu gibi pek çok şiiri daha bulunmaktadır.

1.4.İLGİ UYANDIRAN MESELELER

1.4.1. Av Tutkusu

Karakoç, gençlik yıllarından itibaren avcılıkla uğraşmış ve avcılık merakı onda tutku haline gelmiştir (Filiz, 2010, s. 3). Askerden döndüğümde ava olan merakı artmıştır (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 20).

Lütfü Şehsuvaroğlu şairin av merakını, Mecnun'un kendini aşkıdan çöllere vurmasıyla ilişkilendirir. "Karakoç beşeri aşktan ilahi aşka yol aldığını biliyordu. Yaşadığı tecrübe onu zaten içinde var olan Allah sevgisini daha derinleştirmeye ve şiirini o yönde geliştirmeye yöneltti. Vazgeçemediği av merakını ise daha Mecnun'un çöllerde Leyla'yı araması gibi bir yönelişe çevirdi" (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 81). Karakoç'un yeğeni Oğuz Karakoç, şairin av merakını şu şekilde anlatmaktadır: "Avcılığı ve doğada gezmeyi çok severdi. Ekinözü çevresindeki dağlara keklik, Nergele Çayı'na da alabalık avı için birkaç kez beni de götürmüştü." (Karakoç, 2012, s. 5).

Bunların yanında Karakoç ava, av mevsiminin dışında gitmemeye özen gösteren biri olmuştur. Karakoç arkadaşlarıyla gittiği av sonunda avlananları adil bir şekilde paylaşmaya da dikkat eden biridir (Kurt, 2013, s. 22).

1.4.2. Doğa Tutkusu

Karakoç işten arta kalan zamanlarında ava giderdi. Karakoç'un tabiat sevgisi bu zamanlarda başlamıştı (Kurt, 2013, s. 22). Karakoç kendini tabiatın kucağına atmayı severdi. Çiçekler, börtü böcekler, dağlar ovalar, çayırlar, ormanlar, kayalar... (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 20). Karakoç tabiatı seyrettikçe huzur bulduğunu söylerdi (Kurt, 2013, s. 111). Karakoç, Ankara'ya taşındığı zaman bile Sincan'ın rakımlı

dağlarında dolaşırdı. Yağmuru çok severdi, hele yağmur yağıp da toprak kokusunu alınca yüzü güler, ıslak toprak kokusunu derin derin içine çekerdi (Kurt, 2013, s. 29).

Şairin tabiat şiirlerinde en çok karşımıza çıkan unsur “dağ”dır. “Severim bir dağı bir de yiğidi diyen Karakoç, kaba insanlara dağ adamı denmesine karşı çıkar” (Filiz, 2010, s. 102). Karakoç şiir yazmasında memleketin dağlarının büyük etkisini olduğunu belirtmiştir (Kurt, 2013, s. 221).

Karakoç sadece kendisinin değil, ailecek tabiattan huzur bulduklarını şu cümlelerle anlatır: Bizim evde canı sıkılan bahçeye giderdi. Bahçemiz evimizin 3-4 km uzağındaydı. Bahçenin damına oturur, sinirimizin geçmesini beklerdik (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 27).

Karakoç tabiata o kadar düşkün bir insandır ki Karakoç’un imzası bir ağaç şeklindedir. “Bir yolculuğumda bozkırda yalnızlığa bağır-baş açmış bir ağaç gördüm ve o ağacın çığlıksız direnişine çarpıldım. Bu benim imzam olsun dedim ve o ağacın minyatürünü kendime imza yaptım” (Kurt, 2013, s. 31).

Karakoç doğaya olan düşkünlüğünü şiirlerinde şu şekilde anlatır:

Ezan sesi yükselince ovadan

Güvercinler uyanırdı yuvadan

Seher yeli ses verince havadan

Kevenini yaktığımız dağlar oy! (Karakoç, 2018e, s. 60).

Buluta sarılmış üşüyor dağlar

Her gece aklıma düşüyor dağlar

Sıkıcı şehirden çık da gel diye

Yoluma çiçekler döküyor dağlar... (Karakoç, 2018i, s. 21).

1.4.3. Mihriban Meselesi

Abdurrahim Karakoç deyince ilk akla gelen şey Mihriban’dır. Karakoç, çok yönlü bir kişilik ve bir o kadar da çok yönlü bir şair olmasına rağmen Mihriban şiiri Karakoç’la alakalı tüm meselelerin önündedir. Haliyle Mihriban hakkında Karakoç’a pek çok soru sorulmuş ve Karakoç da bu konu hakkında çeşitli bilgiler vermiştir.

Karakoç'un Mihriban hakkında verdiği önemli bilgilerden biri âşık olduğu kızın adının Mihriban olmadığıdır.

M. Filiz tarafından yapılan söyleşide Karakoç, Mihriban isminin şiiri yazarken aklına geldiğini, kızın adının Mihriban olmadığını söyler ve gerçek ismini vermek istemez (2010, s. 73). "Mihriban diye bir kimse yoktur. Mihriban, sembol bir isimdir. Ha, muhatabım mı yoktu? Kesin vardı canım, olmasa bu şiir böyle çıkar mı? Olduğu için de böyle çıktı işte..." (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 177). Karakoç, neden sevdiği kızın ismini değil de başka bir isim kullandığını, "Mihriban onun gerçek ismi değildi, ben onun ismini versem ayıp olmaz mı bu?" diyerek açıklamıştır (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 177).

Karakoç'un Mihriban için dört şiir yazdığı belirtilmektedir. Bu şiirlerden birincisi Saati Yok Eremi Yok, ikincisi Mihriban, üçüncüsü Unutursun şiiridir. Mihriban şiirleri dört adettir Karakoç'un, bunlardan biri de "Beklemek" şiiridir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 243). Beklemek şiiri ise Mihriban'a yazılmış son şiir niteliğindedir.

SAATİ YOK EREMİ YOK

Aşktan yana söz duyunca,

Ben hep seni düşünürüm.

Uçsuz hayâller boyunca,

Ben hep seni düşünürüm.

Yıldızlar kayar yüceden,

Renkler sıyrılır geceden,

Yüreğim sızlar inceden,

Ben hep seni düşünürüm.

Aklın ucu değer hiçe,

Yol ararım içten içe.

Kâinat uyur sessizce,

Ben hep seni düşünürüm.

Korkunun bittiği yerde,

Haz duyarım perde perde.

Bir mezar görsem bir yerde,

Ben hep seni düşünürüm.

Zaman hep sonsuza akar,

Meyve dökülür, dal kalkar.

Çiçeklere bakar bakar,

Ben hep seni düşünürüm.

Rüzgâr eser ilden il'e,

Sağlıkta bitmez bu çile.

“Var”dan öte “Yok”tabile,

Ben hep seni düşünürüm (Karakoç, 2018a, s. 61).

Abdurrahim'in yüreği Mihriban'ın aşkıyla yanıyordu. Fakat bu aşkı kimse bilmiyordu. Mihriban belki Fatma ile paylaşmıştı o kadar. Abdurrahim bunu en yakın arkadaşlarına bile söylememişti (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 49).

MİHRİBAN (AŞK)

Sarı saçlarına deli gönlümü,

Bağlamışlar, çözülmüyor Mihriban.

Ayrılıktan zor belleme ölümü,

Görmeyince sezilmiyor Mihriban.

Yâr, deyince kalem elden düşüyor;

Gözlerim görmüyor, aklım şaşıyor.

Lâmbamda titreyen alev üşüyor...

Aşk, kâğıda yazılmıyor Mihriban.

Önce naz, sonra söz ve sonra hile...

Sevilen seveni düşürür dile.

Seneler, asırlar değişse bile,

Eski töre bozulmuyor Mihriban.

Tabiplerde ilâç yoktur yarama;

Aşk deyince ötesini arama

Her nesnenin bir bitimi var ama,

Aşka hudut çizilmiyor Mihriban.

Boşa bağlanmamış bülbül, gülüne;

Kar koysan köz olur aşkın külüne...

Şaştım kara bahtın tahammülüne;

Taşa çalsam ezilmiyor Mihriban.

Tarife sığmıyor aşkın anlamı;

Ancak çeken bilir bu derdi, gamı.

Bir kördüğüm baştan sona tamamı...

Çözemedim, çözülmüyor Mihriban (Karakoç, 2018a, s. 61).

Mihriban Karakoç'un şiirlerinden haberdardı. Karakoç şiirlerini hem Mihriban'ın yüzüne okumuş hem de gazeteye basmıştı. Karakoç, bölge gazetesinin mücellit bölümünde gazetenin orta sayfasını Mihriban için nasıl yeniden dizdirdiğini ve Mihriban'a bunu postayla nasıl gönderdiğini anlatırken yüzündeki o muzip ifadeyi hiç unutmuyorum (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 179 – 180). Karakoç, Mihriban'la nasıl haberleştiklerini şöyle anlatır: “O yazdı bana, gönderirdi, ama ben ona gönderince

zor olurdu. Ben ona gazete gönderirdim, o bana mektup...” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 178).

UNUTURSUN

“Unutmak kolay mı?” deme,

Unutursun Mihriban’ım.

Oğlun, kızın olsun hele,

Unutursun Mihriban’ım.

Zaman erir kelep kelep...

Meyve dalında kalmaz hep.

Unutturur birçok sebep,

Unutursun Mihriban’ım.

Yıllar sineye yaslanır;

Hatıraların paslanır.

Bu deli gönlün uslanır...

Unutursun Mihriban’ım.

Süt emerdin gündüz-gece,

Unuttun ya, büyüyünce...

Ha işte tıpkı öylece

Unutursun Mihriban’ım.

Gün geçer, azalır sevgi;

Değişir her şeyin rengi.

Bugün değil, yarın belki,

Unutursun Mihriban’ım.

Düzen böyle bu gemide;

Eskiler yiter yenide.

Beni değil, sen seni de,

Unutursun Mihriban'ım (Karakoç, 2018a, s. 61).

Karakoç'un Mihriban'a yazdığı dördüncü ve son şiir ise Beklemek şiiridir.

BEKLEMEK

Sarıcadüzü'nde bir yığın toprak,

Sulanır her sabah gözyaşlarımla.

Mihriban, Mihriban uyan da bir bak!

Hasret düğüm düğüm ak saçlarımda.

Ardıçlı dağlarda gene ay doğar.

Akasya gölgeleri delik deşik..

Bir pınar ağlar akşamdan sabaha dek,

Yapraklar sallanır, ışıklar söner..

Büyüdükçe büyür içimde bir dert,

BEKLEMEK...

Öksüz kaldı yem döktüğün kumrular,

Çiçeklerin boynu bükük bahçende,

Mihriban, Mihriban; düşsüz uykular

Çıban çıban sızılıyor ah, bende;

Seneler yollardan izini sildi

“Yaşamak ne güzel” derdik seninle

Belletti: Meğer ki öyle değilmiş,

BEKLEMEK...

Güneş gene doğup, gene batıyor
 Yüzüme serdiğin saçların hani?
 Şimdi karyolanda eller yatıyor
 Vefasız aynalar unuttu seni.
 Dertler beni oylum oylum yakıyor
 Her şey yalan imiş, bilmeden gittin
 Kaderin bağrından doğdu bir gerçek
 Mihriban, Mihriban! Ölümünden zormuş
 BEKLEMEK... (Karakoç, 2018a s. 91).

1.5. SANAT HAYATI

1.5.1. Beğendiği Sanatçılar

Karakoç'un etkilendiği şairlerden ziyade beğendiği şairler vardır. Bu manada Karakoç, şiirindeki özgünlüğü hep muhafaza etmiş ve herhangi bir şairi örnek alıp kendine rehber edinmemiştir.

Karakoç “Şiire Dair” şiirindeki bu dizelerde Yunus’u şairler sultanı ilan eder.

Şairler sultanı Yunus
 Her sözü yüz defa yumuş
 Aşk bağma dergâh kurmuş
 Varmayana anlatılmaz (Karakoç, 2018ç, s. 101).

Karakoç, Yunus’u çok sevdiğini ama Yunus’a değil kendisine benzemek istediğini belirtmiştir (Filiz, 2010, s. 7). Karakoç Yunus’u çok sevse de her zaman kendisi olmayı unutmamış ve özgünlüğünü korumuştur.

Şehsuvaroğlu Karakoç için “günümüzün Karacaoğlan’ı” diye bahsettiğinde Karakoç “Yok canım, Karacaoğlan’la benim tarzım çok ayrıdır. Ben ne Karacaoğlan’ım ne Yunus’um ne Fuzuli’yim... ben, benim...” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 186) demiştir.

Karakoç'un şairliğiyle ilişki kurabileceğimiz kişiler ve benzerlik yönleri özet olarak şu şekildedir.

Dil zevkinin aydınlığı, Ahmet Yesevi'ye kadar uzanan mistik bir heyecanla kucaklaştığından olacak; metafizik ürpertide Yunus'u, güzellik tutkusunda Karacaoğlan'ı, yiğitliğe soyunmada Köroğlu'nu, resmi otoriteye boyun eğmeden, gerektiğinde onunla hesaplaşmaya girmede Dadaloğlu'nu, hiciv istihzada Seyrani'yi, hasbi heyecanda Dertli'yi bize çağrıştıran ama bütün imaj zenginliği içerisinde kalabilen Abdurrahim Karakoç, hayatta iken kendi anıtını dikebildiği için "çağdaş klasik şair"lik unvanını kazanmış gibidir (Akbaş, 2016b, s. 150).

Karakoç, başta Halk Edebiyatı sanatçılarımız olmak üzere, edebiyatımızın pek çok çınarını okumuştur. Fakat Karakoç, kendi tarzından asla ödün vermemiş, hep kendi olmayı başarabilmiş, hiçbir şairin bir benzeri olmamıştır. Bu manada Karakoç hep "Gölgede duranın gölgesi olmaz!" diyerek kendi tarzını oluşturmuştur.

1.5.2. Üne Kavuşması

Karakoç yeni yeni tanınmaya başladığı zamanları Çıtak Ahmet ve Kul Mustafa gibi yörenin tanınmış şairlerinin kendini tanıması üzerinden verir. "Anadolu'yu anlatan, Maraş'ın dağlarını, ovalarını anlatan şiirlerim şimdiden Cela'da, Elbistan'da hatta Maraş'ta duyulur olmuştu. Çıtak Ahmet bile, Kul Mustafa bile haberdar oldu benden. Ağabeyim gibi Ankara'nın İstanbul'un dergilerinde şiirlerim çıkmıyordu benim. Ama yakında o da olur" (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 68). Bu, biraz daha Elbistan ve Maraş çevresinde tanınmaya başlamasıdır. Ülke çapında tanınmaya başlaması Fedai dergisinde şiirlerinin yayımlanmasıyla olur. Karakoç kendisine sorulan "Asıl tanınma Hasan'a Mektuplar'dan sonra oldu değil mi? sorununa, "Evet ama esas tanınma Fedai Dergisiyle oldu, Türkiye'nin her tarafına dağılan 60 bin sayı ne demek? Eskiden şimdiki gibi değildi" cevabını vermiştir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 185).

Karakoç'un ülkemizde tam olarak tanınmasında hiç şüphesiz Mihriban türküsünün Musa Eroğlu tarafından bestelenip söylenmesinin rolü vardır. Önceden daha çok kendi çevrelerince tanınan Karakoç, Mihriban türküsüyle birlikte her görüşten insan tarafından tanınır hale gelmiştir. Karakoç bir milyonun üzerinde satan kitaplarından değil de Mihriban türküsünden sonra herkes tarafından tanınır hale gelmesini şu şekilde değerlendirir:

Bir söz vardır Türk'ün aklı sonradan gelir diye, buna bir de Türk'ün aklı kulağındadır sözünü eklemek lazım. Okumaya üşeniyor bizim milletimiz. Ben Mihriban'ı 60'tan önce yazmışım, ihtilal olmadan önce... 1 milyonun üzerinde kitabım sattı. Türkiye'de çıktı bu kitaplar. Ne okuyanlar ne eleştirenler hiç kimse burada ne yazıyor diye açıp bakmamış. Ne zaman Mihriban'ın şarkısı yapıldı fittırdı millet, böyle şiir mi olur, ne güzel diye (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 187).

Karakoç, Mihriban şiiri olmasa da aynı ününe sahip olabileceğini ifade etmektedir. “Ben MİHRİBAN şiirini yazmamış olsaydım dahi şair Abdurrahim Karakoç olarak hafızalarda yer ederdim. Mesela bir “İsyanlı Sükût” ve “Tut Ellerimden” şiirlerimi ben daha çok severim” (Parlak, 2012, s. 505).

Mihriban türküsü o kadar sevilmiştir ki, bu türkü Karakoç'un ününü geçmiştir. Karakoç'u tanıyanlar, onu en çok Mihriban türküsüyle tanımaktadır. Karakoç adeta Mihriban şairi olarak anılır olmuştur. İhsan Kurt, şairin isminin sürekli Mihriban şiiriyle ön plana çıkmasını şu şekilde değerlendirir: Karakoç'un sadece Mihriban şiirinin ön plana çıkarılmasının üç izahı bulunmaktadır: Birincisi, türkü olarak bestelenmiş olması ve halkın bunu çok sevmesi; ikincisi, Karakoç hakkında yeterince bilgiye sahip olmayıp sadece Mihriban'ı biliyor olmak, üçüncü ve en akla yatkın olanı ise Karakoç'un sosyal muhtevalı şiirlerini, Mihriban'ın ön plana çıkarılması yardımıyla arka plana itmek ve hafızalardan silmek (Kurt, 2013, s. 84).

Karakoç'un tanınması ve ünlenmesiyle alakalı üzerinde durulması gereken durumlardan biri, onun Türk edebiyatının önemli şairlerinden biri olmasına rağmen yok sayılmasıdır. “Düşünün bir kere, yaklaşık kırk yıldır şiir söyleyeceksiniz, birçok şiiriniz dilden dile gezecek, ezberlenecek, dilden dile gezecek, türkü olup söylenecek, “Mektup yazdım Hasan'a ha Hasan'a ha sana” gibi deyişleriniz adeta darb-ı mesel haline gelecek, yine de yok sayılacaksınız!” (Ayvazoğlu, 2012, s. 101). “İlgili kaynaklara bakın, Abdurrahim Karakoç adında bir şair sanki yaşamamış! Hâlbuki toplumu asıl etkileyenler; kılcal damarlarına nüfuz edenler onun gibi şairlerdir” (Ayvazoğlu, 2012, s. 101).

Türkiye'de bazı çevrelerin Abdurrahim Karakoç'a yokmuş gibi davranmaları, çok güçlü bir Türk ve Müslüman şair olmasından kaynaklanıyor (Bâkiler, 2012, s. 488). Şairin, şiirleriyle dorukta olduğu yıllarda bilerek ve isteyerek Karakoç'a karşı bir ilgisizliğin var olduğu söylenebilir (Kurt, 2013, s. 43).

Karakoç'un görmemezlikten gelinmesine dair yapılan değerlendirmelerden biri de onun net bir insan olması ve hiçbir güce eyvallah etmemesidir. "Diyebiliriz ki o, sanat âleminde yaygınlaşma meyli gösteren riya yosmasına baş çevirmeyen şiiirinden dolayı da meşhur kalemlerin(!) umursamazlık taarruzuna sebep olmuştur" (Kurt, 2013, s. 49).

Karakoç belki de yanlış tarafı seçmişti kim bilir. Rüzgâra kapılıp 68 kuşağının şairi olsaydı eğer, belki de dünyaca ünlü bir şair olurdu. Yine meşhur oldu ama çok sonra. Devrimcilerin türkücülerinde Musa Eroğlu'nun Mihriban'ı bestelemesinden sonra... (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 108).

İ, Kurt'un aktardığı bilgiye göre Karakoç'a çeşitli tekliflerde bulunmuş ve Karakoç bu teklifleri reddetmiştir: İstanbul'dan bazı kişilerin köyüne gelip kendinden fazla bir şey beklemediklerini, sadece Karakoç'un şiirlerini kendi yayın organlarında yayımlamak istediklerini, bunun için de yüklü para vereceklerini belirtmişlerdir. Karakoç bu kişilere hiçbir zaman yüz vermediğini belirtmiştir (2013, s. 18).

Tüm bunlara rağmen Karakoç, halk tarafından çok sevilmiş, takdir görmüş bir şairdir. Ezilmiş, gariban Anadolu halkı onu kendinden bellemiş ve bağrına basmıştır.

Karakoç'un şiirlerindeki tarifine benzeyen bir köye görevli olarak gitmişim (Tokat'ta bir köy). Misafir odasında otururken, yan tarafımdaki pencerenin önünde eskimiş kapağı yırtılmış bir kitap dikkatimi çekti. Merak edip kitabı elime aldığımında hemen tanıdım. Bu kitap Abdurrahim Karakoç'un küçük boyda basılmış "Hasan'a Mektuplar"ıydı. Ev sahibine bu kitabı nereden aldıklarını sorduğumda sevinerek anlattı. Köyde Karakoç'u daha doğrusu şiirlerini çoğunun tanıdığını, hatta kendisinin onun şiirlerini ezbere bildiğini söyledi (Kurt, 2013, s. 53).

1.5.3.Şiir Sanatına Dair

Karakoç ilk şiirlerini ilkokul zamanlarında arkadaşlarını hicvetmek için yazmıştır (Filiz, 2010, s. 7). Yayımlanan ilk şiiri ise 1950'li yıllarda Elbistan Kaymakamlığının çıkardığı Engizek dergisinde yayımlanan bir taşlamadır. (Filiz, 2010, s. 6).

Karakoç'un şiir sanatıyla ilgili önemli yol ayrımlarından birisi, şiirlerini yakmış olmasıdır. Karakoç, 1958 yılına kadar yazdığı iki kitap hacmindeki şiirini yakmıştır (Kurt, 2013, s. 140). Abdurrahim Karakoç'un yaktığı şiirler iki kitap hacmindeydi (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 181).

Şiir sanatında geçirdiği evreler hakkında yapılan önemli tespitlerden biri de şudur: Abdurrahim Karakoç, evlendikten sonra kendini çoğunlukla dava şiirlerine verdi (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 107). Karakoç, evlendikten sonra eskisi kadar aşk şiiri yazmamıştır.

Karakoç şiirlerinde hep halktan yana olmuş ve halkın dertlerini işlemiştir.

Halkın, köylünün, garibanın, fukaranın köyde şehirde belediyede yakın müşahedecisi oldum. Ondan haber yazdım şiir oldu. Zillete düşen halkın dalkavukluğunu yapmadım kimi solcu şairler gibi. Onu uyardım, hatta zaman zaman tehdit ettim. Adam ol Hasan dedim. Öl Hasan, insan ölmekle küçülmez dedim. Onun bir davası olması gerektiğini haykırdım. Şimdi garibanın bir davası var artık. Halkın dertlerini dert bildim” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 95).

Karakoç salon şairi değildir, o meydanların şairidir (Kurt, 2013, s. 136). Karakoç’a göre bir şair fildişi kulesinde duramaz (Kurt, 2013, s. 128). “O hicvederken, kahrını, isyanını mısralara dökerken de, hep gurbete terk edilmişlerin dili olurken de güçlü söyleyişinde yiğitçe edasını hiç kaybetmez” (Kurt, 2013, s. 139).

Karakoç’un şiirlerinin belli bir kısmını köy ve köy halkının gündemi oluşturur. “Cela köyünde kendi medyasını ve kuramsal inşasını kurarak bütün dünyaya kalıcı mesajlar vermiştir” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 303). “O köylünün şairidir ve zaten de köylüdür. Fakat diğer köy şairleri ve yazarları gibi köylü dalkavukluğu peşinde değildir. Ya da köylü istismarından bir sosyal statü ve sosyalizm söylemi koparmak peşinde değildir” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 339).

Karakoç’un şiirlerinin tema bakımından kaçça ayrıldığıyla ilgili çeşitli görüşler bulunmaktadır. “Klasik olarak şiirlerini memleket, doğa, aşk, dava, hiciv ve vatandaş şiirleri olarak tasnif etmek mümkündür” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 303). C. Gören, Karakoç’un şiir yazdığı temaları şu şekilde verir: Abdurrahim Karakoç beşeri aşk şiirleri yanında ilahi aşk, hiciv, tabiat şiirleri, didaktik şiir olmak üzere tüm bu alanlarda ustalıkla şiir yazan nadir şairlerimizdendir (2012, s. 112). Mehtap Filiz, Abdurrahim Karakoç üzerine yaptığı çalışmada Karakoç’un şiirlerini tematik olarak 19 başlık altında incelemiştir (2010). Bu manada Karakoç’un şiirleri konu bakımından çok geniştir. A. D. İlbey ise Karakoç’un şiirlerini konu bakımından üçe ayırır. “Şiirlerini dinî-hamasî şiirler; aşk ve gurbet tabiat şiirleri, sosyal ve hiciv şiirleri başlığında üç kategoriye ayırabiliriz” (2012). Karakoç’un şiirleri tema

bakımından Sosyal Temalı Şiirler, Dinî Temalı Şiirler, Millî Duyarlılık Temasını İşleyen Şiirler, Tabiat Temalı Şiirler, Aşk ve Gurbet Temalı Şiirler beş bölüme ayrılmaktadır. (Avcı, 2012). Karakoç genel itibariyle Mihriban şairi olarak tanınmaktadır. “Karakoç’u sadece Mihriban şairi olarak tanımlamak bir damla sudan haberdar olup o suyun bağlı olduğu okyanustan haberdar olmamaktır” (Gören, 2012, s. 114).

Karakoç’la alakalı tartışılan durumlardan biri de onun Halk Edebiyatı mı yoksa Yeni Türk Edebiyatı şairi mi olduğudur.

Karakoç’u Halk Edebiyatı içirişinde değerlendirenler, onu “neoklasik” olarak kabul etmektedirler. Ali Akbaş, Karakoç’la yaptığı bir röportajda onun Halk Edebiyatında eskiyle yeniyi birleştirdiğini, bu yüzden onun bir neoklasik olduğunu belirtir. “Yarının klasiğini doğurmak deha ister. Çünkü onun formu ve muhtevası meçhuldür. Ancak bir Yahyâ Kemal çıkıyor, eskiden kopmadan yeniyi yapıyor. Ona “neoklasik” diyorlar. Bence halk şiirinde siz de aynı şeyi başardınız” (2016a, s. 132). Karakoç’un halk şiirinin geleneksel konu ve tema zenginliğini 20. yüzyıla taşınması onu halk şiirimizde neoklasik bir şiir katına yükseltmiştir (Özçelik, s. 2012, s. 347). Onun Halk Edebiyatında neoklasik olduğunu destekler nitelikte olan bir açıklaması şu şekildedir: “Şiirlerimle çağımı yorumlarken ne geçmişime arkamı dönüyorum, ne de geleceğimi karanlıklara gömüyorum” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 133). O halk şiirinde ilerlemiş ama halk şiirine yeni bir ses olmayı da başarabilmiştir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 303).

Karakoç’u halk şairi olarak kabul edilmemesi gerektiğini ileri süren görüşler de bulunmaktadır: Onu halk şairi olarak değil de halkın şairi olarak değerlendirmek daha doğru olacaktır (Yıldırım, 2012, 172). Karakoç’un şiirleri, özellikle mahalli söyleyişler ve irticâli ifadeler yer alıyor olmasından dolayı halk şiiridir fakat Karakoç halk şairi değildir. (Tural, 2003, s. 139).

Bir başka görüşe göre ise Karakoç, Yeni Türk Edebiyatı şairidir.

Modern Şiir “Abdurrahim Karakoç için sazsız “halk şâiri” âşık tarzının 20. yüzyıldaki sürdürücüsü gibi tanımlamalar sık sık yapıldı. Evet, Abdurrahim Bey güçlü bir geleneğin sürdürücüsü idi. Ama onun geçmiş yıllardaki âşıkların bir benzeri olduğunu sanmamak gerekir. O aynı zamanda modern şiirin pınarlarından

içmiş bir şairdi” (Doğan, 2012, 131). Abdurrahim Karakoç, Cumhuriyet dönemi Türk şiirinin en güçlü hiciv şairidir (Kukul, 2012, s. 231).

Bir röportajda Karakoç’a “Sizin şiirleriniz eski halk şiiri dediğimiz gruba girmiyor, bunlar Cumhuriyet dönemi edebiyatının şiirleri.” dediğinde, “Evet, girmez.” diyerek bu görüşü doğrulamıştır (Önal, 2012, s. 527).

“Karakoç yazdıklarını bir profesörün de bir çobanın da zevk alarak okuduğunu rahatça söylüyor ve şiirin işte böyle olması gerektiğini de işaret ediyor. Yani o şiir dilinde açıklık ve anlaşılabilirlikten yanadır” (Kurt, 2013, s. 127). Karakoç şiirin sade, süsten arınmış ve düz yazıdan arınmış olmasından yanadır (Filiz, 2010, s. 12).

“Abdurrahim Karakoç, şiir diline yeni kelimeler, yeni imajlar aşıl原因 ve çarpıcı şiirlerini zengin temalarla, kafiyele, taze seslele ören şuurlu, yürekli ve çok verimli usta, milliyetçi-mukaddesatçı-toplumcu bir şairdir” (Akbaş, 2016b, s. 138). “Aşk, hasret, gurbet, bahar, ülkü, ve toplumcu yanı ağır basan taşlama şiirlerinde, alışılmışın dışında yepyeni bir atmosfer oluşturur” (Akbaş, 2016b, s. 138).

Karakoç’un şiirlerinin ezgisi de kendi içinde, bağrındadır ve bestekârın küçük bir dokunuşuyla beste ortaya çıkar (Orakçı, 2012, s. 126). Karakoç’un şiirlerinin müzikalitesi çok yüksektir. Karakoç’un şiirleri sahip olduğu müzikaliteden dolayı kolay ezberlenebilir formdadır.

Karakoç’un, şiirlerinde romantizm ve realizmi ustaca harmanladığını görülmektedir. Bu manada Karakoç’un hiciv şiirleri realist bir bakış açısıyla yazılmışken aşk şiirlerinde ise romantizm etkisi görülmektedir.

Karakoç’a, pek çok şairin hikâye veya romana geçtiğini, onun neden hikâye veya roman yazmadığını, sorduklarında “Onlar şiirle meramını ifade etmekte zorluk çektiler de ondan” demiştir. Bununla birlikte Karakoç, romana olan bakış açısını Cemil Meriç’in “Roman yatak odasının perdesini aralamaya çalışan bir yazı türüdür.” sözü üzerinden belirtmiştir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 186).

Karakoç, şiirlerinde isim verme konusunda hassas davranmıştır. Karakoç dikkat ettiği bu durumu şu sözlerle ifade etmiştir: Hiçbir şiirimde tanıdığım birinin gerçek ismi verilmemiştir. İsimler hayaldir (Kurt, 2013, s. 89).

Karakoç'un şiirinde yapıyla alakalı bilgiler ise şu şekildedir: Karakoç'un şiirlerinin biçimine baktığımızda, bazı istisnalar dışında büyük oranda nazım birimi olarak dördlüğü kullandığını görüyoruz. Bunun yanında farklı form denemelerinde de bulunmuştur (Kurt, 2013, s. 157). “Abdurrahim Karakoç, incelediğim 348 şiirinin 243'ünde 11'li, 67'sinde 8'li, 26'sında 14'lü, 1'inde 7'li 1'inde 15'li hece ölçüsünü kullanmıştır, geri kalan 9'unda ise serbest tarzı denemiştir” (Kurt, 2013, s. 159). Karakoç en çok 11'li hece ölçüsünü kullanmıştır (Filiz, 2010, s. 132). Karakoç şiirlerinde daha çok xaxa, bbba, ccca tarzından kafiye düzenini kullanmıştır (Filiz, 2010, s. 133). “Şiirlerinde ses uyumu konusundaki hassasiyetini ünlü uyumlarına hemen her şiirinde riayet ettiği seklinde karşımıza çıkar. Daha çok kalın ünlüleri kullanan şair, özellikle “-a” ve “-o” seslerini tercih eder” (Filiz, 2010, s. 135).

Karakoç, geniş bir kelime dünyasına sahiptir. Bunu kullanılan kelime sayısı göstermektedir. Karakoç'un lirik şiirlerinde toplam 6538 kelime kullanmıştır ve bu kelimelerin 1881 farklı kelimelerden oluşmaktadır. İncelen şiir sayısının 71 olmasına rağmen 6538'e nispetle 1881 farklı kelime oldukça önemli bir sayıdır. (Saldere, 2001, s. 125).

Karakoç'un şiir sanatına dair farklı bir değerlendirme şu şekildedir: “Eğer ki Abdurrahim Karakoç şiirlerinde ulusalcı söyleminin dozunu biraz azaltarak aşk şiirlerine de gereken önemi verebilseydi çok yönlü bir şair olarak edebiyatımızda kabul göreceği savına inanıyoruz. Zira “Mihriban” şiiri, şairini aşan ölçüde başarılı bir aşk şiiridir” (Filiz, 2010, s. 68).

M. Güneş, Karakoç'un poetikasını edebiyatımızın önemli şahsiyetleri üzerinden vermiş ve Karakoç'un kendine has bir üslubunun olduğunu belirtmiştir.

Abdurrahim Karakoç'un şiirinde; Yunus'un sevgisinden, Dadaloğlu'nun tavrından, Karacoğlan'ın aşkından, Seyrânî'nin tarzından, Emrah'ın söyleyişinden, Fuzûlî'nin sesinden, Ârif Nihat'ın nefesinden, Necip Fâzıl'ın zekâsından, Neyzen'in hicvinden, Âkif'in rûhundan ve halk türkülerinin şuurundan renkler ve ışıltılar hissedilse de, Karakoç'un şiirlerinin bunların hepsinin dışında kaldığını, onun kendine has bir söyleyiş ve üslûba sâhip olduğunu fark edersiniz... (2012).

1.5.4.Şiirlerinin Bestelenmesi

Karakoç'un şiirleri 1960'lı yıllardan itibaren bestelenemeye başlamıştır (Tokel, 2012, s. 93). Karakoç'un 100'ün üzerinde şiiri bestelenmiştir (Yardım, 2012, s. 300).

1.5.5. Hiciv Sanatına Dair

Karakoç'un şiirlerinde yoğun bir hiciv varlığı söz konusudur. "Hiciv Şairi Karakoç" diye bir çalışma yapılırsa ve şiirlerinden örnekler verilmeye kalkılsa herhalde bu çalışmayı yapan kişi neredeyse onun bütün şiirlerini aktarma mecburiyetinde kalırdı. Çünkü hicvin, taşlamanın son şairi Abdurrahim Karakoç'tur (Kurt, 2013, s. 130).

Karakoç ilk şiirlerini çocukken yazdığını, bu şiirde arkadaşlarını hicvettiğini belirtmiştir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 181). Ben küçükken laf olsun diye köydekileri hicveder, onlarla dalga geçerdim. Bir kâğıda yazmadığım, o anda okuduğum şiirlerdi bunlar. Çobanın davarı kaybetmesinden muhtarın Elbistan'a gidip dönmemesine kadar köydeki mevzulardan oluşuyordu bu dizeler (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 32). Abdurrahim köylülerini iyi gözlemlemiş, daha küçük yaşlarda onları hicvetmeye başlamıştır (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 53). "Şairin şiir yazma hevesi daha ilkokul sıralarında, çocuklukta başlar. Kısa şiirlerle arkadaşlarını hicvetmekle başlamış şiire. Şiirlerinin mayasını oluşturan hiciv, taşlama ta o yıllarda atılır" (Kurt, 2013, s. 139). Abdurrahim daha 18 yaşlarındayken yaptığı taşlamalarla civar köylerde tanınır olmuştur (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 62).

Karakoç, kendi köylülerini gözlemlediğini belirtmiştir: Köylüyü kendi köyümden başlayarak takip ediyor, tahlil ediyor bazen de eleştiriyordum. Bu şekilde gözlem yeteneğim geliyordu (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 42). Karakoç'un kendi köylülerini tahlil ederek geliştirdiği bu gözlem yeteneği, onun özellikle topluma yönelik hicivlerine önemli katkılar sunmuştur.

Karakoç'un her şeyden önce bir hiciv şairi olmasında İslam dininin etkisi büyüktür. Abdurrahim Karakoç, şiirlerinde neden hiciv yaptığıyla ilgili sorulara "Hadis-i şerifte haksızlığa buğz edin deniliyor." cevabını vermiştir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 131). Karakoç, bence şair dilsizlerin dili, hakkın savunucusu olmalı diyerek hiciv türüne bakış açısını belirtmiştir (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 134). Ölçüsünü İslam'dan alan Karakoç, şahsi dertlerini aşarak cemiyetin dertleriyle ilgilenmiş, hakkını aramayan veya arayamayanlara hiciv taşının en ağırını savurmuştur. (Kurt, 2013, s. 51).

Karakoç'un hiciv şiirleriyle ilgili merak edilen durumlardan biri, halkın sorunlarına bu kadar hâkim olan Karakoç'un, şiirlerinde işlediği bu sorunlarla gerçek hayatta karşılaşmış karşılaşmadığıdır.

Ben memuriyette yazdım bütün şiirlerimi zaten. Şimdi bana soruyorlar, “Bunlar başından geçti mi?” diye... “Yok ya neden geçsin başımdan?” diyorum. Doktor da, hekim de benden çekinirdi o zaman, kalemimden korkarlardı. Bir de ismimiz vardı, severlerdi, iltifat ederlerdi. Ama vatandaşlar öyleydi, görüyordum. Mahkemeye gidene de görüyordum, doktora gidene de... Onlara yapılan bana yapılmış oluyordu, ben de onları yazıyordum (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 185).

Abdurrahim Karakoç genellikle toplumsal yaraları deşmekten hoşlanır; hiciv kabiliyeti ile ne kadar tuhaflık, yanlış, eğri mesele varsa onları şiirine konu yapar.” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 354). Karakoç'un hicvi daima uyarıcıdır, yapıcıdır, barışçıldır. Karakoç insanları kötülükten alıkoymak, iyiliğe yönlendirmek için hiciv yapar (Kukul, 2012, s. 234). Karakoç şaire çok büyük görevler yükler ve şöyle der: “Şair evreni düzeltmek için vazifelidir, politikayı namuslu yapmak zorundadır” (Kurt, 2013, s. 92).

“Abdurrahim ağabeyin tabiatı, memleket sevgisini, dağları, çiçekleri anlattığı şiirleriyle sevdasını anlattığı şiirleri daha önce yazdığı hiciv şiirlerinin üstüne çıkmış olsa da eleştirel gözü, muhalif sesi hiç kaybetmedi ve dava şiirleriyle önceki üçlü saçağını buluşturdu” (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 77).

“Karakoç, şairdir ama gerçekçi bir tavırla cemiyetin içtimai durumuna eğilir. Zaten taşlamalarının kaynağını da sosyal yaşayışta görülen çelişkiler, yalanlar, samimiyetsizlikler, kısaca bütün çürümüşlükler alır” (Kurt, 2013, s. 194). “Hicivlerinde hükümetler, yöneticiler, bürokrasi ve aydınların vatandaşa ettiği zulümleri, tepeden bakmaları keskin bir şekilde yer alır” (İlbey, 2012).

Karakoç, şiirleri Türk köylüsünün ezilmişliğine karşı tevekkülünü, Türk insanının dertlerini, kendi kültürüne yabancılaşan insanımızın fildişi kulede yaptığı tutarsız davranışlarını konu edinmiştir. Karakoç'un şiirlerindeki gerçekler memleketinin, memleketimizin gerçekleridir. Şiirlerindeki konularda belki hayal gibi gelebilen unsurlara rastlanır. Ama bunlar daha ziyade acı gerçeklerin iyi yöne çevrilme arzusunun imajlarından öteye geçmez. Çünkü Karakoç şiirlerinde görünenle birlikte hissedilen, duygularda kabarmayan ruh hallerinin canlı bir resmini tasvir eder. O, yaşananı, yaşayanın gözü ile en sade biçimde resmeder. Bunun için şairi, iyi bir gözlemci olarak da görmek mümkündür. Gözlemlerini şiirlerini mücerret ve kuru

objeler olarak değil, onların mısralarının bütünlüğüne sindirerek ifade eder. Dolayısıyla kalemle beyni, mısralarla duyguları denkleştirmeyi başaran şair, söylediği şiirde tesir etmenin gücünü de yakalamış olur. Nitekim O “okuyucunun esas meselelerini bizzat müşahede eden bir yazar hayali değil de daha gerçekçi biçimde milletin dertlerine tercüman olur kanaatindeyim” demekle de fikirlerimiz doğrulamış oluyor (Kurt, 2013, s. 137 – 138).

Hiciv şairi olarak da ön plana çıkmış olan Karakoç’un, zaman zaman bu duruma sitemde bulunduğu bile olmuştur. İflas şiirinde “Söylesem suç, sussam hata/Zıkkım düşün bu sanata” (Karakoç, 2018, s. 172) diyen Karakoç, hiciv türünün zorluğundan yakınmıştır. Karakoç hicvi, “ustura ağzında yürümek” olarak ifade eder (Kurt, 2013, s. 130).

Karakoç şiirlerindeki hicvin kaynağını şu şekilde açıklar: Bana gelince: Sağ olsunlar, iktidarın ve muhalefetin irikıyım politikacıları, ihtilal cuntacıları, ‘bilimsel’ cüppeliler, entelektüel züppeler, milli soyguncular, sosyete parazitleri, sermaye sülükleri, zulüm-işkence makineleri, adalet katleden hukukçular, dalkavuklar, uçkâğıtçılar vs. hep bana yardımcı oldular. Şiir malzememi veren onlar, öfkemi bileyen onlar oldular. Yardımlarını inkâr etmiyorum, fakat teşekkür de etmiyorum (Kurt, 2013, s. 140 – 141).

Birçok hece şairi doğal olarak Karakoç’tan etkilenmiştir. Hatta hiciv şiiri onun adıyla özdeşleşmiş ve onu takip eden şairler “Karakoçvari” şiir yazmakla tavsif edilmiştir (Yıldırım, 2012, s. 172).

Karakoç’u yakından tanıyanlar, onun günlük hayatta da hicve yer verdiğini ancak nükteyi de elden bırakmadığını belirtmişlerdir. Hiciv bu manada Karakoç’un sadece şiirlerinde değil günlük hayatında da yer edinmiştir.

Onda bir nükte, bir hiciv vardı her zaman, en gamlı şiirinde bile... Ama şiirinin ruhunda “ironi” saklıdır ve bunu size bilerek sezdirir” (Tekin, 2012). “Karakoç en ciddi konularda sohbet ettiğimizde bile nükte ve hicvetmeyi hiç sözlerinden eksik etmezdi. Bir gün neden böyle anlatımlara ihtiyaç duyduğunu sorduğumda hicvin, nüktenin olmadığı yerde konuşmalar kadar hayat da sıkıcı olur da onun için diye cevap vermişti (Kurt, 2013, s. 131).

1.5.6. Ödül Almaması

Karakoç hayatı boyunca hiçbir yarışmaya katılmamıştır. “Ben hayatım boyunca şiir yarışmasına, başka bir yarışmaya katılmadım. Ödül vermek istediler bazı yerlerde, amma kabul etmedim. Bu ilkeleri gençliğimde koymuştum. Tabii başkalarına da benim gibi yapın diyemem. Ödül de alsınlar yarışmalara da

katılımlar” (Parlak, 2012, s. 505 – 506). Bunun yanında Karakoç kendisine verilen hiçbir ödülü kabul etmemiştir (Filiz, 2010, s. 15).

1.5.7. Yazı ve Şiirlerini Yayımladığı Yayın Organları

Gazeteler

Köşe Yazarlığı Yaptığı Gazeteler

Yeni Ufuk gazetesi, Yeni Düşünce gazetesi, Gündüz gazetesi, Vakit gazetesi

Şiir Yazdığı Gazeteler

Elbistan’ın Sesi gazetesi, Engizek gazetesi, Yeni Işık gazetesi, Kent gazetesi, Hudut Eli gazetesi, Serdengeçti gazetesi, Devlet gazetesi, Yeni İstanbul gazetesi, Hergün gazetesi

Dergiler

Fikir Yazısı Yazdığı Dergiler

Yeni Hafta dergisi

Şiir Yazdığı Dergiler

Fedai dergisi, Tohum dergisi

1.5.8. Eserleri

Abdurrahim Karakoç’un 16’sı şiir, ikisi deneme olmak üzere toplam 18 kitabı bulunmaktadır.

Şiir Kitapları

Karakoç’un şiir kitapları Serdengeçti, Maya, Fetih, Töre-Devlet, Ocak, Yeni Düşünce, Yenisey, Günalp, Alperen, Kadim yayınlarından çıkmıştır.

1. Hasan’a Mektuplar (1964-İzmir, Fedai Yayınları, 96 sayfa)

Bu kitap, İzmir’de çıkmakta olan sahibinin Kemal Fedai Coşkuner olduğu Fedai dergisinde çıkan şiirlerinin kitap haline getirilmesidir.

Eser ilk baskıda 10 bin basıldı ve kısa sürede tükendi. 2. Baskıda yine 10 bin adet basıldı (Şehsuvaroğlu, 2016, s. 181). Sonrasında Hasan’a Mektuplar,

Serdengeçti Yayınlarından 10 bin adet olmak üzere tekrar basılır (Kurnaz, 2012, 116).

2. Hasan'a Mektuplar ve Haberler Bülteni (1969-İzmir, Serdengeçti Yayınları, 176 sayfa)

3. El Kulakta (1969-Ankara, Maya Yayınları, 64 sayfa)

4. Bütün Şiirleri (1973-İstanbul, Fetih Yayınevi, 303 sayfa)

Bu kitabın ilk basımı Hasan'a Mektuplar, Haberler Bülteni, El Kulakta ve "El Tetikte", 40 yeni şiir olmak üzere toplam 189 şiirden oluşmaktadır.

5. Vur Emri (1975-İstanbul, Ötüken Yayınları, 332 sayfa)

Vur Emri, Karakoç'un en hacimli şiir kitabıdır. Bu eser daha sonra Töre-Devlet, Ocak, Alperen ve Kadim Yayınları tarafından basılmıştır. Bu eserin ilk basımında 174 şiir bulunmaktadır.

6. Kan Yazısı (1977-Ankara, Töre-Devlet Yayınları, 156 sayfa)

Bu eser daha sonra Ocak, Alperen ve Kadim Yayınları tarafından basılmıştır. Eserin ilk basımında 68 şiir bulunmaktadır.

7. Suları İslatamadım (1983-Ankara, Ocak Yayınları, 123 sayfa)

Bu eser daha sonra Alperen ve Kadim Yayınları tarafından basılmıştır. Bu kitabın ilk basımında 80 şiir bulunmaktadır.

8. Dosta Doğru (1984-Ankara, Ocak Yayınları)

Bu eser daha sonra Alperen ve Kadim Yayınları tarafından basılmıştır. Bu kitabın ilk basımında 63 şiir bulunmaktadır.

9. Beşinci Mevsim (1987-Ankara, Ocak Yayınları, 118 sayfa)

Bu eser diğerlerinden farklı olarak nazım ve nesrin bir arada olduğu bir eserdir. Kitapta 48 şiir ve bu şiirleri açıklar mahiyette 42 düzyazı bulunmaktadır. Bu kitap daha sonra Yeni Düşünce, Alperen ve Kadim Yayınları tarafından basılmıştır.

10. Gökçekimi (1991-Ankara, Yenisey Yayınları, 168 sayfa)

Bu eser daha sonra Ocak, Alperen ve Kadim Yayınları tarafından basılmıştır. Bu kitabın ilk basımında 100 şiir ve bir düzyazı bulunmaktadır.

11. Akıl Karaya Vurdu (1994-Ankara, Günalp Yayınları, 118 sayfa)

Bu kitap daha sonra Ocak, Alperen ve Kadim Yayınları tarafından basılmıştır. Bu kitabın ilk basımında 61'i nazım, ikisi nazım-nesir karışık olmak üzere toplamda 63 şiir bulunmaktadır.

12. Yasaklı Rüyalarda (2000-Ankara, Alperen Yayınları, 270 sayfa)

Bu kitap daha sonra Kadim Yayınları tarafından basılmıştır. Kitabın ilk basımında 66 şiir, "Dörtlükler" başlığıyla verilen 108 dörtlük, altı nazım-nesir karışık, altı tane de düzyazı bulunmaktadır.

13. Gerdanlık 1 (2000-Ankara, Alperen Yayınları, 304 sayfa)

Bu kitap daha sonra Kadim Yayınları tarafından basılmıştır. Kitabın ilk basımı, her biri için tarih atılmış ve numaralandırılmış 907 dörtlükten oluşmaktadır.

14. Gerdanlık 2 (2002-Ankara, Alperen Yayınları, 233 sayfa)

Bu kitap daha sonra Kadim Yayınları tarafından basılmıştır. Kitabın ilk basımı, her biri için tarih atılmış ve numaralandırılmış 698 dörtlükten oluşmaktadır.

15. Parmak İzi (2002-Ankara, Alperen Yayınları, 137 sayfa)

Bu kitap daha sonra Kadim Yayınları tarafından basılmıştır. Bu kitabın ilk basımında 48 şiir bulunmaktadır.

16. Gerdanlık 3 (2005-Ankara, Alperen Yayınları, 228 sayfa)

Bu kitap daha sonra Kadim Yayınları tarafından basılmıştır. Kitabın ilk basımı, her biri için tarih atılmış ve numaralandırılmış 683 dörtlükten oluşmaktadır.

Nesir Kitapları

1. Düşünce Yazıları (1990-Ankara, Yeni Düşünce Yayınları, 382 sayfa)

Bu kitap Karakoç'un Yeni Düşünce gazetesinde ve cüzi miktarda da başka yayım organlarında yayımlanan yazılardan oluşmaktadır. Eser daha sonra Ocak Yayınları tarafından basılmıştır.

2. Çobandan Mektuplar (1996-Ankara, Tema İletişim Yayınları, 119 sayfa)

Bu kitap daha sonra Alperen Yayınları tarafından basılmıştır. Eser, sohbet, mektup ve röportajlardan oluşan toplam 36 yazıdan oluşmaktadır.

2. BÖLÜM: HİCİV

2.1. GÜLME VE KOMİK KAVRAMLARI

Hayatımızdaki bazı kavramlar bize çok sıradan gelebilir ve bizde hiç tanımlanmaya gerek yokmuş gibi bir his uyandırabilir. Bu kavramları tanımlamaya çalıştığımızda ve o kavramlar hakkında araştırmalar yaptığımızda aslında bu konuda tartışılması gereken pek çok husus olduğunu fark ederiz.

Gülme ve komik kavramları uzun zamandan beri tartışılan, hakkında pek çok farklı görüşün olduğu iki kavramdır. Kavramların kapsamaları, birbiriyle olan ilişkileri ve estetik değerleri hakkında çeşitli fikirler beyan edilmiştir.

Öncelikle gülme kavramını ele aldığımızda; neye gülündüğü, gülme eyleminin kimler tarafından gerçekleştirilebildiği, gülme yeteneğinin ne zaman kazanıldığı ve gülmenin bulunduğu kategori hakkında fikirler belirtilmiştir. Bergson, neye gülüneceğini şu şekilde ifade eder:

Sadece gerçek anlamda insani olan şeyler için gülünçlükten bahsedilebilir. Bir manzara güzel, zarif, görkemli, silik veya çirkin olabilir fakat asla gülünç olamaz. Bir hayvana gülünebilir ama bu onda insani bir tavır veya ifade yakaladığımız içindir. Bir şapkaya gülünebilir fakat bu durumda alaya aldığımız şey bir keçe veya hasır parçası değil insanların ona verdiği biçimdir, yani insan kaprisinin girdiği kalıptır (2014, s. 5).

Burada gülünçlükten bahsedebilmek için insani olma şartı aranmıştır. Bir maddenin değil onun insan zihninde oluşturduğu imgenin gülünç olduğu ifade edilmiştir. Neye güldüğümüz konusunda bir diğer yaklaşım ise zihin ve beden harcamaları üzerinden gelmiştir.

Bir insan, zihinsel harcamaları kendisinden az, bedensel harcamaları kendisinden fazla olan kişilere güler (Freud, 2012, s. 203). Beden ve zihin arasındaki dengeyle gülünç olma arasında sıkı bir ilişki vardır. Beden, zihin arasındaki denge ne kadar kuvvetli olursa normal olma durumu da o kadar mümkün olur. Normal olma durumu zihin ve beden arasındaki dengeye bağlıdır. Burada, bir şeye gülünmesi, yani gülünç olmayla kastedilen şey dengesizliktir. İnsan dengesiz olana gülmektedir.

Sadece neye gülündüğü değil aynı zamanda gülme işinin kimler tarafından yapılabildiği de önemlidir. “Gülme sadece insanlara özgü bir şey değildir; ileri düzeyde hayvanlar için de söz konusu olabilmektedir” (Kagan, 1982, s. 181). Gülmeyi, olağan dışı olumlu veya olumsuz bir duruma verilen tepki olarak

düşündüğümüzde, sadece insanların değil hayvanların da başından günlük hayat içerisinde sıradan olmayan, olağan dışı olaylar geçtiğini ve hayvanların da bu olaylara gülme ile tepki verdiğini söyleyebiliriz.

Gülmeyle alakalı bir başka husus da gülme yeteneğinin ne zaman kazanıldığıdır. “Çok küçük bebeklerdeki “patolojik gülme reaksiyonu” üzerinde yapılan çalışmalar, gülmenin doğuştan getirilen bir özellik olduğunu göstermektedir. Buna göre, gülme “sonradan kazanılan” bir yetenek değil” (Cebeci, 2017, s. 18). Her yaşa göre gülmenin amaçları ve kapsamı değişkenlik gösterse de gülme, doğuştan itibaren kazanılmış bir yetenektir.

Üzerinde durulması gereken bir diğer kavramımız ise “komik”tir. Komik’in tanımı, kapsamı, kategorisi, gülme ile olan ilişkisi ve alt dalları hakkında çeşitli fikirler ortaya konmuştur. Komik kavramının sözlük karşılığı İ. Parlatur’da “Komedya’ya özgü, güldürücü, eğlenceli, gülünç” (2012, s. 918) şeklinde verilmiştir.

Komikle alakalı önemli durumlardan biri de estetik bir değer taşıyıp taşımadığıdır. Moissej Kagan komiği sadece estetik içerisinde değerlendirilmiştir (Apaydın, 1993, s.8). Estetik kategori içerisinde değerlendirilmesinden dolayı komik, birçok sanat terimiyle doğrudan etkileşim içerisindedir ve komik’in bu sanat terimleriyle yakın ilişkisi bulunmaktadır. Etkileşim içerisinde olduğu sanat terimlerinin başında gülme gelmektedir.

Komik’in ve gülmenin toplum içerisinde tepkisel anlamda ortaya çıkamayan, bu sebeple belirli krizlerle sebep olabilecek bastırılmış fikir ve hisleri düzenleyen, toplumu rahatlatan bir yönünden de bahsedilebilir. “Sosyal işlevi açısından gülme ve komik, eğlenmenin yanında kusurları da açığa çıkarır ve bir değişim mesajı gönderdiği için toplumsal açıdan bastırma işlevine sahiptir” (Öksüz, 2015, s. 17).

Direkt olarak duygulara hitap eden komik ve gülmenin toplum üzerindeki etkisi yadsınamayacak kadar fazladır. Gülme eylemi sadece “iyi olan” karşısında gösterilen bir tepki değildir; insanlar bazen alaya aldıkları, bazen önemsemedikleri, bazen de kızdıkları olaylar karşısında gülme eylemini sık sık kullanırlar. Bu manada komik ve gülme sosyal olan her şeyde vardır.

Komik’in etkileşim içerisinde olduğu diğer türlere hiciv, mizah, parodi, ironi gibi türler örnek verilebilir. Komik, bu türlere çatı görevi üstlenmektedir ve bu

terimler komiğin alt dallarıdır. Hiciv, mizah, parodi, vb. komiğin alt kategorileri olarak ele alınmaktadır (Apaydın, 1993, s.12). Sadece komiğin değil, komiğin alt türleri olan hiciv, mizah, vb. türlerin gülmeyle olan ilişkisi de oldukça önemlidir.

Gülme, komik ve komiğin alt dalları aralarındaki ilişkiyi ele almak anlaşılabilirlik açısından daha faydalı olacaktır. “Komik, Aristoteles’ten bu yana Batıda tartışılan ve ne olduğu konusunda farklı görüşler bulunan bir kavramdır. Ama komiğin estetik bir kategori olduğu genellikle kabul edilmiştir. Gülme ise estetik bir kategori değil, psikofizyolojik ve sosyal bir eylem türüdür” (Apaydın, 1993, s. 2). Gülme ile komiğin temel meselesi bu şekildedir: Komik estetik kategoride değerlendirilirken gülme; insani, fizyolojik bir tepki olarak ele alınmalıdır. Komik ile gülme arasındaki en büyük fark, komiğin estetik olmasından dolayı sanatsal bir nitelik taşıması; gülmenin bir tepki olmasından dolayı da sanatsal bir nitelik taşınamamasıdır.

“Gülme, komik kategorisi içindeki kusurlu olanın, uyumsuzun, ideale ters düşenin cezalandırılması için toplu bir eylemdir” (Apaydın, 1993, s. 7). Komik, neye güldüğümüzün cevabı niteliğindedir; komik olana gülünür. Gülme bu manada komiğin bir sonucudur. Başta komik bir durum olur ve durum gülme tepkisi ile karşılaşılır. Komiğin alt dalları olmasından dolayı hiciv, mizah, parodi, ironi gibi türler de gülme tepkisinden etkilenir.

Hiciv, mizah, parodi ve ironi arasında yakın benzerlikler vardır lakin bu türler birbirinden farklıdır. Hicvin temelinde eleştiri, mizahta güldürü, parodide taklide dayalı alay, ironide ise tersinleme yani söylenenin tersini kastetme olduğu için bu türler birbirlerinden ayrılır. “Mizahı da hicvi de komik içinde ele almak suretiyle hiciv bağımsız bir kategori olarak değerlendirmek zorunluğuna dikkat edilmelidir” (Apaydın, 1993, s. 15). Bu türler arasında özellikle mizah ve hiciv aynı tür gibi ele alınmakta veya hiciv mizahın alt dalıymış gibi düşünülmektedir. Hicvin bağımsız bir tür olduğu unutulmamalıdır.

2.2.HİCVİN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ

Komiğin alt dalı olan hicvin tanımı ve özellikleri hakkında gerek sözlüklerde gerekse ansiklopedi, kitap, tez ve makalelerde pek çok bilgi verilmiştir. Genellikle benzer ifadeler içeren bu tanım ve özelliklerde, aynı zamanda hiciv teriminin farklı yönlerine değinilmiştir.

Prof. Dr. Orhan Okay, hicvin kelimesinin hecv veya hicâ kökünden geldiğini, bir lafzı harflerini sayarak ve heceleyerek okumak, bir kişinin veya toplumun ayıp ve kusurlarını sayıp dökmek, yermek (1998a, s.447) anlamında kullanıldığını ifade eder. Kelimenin kökü bugün kullanmakta olduğumuz “hiciv” teriminden az da olsa farklılık göstermektedir.

Hicvin kökü ve anlamı hakkında farklı bir görüş mevcuttur: “Hicv veya hiciv kelimesi, köpekleri ürkütüp kaçırmak anlamına gelen hec kelimesinden türemiş olup küfür anlamına gelir ve şiirdeki methiyenin mukâbilidir” (Tural, 2004, s. 287). Övgü niteliğiyle ön plana çıkan methiyelerin tersine hicviler yergi içeren ürünlerdir. Hicivde yergiden başka unsurlar da mevcuttur. “Hicv: biriyle, şiir yoluyla alay etme, şiir yoluyla birini gülünç hâle koyma, yerme. [kelimenin aslı “hecv”dir]” (Devellioğlu, 2000, s. 368). Söz konusu hiciv olduğunda alay etme, gülünç duruma düşürme, yerme başta olmak üzere birçok kavram kullanılmaktadır ve bu kavramlar tanımlara göre farklılık göstermektedir. Bu farklılığa karşın hicvin ortak yanı karşıdakinin hoşuna gitmeyecek ibareler içeriyor olmasıdır.

Hiciv hakkındaki önemli hususlardan biri de hicvin hangi dile ait bir kelime olduğudur. Bununla birlikte kendine özgü bir tür olmasıyla kendi içerisinde disiplini olan hicivde, hiciv eserine ve hicvi yapan kişiye verilen ad oldukça önemlidir. “Hiciv, Arapça’da “hecv” olarak kullanılıyor. Hiciv eserine, hicviye deniliyor; yapana da heccav denilmekte” (Öngören, 1983, s. 139).

Hiciv, nesirde de karşımıza çıkıyor olmakla birlikte daha çok nazım türünde yazılmaktadır. Şemseddin Sami’de “Hecv: şi’ren ve hezl tarîkiyle zemm: hecv etmek” (2017, s. 1166) olarak tanımlanan hiciv, yazılan hicviyelerde karşısındakini hedef alarak eleştirir, bunu yaparken de hezl gibi başka türlere de başvurabilir. Hiciv, eleştiri kapsamı tek bir noktadan ibaret değildir. “Bir kişi, kurum veya toplumu alaylı tarzda eleştirme ve eleştiri metinlerinin oluşturduğu edebi tür” (Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 1998, s. 447) olarak verilen hiciv, eleştiri kapsamı bakımından oldukça geniş bir türdür.

İsmail Parlatır’da “şiirli söyleyiş ve alay yollu yergi” (2012, s. 634) şeklinde tanımlanan hicvin, nazım oluşu ve yerme yolu olarak alayı kullanması üzerinde durulmuştur. Bu tanıma benzer olarak, “birinin kusurunu ya da ayıbını ortaya koymak amacıyla genellikle şiir yoluyla yapılan yergi” (Uslu, 2007, s. 149) şeklinde ifade edilmiştir. Burada hicvin “birine” yapıldığı söylenmiştir. Bu doğru olmakla

birlikte hiciv sadece bir kimseye yöneltilen eleştiri değildir. “Bir kimseyi, bir toplumu, bir âdeti görülen kusur veya beceriksizlikleri, gülünç tarafları, açık veya kapalı olarak yeren, alaya alan söz ve yazı“ (Kutlu, 1981, s.223) olarak tanımlanan hiciv bir kimseye birlikte, toplum, adet, çeşitli kusur ve yanlışlıklar olmak üzere pek çok şeyi yermektedir.

Hicvin neleri eleştirdiğine dair birbirinden farklı görüşler bulunmaktadır. Eleştirinin kapsamı olduğu kadar bir diğer önemli mesele de hicvin hangi nazım şekilleriyle yazıldığıdır. “Bir kimseyi, bir kurumu, sosyal bir olayı veya geleneği yeren, hicveden söz, düzyazı veya şiir türüne verilen addır. Hicviyeler; gazel, kaside, murabba, muhammes, kıta gibi nazım şekilleriyle yazılır (Uslu, 2007, s. 149). Hiciv kapsamının neler olduğuna ağırlık veren bir tanım da C. Taş’tan gelmiştir: “Genellikle bir kişiyi, kurum ya da topluluğu alay ederek eleştirmek, yermek, aşağılamak ve gülünç duruma düşürmek amacıyla yazılan, daha çok manzum metinlere verilen isimdir” (2007, s. 5). Özetlemek gerekirse, “en yaygın anlamıyla hiciv, ferdin, insanlığın (insan tabiatının), kurumların, yerleşmiş adet ve geleneklerin; akla aykırı gelen yönlerini, kötü alışkanlıklarını, suç teşkil eden davranışlarını sergileyerek bu menfi yönlerini düzeltmek niyetiyle, bunlarla alay eden edebî bir tarzdır” (Tural, 2004, s. 288). Akla aykırı olan bir şey, normal olanlar tarafından anormal olarak karşılanacağı için ister istemez bu aykırı duruma tepki gösterilecektir. Heccav; aklına yatmayan, kendisine mantıksız gelen her türlü tutumu eleştirecektir. Burada heccav görülen yanlışları düzeltme amacı taşımakla birlikte sadece alay edip geçebilir de.

Hicvin kötü durumları ortaya çıkarması bilinen bir durumdur lakin hiciv sadece bunu yapmaz.

Hicvin özgünlüğü, sadece yadsınan, zararlı veya yüz kızartıcı olayları ortaya çıkarmasında değildir, aynı zamanda belirli komik öğeler yardımıyla kızgınlığın ve eleştirilen durumun bir bütünlük içerisinde olmasından ve durumu sanki normalmiş gibi gösterebilmesinden, sonra da var olan kötülüğü gülme ile örtebilmesinden kaynaklanmaktadır (Turan, 2011b, s. 6).

Hiciv yazarı, eleştirdiği tutum ve davranışları kimi zaman kızgınlık içerisinde verirken kimi zaman da komik bir hava katarak yermeyi tercih edebilir.

Medh ve hiciv, temellerinde övmek ve yermek kavramlarını içerirler, bu yüzden bu iki tür birbiriyle taban tabana terstir. “Birini yeme için yazılan yazı, beyit,

kıta, gazel, kaside “Medh” in zıddıdır. Hiciv, iyi kullanıldığı, daima hak ve hakikati savunduğu sürece en tesirli bir anlatım yeteneği kazanan; günlük olayları izleyen, lirizme bağlı, kriteriyumu hiddet olan en gerçekçi bir edebiyat türüdür”(Karaalioğlu, 1983, s.334). Birbirinin zıttı olmasıyla birlikte hicivle medhin ortak yönleri de mevcuttur.

Hiciv medhin zıddıdır. (Methiye) tâbiri altında mütalâa olunabilecek kasideler bir zâtı, bir binayı, bir yeri, bir vâkıyı nasıl hakikatin üstüne çıkararak överse (Hicviye) lerde yine gerçeği bir yana atarak öyle yerer. Hiciv ve medhin birleşik vasfı (Mubalağa) dır. Aradaki fark medhiyelerde mubalâğanın medhelinenin lehine, hicivlerde ise (mevsufun) muhatabı aleyhine kullanılmasından ibarettir (Yücebaş, 1976, s. 6).

Hiciv ve medh daha çok konu bakımından ortaklık gösterir. Ancak bu türlerin amaçlarına baktığımızda önemli bir farklılık vardır: kişi, yer, olay, vb. unsurlar iki türün de ortak kullanım alanına girer. Hicivde bu unsurları yermek, medhde ise övmek amaçlanır.

Hiciv sözcüğünü, yaygın kullanımı olan hiciv terimi haricinde karşılayan farklı terimler de vardır: “Hiciv yerine yergi, kara mizah, taşlama sözcükleri ile de karşılaşılır” (Taş, 2007, s. 5). Kara mizah, hicvi mizahın bir çeşidi olarak kabul edenler tarafından kullanılan bir terimdir. Taşlama, hicve Halk Edebiyatında karşılık gelen bir terim iken yergi, hicvin günümüz Türkçesindeki karşılığıdır. Bazı tanımlarda hiciv yerine yergi sözcüğünün kullanılması tercih edilmiştir. “Yergi, eleştirinin yoğrularak inceltilmiş, zarif bir hal aldırılmış şeklidir” (Özcan, 2002, s. 22).

Hiciv kimilerine göre ince ve zarif gibi kavramlarla tarif edilirken kimilerine göre de savaş kavramıyla birlikte ifade edilir. “Hiciv; sözlerle, kalemle yapılan bir savaştır” (Baypınar, 1978, s. 33). Bu hicvi tanımlayan araştırmacılara göre değişen bir kavramdır. Bunun yanında kimi heccavlar hicivlerini ince ve zarif ifadelerle oluştururken kimileri de kılıç gibi kullanmışlardır. “Saldırı ile özellik kazanan hiciv, ilk çağdan bu yana ok ile sembolize edilip silah olarak değerlendirilmiştir” (Erkul, 2016, s. 265). Heccavdan heccava değişen bu durum, hiciv yazarının belli bir dönemi, belli bir eseri, hatta eserinin içindeki belli bölümlere göre de farklılık gösterebilmektedir. Daha geniş ve ayrıntılı şekilde ise hiciv şu şekilde tanımlanmıştır:

Hiciv, alaydan ve saldırıdan beslenerek insanların/kurumların kusurlarını gözler önüne seren ve bu yolla onları bu kusurlarından kurtarmayı amaçlayan, aynı bağlamda toplum için de aynı kaygıyı taşıyarak onu da düzeltmeye çalışan ahlaki yöne sahip, ilk dönemlerde yoğunlukla şiirde görülen ama daha sonraki dönemlerde nesirde de etkisini artıran ve türler arasındaki geçişliliğin etkisiyle sinemada, tiyatrodada ve gazetecilikte de varlığını gösteren, mizah, alay, ironi, parodi, grotesk, abartma vb. araçlar kullanan bir anlatım tutumudur” (Gül Çoruk, 2014, s. 20).

Özetle, Arapça bir kelime olan hiciv; kişi, toplum, siyasi meseleler, ekonomi, adalet, düzen, kültür ve belli bir sınırı olmaksızın pek çok konuda, gerek nazım gerekse nesir türünde yazılabilen, bazen sorunları çözmek, bazen de sadece alay etmek amacı taşıyan, kendi içerisinde belli bir estetiği ve disiplini olan mizah, ironi, parodi gibi araçlar kullanan ama her şeyden önce temelinde eleştiri bulunan müstakil bir türdür.

Hicvin tanımı kadar özellikleri de önemlidir. Hicvin dayandığı sanatlar, nasıl sunulduğu, şartları, karakteristik özellikleri ve öğeleri, hicvin özellikleri açısından tartışmaya açık olan meselelerdir. Bu manada hicvin özellikleri, hicvin tanımını destekleyici mahiyettedir.

Hicvin dayandığı söz sanatları vardır.

Gülmece ve yergi, “nükte, kinaye ve telmih’e dayanır. Abartma esastır. Karşıdakini yerme, küçük düşürme, karşıdakiyle alay etme, bir yanlışı düzeltmek amacıyla eleştirerek hatırlatmada bulunma gibi hicvin farklı formları mevcuttur. Bu formlar oluşturulurken hiciv çeşitli söz sanatları kullanır. “Benzetme, istiare, mecaz, cinas, tevriye” gibi edebi sanatlardan bol bol yararlanır (Levend, 1971, s. 37).

Hicvin olmazsa olmazı olan söz sanatları hicvin tek bir şekilde kalmayarak farklı formlarda görevler yapabilmesine yardımcı konumundadır.

Kendine özgü bir tür olmasıyla hicvin kendi içinde şartları ve karakteristik özellikleri vardır. Hicvin şartları verilirken , “iğrenç” ya da “ürkütücü” olanın “abartılı” bir biçimde ve “komikle birleştirilerek” sunulmasıydı” (Cebeci, 2007, s. 232) şeklinde verilmiştir. Bu ifade hicivde iğrenç, ürkütücü ve abartılı olma şartı aranmıştır. Hicvin karakteristik özellikleri ise O. Cebeci’de hicvin karakteristik özelliklerini, güncel ve yerel alanlara yönelmesi, genellikle abartılı ve grotesk olmakla birlikte gerçekçi gözüktüğü, yumuşak olmadığı ve şok edici bir etki yarattığı, genel olarak komik olduğu şeklinde verilmiştir (2007, s. 182).

Hicvin direkt olarak olumlu veya olumsuz olduğunu saptamak yanlış olacaktır. Hicvin olumlu veya olumsuz olması duruma göre değişmektedir. Hiciv aksayan her şeye hayır ve gürültü koparmasıyla olumsuz, bir yerde yapılan yanlışları ortaya çıkarmasıyla olumlu bir şeydir. Toplumun rahatsız eden bir problemi hiçbir şey hiciv kadar belirgin gösteremez (Baypınar, 1978, s. 32).

Hicivde iki zıt durumun sürekli olarak karşılaştırılması söz konusudur. Hiciv, günlük hayattaki eksikleri olan gerçekle ideal olanın, olması istenilenin ve en yücenin karşılaştırılmasıdır (Baypınar, 1978, s. 32). Hicivde, doğru, tam, iyi gibi idealize edilmiş kavramlar bir nevi ölçek vazifesi görür. Eleştirilen bütün noksanlıklar bu ölçeklerden geçerek kendilerine bir yer bulurlar ve eleştirilmeye layık görülürler. Doğrunun karşısındaki yanlış, tam olanın karşısındaki eksik, iyi olanın karşısındaki kötü her zaman için eleştirilmeye layık bulunmuştur. Bu noksanlıklar kendilerinin zıttı olan ideal kavramlarla karşılaştırılarak verilirler.

Hicivle ilgili önemli bir husus da hicvin gerçekliği meselesidir. “Gerçekçi ve rasyonel gözükmeye özen gösteren bir tür olan satirin, çoğu kez, yazarın zihinsel durumuna bağlı olarak, yoğun bir irrasyonelliği bünyesinde barındırdığı hatırlanmalıdır” (Cebeci, 2007, s. 210). Sanatçının inancı, kabulleri, kültürü, yaşadığı coğrafya ve daha pek çok etken, sanatçının zihinsel durumunu yakından etkilemektedir. Bu etkenlerden dolayı hicivde doğru, tam, iyi gibi ölçekler kişiye ve zamana göre değişebileceği için gerçeklikten, sanatçının duygu durumu değişebileceği için de rasyonellikten bahsetmek oldukça güçtür.

Hicvi kendi içinde öğelere ayıran Öksüz’e göre hicvin üç ögesi vardır: Birinci ve asli ögesi eleştiri, ikinci ögesi mizah, üçüncü ögesi ise saldırganlık ve değersizleştirme isteğidir (2015, s. 15, 16). Hicvin konu bakımından kaçça ayrılması gerektiği hakkında ise Sadık Tural, “hiciv, ahlâkî-dinî, politik ve edebî olarak üç ayrı dalda ele alınabilir” (2004, s. 289) diyerek hicvi üç konu başlığı altında ele almıştır. Bu konu başlıkları araştırmacılara ve araştırmacıların incelediği sanatçılara göre farklılık göstermektedir.

Hicvi gerek tanım gerekse özellik bakımından ele alan İskender Pala’da hiciv şu şekilde verilmiştir:

Şiir yoluyla yerme ve gülünç duruma düşürme. Hicivler genellikle kişiye yönelik ise de bazen toplumu, âdetleri vs. yeren hicivler de yazılır. Nesir hâlde yazılmış hiciv örnekleri

çok azdır. Halk edebiyatındaki taşlama karşılığı olup günümüzde “yergi” adıyla bilinir. Hiciv mizahtan ayrı olup hicivde egoizm ağır basar ve ağır bir dil kullanılır. Hiciv söyleyenlere heccav ya da hecâ-gû denilir. Hiciv yoluyla yazılan manzumelere ise hicviye denilir (2004, s. 207).

Özellik bakımından özetlemek gerektiğinde ise hicve gülmece, yergi, telmih, benzetme, mecaz ve abartmaya dayanan, şartlarında iğrençlik ürkütücülük aranan, abartılı ve komik bir şekilde sunulan, güncel ve yerel olana yönelerek grotesk ve şok edici etki yaratan bir tür denilebilir.

2.3.HİCVİN DÜNYA EDEBİYATINDAKİ YERİ

2.3.1. Arap Edebiyatı

Hiciv, tarihi itibariyle çok eski zamanlara dayanan bir türdür. Eski zamanlardan günümüze kadar pek çok sanat dalında aktif bir şekilde kullanılan hicvin birbirinden farklı milletlerin edebiyatlarında da önemli yeri vardır. Hicvi aktif bir şekilde kullanan milletler, bu konuda diğer ülkelerin edebiyatlarından da faydalanmışlardır. Hiciv türü bu manada tek bir millet veya ülke ile sınırlı kalmamıştır. Milletler arasında alışveriş içerisinde olan hiciv, pek çok millet edebiyatında benzer özellikler göstermiştir. Benzer özelliklerin yanında, o milletin yaşam şartlarına göre farklılıklar bulunmaktadır.

Türk edebiyatı pek çok sanat alanında olduğu gibi edebiyatta da en çok Arap, Fars ve Batı edebiyatlarından etkilenmiştir. Halk Edebiyatında bu etki en az seviyede, Divan Edebiyatında Arap ve Fars edebiyatlarından, Yeni Türk Edebiyatında ise en çok Batı edebiyatından etkilenilmiştir. Edebiyatta geçerli olan bu durum hicivde de aynıdır.

Arap edebiyatı, özellikle İslam dininden ötürü, edebiyatımızda önemli bir etki alanına sahiptir. Arap edebiyatı, edebiyatımız üzerinde en fazla Divan Edebiyatı döneminde etkili olmuştur. Pek çok edebiyat türünde olduğu gibi hiciv türü de, üzerinde Arap edebiyatı etkisi taşır. Hicvin Arap edebiyatında köklü bir tarihi vardır.

Hiciv Arap şiirinin en eski türlerinden biridir. Kâhinler tarafından beddua ve lanetleme aracı olarak kullanılan sihirli sözler dönüşerek hicvin ilk şeklini oluşturmuştur. Hiciv bu süreç içerisinde gelişerek edebi bir forma ulaşmıştır (Durmuş, 1998, s. 447).

Arap edebiyatında hicvin hem dini hem de kültürel bir yeri vardır. Arapça bir kelime olan hiciv kelimesinin kökeni şu şekildedir: “Arap edebiyatında hiciv karşılığında hicâ terimi kullanılmakta, hiciv türü şiire ühcüvve, ühciyye (çoğulu ehâcî), karşılıklı hiciv söylemeye mühâcât, tehâcî, bir şiir parçasında hiciv özelliği bulmaya ihcâ denmektedir” (Okay, 1998a, s. 447). Hicvin Arap edebiyatında, edebiyat dışında da kullanıldığı görülmektedir.

Eski Arap toplumunda hiciv türü şiirin özel bir yeri vardı. Meselâ savaşlarda düşmana karşı kullanılan en etkin moral silâhı hicivdi. Bu sebeple şairler hicivlerini keskin kılıca, ok ve mızrağa benzetmişlerdir. Bir kabilede nüfuzlu olanlarla yiğitlik, mertlik, cömertlik gibi erdemlere sahip bulunanların yanı sıra korkaklar ve cimriler hicvin başlıca konusunu teşkil etmekteydi. Şair düşman kabileyi hicvederken onların moralini bozduğu gibi kendi kabilesini de yüreklendiriyordu (Durmuş, 1998, s. 447).

Bir sanat türü olan hiciv, sadece sanatta değil savaşlarda dahi kullanılmıştır, bu manada hicvin Arap toplumunda özel bir yeri vardır. Sadece sanat çerçevesi içerisinde kalmayan hiciv, yeri geldiğinde günlük olayların direkt olarak içerisinde yer almıştır.

Genel olarak Arap şairleri hicviyelerinde, övgü şiirlerinde (methiye, fahiyye) kullandıkları yiğitlik, cömertlik, yardım severlik gibi üstün niteliklerin zıddını kullanmışlardır. Bu arada ırz, namus ve şeref, soy sapa ve kadınlara dil uzatan bayağı hicivlere de rastlanmaktadır. Özellikle bu durum öldürme ve yağmalama sebebiyle söylenen hicivlerde görülmektedir (Durmuş, 1989, s. 448).

Hiciv Arap edebiyatında hem nesir hem nazım şekliyle görülmektedir lakin “Arap edebiyatında hiciv şiire mahsus bir türdür. Ancak IX. yy. dan itibaren hiciv, nesir türündeki eserlerde de görülmeye başlamıştır” (Durmuş, 1998, s. 449). Hicvin Arap edebiyatında şekillenmesindeki en büyük etkenlerden birisi İslamiyet’tir. İslamiyet’in gelişmesiyle birlikte hiciv daha farklı bir kimliğe bürünür.

Hiciv, Hz. Muhammed’in gelişmesiyle birlikte hiciv iki şekilde ortaya çıkmıştır: Biri Cahiliye dönemindeki gibi kabile ve şahısların kusurlarını ve kötü hatıraları teşhir eden kaba hiciv; diğeri ise müşrikleri, Hz. Muhammed’in getirdiği dini kabul etmemekle suçlayan tarzda gelişen ve ahlâkı gözetilen hiciv (Çağın, 2004, s. 9).

İslamiyet’in ilk dönemlerinde hiciv, dini ve peygamberi hedef alan putperest ve Yahudi şairlere karşı cevap vermek amacıyla kullanılmıştır. Bu konuda Hz. Peygamber’den destek görmüşlerdir. Hassân b. Sâbit bu yönüyle “şâirü'n-neb’i” unvanıyla anılmıştır (Durmuş, 1998, s. 448). Hz. Muhammed’in gelişmesiyle Cahiliye

döneminden farklı olarak hiciv, İslami bir görüntü sergilemeye başlamış ve dine hizmet yolunda araç olarak kullanılmıştır.

Cahiliye devrinde hiciv, bir sanat terimi olmasının yanında bir kavga aracıdır. Hicvin etkisi bu dönemde çok fazladır ve hicvetmek kabileler arası mücadelede son derece ciddiye alınan bir meseledir.

Göçebe hayat ve kabile düzeninin şartları, kabileler arası şiddetli bir rekabet ve çekişmeyi doğurmuş, bu da hicvin diline yansımıştır. Câhiliye dönemi Arap toplumunda, hicvin kılıçtan daha keskin ve etkili olduğu, bu sahayla ilgili araştırma yapan hemen herkesin kabul ettiği bir şeydir (Taşdelen, 2009, s. 301).

Hicvedilmenin önemli olduğu kadar hicvedilmemek de son derece önemlidir. Karşı tarafın hicvine maruz kalmak korkulan bir şeydir. “Araplar, şâirlerin hicivlerinden halk arasında tutulur, sonraki nesillere kalır ve dilden dile dolaşır düşüncesiyle çok korkarlardı” (Tur, 1997, s. 1). Herhangi bir kişi veya kabile için söylenen hicivden kurtulmak oldukça zordur. Bu hiciv nesiller boyu aktararak hedef alınan kişi veya kabileyi yıllarca küçük düşürebilir. Hiciv bir nevi etkisi yıllarca süren bir silah hükmündedir.

Câhiliye dönemi temel alındığında, genelde hicvin, psikolojik bir silah olarak kullanıldığını görüyoruz. Şair, düşmanını hicvederken, hareket noktası, içinde yaşadığı toplumun değerleridir. Bir yandan bazı üstün değerlerin, kendisinde, kabilesinde ve taraftarlarında bulunduğunu iddia ederken, diğer yandan, karşı tarafın bu meziyetlerden mahrum olduğunu ileri sürmektedir. Şiir, bu dönemde daima şahsî veya toplumsal bir amaca yönelik olarak söylendiğinden, fahriye ve medhiyeler bile içlerinde, rakipler ve düşmanlar için gizli birer hiciv barındırmaktadır (Taşdelen, 2009, s. 302).

Hicve maruz kalan için düşünüldüğünde sürekli bir küçük düşürücülük söz konusudur ve bu hiç şüphesiz İslam dinine aykırı olan bir durumdur. “İslamiyetten önceki bazı heccavları Hz. Muhammed’in lânetlediği söylenir” (Tural, 2004, s. 289). İslamiyet’in gelişiyile birlikte hiciv daha çok İslamiyet’le alakalı meseleleri konu edinir olmuştur.

İslâmiyetten sonra ise hicvin daha farklı bir karakter kazandığı görülmektedir. İslâmiyet kabile asabiyetini kaldırmaya, kabile savaşlarını durdurmaya, din için yararlı olanlar hariç, mufâhare (kendini, kabilesini ve ırkını övme)’yi yok etmeye çalıştığından artık çeşitli sebeplerle ortaya çıkan kabile savaşlarını konu alan hicivler büyük ölçüde terk edilmiştir. Araplar arasında en etkili propaganda aracı olarak görülen hiciv, artık Müslümanların ve müşriklerin (Hristiyan ve Yahudiler de genellikle müşriklerin

yanında yer alırdı) birbirlerini etkisiz hâle getirmek için kullandıkları bir savunma ve saldırı aracı olarak zaman içinde dinî ve siyasî boyutlar kazanarak yoluna devam etmiştir (Çağın, 2004, s. 8).

İslamiyet'in gelişiyle birlikte hiciv daha çok Müslümanlar ve gayri Müslimler arasında gerçekleşen atışmalardan oluşmaktadır. Hicve maruz kalanlar arasında zaman zaman Hz. Muhammed ve sahabeleri de yer almıştır.

Peygamber'i, ashabını ve İslâm'ı hicveden şairler arasında Hz. Peygamber'in amcasının oğlu ve süt kardeşi Ebû Süfyân el-Hâşimî. Abdullah b. Ziba'râ, Enes b. Züneym ve Kâ'b b. Züheyr gibi sonradan pişman olup İslamiyet'i kabul edenler de vardır. Bunlar daha sonra Resûl-i Ekrem ve İslâmiyet'le ilgili çok güzel şiirler yazmışlardır (Durmuş, 1998, s. 448).

Hz. Muhammed'in vefatından sonra hiciv, cahiliye dönemindeki kimliğine tekrar yaklaşmış durumdadır. İslam'ın yasaklamış olduğu kabileciliği tekrar ana gündemine oturtan hiciv, halifeler döneminin etkisiyle Hz. Peygamber dönemindeki halini koruyamamıştır. Özellikle Emeviler devrinde bu durum hat safhaya ulaşmıştır.

Halife Osman ve Ali zamanlarında kabile taassubunun yavaş yavaş yeniden görülmeye başlaması, bir süre sonra bölgesel hizipçiliğin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Hz. Osman'ın öldürülmesinden sonra Suriye veya Şam'da Muaviye, Irak'ta da Hz. Ali taraftarlarından oluşan birbirine düşman hiziplerin yanı sıra Haricî, Zubeyrî v.b. siyasî ve dinî oluşumlar da ortaya çıkmıştır. Emeviler devrinde hicvin tıpkı Cahiliye devrinde olduğu gibi muhteva ve üslup bakımından sertleştiğini ve iktidarın himayesine girdiği görülmektedir. Emeviler daha güçlü olduğu için şairlerin büyük bir kısmı ya methiyeci ya da hicivci olarak Emevi yönetiminin yanında yer almışlardır. Hizipçilikten doğan bu siyasî hicvin dışında Hz. Osman döneminden itibaren ortaya çıkarak gelişen siyasî eleştiri içerikli, bir boyutuyla da sosyal hiciv diyebileceğimiz bir şiir türünün ortaya çıktığı görülmektedir. Bu tür hicivde şair diğerleri gibi herhangi bir siyasî hizbin yerilmesi veya hilafetin kimin hakkı olduğu türünden konularla ilgilenmek yerine, mevcut hükûmetin icraatında gördüğü bir aksaklığı veya yanlışlığı yahut halife ve onun yöneticilerinden birinin yaptığı zulüm ve haksızlığı ortaya koymayı amaçlar (Çağın, 2004, s. 9).

Emeviler devrinde hiciv kabileciliğin yanında başka meseleleri de konu edinmiştir. Bu dönemde kabileciliğin artmasından dolayı daha çok hiciv türü şiir yazılmaya başladı ve muhtevaları da giderek sertleşti. Bunun yanında şairin övdüğü kimseden beklediği ödülün gelmemesi, gecikmesi veya az bulunması, devlet adamlarının şairin işini görmemeleri, hasım tarafı tutmaları gibi bireysel çıkara dayalı sebepler de hicve konu edilir oldu. Bundan dolayı Emevîler devrinde halife,

vali, vezir, kâtip ve nakib gibi birçok devlet büyüğü öncekilere nispetle daha ağır hicivlere hedef olmuştur (Durmuş, 1998, s. 448).

Bu dönem şairleri bir yenilik olarak, İslâm inancına göre olumsuz değerler ifade eden “dinsiz, zındık, fasık, facir, münafık, bid’atçı, zalim, zorba” gibi birçok yergi ifadelerine hicivlerinde yer vermişlerdir (Çağın, 2004, s.9).

Bu dönemde hiciv, kişisel çıkarlar için de kullanılmaya başlamıştır. Heccavlar bu dönemde siyasi hiciv örnekleri vererek yöneticileri hedef almışlardır. Özellikle sertliğiyle Hz. Muhammed dönemi hiciv anlayışından iyice uzaklaşan hiciv, cahiliye dönemi hicvine benzemeye başlamıştır.

Emevîler döneminde Basra’da “nekâiz adı verilen bir hiciv türü gelişmiştir. Bu tür de heccav kendi kabilesini överken düşman kabileyi yerer ve rakip şair de aynı vezin ve kafiyeye ona cevap verir. Bu şekilde atışmalar panayırarda eğlence amacıyla kullanılmıştır. Kabileciliğin getirmiş olduğu bir tür olan nekâiz, Abbâsîler döneminde kabileciliğin zayıflamasıyla eski heyecanını ve kullanılabilirliğini yitirmiştir (Durmuş, 1998, s. 448). Karşılıklı atışmalardan oluşan nekâiz türü hicivde kabileciliğin ne kadar ileri gittiğinin somut bir göstergesidir.

Nekâiz türü hakkında bir diğer bilgi de Ş. Çağın’da şu şekilde verilmiştir: “Yine bu devirde Basra’da “nakâiz” adı verilen kabilecilik taassubundan doğan yeni bir hiciv türü gelişmiştir. Bu hiciv türünde şair, kabilesini överken, düşman kabileyi yerer; rakip şair de aynı vezin, kâfiye ile ona cevap vererek öne sürülen suçlamaları yalanlamaya çalışır” (2004, s. 9). Bu dönemde iyice sertleşen hiciv dilinde heccavlar, hedef aldıkları kişilerin dini, şahsi yönleri hakkında hakarete varan sözler sarf etmişlerdir. “Bu dönem şairleri hicivlerinde dinsiz, zındık, fâsık, fâcir, münafık, bid ' atçı, zalim. zorba gibi yergi ifadelerine yer vermişlerdir” (Durmuş, 1998, s. 448).

Emeviler döneminden farklı olarak Abbasiler devrinde hiciv, üslup bakımından biraz daha yumuşamış, siyasi konularda azalma görülmüştür ve hiciv daha çok heccavların bireyleri ele aldığı şiirlerden oluşmaktadır.

Abbâsîler devrinde hiciv Emevilerden farklı olarak bireyselleşmiştir. Kabileyi hedef alan hicivler yerine şahısları hedef alan hicivler kullanılmıştır. Hicivlerin boyutu kısalmış, hicviyelerin tek beyite kadar indiği olmuştur. Şairler, yakınlarını, akrabalarını, hatta kendilerini bile hicveder olmuşlardır. Bu devirdeki hicvin en büyük özelliği alay ve güldürücü tavrın yüksek oluşudur (Durmuş, 1998, s. 448).

Üslup bakımından yumuşamayla kalmayan hicivde, İslam dininin kabileciliğe olan tepkisinden de yararlanarak ırkçı söylemler belli oranda bir kenara bırakılmıştır. Bu anlayışla Şuûbiyye hareketi doğmuş ve hicvi belli oranda etkilemiştir.

Abbasiler devrinde, Arapların ırkçı ve siyasî bir tutumla Fars ve Rum gibi Arap olmayan unsurları aşağılamalarına karşı bir tepki olarak doğan İran asıllı aydınların başını çektikleri Şuûbiyye hareketi de hicvin yeni bir mahiyet almasına yol açmıştır. Bu hareketin taraftarları önce Kuran ayetlerini kanıt göstererek Müslüman Arap ve diğer milletlerin eşit olduklarını savunmuşlar, ardından da hem Arapları hem de en üst düzeydeki yöneticileri ağır şekilde hicvetmekten geri durmamışlardır (Çağın, 2004, s. 9).

Şuûbiyye akımını İ. Durmuş ise şöyle açıklamıştır: “Abbâsîler devrinde Arap milliyetçiliğine karşı bir tepki olarak doğan, Arap asıllı olmayan aydınların oluşturduğu "şuûbiyye" akımına mensup şairler hicivden çok faydalanmışlar ve yergi oklarını Araplar'a ve Arap asıllı şairlere yöneltmişlerdir” (1998, s. 449). Abbasi dönemi hicvinde her ne kadar İslami anlayışa olan meyil ve Şuûbiye akımının etkisiyle kabilecilik anlayışı azalsa da önceki dönem etkileri belli oranda hâlâ devam etmektedir. “Bu devirde yaygın diğer hiciv türleri hakkında nükteli, alaylı, bayağı, namusa ve kutsala saldıran hiciv şeklinde çeşitli tasnifler yapılmıştır” (Durmuş, 1998, s. 449).

Arap edebiyatı hicvi Emevi ve Abbasi dönemlerinden ibaret değildir, Endülüslü Emevi Devleti'nde de Arap hicvinin etkileri bulunmaktadır. “Müslüman İspanya'da da Arap hiciv geleneği sürmüştür. Endülüslü ünlü ve zirve şair İbn Zeydûn'un İbn Abdûs'e hitaben kaleme aldığı *er-Risâletü'l-hezliyye* ince alay unsurları ile dolu bir hiciv mektubudur” (Durmuş, 1998, s. 449).

2.3.2. Fars Edebiyatı

Türk edebiyatı Arap edebiyatıyla birlikte Fars edebiyatından da etkilenmiştir. Gazel, kaside, mesnevi gibi Divan Edebiyatının en çok kullanılan nazım biçimleri edebiyatımıza hep Fars edebiyatından geçmiştir. Bu manada Divan Edebiyatından ötürü, Fars edebiyatının Türk edebiyatına etkisi büyüktür. Bu nedenle Fars edebiyatında hicvin yerini incelemekte fayda vardır.

Fars edebiyatında hiciv, Arap edebiyatının etkisiyle gelişmiştir. Fars edebiyatının bilinen ilk hicviyesinin Firdevsî tarafından Gazneli Mahmud hakkında yazıldığı rivayet edilmektedir. X-XII. yy. dan itibaren İranlı şairler eserlerinde hiciv türüne yer vermeye başlamışlardır (Tokmak, 1998, s. 449). Fars hicviyle Arap hicvi

arasında ele alınan konular ve hicvin yapılaş amacı bakımından benzerlikler bulunmaktadır.

Bu dönemde İran hicvi büyük ölçüde kişisel çıkarlara dayalı olup kişilere yöneliktir. Henüz yönetici zümreyi eleştiren sosyal ve siyasî ortamın doğurduğu olumlu hiciv türü gelişmemiştir. Arap hicvinde olduğu gibi Fars hicvinde de hedef genelde rakibi yok etmektir. Coğunlukla rakibin fizikî kusurlarını, bozulmuşluğunu ve bazen de ahlâkî ve manevî kusurlarını dile getirir” (Çağın, 2004, s. 10).

Hicvin şekillenmesinde siyasî olayların da payı büyüktür. Gerek istilalar, gerekse yıkılan ve yerine kurulan devletler hicvin bürüneceği kimliği belirler niteliktedir.

Ortaya çıkışından itibaren Fars şiirinde gelenekselleşen hiciv, XIII. yüzyıldan itibaren Moğol işgali ve ardından İlhanlıların hâkimiyeti boyunca da devam etmiştir. Fakat geçen dönemlerde, hiciv neredeyse tamamen kişilere yönelik iken, bu dönemde sosyal ve siyasî hiciv daha sık görülmeye başlar. Özellikle toplumun dertleri ve sorunlarıyla ilgilenen şair ve ediplerden bazıları, eserlerinde kişisel hiciv yerine toplumsal ve az da olsa siyasî hicve yer vermişlerdir (Çağın, 2004, s. 10).

Bu dönemde saray çevresi yerine halkı meşgul eden konular etrafında şekillenmekte olan hiciv, yoksulluk, haksızlık, zulüm gibi halkın arasında sıklıkla görülmekte olan problemleri konu edinmiştir.

Moğollar ve onların devamı olan İlhanlılar zamanında, edip ve şairler, yönetimden ve saraylardan himaye görmedikleri için Sind ırmağı ötesinde bulunan Gûr, nispeten sakin olan Fars eyaleti ve Selçukluların hâlâ hakim olduğu Anadolu gibi bölgelere göçmüşlerdir. Böylece İran’da şiir ve edebiyat yavaş yavaş saray muhitinden, sûfi tekkelerine ve geniş halk kesimine doğru yayılmaya başlamıştır. Senâ’î ve Mevlana gibi sûfi edipler, şiirlerinde genellikle Behlûl, Cuhâ gibi halk tiplerinin ve dîvâne veya meczûb kimliği taşıyan deli görünümlü, fakat akıllıdan daha akıllı kahramanların diliyle toplumun kaderi hâline gelen fakirliği, sefaleti, zulmü, zalimleri ve katı kuralcılarını, mal ve makam hırsını, tahammül edilemeyen sosyal olayları eleştirmişlerdir” (Çağın, 2004, s. 10).

Safevi devrinde ise hiciv şu şekildedir:

XVI. yüzyılın başında İran’da Safevî hanedanı iş başına gelmiştir. Bu dönemde şiirdeki fakirlik ve büyük şairlerin azlığı, Safevî hükümdarlarının genel siyasetine bağlanmıştır. Safevîler kendi siyasetleri icabı güçlerini şiir ve edebiyatı himaye yerine, daha çok Osmanlılara ve bu arada Sünniliğe karşı kullanarak Şîî mezhebini yaymaya ve askerî hareketlere harcamışlardır. İran’daki mezhep çatışmaları, çeşitli grup ve beylikler arasındaki savaşlar, geçim sıkıntısı ve benzeri şartlar sanat ve bilim adamlarını ülkeyi terk etmeye zorlamıştır. Kendi ülkesini terk etmek zorunda bırakılan şairlerden bazıları bu nedenle memleketleri İran’ı hicvetmiş ve en çok gittikleri yer olan Hindistan’ı da övmüşlerdir. Şarap ve uyuşturucu gibi kötü alışkanlıklar, özellikle Şîî ve Sünnîler

arasındaki mezhep kavgaları, tasavvuf, felsefe ve akli bilimler bu dönemin belli başlı hiciv konularını oluşturmaktadır (Çağın, 2004, s. 10).

Safevi devletinde sanat ve bilim adamlarının ülkeyi terk etmek zorunda kalmaları hicvi olumsuz yönde etkilemiştir ve İran'ın da hicvedilmesine neden olmuştur. Bundan ise Safevi hükümdarlığının politikaları sorumlu tutulmuştur.

2.3.3. Batı Edebiyatı

Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesiyle birlikte Osmanlı Devleti edebiyat da dâhil olmak üzere pek çok alanda yüzünü Batı'ya dönmüştür. Yeni Türk Edebiyatı olarak isimlendirilen bu döneme Arap ve Fars edebiyatından ziyade Batı edebiyatının etkisi hâkimdir. Divan Edebiyatındaki Arap ve Fars edebiyatları etkisi yerini, Yeni Türk Edebiyatında Batı edebiyatına bırakmıştır. Pek çok sanat türünde olduğu gibi hicivde de Batı hicvinden etkilenme söz konusu olduğu için Batı hicvinin kökeni hiciv türünün anlaşılmasında oldukça önemlidir.

Batı geleneğinde hiciv genellikle çirkin, yanlış ve gülünç adetlerin ve hadiselerin mahiyetini zarafet ve maharetle ortaya koymak olarak anlaşılmalı ve böylece hiciv edebi bir tür olmanın yanında sosyal bir fonksiyon da yüklenmiştir. Doğu edebiyatlarında ise sosyal karakteri genellikle bulunmayan hiciv, daha ziyade gerçek kişilerin yerilmesine dayandığından şahsi kinlerin ortaya döküldüğü bir tür olarak görülür ve çok defa müstehcen ve küfürlü hicivler akla gelir” (Okay, 1998a, s. 447).

Doğu ve Batı edebiyatları arasındaki farkları bu şekilde olan hicvin Batı edebiyatında köklü bir geçmişi vardır; Batı edebiyatında hicvin kökeni Antik Yunan'a kadar dayanmaktadır. Hiciv en eski şiir türlerinden biridir. Batı edebiyatlarının kaynağı olan eski Yunan ve Latin şiirinde destanlardan başlayarak pek çok manzum metin içinde yer yer hiciv (satire) özelliği taşıyan parçalar bulunmaktadır. (Okay, 1998a, s. 447).

Söz konusu hiciv olduğunda satir sözcüğü sıkça karşılaştığımız bir terimdir. Türkçedeki hicvin Batı edebiyatındaki karşılığı olan satirin kökeni ve nereden geldiği hakkındaki bilgi şu şekildedir: Hiciv sözcüğünün Batı edebiyatındaki karşılığı “satir”dir. Bu kelimenin Yunanca “satire” kelimesinden türediği düşünülmektedir. Satyr, belden üstü insan, belden altı keçi olan çevresiyle alay edip edepsiz davranışlarıyla tanınan mitolojik bir kahraman adıdır. Atina'daki festivallerde oynanan trajedilerden sonra bu mitolojik hayvanın kostümü giyilir ve insanlar eğlendirilmeye çalışılırdı. Eğlence amaçlı oynanan bu oyunlar satyr oyunları olarak bilinmektedir (Öksüz, 2015, s. 13).

Satir'in kökeni nereden geldiğiyle ilgili benzer bir bilgi de Şerife Çağın'da şu şekilde verilmiştir: “Bir kısım klasik bilginler, kelimenin “satyr” oyunlarından geldiğini ileri sürmüşlerdir. Yunan tragedyalarının sonlarında seyirciyi tragedyanın ağır havasından sonra eğlendirmek için oynanan “satyr” oyunları, yarı keçi yarı insan kılığına girmiş oyuncuların kaba şakaları ve türlü maskaralıklarından ibaretti” (2004, s. 6). Yunan edebiyatındaki satir ile günümüz Batı edebiyatı satiri arasında farklılıklar mevcuttur; günümüz satiri, Yunan edebiyatında olduğu gibi eğlendirme amaçlı değil, eleştiri amaçlıdır.

Kendisinden önceki bilgilerin aksine F. J. Gül Çoruk, satirin kökeninin İtalyan kültürüne dayandığını ifade etmiştir. Satura'nın kökeni, eski İtalyan kültürüne dayanmaktadır. Saturanın İtalyan kültüründeki kullanımı içi dolu sunu tabağı anlamına gelirken, Roma edebiyatındaki kullanımı eğlence ortamlarında yapılan alay, kaba şaka ve müstehcen bir tür tiyatro gösterisi içindir. Satura'nın Romalı şair, yazar ya da bilim adamları tarafından tarımsal bir ritüel parçası olarak tanımlandığı da görülmektedir (2014, s. 11 - 12).

Satirin simgeleştiği madde olarak tabak ele alındığında Oğuz Cebeci bu sunu tabağının farklı unsurları simgelediğini ileri sürmüştür. “Satir sözcüğü, Latince kökeni olan “satura”, (karışım, bir araya getirilmiş şeyler, örneğin bir tabak dolusu meyve ve kuruyemiş) kavramı açısından ele alındığında, yapısında farklı unsurlar, örneğin düzyazı ve şiiri bir arada bulundurabilen bir tür olarak gözükecektir” (2007, s. 182).

Satir ismini kullanarak şiir yazan ilk şairlerin kim olduğu ve hicvi nasıl kullandıkları hakkındaki görüşler şu şekildedir: “Edebiyatta bu kelimeyi ilk defa milâttan önce ikinci yüzyıl başında Ennius kullanmıştır. Satura adını verdiği manzumelerinde şair daha çok didaktik konuları ele alır. Henüz o dönemde bu türün kişilerin kusurlarını alay konusu yapmak gibi bir işlevi yoktur” (Çağın, 2004, s. 6). Satir sözcüğünü kullanan ilk isim olarak Ennius ismi geçmektedir ve satirin günümüzdeki şeklini almasında etkisi büyük olan şairler de bulunmaktadır.

İsa'dan önce 200 yıllarında Romalı şair Ennius ilk kez, eğlendirici, eğitici şiirlerinin yer aldığı dört kitabını konuları ve vezinlerinin çeşitliliği dolayısıyla "saturae" diye adlandırmıştır. Bu günkü anlamda "satir"- hiciv türüne edebiyatta yerini veren ilk şair ise Romalı Lucilius olmuştur. Lucilius yazmış olduğu "alaylı şiirlerini" "saturae" diye adlandırmış ve böylece "saturae" sözcüğü de esas nesnel anlamından başka yeni bir anlam kazanmıştır: Alaylı şiir! (Baypınar, 1978, s. 31).

“Satire” sözcüğünün ilk kim tarafından kullanılmasının yanında ilk satir yazarının kim olduğu hakkında farklı görüşler bulunmaktadır. “İlk hiciv şairi Yunanlı Arkhilokhos (M.Ö. 712-664)’tur” (Kutlu, 1981, s. 223). Sadık Tural’da ise bu bilgiden farklı olarak ilk satir yazarının kim olduğu şu şekilde verilmiştir: “Bu edebî türün en eski örneği olarak II. yüzyılda yaşamış olan Romalı hiciv yazarı Lucilius’un bir nazmı gösterilir” (2004, s. 288). Bu bilgiye ek olarak satir türünün Batı edebiyatında ilk nerede ortaya çıktığı da önemlidir.

Satir önce Eski Yunanda ortaya çıkmıştır. Buna rağmen satire Batı uygarlığına kültürel sebeplerden dolayı Latince aracılığıyla girmiştir (Cebeci, 2007, s. 175). Satir sözcüğü Batı edebiyatında ilk olarak Antik Yunan’da ortaya çıkmıştır.

Batı edebiyatında satir, Türk edebiyatındaki karşılığıyla hiciv, daha çok manzum eserlerde görülen bir türdür bununla birlikte mensur eserlerde de karşımıza çıkmaktadır. “Hicvin manzum olma tekniğine karşı Batı’daki ilk örneklerden Yunan komedileri ve Donkişot mensur yazılmıştır” (Biricik, 2015, s. 309). Batı edebiyatında dikkate değer bir satir örneği olarak karşımıza bu alanda ilklerden olan ve Miguel de Cervantes tarafından kaleme alınan Don Kişot romanı çıkmaktadır.

Satirle ilgili üzerinde durulması gereken noktalardan biri de satirin genellikle hangi konuları ele aldığıdır. “Batı kaynakları; hicvin ilk örneklerinin, kişisel kusurlar üzerine yapılan konuşmalar, insanın kötülüğünü isteyen beddualar, düşmanlara yönelik aşağılayıcı ifadeler olduğunu ve bunların zamanla edebî bir çehre kazanarak hiciv türünü ortaya çıkardığını belirtirler” (Tural, 2004, s. 288).

Başlangıçta bireysel formda olan satir yazıları, zamanla bireyden topluma doğru evrilmiş, sadece bireysel değil toplumsal konuları da ele alır olmuştur. “Satira” yazarları genellikle yaşadıkları dönemin aksaklıkları ve kusurlarını ele almışlardır. Romalı yazarların bazıları “satira’yı diyalog şeklinde, bazıları çeşitli vezinlerde ve uzunlukta şiir şeklinde, kimisi de düz yazıya çok yakın bir şekilde yazmışlardır” (Büker, 2011, s. 7). Satire yazılılarının hangi biçimde yazıldıkları ise yazarlara göre farklılık gösterebilmektedir.

Satire türünün Batı edebiyatındaki tarihi seyri ise şu şekildedir: Avrupa edebiyatında 2. yy. dan 12. yy. a kadar hiciv türüne dair çok fazla ürün görülmezken 15. yy ve 16. yy. da şiirlerde tekrar yer almaya başlamıştır. Rönesans’tan sonraki

dönemde hiciv türü genel olarak ahlaki ve didaktik bir amaç taşımaktadır (Yalazı, 2007, s. 6 - 7).

Batı edebiyatının hem kültür hem de edebiyatta önde gelen ülkelerinden olan Fransa, Almanya ve İngiltere edebiyatlarında satirin yerine bakmak faydalı olacaktır. Fransız edebiyatında satir sözcüğünün kökeni, konuları, nasıl sınıflandırıldığı hakkındaki bilgiler şu şekildedir: Hicvin Fransızcadaki karşılığı “satir”dir. Satire sözcüğü Fransızcaya Latince'den geçmiştir. Kişilerin kusurlarına ve gülünç taraflarına yöneltilen hiciv, edebi şiir türüdür. Hicvin genel olarak üç türü vardır: 1. Ahlakî ve Dinî, 2. Politik, 3. Edebî. Ancak bunlar iç içedir. Voltaire göre Satire, hem eğlenceli hem de dokunaklı olmalıdır. Bruyere’de ise hiciv, söylenenin tersini kastetme yani tersinleme olarak verilmektedir (Özcan, 2002, s. 16).

İngiliz edebiyatında hicvin genel çerçevesi şu şekilde açıklanmıştır: İngiliz edebiyatında hiciv türünden mizahi bir üslup içermesi beklenir. Mizahsız hiciv küfürdür. Mizah barındırmayan hiciv kaba alaydan başka bir şey değildir. Hiciv bu manada toplum ahlakını hiciv yoluyla oluşturmayı amaçlar (Özcan, 2002, s. 13),

Alman edebiyatında ise olması gerekenle olan arasındaki ilişki baz alan hiciv şu şekildedir: Satire ideal ve gerçek arasındaki tezat ilişkiyi alaycı bir biçimde verir. Alman hicvinde cezalandırma esastır. Satire zayıfları, yoksulları, devlet yönetimindeki aksaklıkları ve anlam veremediği şeyleri cezalandırır (Özcan, 2002, s. 13).

2.4.HİCVİN AKRABA TÜRLERLE İLİŞKİSİ

Hicve yakınlığıyla bilinen “hicvin akraba türleri” diyebileceğimiz komik edebi türler vardır. Bu türler kimi araştırmacılara göre birbirinden farklıyken kimilerine göre birbirlerinin içinde değerlendirilmektedir. Bu türlerin hicivle benzer ve farklı yanları, hicve yakınlığı, hicivle ilişkisi hakkında farklı görüşler bulunmaktadır.

Bu türlerin başında hicivle en alakalı tür diyebileceğimiz mizah gelmektedir. Hicvin bağımsız bir tür mü yoksa mizahın bir türü mü olduğu, mizahla arasındaki yakınlık, ilişki, ortak ve ayrı yanları bugüne kadar hep tartışılmalı meselelerdir. Kimi araştırmacılara göre hiciv, mizah kategorisi içerisinde değerlendirilen bir türdür. “Hiciv gerçekte bir mizah çeşididir. İma, iğneden başlayarak, küfre doğru uzanan zengin bir saldırı mizahının genel adlandırılışına hiciv denilegelmiştir”

(Öngören, 1983, s. 139). Hiciv burada “saldırı mizahı” olarak değerlendirilmiştir. Resul Erkul’da ise hiciv, “mizahın imâ ve iğnelemeden küfre kadar uzanan belirli bir kişiye, olaya, sonuca saldırısı “hiciv” olarak adlandırılır” (2016, s. 265) şeklinde ifade edilmiştir. Hicvi mizah kategorisi içerisinde değerlendiren bu ifadede hicvin imadan başlayıp küfre kadar gidebilen geniş bir eleştiri alanının olduğu vurgulanmıştır.

Hicvi mizahın alt kategorisi olarak değerlendiren pek çok araştırmacıda, hicvin, mizahın daha sert, ağır, kaba şekli olduğu ifade edilmiştir. “Mizahın ağır şeklidir”(Taş, 2007, s. 5). Mizahın yapısına gülme ve ince dokundurmalar hâkimken hicvin temelinde eleştiri vardır. “Edebi türün mizah kısmına girer. Çok kere hicivle mizah birbirine karıştırılmıştır. Hicve egoizm yani bencillik hâkimdir. Kişi kendisini karşısındakinden üstün görür” (Kutlu, 1981, s. 223). Karşısındakini kendi doğru ve kabullerine göre değerlendirerek eleştiri yağmuruna tutan heccav, eleştirdiği konularda kendisinin doğru olduğu hissinden yola çıkar. Kendisinde bulunduğu doğruların sadece kendisinde değil başkasında da bulunması gerektiğine inanan heccav, “ben böyleyim, sen neden böyle değilsin” edasıyla hedef aldığı kişiyi vurucu bir şekilde eleştirir.

“Bir mizah çeşidi olarak hiciv, her mizah örneğinde yer alır. Böylece mizahın vurucu yanı, hiciv olarak görülür” (Erkul, 2016, s. 265). Mizahta bir konunun gülme ve tariz yoluyla ele alınması söz konusudur. Bu gülme yerine eleştiri konduğunda ve ele alınan mesele biraz daha vurgulu ve sert bir şekilde ifade edildiğinde mizah hicve dönüşecektir. “Bir bakıma, mizahın vurucu yanına hiciv deyip geçtiğimiz doğrudur.” (Öngören, 1983, s. 139). Hatta öyle ki “mizahı, hiciv olan, hiciv olmayan diye ayırmak bile mümkündür” (Öngören, 1983, s. 139).

Hicvi mizahın alt dalı olarak kabul eden görüşlerde bile, hicivle mizahın arasında belirli bir fark olduğu düşüncesi hâkimdir.

“Hiciv ve mizah tanımlamalarında farklı görüşlerin var olduğunu görmekteyiz. Sunulan görüşlerin ışığında, hiciv ve mizah arasına kesin sınırlar çizilemeyeceğini, bu iki türün net bir kalıba sokulamayacağını görmekteyiz. Kimilerine göre hiciv, “mizah” ana başlığı altında toplanmış, ironi, karikatür gibi güldürü türlerinden biridir. Bazıları ise mizahın “güldürücülük” yönüyle hicvin yapı unsurlarından biri olduğunu belirterek mizahı hicvin kapsamına dâhil ederler. Farklı mizah ve hiciv tanımlarında belirtilen

ortak nokta, mizaha göre daha sert bir mizaca sahip olan hicivde, güldürü ölçüsünün ustaca ayarlanması gerektiğidir” (Büker, 2011, s. 19).

Mizahla hicvin arasındaki ton farkına rağmen pek çok araştırmacı hicvi mizah içerisinde değerlendirmiştir. Hicvin mizah içerisinde imadan küfre kadar giden geniş bir alanının olduğu, hicvin mizaha göre kaba olsa da bu türün mizah çatısı altında değerlendirilmesi gerektiği bu araştırmacılar arasında genel olarak kabul edilmiş görüştür.

Kimi bilim insanlarımız tarafından hiciv, mizah içerisinde değerlendirilse de aralarında farklar olduğu yadsınamaz bir gerçektir. “Hicivle mizah arasında geçiş noktaları bulunmakla beraber farklılıklar mevcuttur. Mizahın asıl amacının güldürmek olması bu türleri birbirinden ayıran en önemli özelliktir” (Öksüz, 2015, s. 18). Gülmece ismiyle de kullanılmakta olan mizahın eğlendirme amacı vardır. Şaka yollu dokundurmaların bulunduğu mizahta işin sonu gülmeye ve eğlenceye varır.

Gülmece ile yergi arasında nicelikten ziyade nitelik bakımından farklar vardır. Gülmede amaç şaka ve alaydır, gülmede karşı tarafın kırıldığı pek görülmez. Gülmecenin incitmeyen ve yaralamayan bir özelliği vardır. Gülmece dokunaklı olsa bile temelinde şaka ve güldürü olduğu unutulmamalıdır. Yerginin niteliği ise daha başkadır; yergide söylem sertleşir ve karşıdaki insan kırılabilir. Saldırgan bir tutumu olan yerginin sövmeye kadar gittiği görülür. Yergi ele aldığı kişinin namus ve aile gibi mahremlerine kadar dil uzatarak bu kişiyi küçültebilir. Hatta suça varacak ifadeler bile yergide bulunabilir (Levend, 1971, s. 37 - 38).

Hiciv karşıdakini direkt olarak hedef alan bir türdür ve son derece açık sözlüdür. Yapısı itibarıyla hiciv, “sert” diye tabir edebileceğimiz bir türdür. Bu yüzden hiciv karşıdakini kırabilir, incitebilir veya üzebilir. Mizah ise bundan biraz daha farklıdır. “Gülünç olanı ve tuhafı arayan mizah; iğneleyici bir eleştiri de olsa hedeflediği kişiyi, kurumu darıltmaz” (Taş, 2007, s. 4). Mizahta karşıdakini kırma söz konusu değilken hicivde kırılma ve incinme durumlarının meydana gelmesinin nedeni şudur:

İkisi arasındaki en önemli fark, mizahta sadece güldürme amacının olmasına ve tamamen uydurulmuş olaylara (kurgu) dayanabilmesine karşılık hicvin az veya çok gerçeği yansıtmasıdır. Mizahta genel konular işlendiği halde hicivde sosyal bir konu veya toplumu ilgilendiren bir mesele yahut çoğunluğun tanıdığı gerçek kişilerin hedef alınması esastır (Okay, 1998a, s. 447).

Hiciv mizaha göre daha gerçekçi bir türdür. Mizah herhangi bir olaya gülüp geçebilirken hiciv böyle yapamaz, hiciv bu olayı gerçekçi bir şekilde ele alır ve bu

olaya olumsuz bir tepki gösterir. Mizahta ele alınan meselenin gerçek olmasının yanında bu mesele kurgu olabilirken hiciv de toplumun var olan sorunları konu edilir. Hiciv bu manada gerçek sorunlardan beslenen bir türdür. “Mizah ve hiciv zaman zaman birbirine karıştırılsa da, mizahta öncelikli amaç güldürmektir. Mizahın konusu yaşanan hayata karşılık gelmeyebilir; yeni uydurulmuş, kurgulanmış birçok olay mizaha konu olabilir. Hiciv ise bir tarafıyla gerçeği yansıtır, yaşanan hayattan ilham alır” (Taş, 2007, s. 5)

Daima karşıdakini hedef almaya odaklanan hiciv, sınırları gereği, yumuşak ve serbest bir görüntü sergileyemez. “Mizahi bir eser sadece güldürmek, eğlendirmek amacıyla yazılabilirken, hiciv sanatında böyle bir esneklik yoktur; aksi halde amacından uzaklaşır” (Bayana, 2011, s. 34 - 35). Hicvin amacı insanları güldürmek değil günlük hayatın gerçek sorunlarını tüm çıplaklığıyla ortaya dökmektir.

Mizahta tebessüm, acı gerçeklere karşı bir hoşgörü, “ağlanacak hale gülme” durumu söz konusuysen, hicivde bu kadar ılımlı ve dingin bir tabloya pek rastlanmaz. Hiciv saldırır, açığa çıkarır, her şeyi ortaya döker, insana yakışmayanı, layık olmayanı gösterir, bunları kınar ve diğer insanların da kınamasını ister, gerçek ile ideal arasındaki mesafeyi gösterir. Bu uğurda gerektiğinde acımasız olmaktan çekinmez (Bayana, 2011, s. 34).

Hicivle alakalı önemli bir mesele de hicvin sınırları dışına çıkılmaması ve komiğin dengeli bir şekilde uygulanmasıdır. Hicvin ne fazla sert, ne de fazla yumuşak olmamasına dikkat edilmelidir.

Farklı mizah ve hiciv tanımlarında belirtilen ortak nokta, mizaha göre daha sert bir mizaca sahip olan hicivde, güldürü ölçüsünün ustaca ayarlanması gerektiğidir. Yeteri kadar komik olmayan hicvin soğuk, itici ve incitici bir hal alacağı, gereğinden fazla komik olan hicvin ise ciddiyetini ve işlevini kaybetmiş bir güldürüye dönüşeceği vurgulanır (Bayana, 2011, s. 34).

Hiciv ve mizahın arasındaki farklar söz konusu olduğunda daha çok hicvin mizahtan daha sert bir tür oluşu, mizahın kurgudan yararlanabilme durumu varken hicvin gerçek hayattan beslendiği, hicivde hayatın gerçeklerine dikkat çekmek ve yanlışları gün yüzüne çıkarmak hedeflenirken mizahta ise gülme ve eğlencenin temel alındığı gibi durumlar ön plana çıkmaktadır.

Hicivle mizah arasında ince bir çizgi vardır ve bu çizgi hicivle mizahı birbirinden farklı kılarken aynı zamanda hiciv ve mizahın benzer yönlerini de bir arada tutmasını sağlar. Hiciv ve mizahın arasındaki farkların yanında hiciv ve

mizahta benzerlik gösteren durumlar da vardır. Yergi ve gülmecenin aynı kaynaktan beslendiği ifade edilmektedir.

Aynı kökten beslenen yergi ve mizahta amaç, güçsüzün güçlüden öğ almasıdır. Güçsüzler, güçlülere karşı böyle bir silah geliştirmişlerdir (Özcan, 2002, s. 15).

Hiciv ve mizah arasında ele alınan konular bakımından benzerlikler bulunmaktadır. Ekonomik, siyasi ve toplumsal meseleler başta olmak üzere çeşitli konular iki türde de mevcuttur. Aynı konu hem mizahi bir amaçla ele alınabilirken hem de hicvedilebilmektedir. “Yergi ve gülmece ikiz kardeş gibidir. Birbirinden kolay kolay ayrılamaz. Biri ağlarsa o da ağlar; biri gülerse o da güler. Ayrımları ağlayışta ya da gülüşteki tondadır” (Özcan, 2002, s. 18). Aralarındaki benzerlikten dolayı hiciv ve mizahı birbirinden ayırmak hemen mümkün olmayabilir. Aralarında bulunan duygu yakınlığından dolayı bu iki tür bazen birbirine karıştırılmaktadır. İki türde de sanat icra edilirken karşıdakini hedef alma söz konusudur. “Hicvin oluşması için mizah, mübalağa ve kötüleme unsurlarının aynı hedefe yönelmesi gerekir. Bundan dolayı hiciv ve mizah birbirine karışabilir. Nitekim bu tür metinlerin toplandığı antolojilerde her iki türden örnekler bulunduğu gibi karikatür ve mizah dergilerinin çoğunda hicivler de yer almaktadır” (Okay, 1998a, s. 447).

Dolayısıyla hiciv için mizahın kendisidir demek tam anlamıyla mümkün değilse de, mizahtan tamamen ayrı olduğunun düşünülmesi de hatalı olacaktır. Çünkü Nef’î’den Şair Eşref’e, Neyzen Tevfik’den Can Yücel ve Aziz Nesin’e kadar uzanan yazın çerçevesindeki pek çok edebî örnekte hiciv ile mizah yapı ve anlamından bir şey kaybetmeden beraber kullanılmaya başlanmıştır. Bu durumda çoğu zaman hiciv, mizahtan ayrılmayan bir yapı sergilemiştir. Çünkü mizah sadece bir tanım ile açıklanamamakta; anlam çerçevesi oldukça geniş bir alanı kapsamaktadır” (Poyraz, 2014, s. 4).

Hicivle mizahın hem benzer hem de farklı yönleri bulunmaktadır. Daha çok konu bakımından benzerlik gösteren hiciv ve mizah, amaçları bakımından birbirinden ayrılır; çünkü hicivde eleştirme amaçlanırken mizahta amaç güldürmektir.

Mizah ile hiciv, hareket noktaları aynıken ele aldıkları meselelerdeki gerçeklik payı, sosyal yükümlülükleri, toplum hayatı ve sanattaki işlevleri konusunda farklılık gösterir. Mizahi bir eser sadece güldürmek, eğlendirmek amacıyla pek önem arz etmeyen keyfe keder konular üzerine yazılabilirken, hiciv sanatında böyle bir esneklik yoktur; aksi halde istikametinden şaşar. Ancak seçilen tür ne olursa olsun, edebiyatın sanatsal

estetiğinden ve adabından uzaklaşmaması, nükte ve keskin zekâdan başka “silahlara” başvurulmaması gerektiği öğütlenmektedir (Büker, 2011, s. 19 - 20).

Hiciv ve mizahın hem ortak hem de farklı yönlerinin olduğu ise F. J. Gül Çotuk'ta şu şekilde ifade edilmiştir: “Her iki tutumun ortak özelliği, farklı tonlarda eleştiri yapıyor olmasıdır. Mizah ile hicvin ayrıldığı en temel nokta, mizahın çoğunlukla hayal ürünü konuları; hicvin ise sosyal bir konuyu ya da herkesin tanıdığı gerçek birini ele almasıdır” (2014, s. 15).

Hiciv mizah arasında bulunan ilişki de bir diğer mesele de aralarında karşılıklı bir ilişkinin bulunduğu. “Mizahi metinlerde hicivsel unsurlar olabileceği gibi hiciv üslubuyla yazılmış metinlerde de mizah unsurlarına rastlanmaktadır” (Biricik, 2015, s. 308). Bu iki tür de yerine göre karşılıklı olarak birbirinden faydalanmaktadır.

Hicvin mizah kategorisinde değerlendirildiği, hiciv ve mizahın farklı yönleri, ortak yönleri, hem ortak hem farklı yönleri ve hicivle mizah arasındaki karşılıklı ilişkiden sonra hiciv ve mizahla alakalı son husus ise hiciv ve mizahın farklı türler olduğudur. Hicvi mizah kategorisi içerisinde değerlendirenlerin aksine hicvi ayrı bir tür olarak kabul edenler vardır.

Hiciv tehlikeli oluşu ile mizahtan ayrılır. İkisini birbirinden ayıran sınır çizgisi budur: Hicivde egoizm, bencillik üstündür; bir adam yahut özel ve belirli bir şey hedef tutulur. Halbuki mizahta bu unsurları göremeyiz. Hiciv mesut adamın silâhi değildir. İstirap, kin, nefret ve öfke ile dolu olanların silâhidir (Karaalioğlu, 1983, s. 334).

Mizahtan bağımsız olarak hicvin kendi kuralları, çizgileri ve hicvetme amaçları vardır. Mizahtan farklı olarak hiciv, hedef alınan muhatabını küçük düşürme amacı güder. “Hiciv mizahın dalı olarak görenler de bulunmaktadır. Bu düşüncede olanlar, kin ve nefretten kaynaklanan, muhatabını aşağılamak ve ondan intikam almak için söylenmiş olan hicivlerin de bulunduğunu ya dikkate almıyorlar ya da bunları hiciv olarak kabul etmiyorlar” (Tural, 2004, s. 289). Mizahta incelik ön planda tutulmaya çalışılırken hicivde eleştiri boyutunun tarizden küfre varması an meselesidir. “Hiciv mizahın içinde değerlendirmek yerine ayrı türler olarak görmek daha doğru olacaktır” (Apaydın, 1993, s. 14). Hicvi mizahtan ayıran temel meselelerden biri de hicvin mizaha göre daha ciddi bir tür olduğudur. “Hicvin mizaha ait olduğuna dair tartışmalar süredursun biz mizahın, hicvin ayırt edici özelliklerinden olduğu kanısındayız. Mizah güldürme temelliysen, hiciv esasen ciddi

bir iştir. Mizahta incelik ve sadelik varken hicvin sınırları küfre kadar dayanabilmektedir” (Gül Çoruk, 2014, s. 18).

Sonuç itibariyle hicvin mizah kategorisi içinde değil, kendi başına bir tür olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Mizah ile hicvin ortak yönleri bulunmaktadır ve bu iki tür karşılıklı olarak birbirinden faydalanmaktadır fakat bu hicvin mizah içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini göstermez. Özellikle mizahtan farklı olarak temelinde gülme yerine eleştiri bulunmasıyla hiciv, kendi içinde kuralları ve disiplini olan tek başına değerlendirilmesi gereken bir türdür.

Hiciv sadece mizahla ilişki içerisinde değildir; hicvin ironi, helz, trajedi gibi türlerle de sıkı bir bağı vardır. Hicvin ilişki içerisinde olduğu türlerden biri ise ironidir.

Yergi ve ironi arasındaki ilişki aynı şekilde mizahî anlatımın görüldüğü metinlerde de kendini göstermektedir. Her iki anlatım özelliği edebî eserlerde bazen iç içe geçmekte, birbirini besleyip esere anlatım zenginliği katabilmektedir. Bazen yergili anlatımlarda mizahtan yararlanılırken bazen de mizahî eserler aynı zamanda eleştirel bir bakış açısı sergiledikleri için bir nevi yerginin sınırlarına dahil olabilmektedir” (Alay, 2015, s. 79 - 80).

İroni, tersinleme, yani bir olayın zıttını kastetme anlamına gelir. Bu iki tür arasında benzerlikler söz konusudur. “... sosyal eleştiriye ön planda tutan hicivle ironi arasında sıkı bir bağ oluşmaktadır. Her iki tür de ideal ile gerçek arasındaki zıtlığa, kusurlara, aksaklıklara, yanlışlıklara, haksızlığa ve eksikliklere yönelir” (Bayana, 2011, 36). Hiciv ile ironi arasında karşılıklı alışveriş vardır ve bu iki tür gerektiğinde birbirinden faydalanmaktadır. Bir hicviyede ironik öğeler bulunabilirken bir ironi eserinde de hicivsel öğeler yer alabilmektedir. Hiciv ve ironi arasındaki ilişkiyi O. Alay şu sözlerde ifade etmiştir: “...yergide daha belirgin olan zıt unsurların sınırları ironide belirsizleşebilmekte, dinleyici veya okuyucuda farklı çağrışımlar yaratabilmektedir. Hal böyle olunca bazen yergide bulunan kişi, farkında olarak veya olmayarak kendisini dahi ironinin hedefine koyabilmektedir” (2015, s. 79).

Hicivle ironi arasındaki benzerliklere rağmen farklı tür olmalarının bir gereği olarak aralarında farklar bulunmaktadır.

Hiciv ile ironinin ayrıldığı nokta ise şudur: Hiciv hedef seçtiği kişiye, meseleye, olaya veya nesneye var gücüyle hücum edip mevcut kusuru, yanlışı, haksızlığı, ayıbı veya kötü isleyişi yoluna koyma, düzeltme amacı güderken, ironide, ele alınan konuya daha çok dramatik ve trajik bir yaklaşım sergilenir... (Bayana, 2011, s. 38).

Bu manada hiciv sanatsallık amacıyla birlikte topluma karşı bir sorumluluk amacı da güder. Hiciv ironiye göre daha net bir türdür. Söylenilmek istenen vurgulu ve açık bir şekilde ifade edilir. Ironide bundan biraz daha farklıdır. “Hicivde “güdülen dava” daha net çizgilerle kendini gösterir, ironide ise nükte bilinçli olarak tersi ifade edilmiş gerçeğin, duygunun veya düşüncenin ardında durduğu için hicivden daha ılımlı bir izlenim oluşabilmektedir” (Bayana, 2011, s. 38). Yapısındaki ılımlılıkla ironi, hiciv kadar net ve vurgulu bir tür değildir.

Hezel ile hiciv arasında yakın bir ilişki vardır. “Divan edebiyatında hicve en yakın tür, mizahla beslenerek zaman zaman kişilere ve kurumlara yönelik eleştiriler getiren, kaba şaka ve alayların yer aldığı hezeldir” (Pala ve Akkuş, 1998, s. 451). Hem hiciv hem de mizaha benzerliğiyle dikkat çeken hezel, bu iki türün de özelliklerini kendinde barındırmaktadır.

Hicvin ilişki içerisinde olduğu bir diğer tür de trajedidir. Hiciv ve trajedi arasındaki benzerlik ve ilişki şu şekilde verilmiştir:

Hicvin bu idealize edilmiş yapısı, trajedilere de yakın düşer. Trajedilerin doğal yaşayıştan arındırılmış, idealize edilmiş kavramlı ve kültür tiplerine bağlı yapısı, hicviyelerde küçük çapta izlenebilir. Trajedide kötü sona uğrayan kahramanın aşağılık durumunu, hiciv şairi aynı sertlikle karşısındakine yakıştırır. Trajik yapı, bir ilenmenin nasıl gerçekleşeceği varsayımı üstüne kurulmuştur. Hicviye de bu anlamda bir ilenişi içerir ve o kötü sona uğradığını iddia eder. Trajedilerin komedilerden, satir’den çıkmış olması da bu acıdan bir gerçeklik kazanır. Nitekim, Eski Yunan komedilerinde, Osmanlı hicvine taş çıkartacak bir sertlik, galizlik ve idealize edilmiş söz konusudur (Öngören, 1983, s. 141).

Hicvi, tenkit yazısıyla karşılaştıran Y. Baypınar, “hicvi herhangi bir tenkit yazısından ayıran en belirgin özelliği onun ağır basan mizah, güldürücü yönüdür” (1978, s. 32) diyerek hiciv ve tenkit arasındaki farkı açıklamıştır. Tenkit direkt olarak eleştirirken hiciv, karşısındakini eleştirdiğinde mizahi ve komik öğelerden yararlanabilmektedir.

Aralarındaki zıtlığa rağmen hicvin ilişki içerisinde olduğu bir diğer tür medihtir. “Medih/övgü ile hiciv/yerğinin tarihi, iyi ile kötü veya güzel ile çirkin kavramları anlamlarının insan zihnine yerleştiği tarih kadar eski olduğu söylenebilir” (Çiftçi, 1998, s. 139). Bu manada medih hicvin zıddıdır. Biri karşıdakini överken diğeri yerer. Aralarındaki benzerlik ise karşıdakini överken veya yererken mübalağa sanatına sıkça başvuruyor olmalarıdır.

Söz konusu hiciv olduğunda en fazla karşımıza çıkan kavramlar genellikle komik ve mizah kavramlarıdır. “Komik başlangıçtı, mizah ise hicvi de içine alan geniş bir kategoriydi. Görülüyor ki asıl geniş konu komik’tir” (Apaydın, 1993, s. 14). Hicvin mizah içerisinde değerlendirilişi daha çok eski dönmelerde karşılaştığımız bir durumdur. Günümüzdeki kullanımıyla komik mizah ve hiciv türünü de içine alan geniş kategoriyken hicivle mizah birbirinden farklı iki türdür. Komığın hiciv ve mizahla ilişkisi, M. Apaydın’da şu şekilde verilmiştir: “Komik algılayış dünyada iki şekilde bakılıyor. Birincisi mizah, ikincisi hiciv. Diğer komik kılma yöntemleri de bu iki karşıt yöneme ya da bakış açılarına yakınlıkları ölçüsünde tanımlıyorlar” (1993, s. 14). Burada diğer komik kılma yöntemlerinin de hiciv ve mizahla ilişkisine göre şekil aldığı ifade edilmiştir.

Mizah, hiciv ve ironi birbirine yakınlığıyla bilinen türlerdendir. Bu üç türün aralarındaki ilişki şu şekilde ifade edilmiştir;

Günümüzde mizah, hiciv, ironi unsurları oldukça yaygın olarak kullanılır hale gelmiştir. Rahatsızlık duyulan bir konuyu üstü kapalı eleştirmek için, karşımızdaki kişilere beğenilmeyen yönlerini ve eleştirilerimizi dolaylı yollardan ifade etmek için, veya mevcut düzene veya işleyişe karşı memnuniyetsizliğimizi dile getirmek için gerek edebi eserlerde, gerek yazılı basında, gerekse medyada sıklıkla karşılaştığımız bu biçimin geçmişten günümüze görünümü bu şekildedir (Taş, 2007, s. 8).

Mizah, hiciv ve ironi arasında ele aldıkları konular bakımından benzerlik bulunmaktadır. Hicvin sadece mizah, ironi, hezl, trajediyle yakın ilişki içerisinde değildir. Hiciv, aşağıda sayılan sanat terimlerinin hepsiyle karşılıklı alışveriş içerisinde.

Eski edebiyatımızda, latife, hezl, müzah, mutâyebe, mülâtafa, hecv, ta’riz, tehzil, şahıyyat, terimleri yer alır. (bu sonuncusu tasavvuf terimlerindedir). Bunlardan latife’yi şaka, hezl ile müzah’ı gülmece ve alay, mutâyebe ile mülâtafa’yı şakalaşma, hecv’i yergi, ta’riz’i sataşma ve taşlama, tehzil’i alaya alma, gülünç hale getirme, şahıyyat’ı da saçma sözler ile kıyaslayabiliriz. Yine eskiden kullanılan “zemm, şetm, kadh” gibi kelimeler de vardır ki bunlardan zem, yerme kınama, ötekiler de sövme ile karşılanabilir (Levend, 1971, s. 39 - 40).

Hicivde yazar, ideal olan ve olmaması gereken arasındaki zıtlığı ele alır ve bunu eleştirir.

Yazar göstermek istediği bu "zıtlığı" bazı satirik anlatım araçlarıyla gözler önüne sermek zorundadır. İşte bu noktada hicivci aşağıda sayacağımız "üslup araçlarına" gereksinme duyar: Dolaysız anlatım (direkte Aussage), dolaylı anlatım-alay (Ironie), abartma (Übertreibung), karikatürize etmek (Verzerrung), çift anlamlı sözcükler

kullanmak (Doppeldeutigkeit), tuhafıklar (Grotesk), benzetmeler (Methapher) (Baypınar, 1978, s. 33).

Hiciv, bu manada eleştiriyi daha iyi yapabilmek için pek çok üslup aracından faydalanmaktadır. Hicvin en çok kullandığı sanatlar konusunda ise A. Aytaç şunu söylemiştir: “Manzumelerde hicvi oluşturmak için en çok kullanılan sanatlar; teşbih, ta’riz, tezat, tevriye ve cinastır.” (2011, s. 84). Yine hicvin kullandığı gerek tür ve gerekse söz sanatları S. Tural’da şu şekilde ifade edilmiştir: “Bir yergi faaliyeti olarak nükteyi, mizahı, taklidi, parodiyi, hakâreti, istihzâyı, îmâyı kullanmalıdır (2004, s. 288).

Uzun yıllardan beri edebiyatımızda kullanılmakta olan hiciv kendi içerisinde bir disiplini, kuralları olan ve komik kategorisi içerisinde kendine özgü olarak değerlendirilmesi gereken bir türdür. Bu manada hiciv mizahın bir türü değildir; kendisi bizzat türdür. Özellikle mizah başta olmak üzere ironi, parodi gibi türlerle karşılıklı alışveriş içerisinde olan hiciv aynı zamanda mübalağa, tariz, teşbih, tezat gibi söz sanatlarını kullanmaktadır.

2.5.HİCVİN ESTETİĞİ

Her şeyden önce bir sanat terimi olan ve edebiyat içerisinde incelediğimiz hicvin estetik bir boyutu vardır. Sanat olması itibariyle hicvin, estetikliği bünyesinde bulundurması gerekmektedir.

Kendi başına bir tür olan hicvin kendi içinde kuralları ve kendi içerisinde bir disiplin olduğu gibi kendine has bir estetiği vardır. Bu estetikten dolayı ön plana çıkan ve tartışılan konulardan biri hicvin içerisinde kaba ve hakaret içeren hatta galiz küfürlere kadar ibarelerin olup olmayacağıdır. Bu durum araştırmacılara göre farklılık göstermektedir. Kimi araştırmacılar, hicvin içerisinde bayağı ifadeler olan küfrün bulunmaması gerektiğini savunmaktadır. “Hicvin güldürücü olması ve bayağılığa düşmemesi ilk şarttır. Bayağılaşan hiciv, hiciv olmaktan çıkar, küfre döner. Zekâyaya dayanan bu sanatın başarısı, içindeki zekâ unsuru ile kişinin beklenmedik şekilde alaya alınmasıdır” (Kutlu, 1981, s. 223). Hicvin içerisinde kaba sayılabilecek ifadeler bulunduğu anda hicvin bayağılaşacağı ve bunun hicvin içerisinde bulunan ince zekâyaya aykırı olduğu ifade edilmiştir. Hicivde incelik bu manada önemli bir kıstastır. “Hiciv yazarken, inceliği ve nezaketi elden bırakmamak gerekir. Hiciv ve küfür birbirine karıştırılmamalıdır” (Uslu, 2007, s. 149). Hicivde

karşı tarafı hedef almak söz konusuysen küfürde direkt olarak aşağılama ve hakaret hâkimdir.

Hiciv eserinin içerisinde geçen herhangi küfür veya müstehcen bir ifade hicvin sanat değerine gölge düşürebilir. H. Yücebaş'ta hicvin içerisinde küfür olmaması gerektiği ifade edilmiştir. Hicivlerin edebiyat sayılabilmesi için sanat değeri taşıması gerekir. Alelade küfürlerle yazılmış şiirler hiciv türünden sayılmayacak, müstehcen olarak kabul edilecektir (1976, s. 9). Ö. Özcan'da ise bu hicvin bu durum şu şekilde verilmiştir: "Ağır eleştiri aracıdır. Buna rahatlıkla yergi, denilir. Eğer küfür değilse." Hiciv yapısı itibariyle bir eleştiri aracıdır fakat bu eleştiri her zaman için estetik değerini koruyabilmelidir" (2002, s. 22). "...seçilen tür ne olursa olsun, edebiyatın sanatsal estetiğinden ve adabından uzaklaşılması, nükte ve keskin zekâdan başka "silahlara" başvurulmaması gerektiği öğütlenmektedir" (Bayana, 2011, s.35). Bu manada eleştiri amacı güden hicvin en büyük silahı bayağı sözler ya da küfür değil sanatsal inceliğe ve zekâyâ dayanan tarzleridir.

Hicvin içerisinde bayağı ifadelerin ve küfürlerin yer alıp alamayacağıyla ilgili bir diğer görüş de hicvin içerisinde, şarta bağlı olarak, bu ifadelerin olabileceği görüşüdür. Bu konuyla alakalı ilk şart "bayağı ifadelerin hicivde olabileceği yalnız bunun eserin içerisinde uygun bir yerde kullanılarak bu ibarelerin bir nevi eser içerisinde yedirilerek verilmesi şartıdır.

Hicivde bayağı ve hasis kelime ve tâbirlerin kullanılması mutlak olarak hasaset ifade etmez. Adi bir tâbir; yerinde kullanılmakla üsluba kıymet verir. Mesele kelime ve tâbirin âdiliğinde değildir, o bayağılığın ifadeye şiddet ve değer verecek yerde aşağılatmasındadır. Bunun ölçüsü sağlam zevktir. Zevki okşamayan, yerinde kullanılmamış âdi tâbirler zatlarında mevcut bayağılığı nazmın bütün mefhumuna sirayet ettirirler (Yücebaş, 1976, s. 10).

Hicvin içerisinde küfür ve kaba ifadelerin olabilmesindeki bir şart da şu şekilde ifade edilmiştir: "Osmanlı'da hicvin "genç bir kızın yüzünü kızartmayacak" diye bir ölçüsü bulunduğuna değinen notlar var" (Öngören, 1983, s. 139). Burada hicvin içerisinde geçen kaba ifadenin insanlar nazarındaki tepkisi dikkate alınmıştır. İnsanlar nazarındaki tepki dikkate alınırken "genç kızların yüzünün kızarıp kızarmaması" ölçek olarak kabul edilmiştir. Hicvin içerisinde küfür bulunabilmesiyle ilgili Öngören (1983, s. 141) şöyle bir uyarıda bulunur: "Hicivde küfür, tek başına bir değer ölçüsü değildir. Bir methiyenin ölçüsü nasıl övme gücüne bağlı ise, hicvin

ölçüsü de yermeye bağlıdır. İşte bu yeme gücünü arttırmak adına, Osmanlı şairi küfre yaslanmıştır. Yalnızca küfür, hicvi eksikli kılar.” Hicivde küfre yer verildiğini ancak bunun hicvin estetiğinden bir şeyler götürdüğü ifade edilmiştir.

Hicvin içerisinde kaba ve küfre varan ifadelerin kullanılabilmesindeki şartlardan biri de heccavın sanatçılığının iyi olması ve bu ifadeleri metnin içerisinde uyum içerisinde verebilmesidir. “Yasanın ve mantığın yasakladığı öyle eserler vardır ki, ilk okunuşta tiksinti uyandırdığı halde, anlatıdaki ustalığından ötürü, insan beğenirse bile, sanatça değerlendirmekten kendini alamaz” (Levend, 1971, s. 38). Bu ifadeler ilk başta rahatsız da etseler bazen beğenilmeye değer olabilmektedir.

Yergi sövmeye kadar varır ancak sövmeye bile incelik bulunabilir (Levend, 1971, s. 37). Metin içerisinde verilen bayağı ifadelere sanatsal bir hava katılarak estetik bir görüntü kazandırılabilir. Verilen ibareler kaba, gülünç, bayağı hatta galiz küfür bile olsa ince bir şekilde büründürülmesi o eseri sanatsal yapabilmektedir. O. Okay’da ise bu durum şu şekilde verilmiştir:

Hiciv türünde bir eserin edebî değeri olması için zekâ ve nükte unsuru taşıması, zarif ve ince çağrışımlara açılması, mecaz, teşbih, istiare, mübalağa, hüsn-i ta’lil, tecâhül-i ârif gibi edebî sanatları ihtiva etmesi gerekir. Bununla beraber özellikle kişileri hedef alan hicivlerde sempati ve şaka ile takılmaktan başlayarak tenkit ve muaheze ile şiddetini arttıran ve giderek alay, tahkir ve küfre kadar varan ifadeler rastlanır. Bu sonuncuların çoğunda da cinselliğe dayanan galiz sözler yer alır. Bu sözler hedef aldığı kişide gülüp geçmeden başlayarak incinme, kırılma, hakarete uğrama gibi etkiler bırakır. Şairler arasında vuku bulduğu zaman bu durum karşılıklı atışmalara sebep olur (1998a, s. 447).

Kimi araştırmacılarda ise hicvin içerisinde kaba ve bayağı ifadelerin geçmesinde bir şart aranmamıştır ve herhangi bir mahsur görülmemiştir. “Bu yeme gücünü arttırmak adına, tek başına değer ölçüsü olmasa da şairlerin kabalığa, küfre dayandığı görülür” (Erkul, 2016, s. 265). Hiciv söylemeyi beş grupta ele alan S. Tural da şu bilgiyi verir:

Tecâhül-i arifane (bilmezlikten gelme) dediğimiz, karşısındakinin yanlışlıklarını yüzüne vurmadan, ince bir alayla kendi hatasını kendisine buldurtmak üzere oturtulmuş olan hicivler, söyleniş sebebine, amacına, konusuna, kapsamına ve muhatabına göre beş grupta ele alınabilir. 1. Hakaret ve küfür ifadeleriyle doğrudan hiciv söyleme. 2. Üstü kapalı olarak hiciv söyleme. (İmâ ve tariz) 3. Mütâyebe ve mülâtafa (lâife etme, şakalaşma) şeklinde hiciv söyleme. 5. Tehzîl, tezyîf ve tazmin (alaya alma, değersiz gösterme, başkasına âit olan mısra veya beyti isim tasrih ederek veya etmeyerek intihal ve tevârüd olmaksızın kendi şiirine alma) yoluyla hiciv söyleme (2004, s. 289).

Burada, hiciv söylemenin ilk basamağında hakaret ve küfrü kullanarak doğrudan hiciv söylenebileceği belirtilmiş ve küfrün hicvin içerisinde olabileceği kastedilmiştir. Benzer bir gruplamayı A. S. Levend ise mizah (gülmece) ve hiciv (yergi) için yapmıştır: “1-İncitmeyen gülmece alay, 2-Mütâyeye ve mülâtafa adı altında şakalaşma, 3-Kaba şaka, sataşma ve taşlama, 4-İğrenç yerme ve sövme” (1971, s. 41). Burada sövme ibaresi son basamak olan dördüncü basamakta verilmiş burada da hicivde küfür ve kaba ifadelerin olabileceği belirtilmiştir. Bu konuyla ilgili bilgilerin bazılarında müstehcen unsurların metnin neresinde bulunması gerektiğiyle ilgili ayrıntı dahi verilmiştir. “Fıkralarda olduğu gibi hicivde de espri sona saklanır. Kıtalar halinde yazılan hicviyelerde rubâîlere benzer şekilde ilk iki mısradaki meseleye genel bir yaklaşım bulunurken son mısralarda asıl vurucu, şaşırtıcı, güldürücü, bazan müstehcen unsur yer alır” (Okay, 1998a, s. 447).

Kur’an-ı Kerim’de şairlerle alakalı ayetler bulunmaktadır ve bu ayetler hicivde neye dikkat edilmesi gerektiğini şu şekilde ifade etmektedir.

222. Onlar, çok ifiracı ve çok günahkâr herkesin üzerine inerler. 223. Onlar (şeytanlara) kulak verirler. Onların çoğu yalancılardır. 224. Şairler...! Onlara da azgınlara uyarlar. 225. Onların her vadide şaşkın dolaştıklarını görmedin mi? 226. Gerçekten onlar yapmadıklarını söylerler. 227. Ancak iman edenler, salih amel işleyenler, Allah’ı çokça zikredenler ve zulme uğradıktan sonra üstün gelmeye çalışanlar hariçtir. Zulmedenler, hangi inkılâpta devrileceklerini yakında bileceklerdir (Kur’an-ı Kerim ve Yüce Meali 26/Şuarâ son 4 ayet).

Burada şairlerle ilgili dikkat çekilen husus iftira etmeleri, yalan söylemeleri ve yapmadıklarını söylemeleridir; bu davranışı yapan şairlerin azgınlara uydukları ifade edilmiş ve bu davranışlar kesinlikle reddedilmiştir. Lakin şairlerin bu davranışları yapmamak kaydıyla zulme uğradıklarında kendilerini savunabilmelerinde herhangi bir sakınca görülmemiştir. Yani Kur’an’a göre bir heccav iftira atamaz, yalan söyleyemez ve yapmadıklarını söylemekten kaçınmalıdır fakat zulme uğradığında başkasını hicvederek kendisi savunması caizdir. Hicvetmenin dini kriteri bu ayetlerle de sınırlı değildir. “Kişinin elinde olmayan çirkinlik, kamburluk topallık gibi hallerin hicvedilmesi Allah’ın yarattığı ile alay edilmesi demektir ki dinen yasaklanmıştır” (Kutlu, 1981, s. 223). Bir heccavın insanların başına Allah’tan gelen olumsuz durumları hiciv yoluyla alaya alınması dinen uygun görülmemiştir.

Hicvin estetiğiyle alakalı üzerinde durulması gereken başka konu da estetik anlayışının medeniyetten medeniyete değiştiğidir. “Hicvin kullanım üslubu da kültürden kültüre göre değişmektedir. Doğu medeniyeti, şetm(sövme), zemm(yerme), hezl(alay), kadh(kınama) ve mübalağa olarak görülen üslup; Batı medeniyetinde dolaysız anlatım, abartma, karikatürize etme, benzetme, taklit, tuhafılık(grotesk), maskeleye olarak görülür” (Biricik, 2014, s. 309). Hicvetme araçları coğrafyadan coğrafyaya farklılık gösterebilmektedir.

2.6.HİCVİN AMAÇLARI

Hiciv, temelinde eleştirme olan bir türdür fakat gerek söz sanatları gerekse diğer edebi türler yardımıyla kendisine eleştirmek haricinde amaçlar da edinebilir. Bu manada hiciv, eleştirme haricinde alay etme, gülünç duruma düşürme, yerme, aşağılama, yaralama, yıkma, kınama, kusurları açığa çıkarma, halkı uyandırma, küfür, saldırı, problemleri yok etme ve sanatçının hiciv yoluyla kendini tatmin etmesi gibi pek çok amaç taşıyabilir. Hicvin amaçları coğrafyaya ve bu coğrafyanın içinde süregelen zamana göre de değişebilmektedir.

İlk çağlarda, yerginin de gülmececinin de acımasız olduğu bilinir... Toplumsal yaşamın gelişimiyle birlikte bunlar dolaylı söylemlerle yumuşatılmış, sözcükler daha da seçilerek kullanılmıştır. Böylece güldürü ögesi ağır basan komediler oluşmuş, acıklı tiyatronun yerini gülmece almıştır. Eğiten, iğneleyen bazen de sertleşerek toplumu uyaran bir tür olarak gelişmiştir. Yunanlılar bunun öncüsüdür. Ortaçağ'da yaşayan sanatçılar, bu türü kullanarak haksızlık yapanlardan, kraldan ve kiliseden öğlerini almışlardır. Ortaçağ'da kralı ve kiliseyi alaya alan öyküler de gelişmiştir. Öykücüler, yazdıkları yapıtlara gülmece öğeleri de katarak onları yerden yere vurmasını bilmişlerdir (Özcan, 2002, s. 19).

Toplumu uyarma, öğ alma, alaya alma, yerden yere vurma bu dönemde hicvin öne çıkan amaçlarındandır.

Osmanlı hicvinde de Yunan edebiyatına benzer bir şekilde hicvin amaçlarında farklılıklar görülmektedir.

Osmanlı hicvinin toplumsal ilişkisi ise, bir kişiliği ezmek, bir güçlünün dileğini yerine getirmek, yazarın kendi gücünü göstermek gibi iç nedenlere dayalıdır. Hiciv aradığı hoşgörüyü, yöneticiler arasındaki çekişmelerden ve sığınmalardan elde etmiştir. Osmanlı hicvi kapalı meclislerde yüksek değeri olan bir eğlence aracı sayılmış, her zaman politik bir ağırlığı ve etkinliği olmuş, vurunca öldüren Osmanlı yöneticisinin bir boşalım için günümüze kalmayan bu hiciv örneklerinden binlercesini hafızasında saklayan kişiler, son zamanlara kadar yaşıyorlardı. Hicveden ve hicvedilenin artık

yaşamadığı, üstelik pek bilinmediği bir ortamda bu hicivlerin üst üste anlatılışı, dinleyiciler üzerine ayrı bir eğlence etkisi yaratabiliyordu. Osmanlı'da hicivler bir cellat gibi yöneticilerin eli altında sürekli görev yapmışlardır (Öngören, 1983, s. 143).

Hiciv, en önce eleştirmek ister ve daima bu kimlikle öne çıkmaktadır. “Hicvin ilk hedefi toplumsal yapıyı ve politik sistemi eleştirmektir” (Bayana, 2011, s. 24). Hiciv eleştirme işini yaparken başka amaçlara da yönelebilir.

Hicivde, hedef alınan kişi ya da kurumu, toplumu acımasızca eleştirme, bunu yaparken gülünç olanı öne çıkarma duygusu hakimdir. Hiciv yazarı (heccav), yazdıklarında egosunu öne çıkarma kaygısı taşısa da asıl amacı, toplumsal hayattaki çarpıklıkları, kötü isleyişi; kurum ve kuruluşlardaki aksaklıkları; yöneticilerin haksızlıklarını, kişilerin hoş gitmeyen ve genel ahlaka aykırı tavır ve davranışlarını yermek, alaya almaktır (Taş, 2007, s. 5).

Yöneldiği başka amaçlar arasında absürt olanı öne çıkarma, yerme ve alaya alma vardır. “Hiciv yazarının amacı ise; toplum veya kurumlardaki aksaklıkları, haksızlıkları, çarpıklıkları, insan yaşamının kötü, hoş gitmeyen yönlerini, görüşlerini alaya alarak yermek, tenkit etmektir” (Baypınar, 1978, s. 32). Gülünç duruma düşürme hicvin amaçları arasındadır. “Hiciv türü şöyle tanımlanabilir: Bir şahsın, topluluğun ve kurumun kusurlarını gösterip onu gülünç duruma düşürmek veya yermek için mizah diliyle kaleme alınan eserlerin adı” (Öksüz, 2015, s. 15). Yapılan tanımlardan da anladığımız üzere hiciv, yermenin ve gülünç duruma düşürmenin yanında aşağılamayı da kendine amaç edinebilmektedir. “Genellikle bir kişiyi, kurum ya da topluluğu alay ederek eleştirmek, yermek, aşağılamak ve gülünç duruma düşürmek amacıyla yazılan, daha çok manzum metinlere verilen isimdir” (Taş, 2007, s. 5). Söz sanatları vasıtasıyla amaçlarının niceliğini çoğaltabilen hicvin komik kılma gibi amaçları da olabilmektedir.

Bu türün ikinci unsuru olan mübalağa, hicvedilecek konunun veya kişinin esasen mevcut bir kusur yahut zaafının abartılarak gülünçleştirilmesidir. Üçüncü unsur olan kötüleme ise tenkidin daha aşırı bir şeklidir. Bu bakımdan hiciv medhin karşıtıdır ve dar anlamda zem ile eş anlamlıdır. Hiciv yazarı konusuna çok defa merhametle değil nefretle bakar; amacı yaralamak, yıkmak, yok etmektir (Okay, 1998a, s. 447).

Nefret ve kızgınlık duygularını takınan hiciv, karşısındakini etkisiz hale getirmek için yıkmayı ve yok etmeyi amaçlayabilir. Komik kılma, gülünç duruma düşürmenin ve aşağılamanın yanında hiciv, sadece kendisi tarafından kınamakla kalmaz başkası tarafından da kınanmasını dener. “Genellikle bir kişi, kurum, ideoloji veya topluluğun, aksak, kusurlu, yanlış taraflarını, başarısızlık, ahmaklık ve

şaşkınlıklarını öne çıkarmak suretiyle gülünç duruma düşürmek, yermek, aşağılamak, kınamak ve kınatmaktır” (Büker, 2011, s. 15).

Buna benzer olarak ise hicvin amaçları M. Öksüz’de şu şekilde verilmektedir: Hicvin genel olarak amaçları eleştirme, kusurları açığa çıkarma ve değersizleştirmedir. Yapılan bir yanlış herkese duyurulmak ve buna dikkat çekmek istenebilir (2015, s. 18). “Hiciv, hicivcinin edebiyat sanatını kullanarak mevzuunu kötülüklerle teşhiridir“ (Yücebaş, 1976, s. 7). Hiciv kötülükleri, yanlışlıkları ön plana çıkarmaktadır.

Satir, toplumun ve bireyin negatif yönlerini ortaya çıkarmak için kullanılır. Satirin amacı insanlığın görünmeyen ve negatif taraflarını anlatmaktır (Ceviz, 2018, s. 43). Toplum ve toplumu oluşturan bireyler başlarına gelen olumsuzlukları her zaman anlatamayabilirler. Hiciv bu konuda önemli bir vazife yüklenmiş durumdadır. Hicviyelerde, toplumun ve bireyin her türlü eksikliğini konu edilerek ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. “İçerik bakımından ise temelde kişileri, bir toplumun aksayan ve eksik yanlarını, ahlak, gelenek, siyaset ve dini inançlar ekseninde gülünç göstererek ortaya koymak amacını güder” (Gül Çoruk, 2014, s. 13).

Ortaya çıkarılan problemlerle ilgi bir başka durum da hicvin bu problemlere çözüm bulup bulamayacağıdır. S. Ceviz’de bu konuya şu şekilde değinilmiştir: Satir yazarları toplumun ve bireyin negatif taraflarını ortaya çıkarır fakat çözüm bulmazlar (2018, s. 43).

Kusurlu olanları açığa çıkarmak, o kusurun bir yönüyle giderilebilmesini sağlayacaktır. Bu yüzden kusur, hem yerle bir edilmeli hem de açığa çıkartılmalıdır. “Kusurlu olan, hiçbir şey dikkate alınmaksızın yerle bir edilmeye, bütün çarpık yönlerinin açığa vurulmasına çalışılır” (Büker, 2011, s. 10). Bunun yanında hiciv olayları gün yüzüne çıkarmayı hedeflerken öncelikle bu noktaya dikkat çekmeyi ve farkındalık oluşturmayı, daha genel şekliyle halkı uyarmayı amaçlar. “Sanatçılar, zaman zaman toplumu uyarmak, haberdar etmek, aldananları ve cahilleri gaflet uykusundan uyandırmak için ironik anlatıma, hicve ve mizaha başvururlar. Hak, hukuk ve adalet gibi konularda çoğunlukla otorite sahiplerini alaya alarak toplumun gerçekleri görmesi noktasında öncülük ederler” (Uçak, 2014, s. 159).

Hiciv hedef aldığı kişiyi veya nesneyi yerme ya da küfür yoluyla yıkmayı amaçlayan bir saldırı aracıdır. Türk edebiyatında hicvin hem “zemm” yani yerme hem de “şetm” yani küfür yoluyla taciz etme üzerinde durulmuştur (Apaydın, 1983, s. 18). Yerme hicvin asli unsurudur. Karşıdakini yerme amacı güdülürken üslup

sertleşebilir ve yerme yerini küfre bırakabilmektedir “Hiciv, saldırı ve yok etme amacıyla başvuru bir türdür” (Apaydın, 1983, s. 21). Buradaki amaç karşıdakini yıkmaktır.

Hiciv, saldırı ile özellik kazanıyor. Toplum onu bu yönüyle özetlemek istemiştir. Nitekim hiciv, ilk çağdan bu yana ok ile sembolleştirilmiştir. Hicvin bir silah olarak değerlendirildiğini görüyoruz (Öngören, 1993, s. 139). Kimi araştırmacılara göre ise hiciv insanların üzerinde bir etki bırakmak ister. “Hicvin amacı insanların davranışlarını düzeltmektir, fakat hiciv öğretici değildir” (Tural, 2004, s. 288). İnsanların eksik yanlarını yerip açığa çıkararak olumsuzları ortadan kaldırmak isteyen hicvin bunu yaparken öğretici olmadığı ifade edilmiştir.

Hicvin diğer amaçlarından farklı olarak bir amacı daha vardır:

18. Yüzyılın önemli satir yazarı Alexander Pope, satirin ahlaki bir işlevi olduğunu kabul etmekle birlikte, bu işlevin gerçek “ehemmiyeti” konusunda yeni bir açılıma olanak sağlayacak bir adım atar: Pope’a göre, satir yazarı kötüyü yenilgiye uğratma umudunu kaybetse bile, en azından “kendi zevki için”, yazmaya devam etmelidir (Cebeci, 2007, s. 179).

Yazar, hiciv eserini kaleme alırken kafasında toplum adına farklı tasavvurlar geliştirebilir. Bu tasavvurlar gerçekleşmese bile yazar kendini tatmin etme amacıyla bile olsa hiciv eseri verebilir.

Hicvin yazılış amacının farklı bir yönü de bu amacın yazarlara göre farklılık gösterebileceği gerçeğidir.

İşlevinden dolayı çoğu kez bir silah ya da ok benzetmesiyle tanımlanmış hicvin yaralayıcı ve yanlışlıkları ifşa edici bir yönü mevcuttur. Bu tür şiirlerin ne amaçla kullanılacaklarıysa hiciv yazanın tercihine bağlıdır. Bu oklar çıkar elde etmek için kullanılabilir gibi kendini savunmak ve sosyal yanlışlıkları belirginleştirip bunları değiştirmek için de kullanılabilir. Yıkıcı veya yapıcı sonuçlar tercihlerle bağlantılıdır. Dolayısıyla hicvi ahlaksız bir tür olarak tanımlamaktan çok sanatçı ve dönemin ahlak ölçütlerini değerlendirmek daha sağlıklıdır (Öksüz, 2015, s. 24).

Hiciv eserinde etkin olan o eseri kaleme alan yazardır. Hiciv yazarı, hicvi elinde bir silah gibi kullanırken bunu ister toplum ister de kendi menfaatine kullanabilmektedir.

2.7.HICVİN KONULARI

Hiciv yapı itibarıyla gücünü, bireyin ve halkın aktifliğinden, konuşmasından, yazmasından alan bir türdür. Direkt olarak insanın problem ve şikâyetlerinin bir

yansıması olan hiciv, konusunun insan olmasından dolayı pek çok meseleyi ele alabilmektedir.

Hiciv; bireyin ve bireylerden oluşan halkın her türlü derdi, şikâyeti, aksaklığıyla yakından ilgilidir. Hicivde yergisel bir şekilde ele alınan sorunlar, şiirin ya da düzyazı örneklerinin içinde bulunmaktadır (Özcan, 2002, s. 18). Sorun merkezli bir tür olan hiciv; birey, toplum, siyasi, kurumlar, gelenek ve görenekler olmak üzere çeşitli konuları bünyesinde içerir.

Hicvin ilk konusu her zaman bireydir. Etrafında dokunduğu her şeyi güzelleştirebildiği gibi problemler de çıkarabilen birey, yaptığı olumsuz eylemlerle etrafındaki tüm nesnelere karşı özne konumundadır. Bu manada hicvin diğer konuları bireyden sonra gelir. Hiciv, bireyin özeline kadar her şeyine dil uzatabilmektedir. “Hiciv bireye yöneldiğinde, bireyin mahrem olan hiçbir değerini bırakmamıştır; namus, şeref, cinsel hayat, vücut noksanlıkları veya bozuklukları, hiciv konusu yapılmaktan çekinilmemiştir” (Apaydın, 1983, s. 26). Bireyin en mahrem dokunulmazları diyebileceğimiz bu konular bile hicvin konusu yapılabilmektedir. Söz konusu birey olduğunda bu mahrem meseleler bireyin sadece kendisiyle sınırlı kalmaz. “Hiciv eserlerde kimi zaman sadece hicvedilen kişinin değil, onun ailesinin, soyunun, mezhebinin hatta namusunun bile dile dolandığını gözlemlemek mümkün olabilmektedir” (Gül Çoruk, 2014, s. 16). Bu bilgiler ışığında bakıldığında hicvin sınır tanımadığı net bir şekilde görülmektedir.

Eleştirilen kişinin ailesi, dinen mezhebi, şeriata karşı hareketleri, şairlik yetenekleri, kişinin cahilliği ve şiir bilmezliği yine hicvin konuları arasındadır (Apaydın, 1983). Kişinin inancı, bu inanca uyup uymadığı, hatta pek çok hususta kendi elinde olmayan beceriler dahi hicvin konusu yapılabilmektedir.

Hicvin konularında, bireyden sonra bireyler tarafından oluşturulmuş olan toplum gelmektedir. “Dünya var olalıdan beri her toplumda gülmece de vardır, yergi de. Hiçbir toplum bunun dışında değildir. Bir yerde kötülükler, haksızlıklar, kayırmalar, düzensizlikler varsa, o yerde, yerginin ve gülmecenin olması doğaldır” (Özcan, 2002, s. 19). Toplumla alakalı her alanda var olan yergi, toplumla ilgili konularda ve gerekli durumlarda mutlaka tavrını koyar.

Yergi geniş bir çerçeveye sahiptir. Yerginin içinde, gülme, nükte, iğneleme, komiklik, şaka, alay, hoşgörü, bilgelik, eleştiri vardır. Aile içi olaylar, yoksulluk,

olumsuzluklar, toplumu ilgilendiren birtakım problemler yer alır (Özcan, 2002, s. 18). Toplum eleştirisinde heccav, çerçevesini bireysel eleştiriye göre biraz daha geniş tutar. Onun hedef alanı yalnız bir kişi veya onun etrafındaki kişiler değil toplumun birçoğunu ilgilendiren konulardır. Ekonomik, ailevi, adaletsizlik, yozlaşma gibi problemler toplumsal hiciv konularının başında gelmektedir. “Hiciv kişisel ya da toplumsal olsun, özünde eleştiri vardır. Toplumdaki bozukluklar, kötülükler, hırsızlıklar, yalanlar, dolanlar yerden yere vurulur. Bunu yaratanlar “dile dolanır” (Özcan, 2002, s. 22). Sanatında pek çok konuyu işleyen hiciv sadece bunlarla sınırlı kalmaz. M. Apaydın’da hicvin toplumsal konuları daha geniş bir şekliyle şu şekilde verilmiştir: Sosyal konulara yönelen hiciv de ise toplumun kurulu düzenden sapmalar, yanlış dindarlık anlayışı, ahlaki çöküntü, ekonomik bozulmalar, yolsuzluk, rüşvet, adalet sorunu başlığı adı altında vermek gerekirse, kadıların hakka riayet etmemeleri yer almaktadır (1983).

Satir, ekonomi, politika, din ve toplumun diğer alanlarında önde tezatlıkları eleştirir (Ceviz, 2018, s. 43). Sadece Türk edebiyatındaki hiciv ismiyle değil, Batı edebiyatındaki satir ismiyle de toplumsal sorunların benzerlik oluşturduğu görülmektedir.

Hicvin olmazsa olmaz konularından olan siyaset, hicve konu edilmesindeki risklerle dikkat çekmektedir. Yöneticilerin direkt veya dolaylı olarak eleştirildiği siyasi hicivler, heccav açısından sürülme, hapis, hatta ölüm gibi cezalar getirebilmektedir.

Kişi, toplum ve siyaset birbirinin parçası ve bütünü olan kavramlardır. Bu kavramlar birbirini tamamlar niteliktedir. Hem toplum hem de birey siyasi eleştirinin bir parçasıdır. “Yergide olsun, mizahta olsun kaynak, kişidir, yönetimdir ve yöneticidir. Kişi ve kişiler olmazsa toplum olmaz. Kişi ve kişiler kötü olmadan toplum bozulamaz. Kişisel eleştiri ya da yergi toplumsal yerginin ölçeğidir. Toplumsal eleştiride yönetim ve yönetici öndedir” (Özcan, 2002, s. 22). Birey, toplum ve yöneticiler, bu üç kavram birbirine bağlı olarak bozulma gösterir ve bozulan her şey hicve tabi tutulabilir.

Türk Hicvi, monarşik yapıdan dolayı siyasi konulara fazla rağbet etmemiştir; siyasi hiciv Tanzimat’tan sonra gelişme gösterecektir (Apaydın, 1983). Siyasi hicivlerin azlığı-çokluğu, üslup bakımından sert veya yumuşak oluşları döneme,

yönetim sistemine ve yöneticiye göre değişmektedir. Başta ekonomik problemler olmak üzere halkın sorunlarından devlet yöneticileri sorumlu tutulmaktadır ve heccavlar bazen hicivleriyle yöneticileri halka şikâyet ederken bazen de toplumdaki siyasi aksaklıkları eleştirerek yöneticilerin dikkatini halkın problemlerine çekmek istemişlerdir.

“Özellikle şiirde çok canlı bir hayat bulan hiciv, insanlığa ve insana yakışmayan her türlü sömürü ve zulme, anti demokratik düzene ve bunların başındaki kişilere başkaldırmış, onları acımasız ve korkusuzca topa tutmuştur” (Büker, 2011, s. 11). Halkın yaşadığı problemlerin baş müsebbibi olarak görülen yöneticiler hicviyelerin baş aktörleridir. “Geçmişe bakıldığında, toplumu gayrimeşru yollarla yöneten diktatör liderlerin, toplumun sevmediği, başarısız ve kusurlu insanların hicivden nasibini aldığını görürüz” (Büker, 2011, s. 11). Yöneticilerle birlikte herhangi bir noksanlığı bulunan veya halkın zararına iş yapan kişiler de hicivden nasibini almıştır. Buna benzer bir ifade de H. Bayana’da şu şekilde verilmiştir: “Önceki zamanlarda başarısız ve kusurlu insanların, diktatör yöneticilerin hicivden nasibini aldığı görülür” (2011, s. 28)

Genellikle her toplumun bir inancı vardır ve bu inançlara uymayan kişilere veya bu inançlara uygun şekilde yönetim anlayışı sergilemeyen yöneticilere iyi gözle bakılmaz. “Kurulu düzene karşı işlenen suçlar, özellikle de şeriate uymayan uygulamalar, hiciv şairleri tarafından saldırı hedefi haline getirilmiştir” (Apaydın, 1983, s. 22). Şeriat kurallarının yanında halkın üzerinde mutabık olduğu düzene ve yasalara karşı yapılan eylemler de hicivden payını almıştır. “Hiciv şairi, var olan gerçeğin ideale ya da şeriate uymadığını gördüğü anda hicve başvurmuş, çoğunlukla da bireyi hedef almıştır” (Apaydın, 1983, s. 18 - 19).

Hicvin kimi yerlerinde ise tek bir konu ele alınmaz ve aynı metinde birden fazla konuya değinilebilir. Kişi ve toplumun aynı metinde ele alındığı hiciv metinleri mevcuttur. “Edebiyat sanatının diğer bütün yöntem ve tarzlarında olduğu gibi hicivde de dikkat merkezini birey ve toplum teşkil eder. Eleştiri oklarının hedefinde yine insani kusurlar ve sosyal aksaklıklar vardır” (Büker, 2011, s. 9).

Türk Hicvinin konuları öncelikle kişi veya toplumdur. Kişi veya toplumda bulunan her türlü yozlaşma, sapma, noksanlık hicivde konu edilmiştir (Apaydın, 1983, s. 25). Kişi ve kişilerin çoğul ortamı olan toplum, hicivciliğin ana gövdesini

oluşturur. Birey ve toplumla yakından ilgili olan bir başka hiciv konusu da kurumlardır. “Hiciv yazarının (heccav) amacı toplum veya kurumlardaki aksaklıkları, haksızlıkları, çarpıklıkları, insanın hoş gitmeyen yönlerini alaya alarak yermektir” (Okay, 1998a, s. 447). İnsanın hayattaki işleyişini direkt olarak etkileyen kurumlardaki her türlü aksaklık, hicvin konuları arasında çokça yerini almıştır.

Hicvin konusu olan kurumlar yanında, toplumun gelenek ve göreneklerinde görülen yozlaşmalar hicvin konuları arasındadır. “Hiciv kişilere kurumlara, âdet ve geleneklere yöneliktir” (Tural, 2004, s. 288). Uzun yıllar boyunca toplum tarafından yaşanan ve benimsenen gelenek ve görenekler toplumun yapı taşlarındandır. Gelenek ve göreneklerde yaşanan yozlaşma, toplum tarafından tepkiyle karşılaşır ve de bunun sonucunda kolaylıkla hicvedilebilir hale gelir.

2.8.HİCVİN TÜRK EDEBİYATINDAKİ YERİ

Diğer tüm türlerde olduğu gibi hiciv de Halk Edebiyatı, Divan Edebiyatı, Yeni Türk Edebiyatı sınıflandırmasının içinde yer alan bir türdür. Tarihi gelişimi yine bu sınıflandırma içerisinde değerlendirilmektedir.

2.8.1. Halk Edebiyatı

Türk Edebiyatında Halk Edebiyatı, Divan Edebiyatı ve Yeni Türk Edebiyatı olmak üzere üç bölümde ele alınmakta olan hicvin ilk sınıfsal yeri Halk Edebiyatıdır. Hiciv teriminin Halk Edebiyatındaki karşılığı taşlamadır. Albayrak taşlamayı şu şekilde tanımlamıştır. “Halk edebiyatında bir kimsenin, bir topluluğun, bir yerin kusurlarını, kötü ve çirkin yönlerini ortaya dökmek; toplumun bozuk yönlerini eleştirmek amacıyla söylenen şiirler. Divan edebiyatında “hiciv” olarak adlandırılan türün halk edebiyatındaki karşılığıdır” (2010, s. 516). Bu manada “hiciv” tabirine karşılık gelen terimler edebiyat dönemlerinde farklılık gösterebilmektedir. “Divan edebiyatındaki hicviye, Modern Türk edebiyatında satir ve yerginin karşılığıdır” (Kaya, 2010, s. 696). Kimi araştırmacılara göre ise hiciv ve taşlama aynı şey değildir, “hiciv, taşlamadan yapı olarak ayrıdır” (Öngören, 1983, s. 140). Ama genel kabul hicvin Halk Edebiyatında karşılığının taşlama olduğu yönündedir. Hicvin edebiyat dönemleri sınıflandırmasına göre isimlendirilişi ise şu şekildedir. “Türk edebiyatında genel olarak hiciv, Halk Edebiyatında taşlama, Çağdaş Türk Edebiyatında ise yergi kelimeleri kullanılır” (Albayrak, 1998, s. 452). Hiciv, Halk Edebiyatında “taşlama” terimine karşılık gelmektedir bu terimle isimlendirilmektedir. Taşlama, Kaya’da

“Kişilerin kusurlu yahut gülünç taraflarını alaylı bir dille ele alan ya da toplumla ilgili olayları eleştiren şiire verilen ad” (2010, s. 696) diye tanımlanmıştır.

Halk Edebiyatında hiciv ve mizahın arasından keskin bir çizgi yoktur. Halk Edebiyatında hiciv ve mizah iç içe geçmiş türlerdir ve birlikte kullanılmaktadırlar. İki tür de güldürürken iğnelemeyi amaçlar (Özcan, 2002, s. 14). Normalde birbirinden farklı türler olan ve ayrı görevler ifa eden hiciv ve mizah, Halk Edebiyatında oldukça yakın ilişki içerisinde.

Hiciv Halk Edebiyatında daha çok şiirlerde görülen bir türdür. “Türk halk edebiyatında hiciv örnekleri genellikle manzumdur. “Taşlama” adını alan bu manzumelerde nazım biçimi olarak daha çok koşma, bazan da semâî kullanılır” (Albayrak, 1998, s. 452). “Taşlamalar genel olarak koşma nazım biçimiyle söylenir” (Albayrak, 2010, s. 516).

Halk Edebiyatıyla ilgili hicivde önemli bir husus da Halk Edebiyatında hicvin tarihi seyrinin nasıl olduğudur. Bunun için Anadolu Selçuklu Devleti’nden başlamak gerekir. “Selçuklu hicvi, kişilere vurmayan, küfre yer vermeyen bir yapı gösterir. Bu özellikleriyle Selçuklu hicvi, daha çok taşlamalara yakın düşer” (Öngören, 1983, s. 142). Hicvin Anadolu coğrafyasındaki tarihi süreci ise şu şekildedir:

XII. ve XV. yüzyıllarda hiciv, Anadolu’nun siyasî ortamının, henüz yerleşmiş, oturmuş bir edebî temeli olmadığından fazla gelişmemiştir. Bu yüzyılda ortaya çıkan eserler, daha çok dîni-tasavvufî ve ahlâkî mahiyette eserler olduğu için, hiciv yoktur. Ancak XIII. yüzyılda Atabetü’l Hakâyıkta din, ahlâk, bilgi ve cömertlik gibi değer yargıları üzerinde durularak dostluk, ahde vefa, ikiyüzlülük kavramları ele alınmakta, toplumdaki çelişkiler dile getirilmektedir. Yine XIII. yüzyılda Yunus Emre’de Behlûl Dânâ’da, Alevî Bektaşî edebiyâtında felsefî hiciv örnekleri bulmak mümkündür (Tural, 2004, 289 - 290).

Taşlamalar pek çok konuda yazılabilmektedir ve taşlamaların konu bakımından kendi içerisinde sınıflandırması vardır. “Taşlamalar bireysel ve toplumsal olmak üzere iki cephede kendini gösterir” (Kaya, 2010, s. 696). Bireysel taşlamalarda daha çok bireyin şahsi meseleleri konu alınmaktadır. “Bireysel taşlama şiirleri hiciv niteliğinde olup kırgınlık, kırkınlık, eleştiri vb. amacıyla söylenir. Bir bakıma bu taşlamalarda âşığın karakteristik özelliği görülür” (Kaya, 2010, s. 696). Bireysel taşlamalar bu manada heccav ve hedef aldığı kişi arasında geçen daha dar çaplı meseleleri konu alır. Toplumsal taşlamalarda ise durum bundan farklıdır. “Toplumsal taşlamalarda toplum değerlerine uymayan sahneler yerilir. Âşık bunu yaparken çoğu zaman mizahtan yararlanır” (Kaya, 2010, 696). Toplumsal taşlamalar,

bireyden ziyade toplumun sorunlarını ele aldığı için daha geniş bir hicivsel çerçeveye sahiptir.

Taşlamalarda pek çok konu, çeşitli üsluplar kullanılarak ele alınmıştır. “Ferdî ve sosyal tenkidi ihtiva eden taşlamalarda, kimi zaman küfür boyutlarına varan yaklaşımlar, kimi zaman da insanları güldürürken iğneleyen tavırlar görülür” (Kaya, 2010, s. 696). Bu dönemde taşlama, Halk Edebiyatı döneminin özelliğinden de kaynaklanarak halkın sorunlarını başarılı bir şekilde yansıtabilmiş durumdadır.

Halk şairleri, diğer halk edebiyatı ürünlerinde olduğu gibi taşlamada da sevgilinin vefasızlığından rüşvete, adam kayırmaktan cahilliğe ve yalancılığa kadar çeşitli olumsuzlukları dile getirirken gerçekçiliği ve samimiyeti ön planda tutmuşlar, kadınları, zalim memurları, zenginleri, softaları, hile yapan esnafı, devlet ricâlini hatta sadrazamı bile ağır bir dille hicvetmişlerdir (Albayrak, 1998, s. 452).

Hicvin genel bir özelliği olarak bu dönemde de halkı en fazla rahatsız eden konular taşlamalarda konu edinilmiştir. Dine dayalı anlayışlarda da bu konuyla ilgili eserler verilmiştir. “Alevî şairleri, diğer halk şairlerinin işledikleri konular yanında özellikle münkirleri, münâfikları, softaları ve ahlâkî düşkünlükleri, hatta kendi zümrelerini dahi hicvetmişlerdir. Bektaşî şairleri tarafından yazılan nefeslerde de zaman zaman hicivlere yer verilmiştir” (Albayrak, 1998, s. 452).

Halk Edebiyatında önemli bir yeri olan âşık karşılaşmaları hicivsel açıdan önemli bir yer teşkil etmektedir. “Âşık karşılaşmalarında iki âşığın birbirine takılmaları da bu türe girebilir” (Kaya, 2010, s. 696). Hatta Albayrak’a göre “Taşlama en çok âşık edebiyatında görülen bir türdür” (2010, s. 516).

Herhangi birine karşı yapılan yergi, her zaman doğruyu yansıtmayabilir, bazen içerisinde uydurma veya kurgulanmış eleştiriler bulunabilir. “Gerçekle ilgisi olmayan yergi veya sövgülerin yer aldığı taşlamalar halk tarafından pek ilgi görmez” (Albayrak, 2010 s. 516). Toplum gerçeği yansıtmayan bu hicivlere değer göstermemiştir.

Son derece geniş bir alanı kapsayan taşlama, atışmaların içerisinde de bulunur.

Halk edebiyatında önemli bir yeri olan atışma geleneği çok defa taşlama türü üzerine kurulmuştur. Saz şairleri atışmalarda, başta birbirlerinin beğenmedikleri davranışları olmak üzere toplumda gördükleri aksaklık ve yanlışlıkları hicvederler. Bu karşılaşmalarda âşiklar önce sazlarına düzen verip birer "divan" ile meclisi açar, daha sonra "tekellüm", "bulmaca"(muamma), "takılmaca" ve "taşlama" fasıllarına geçerler. Atışmalar daha çok soru-cevap ve tartışma şeklinde geçmekle beraber yarışma süresince

âşıklar birbirlerinin açık taraflarını yakalamaya, yekdiğerini mat etmeye (bağlamaya) çalışır ve bunun sonucu olarak da birbirlerini, çok defa da fert ve toplum hayatında genel ahlak anlayışına ters düşen yönleri hicvetmeye yönelirler. Atışmalarda hicvin dozu bazan yükselir. Ayrıca âşık hikâyecilerin fasıl esnasında okudukları parçalar arasında yer alan destanlar da genellikle taşlamadan oluşan mizahi manzumelerdir” (Albayrak, 1998, s. 452).

Atışmaların taşlama açısından önemi bu şekildedir. Taşlama sadece atışmalarda değil, Halk Edebiyatındaki diğer eserlerde de görülmektedir. Geleneksel Türk tiyatrosunun önemli eserlerinden biri olan Karagöz ve Orta Oyununda, absürt bulunan tiplerin hicvedildiği görülmektedir. Karagöz, zorbalık, rüşvet, açgözlülük, ukalalık, dalkavukluk, kurnazlık, sahte kahramanlık gibi olumsuz tavırları ustaca hicvetmiştir (Albayrak, 1998, s. 452).

Halk Edebiyatımızın önemli öğelerinden biri olan Karagöz oyunu halkla iç içe olmasıyla öne çıkmaktadır. İçerisinde de her halk kesiminden birer temsilci bulunan Karagöz oyununda, halkın dertleri geniş bir şekilde konu edilmiştir.

Karagöz repertuarında özellikle Mandıra, Çeşme, Kanlı Nigâr ve Meyhâne oyunlarında içtimaî hiciv önemli bir yer tutar. Bahçe, Aptal Bekçi, Hamam, Yalova Safası oyunlarında ise entrika karmaşık bir hal alır ve toplum vicdanını inciten olaylara karşı hiciv daha da keskinleşir. Karagöz'deki bütün tenkitlerin en önemli ortak yanının gülünçleştirme olması Karagöz'ün bir yönüyle de hiciv oyunu olduğunu gösterir (Albayrak, 1998, s. 452).

Halkın içerisinden, her kesimden seçilen temsilcilerin son derece etkin olduğu Karagöz oyunu, bu temsilciler sayesinde halkın sorunlarına daha iyi eğilebilmiştir. Karagöz oyununun yanında taşlama örneklerinin çokça bulunduğu bir başka geleneksel tiyatro oyunumuz da Orta Oyunu'dur. “Geleneksel Türk tiyatrosu içinde önemli bir yeri olan orta oyununda da günlük hayatın gülünçleştirilerek anlatıldığı, içtimaî ve siyasî bazı olayların hicvedildiği görülmektedir”(Albayrak, 1998, s. 452). Taşlamanın etkinlik alanı bunlarla da sınırlı değildir; fıkra, hikâye, masal, atasözleri ve deyimler gibi halk edebiyatımızın önemli unsurlarına da taşlama etki etmiştir. “Nasrettin Hoca, bilge tavrıyla, nüktedan ve hazır cevap kişiliğiyle yaşadığı dönemi hicvetmiştir” (Tural, 2004, s. 290).

Başta Nasreddin Hoca, İncili Çavuş ve Bektaşî fıkraları olmak üzere pek çok fıkrada bencil, hilekâr, rüşvetçi, hamiyetsiz, tamahkâr, kavgacı, zorba, geçimsiz, dedikoducu, hırsız, dolandırıcı, haddini bilmez, arsız âşık, gurur ve kibir sahibi tipler tenkit, alay, istihza ve özellikle hiciv konusu olurlar. Fıkraların tezat bölümünde yer alan tartışma gülmenin yanında istihzanın, hicvin ve hikmetli bir sözün ortaya çıkmasını da sağlar.

Atasözlerinde de fert ve toplum hayatında görülen çeşitli eksik ve yanlışlıklar etkili bir biçimde hicvedilmiştir. (Albayrak, 1998, s. 452).

İsmi verilen tüm fıkralardaki baş aktörler, toplumun bizzat içerisinde yaşayan ve toplumun kendisini oluşturan, bu yüzden toplumun yaşantısına son derece hâkim olan kişileridir. “Nasrettin Hoca, bilge tavrıyla, nüktedan ve hazır cevap kişiliğiyle yaşadığı dönemi hicvetmiştir. Dede Korku Hikayeleri’nde; lekesiz bir toplum ideali dile getirilmiştir” (Tural 2004, s. 290). “Keloğlan masallarında, atasözlerinde, deyimlerde güzel buluşlar, göz alıcı nükteler ve zarif alaylar, şiddetli hiciv ve taşlamalar yan yana dönemlerinin aksayan yönlerini göstermişlerdir” (Tural, 2004, s. 290).

Halk Edebiyatındaki taşlama sanatçılarına gelindiğinde ise genel itibarıyla XIII. yüzyılda Yunus Emre, XV. yüzyılda Seyit Nesimî ve Kaygusuz Abdal, XVI. yüzyılda Pir Sultan Abdal, Azmi Baba, Aşık Kerem, XVII. yüzyılda Karacaoğlan, Kul Nesimî, Kazak Abdal, Gevherî, İncili Çavuş, XVIII. yüzyılda Âşık Kâmil, Kâtibî, Kânî, XIX. yüzyılda Dertli, Ruhsatî, Seyranî gibi bulunmaktadır. (Özcan, 2002).

Bu şairler içerisinde Seyranî ön plana çıkmaktadır. “XIX. yüzyıl hicvinde, halk edebiyatı yönünden Seyranî anılmalı, Seyranî diğer halk şairleri gibi taşlamacıdır. Ancak, Seyranî’nin bir süre için İstanbul’a geldiğini, yöneticileri hicvettiğini; nitekim bu korku ile yurduna kaçtığını biliyoruz” (Öngören, 1983, s. 152). Son dönem hicivciliğimize etki etmesi yönüyle Seyranî önemli bir sanatçıdır. “1807-1866 yılları arasında yaşayan Seyranî’nin şiirlerinde, günümüz halk şiirinin ve taşlamalarının ilk biçimlenişini; biçim, motif ve konu bakımından bulabiliyoruz” (Öngören, 1983, s. 152). Son dönem hicivlerinde de Seyranî’yle benzer konular ele alınmıştır.

2.8.2. Divan Edebiyatı

Hiciv, Divan edebiyatında pek çok eserde yer bulmuş bir türdür ve hatta Divan Edebiyatında “hicviye” isminde, hicvetmeye yönelik bir tür dahi vardır.

Hiciv öncelikle Arapça bir kelime olmasıyla dikkat çeker. Bu kelimenin Batı edebiyatındaki karşılığıdır diyeceğimiz terim veya terimler, çeşitli araştırmacılar tarafından ortaya konulmuştur. “Aristo’nun Poetika’sındaki komedia kelimesini İbnü Sinâ’nın el-hicâ şeklinde tercüme etmiş olması Arap dilinde hicâ’nın, humour (mizah) kelimesinin anlamını da içine alan geniş bir kullanım sahasına sahip

olduğunu gösterir.” (Tural, 2004, s. 287). Arap edebiyatında mizah, hicvin sınırları içerisinde değerlendirilirken bu Divan Edebiyatında farklıdır. “Divan edebiyatında hiciv mizahın sınırları içinde mütalaa edilmiştir. Başlangıçtan beri kesin sınırlarla belirlenememiş olan latife, mutâyebe, mülâtafe, hezl, ta'riz, zem, şetm, kadh gibi hepsi birer söz sanatı kabul edilen manzumeler de hicivle derece derece bağlantılıdır” (Pala ve Akkuş, 1998, s. 450). Arap edebiyatında mizah hicvin içerisinde ele alınırken Divan Edebiyatında bu durum tam tersi olup hiciv mizahın sınırları içerisinde değerlendirilmektedir.

Klasik dönemde çoğu tür gibi hicivler de pek az istisnasıyla manzum olarak vücuda getirilmiştir (Okay, 1998a, s. 447). Divan Edebiyatında hiciv belirli nazım şekilleriyle görülmektedir. “Divan edebiyatında kişi, kurum ve olayların yerildiği hicivler kaside, gazel, kıta, murabba, muhammes gibi nazım şekilleriyle yazılmıştır. Bu tür manzumelere hicviyye, hiciv yazanlara hecâ-gû veya heccâv denilmiştir” (Pala ve Akkuş, 1998, s. 450).

Hicivle meth, birbirinden farklı türler olsa da aralarında özellikle yazıldıkları şekli açısından ortak bir nokta bulunmaktadır. “Hiciv daha çok methin karşılığı olarak görüldüğünden hicviyeler de methiyeler gibi genellikle kaside nazım şekliyle yazılmıştır. Ancak diğer nazım şekilleriyle yazılan hicviyelere de rastlanır. Klasik Türk şiirinin bilinen ilk hiciv eseri olan Şeyhî'nin *Harnâme*'si mesnevi nazım şekliyle kaleme alınmıştır” (Pala ve Akkuş, 1998, s. 450). Hiciv ile meth arasındaki ilişki Ferit Öngören'de şu şekilde verilmiştir:

Hiciv, Divan Edebiyatı'ndaki methiyelerin karşısı gibidir. Methiye ile hicviye arasındaki bu ilişki, hemen bütün yazarlarca görülmüş ve işaret edilmiştir. Methiye, sözgelimi bir padişahı, bir yöneticiyi övmek, ululamak için, durumu idealize eder. Eğer övülen gözüpük ise, katkısız insanüstü, zihni bir cesaret kavramı tasarlanır. Geçmişteki kültür tipleri içindeki kahraman sembolleri ile karşılaştırılır ve kendisine bir üstünlük tanınır. Böylece meth sağlanmış olur. Hiciv yazan da buna ilişkin motifleri kullanır, bu yoldaki sembol sayılabilecek kültür tiplerini anar, karşılaştırma yapar. Sonunda ise hicvettiğini yerin dibine batırır. Bu kötüleyiş de idealize edilmiş, alabildiğine abartılmış ve soyut bir karalamadır (1983, s. 140).

Divan Edebiyatı hicviyle alakalı tartışmalı konulardan biri hicvin bu dönemde çok kaba olup olmadığıdır. Ferit Öngören bu konuyla alakalı, Osmanlı hicvinin genel olarak bir divan sanatı ve söz hüneri olmadığını, hicivde sanatın daha çok söz sanatları ve küfürlü sözlerin kafiyeye dayandırılarak verilmesinin yeterli

görüldüğünü, divan edebiyatı hicvinin bir küfür edebiyatı olduğunu, Osmanlı hicvinin zengin bir kaynaktan beslenmediğini, çoğu kez kimin yerildiği dahi anlaşılmadığını savunmuştur (1983, s. 142). Bu bilgiye benzer bir görüş de Hilmi Yücebaş'tan gelir: "Eski edebiyatımızda hiciv beğenilmeyen bir yazı türü idi. Sebebi de bunlar içinde edebî değeri olanların az oluşu, bayağı sövgülerin kişisel nedenlerle yazılışının bir karaktersizlik örneği sayılmalarından ileri gelmiştir." (1976, s. 5).

Buna karşın divan edebiyatında hiciv yazımı üzerinde hassasiyetlerin olduğu belirtilmektedir. Ferit Öngören'in Türk Mizahı ve Hicvi adlı eserinde, yaşlılar arasında okunmasının farz olması ve genç kızların yüzü kızarmazsa caiz olur ifadesi geçmektedir (1983, s. 141). Herhangi bir hiciv eserinin genç bir kızı utandırmayacak hassasiyette olduğu ifade edilmiştir.

Divan Edebiyatı hicivlerinden günümüze aktarılanlar, o dönemde yazılanlardan çok daha azdır. Bunun nedeni ise "hicvin kovuşturma sebebi olması, hiciv şairlerinin görevden uzaklaştırılmaları, sürgün ve hatta idam cezasına çarptırılmaları bu tür şiirlerin yalnızca dost meclislerinde okunmasına yol açmış ve yazıya geçirilmesini engellemiştir" (Pala, 1998, s. 451).

Divan Edebiyatı hicivciliğiyle alakalı önemli bir mesele de şairlerin hicivlerinde mahlas kullanmamaları ve bu şiirlerini genellikle divanlarına almamalarıdır. Hiciv yazan şairler, bu tür şiirlerinden mahlas kullanmaktan kaçınmışlar ve genelde bu şiirlerini divanlarına almamışlardır (Okay, 1998a, s. 447). Bununla birlikte şairler hicivci kimlikleriyle şair kimliklerini ayrı tutmaya çalışmışlardır (Pala ve Akkuş, 1998, s. 450). Tabi ki de Divan Edebiyatı şairlerinin hicviyelerinde mahlas kullanmamalarının, onları divanlarına almamalarının ve hiciv eserlerini şair kimlikleri ayrı tutmalarının nedenleri vardır:

Bunun sebepleri arasında hicvin bir küfür sözü gibi algılanması, şairlerin bu tür sözleri kayda değer bulmamaları veya onun getireceği tehlikelerden çekinmeleri sayılabilir. Fakat toplum nazarında düşecekleri kötü duruma, karşılaşacakları tepkiye rağmen hicviyelerini kaydeden, hatta onları bir mecmua haline getiren şairler de vardır (Pala ve Akkuş, 1998, s. 450).

Tüm bu meseleler, hiciv türünün Divan Edebiyatında itibar görmemesinden kaynaklanmaktadır. Divan Edebiyatında hicvin pek itibar görmeyişinin çeşitli nedenleri vardır:

Türün, Dîvân edebiyatında da çok fazla itibar görmemesinin nedenleri arasında, Klâsik Türk edebiyatını besleyen kaynaklardan biri olan dinî (İslâmî) inançların da payı büyüktür. Zira inancımız, insanın olgunlaşması ve kâmil insan olabilmesi için önce kendine ve iç benine yönelmesi gerektiğini, bu şekilde kendisine ve insanlara yararlı olabileceğini ve dünyaya geliş amacını ancak böyle kavrayabileceğini öğütler. Hicivde ise gözler hep dışa dönüktür. Bu da insanı gelişmelerden uzaklaştırıcı bir durumdur. Oysa sanat, kişinin kendini gerçekleştirebilmesine imkân verdiği ölçüde değerlidir. Buna rağmen, Klâsik Türk Edebiyatında, türe örnek olabilecek müstakil eserlerin ya da divanlar içerisindeki manzumelerin varlığı dikkati çekmekte, tezkireler ve tarihlerde hiciv eserlerinden bahsedilmektedir (Demirel, 2007, s. 132).

İskender Pala, Divan Edebiyatı hicvini mücerret ve müşahhas olmak üzere iki şekilde ele alır ve mücerret manalı hicvi şu şekilde açıklar:

Klasik Türk şiirinde hiciv mücerret (temsili) ve müşahhas (hakikî) manada iki açıdan ele alınabilir. Mücerret manâsıyla hiciv, klasik şiirin odağında yer alan aşk ile yakından ilgilidir. Âşık ile rakip arasındaki mücadele tam bir hiciv atmosferinde cereyan eder. Kendini âşık kabul eden şair, sevgilinin diğer âşığı olan rakip hakkında daima olumsuz düşüncelere sahiptir ve her fırsatta onu hicveder. Âşık tarafından genellikle "adû, a'dâ" (düşman) ve "gayr, ağyâr" (başkası, yabancılar) gibi isimler altında anılan rakibin hicvedilişinde ona pek çok olumsuz özellikler yakıştırılması klasik şiirin genel karakterlerindedir. Tasavvufi şiirlerde Hak âşığının karşısında mâsivâ, rindâne şiirlerde rindin karşısında zâhid (sofu) âşık-rakip çekişmesini devam ettirir; burada mâsivâ ve zâhid hicvedilir. Ancak daha ziyade gazellerde görülen bu ifadelerin geçtiği manzumeler edebi bir tür olarak hicviye kabul edilmez (1998, s. 450).

Müşahhas manalı hicivlerde ise müserret manalı hicivden farklı olarak eleştirinin odağında gerçek kişiler vardır. Burada amaç kişiyi eleştirmek, küçük düşürmektir. Bu tür hicivler vasıtasıyla halk; tepkisini, öfkelerini dışa vurur ve bu şekilde rahatlar. Bu tarz hiciv konulu şiirler yazılmadığı durumlarda ise söz halinde ağızdan ağıza dolaşır. Bu tarz hiciv ürünleri yardımıyla mazlum durumlarda olanlar, intikam duygusuyla zalimleri hicvederek tatmin olurlar (Pala, 1998, s. 450).

Divan Edebiyatı hicvi hakkında konu sınırlaması yoktur desek yanlış olmaz. Kalıplaşmış sözcükler şeklinde bulunan Divan Edebiyatı hicvi, her olaya, kişiye ve duruma yakıştırılabilir. Bu hiciv kalıbı herkes ve her şey için geçerli olabilir. "Nitekim bir heccavın kızdığı bir kimseyi tehdit ederken söylediği, "Benim tamamlanmış bir hiciv divanım vardır, yalnızca hicvedilecek kişinin adı boş bırakılmıştır, oraya senin adını yazar, rezil ederim" sözü de bunu gösterir" (Pala, 1998, s. 450).

Divan Edebiyatındaki heccavlara örnekler vermek gerektiğinde akla gelebilecek ilk sanatçılardan biri Nef'î'dir.

Hiciv, özellikle Nef'î'den sonra divan şairlerince bir hayli yaygınlaştırılmışsa da hiçbir dönemde Haşmet ve çevresindekilerle (Koca Râgıb Paşa, Fıtnat Hanım) Seyyid Osman Sürûrî ve çevresindekiler (Vehbî vb.) arasında vuku bulan atışmaların canlılığına erişememiştir. Heccâv lakabını ve şöhretini hiciv ve nükteleri sayesinde elde eden Haşmet hicivde pervasızlığı, her önüne çıkarı yermekten zevk alışığı yüzünden ömrünü Bursa ve Rodos'ta sürgünde geçirmiştir (Pala ve Akkuş, 1998, s. 451).

Nef'î'nin yanında Haşmet gibi sanatçılar da hiciv sahasında ismi önde anılan şairlerdir.

Harnâme adlı eseriyle Şeyhî, hiciv alanında kendine söz ettiren ilk kişidir. “Osmanlı'da ilgiyi çeken ilk hiciv şairi, XV. yüzyılda Şeyhi oluyor. Kütahya'da, Germiyanlı bir hekim olan ve asıl adı Sinan olan Şeyhi, bütün yöneticileri eşeğe benzeten çok güzel bir hicviye yazdıktan sonra yakasını kurtarabilmek için kaçmıştır.” (Öngören, 1983, s. 143). Şeyhî'nin Harname'si küfürsüz olmasıyla dikkat çeker. “II. Murad'a takdim edilen *Harname*, içinde tek küfür sözü olmamakla incelik ve hayal gücü ile bu geleneğin baş eserleri arasında yer alır. Mesnevi tarzında yazılmış, bir anlamda manzum bir hikâyedir” (Öngören, 1983, s. 143). Harname'nin içeriği hakkında ise İskender Pala ve Metin Akkuş şu bilgileri verir: “Fabl özellikleri taşıyan 126 beyitlik bu mesnevîde başından geçen bir soygun olayını anlatan Şeyhî, eserin sonunda varını yoğunu kaybettiğini ve padişahı adalet istediğini ifade eder” (1998, s. 450).

XVI. yüzyılda hiciv alanında öne çıkan isimler şu şekildedir: “XVI. yüzyılda hiciv dalında akla gelen isimler, Fuzuli, Figani, Baki, Emri, Mecdi, Deli Kerim, Usuli, Ruhi Bağdati, Zati oluyor” (Öngören, 1983, s. 144). Bu isimler arasında Fuzuli ön plana çıkmaktadır. “Kendisine verilen söz ve ahid ile aldığı karşılıkları sıra ile, dedim dedi tarzı ile yazan Fuzuli hicvin oklarını tanıma çok güzel örneklik edecek biçimde parlatmasını bilmiştir” (Öngören, 1983, s. 144).

Sadık Tural, XVI. yüzyıl hicvini, Anadolu Türk birliğinin sağlanması ve İstanbul'un fethedilmesi gibi siyasi olaylarla birlikte değerlendirmiştir.

XVI. yüzyılda da İst.'un alınması, Anadolu Türk birliğinin sağlanması başta İstanbul olmak üzere büyük sancak merkezlerinde ilim, sanat ve edebiyat merkezleri kurulmuş; buna bağlı olarak da devlet büyüklerinin iltifatına nâil olmak arzusu şâirler arasında rekabet, kıskançlık ve hatta düşmanlıkların doğmasına sebep olmuştur. Bu duygular,

hicvin kaynağı olarak eserde yer almıştır. Şuara tezkireleri bu türün örnekleri ile doludur. Fuzulî, Usulî, Ruhî, Bağdadî, Mesihî, Basırî, Zâtî, Sâgarî, Gazâlî, Lâtîfî, Me'alî, Figanî, Nihâlî, Sucudî, Zafî, Yahya Bey, Hayalî, Andelibî, Bakî, Emrî, Mecdî, Gübîru, Saî, Sâni, Cemâlî, Veysi bu yüzyılın hiciv ustalarıdır (2004, s. 290).

Divan Edebiyatındaki en güzel hiciv örneklerinden birini Bağdatlı Rûhî vermiştir. Bağdatlı Rûhî'nin 17 bentlik *Terkîb-i Bend*'i XVI. yüzyıl toplumundaki çarpıklıkları ve yönetimi hicvetmiştir. Bu şiir yazıldığı andan itibaren pek çok şair tarafından taklit edilmiş ve yazıldığı dönemden itibaren toplum düzeni ve benzer konulara dair hiciv yazılmasının önünü açmıştır (Pala ve Akkuş, 1998, s. 450). Bu döneme örnek verilebilecek olan eserlerden bir diğeri ise Fuzûlî'nin *Şikâyetnâme*'si'dir. "Fuzûlî'nin *Şikâyetnâme*'si divan edebiyatında sosyal bir eleştiri eseri kabul edilir. Şairin Bağdat'ta kendisine tahsis edilen maaşı alamaması üzerine İstanbul'da bulunan Nişancı Celâlzâde Mustafa Çelebi'ye yazdığı bu mektupta devrin taşra bürokrasisi hicvedilmektedir" (Pala ve Akkuş, 1998, s. 450). Nuran Turan, Fuzûlî'nin bu eserinin Divan Edebiyatında sosyal bir eleştiri olarak kabul edilebildiğini belirtmiştir (2011a, s. 6).

Asılan ilk heccavın bu çağın şairi olması XVI. yüzyıl hicivciliğiyle ilgili önemli bir hadisedir. Osmanlı'nın astığı ilk heccav Figanî'dir. Olay tam olarak şu şekilde şu şekilde gelişmiştir: "Kanuni Sultan Süleyman döneminde, Sadrazam İbrahim Paşa'yı, Avrupa'dan tunç heykeller getirip bahçesine koyduğu için, Farsça bir beyti çevirmek bahanesi ile, putperestlikle suçladığı sonucuna varılmış, şair önce bir eşeğe ters bindirilerek İstanbul sokaklarında dolaştırıldıktan sonra, idam edilmiştir" (Öngören, 1983, s. 145).

XVII. yüzyılda Osmanlı'da görülen siyasi çözümler, savaşlarda alınan yenilgiler ve Celâlî isyanları sosyal yapıda sıkıntılar meydana getirmiştir. "...başta Nef'î olmak üzere Kaf-zâde Fâizi, Nev'-i-zâde Atâyî, Gani-Zâde Nâdiri, Fırsatî, Rîyazî, Veysî, Vahdetî, Sâmi, Mantıkî, Küfrî (Bahâyi); Hevâyî, Tarzî, Tıfli, Nabî, Güftî, Sükünî, hicivleriyle devirlerinin problemlerini dile getirmişlerdir" (Tural, 2004, s. 290).

XVII. yüzyıla önemli bir tespit ise bu yüzyılda hiciv türünün gelişme gösterdiğinin belirtilmesidir. "XVII. yüzyıl hiciv türünün geliştiği bir dönemdir. Bunun bir sebebi toplum yapısında gittikçe artan yozlaşma, diğer sebebi de şiir zevkinin geniş kitleler arasında yaygınlaşmasıdır" (Pala ve Akkuş, 1998, s. 450).

Hem bu yüzyılın hem de Divan Edebiyatının en önde gelen hiciv yazarı Nefî, *Sihârn-ı Kazâ* adlı eseriyle adından hep söz ettirmiştir.

Divan şiirinde kişileri hedef alan, gerçek anlamda hiciv tanımına uyan manzumeler bu türün üstadı sayılan Nefî tarafından yazılmıştır. Hicviyelerini derlediği *Sihârn-ı Kazâ* adlı eserinde mizahi eleştirilerden itham, tehdit, sövgü ve müstehcenlik derecesinde küfürlere varan her seviyede hiciv yer alır. Onun zarif hicivleri arasında Tâhir Efendi ve Şeyhülislam Yahyâ'ya verdiği karşılıklar en meşhur olanlarıdır. Nefî, çağının sanatçılarından başlayarak devlet büyükleri, âlimler, devrin ünlüleri ve ileri gelenlerinden oluşan pek çok insan hakkında hicviyeler söylemiş veya yazmıştır (Pala ve Akkuş, 1998, s. 450).

XVII. yüzyıl hiciv yazarlarına dair değinilmesi gereken şairlerimizden birisi de hikemi şiirin öncüsü Nâbî'dir. "Nâbî'de Hikemî şiirin etkisi ve dönemin toplumsal şartları nedeniyle, Nefî'deki gibi bireysel hicivlerden ziyade sosyal içerikli hicivlere rastlanır" (Bülent, 2012, s. 77).

XVIII. yüzyıla gelindiğinde Osmanlı'nın gerilemeye başlaması ve toprak kaybetmesinin bir sonucu olarak siyasi ve ekonomik bunalımların yanında, yolsuzluk ve aksaklıklar hicve konu edilmiştir. Kâni, Sürûrî, Haşmet, Osmanzâde, Tâ'ib, Sünbülzâde Vehbi, bu asrın önemli heccavları arasındadır (Tural, 2004, s. 290).

Gerek Kânî, gerekse eseri *Hirrenâme* üzerinde duran İskender Pala ve Metin Akkuş şunları ifade eder:

Divanında değişik seviyelerde hezl ve hiciv manzumeleri bulunan bir diğer şair de Tokatlı Ebûbekir Kânî'dir. Secili bir üslûpla kaleme aldığı mektuplarında da sık sık hicve başvuran Kânî'nin bu tarzdaki en önemli eseri *Hirrenâme* 'sidir. Kedilerin, maceralarını kediler şahına anlatmalarından ibaret olan *Hirrenâme* süslü bir nesirle münşeat tarzında kaleme alınmıştır. Şair eserinde bozuk işleyen devlet çarkının eleştirisi, yozlaşan genel kabullerin yerilmesi gibi daha çok münşeat türüne uygun konuları hükümdara sunulacak bir arıza çerçevesinde başarıyla dile getirmiştir (1998, s. 451).

Başlangıcından noktalandığı sürece kadar Divan Edebiyatında, hiciv türü aktif bir şekilde eserlerde yer almıştır. Her yüzyıla göre konuları, şairleri, eserleri ve kendine has hassasiyetleriyle değişim gösterebilen hicivde Divan Edebiyatı boyunca değişmeyen tek şey, yitirilmeyen canlılığı olmuştur. Hiciv Divan Edebiyatının her döneminde canlılığını koruyabilmiştir.

2.8.3. Yeni Türk Edebiyatı

Hicvin günümüz Türkçesiyle kullanım şekli “yergi”dir. Yergi, “Bir kimseyi, bir toplumu, bir düşünce, nesne veya göreneği kötölemek için yazılmış yazı, söylenmiş söz; taşlama, hiciv, hicviye, satır” (Albayrak, 2010, s. 566) şeklinde tanımlanmıştır. Tıpkı diğer dönemlerdeki gibi hiciv Yeni Türk Edebiyatı döneminde de yoğun olarak kullanılan bir tür olmuştur. Diğer dönemlerden farklı olarak bu dönemde hiciv, daha fazla kişiye hitap edebilme fırsatı bulmuştur.

Kitap basımıyla birlikte gazete ve dergi yayınının gittikçe çoğaldığı ve özellikle süreli yayınlarda halka hitap etmeye özen gösterildiği Tanzimat yıllarında hiciv edebiyatı da nisbi bir gelişme imkânı bulmuştur. Aynı dönemde ilk karikatür ve mizah dergilerinin yayın hayatına girmesi, hiciv yazılarının daha geniş bir okuyucu çevresi bulmasını sağlamıştır (Okay, 1998b, s. 453).

Hicvin gelişmesinde önemli etkenlerden biri de nesir türleridir. “XIX. yüzyıldan sonra roman, hikâye, tiyatro ve fıkra gibi nesir türleri arasında hicivler de yer almıştır” (Okay, 1998a, s. 447). Roman, hikâye, tiyatro gibi Batı edebiyatından aldığımız türlerle birlikte nesir yazımı daha yaygın bir hale gelmiş ve bundan hiciv de nasibini almıştır. Önceki dönemlerden farklı olarak hiciv, sadece şiirlerde değil aynı zamanda düz yazıda da kullanılır hale gelmiştir.

“XIX. yüzyıl, hiciv edebiyatı yönünden çok büyük bir canlılık gösteriyor. Gerek yenilikçiler, gerekse eski düzen yanlıları, bu yüzyılda hiciv oklarını durmadan çaktırmışlar, bir anlamda XIX. yüzyıl, Osmanlı için hiciv meydan savaşı gibi geçmiştir” (Öngören, 1983, s. 151). Bu dönemde sanatçıların hicvi yoğun kullanımı hiciv türüne önemli katkılar yapmıştır.

“Çöküntüler, sosyal aksaklıklar, birbirine eklemeye çalışılan geleneksel yaşamla Batı tarzı modern yaşam arasındaki çatışmalar, ekonomik sorunlar yeni edebiyat için hiciv ve mizah kapılarını daha bir aralamaktadır” (Alay, 2015, s. 97). Özellikle Batılılaşmanın getirdiği sosyal hayattaki ikilik bu dönemde hicvin baş konusuyken her dönemin konusu diyebileceğimiz ekonomi gibi konular da işlenmeye devam etmiştir. “Büyük çöküntülerin, savaşların, yenilgilerin birbirini kovaladığı, Batı kültür ve öğretisi ile Osmanlı öğretisinin çatıştığı bir ortamda; genel olarak mizah, bu arada hiciv, şaşırtıcı bir canlılık kazanmıştır” (Öngören, 1983, s. 151).

Yeni Türk Edebiyatında hicvin içerik ve üslubunda bir değişim söz konusudur. M. Öksüz bu değişimi nedenleriyle birlikte vererek şu şekilde açıklar: Hicvin içeriğiyle ilgili en önemli değişim, sosyal ve siyasi sorunların hicivde daha

fazla yer almaya başlamasıdır. Söyleyiş olarak ise mizahi ve ironik iletişim yollarına daha fazla başvurulduğu dikkati çeker. Hem içerik hem de üsluptaki farklılıktan dolayı, Tanzimat'tan sonraki hiciv örneklerinin Batılı satir biçimlerine daha yakın olduğu çıkarımı yapılabilmektedir (2015, s. 53).

Bu yüzyılın sanatçıları klasik edebiyat döneminden farklı olarak az da olsa taşradaki okurlara seslerini duyurma imkânı bulmuşlardır. Tanzimat'tan sonra artan alafranga kitapçılar taşraya gönderilen süreli yayınlar, günümüze göre çok az da olsa belli bir okur grubuna ulaşmayı başarabilmiştir. Bu durum edebiyat metni üretiminde halkı hesaba katmayı gerektirmiştir (Öksüz, 2015, s. 53). Tüm türlerin olduğu gibi hiciv türünün de gelişiminde, teknolojik imkânların artmasına bağlı olarak kitap basımının daha kolay hale gelmesi vardır. Bu şekilde okuyucunun esere ulaşımı daha mümkün hale gelmiş ve bu da pek çok tür gibi hiciv türünün gelişimine de katkı sağlamıştır. (Pulat ve Çiçek, 2020, s. 1598).

Tanzimat dönemi edebiyatındaki önemli gelişmelerden biri gazete, tiyatro, hikâye, roman gibi nesir türlerin edebiyatımızda ilk örneklerinin görülmeye başlamasıdır. Edebiyatımıza yeni giren bu türlerde hiciv yerini almıştır. “Tanzimat'tan sonra muhtevasını sosyal meselelerden alan nesir eserlerinin şiiri etkisi altına alması, gazete başta olmak üzere tiyatro, hikâye ve roman, tenkit ve deneme gibi yeni türlerin gelişmesiyle hiciv de kendisine yeni formlar aramaya başlamıştır” (Çağın, 2004, s. 14). Bu sayede hiciv türü önceki dönemlerden farklı olarak sadece nazım türlerinde değil, nesir türlerinde de yerini almıştır. Nesir türlerinin hicvin gelişimine sağladığı katkı bu manada önemlidir.

Hiciv türünün gelişiminde mizah dergilerinin de önemli bir yeri vardır. “XIX. yüzyıl sonlarında çıkarılmaya başlayan hiciv ve mizah mecmuaları, söz ile resim ve çizgiyi birleştiren hiciv ve mizah türü olarak karikatürün gelişmesini sağlamıştır” (Turan, 2011a, s. 7). Bu dönemde hicvin yoğun olarak görüldüğü dergiler bulunmaktadır. “Bu devrin Diyojen, Çıngıraklı Tatar ve Hayal gibi dergileri de hicve geniş yer vermesiyle tanınır” (Kutlu, 1981, s. 224).

Hicivle alakalı önemli meselelerden biri de muhtevada meydana gelen değişimdir. “Hicviye, Tanzimat edebiyatına kadar kişisel çekişmeler ve düşmanlıkların dile getirilmiş; bu dönemle birlikte sosyal konulu hicivler yazılmaya başlamıştır. Namık Kemal, Ziya Paşa, Âli Bey gibi sanatçılar, sosyal konulu hicivler

yazmışlardır” (Uslu, 2007, s. 149). Özellikle ülke meseleleriyle alakalı gündemler bu dönemin önemli konularıdır.

XIX. yüzyılda da siyasî ve edebî kavgaların hicve kaynak olmaya devam ettiğini görüyoruz. Ancak XIX. yüzyılda hicvin konuları genişletilmiş, eski-yeni, alaturka alafranga, mutlakiyet-meşrûtiyet kavgaları hicivlerde yer almaya başlamıştır. Hiciv söyleme tarzında ve dilinde değişmeler olmuştur. XVII. ve XVIII. yüzyıllardaki küfür dolu hiciv, tarzı yerine, alay ve istihzâya dönük bir hiciv tarzı tercih edilmiştir. Bu yüzyılda hiciv, mizah mecmuâları çıkmaya başlamış, karikatür de bir hiciv türü olarak gündeme girmiştir (Tural, 2004, s. 290).

Bu dönemde hicve dair önemli gelişmelerden birisi hicvin bireysel konulardan ziyade toplumsal konulara eğilmiş olmasıdır. Toplumsal konularla alakalı bu dönemin sanatçıları eserler vermişlerdir. “Tanzimat’tan sonra alınan konuların daha çok toplumla ilgili olması hicvin konusunu şahsilikten çıkarmış, herkesi ilgilendiren konulara yöneltmiştir. Namık Kemal’in Hirrenâme’si, Âli Bey’in bazı hicivleri ve Leycetü’l-hakâyık’ı, Teodor Kasab’ın Çaylak Tevfik’in eserleri bu devrin önemli hicivleridir” (Kutlu, 1981, s. 24). Bu eserlere ek olarak şunlar verilebilir: “XIX. yüzyılı kapatırken, İsmail Safa’nın Sultan Hamid’e hicviyesini, Tevfik Fikret’in Han-ı Yağması’nı anmak gerekir” (Öngören, 1983, s. 156).

Bu dönemlerle ilgili bilinen yanlışlar da bulunmaktadır. Genel olarak mizah basınının II. Abdülhamid döneminden önce baskılara maruz kalmadığı yaygın görüştür ancak yanlış bir bilgidir. Sultan Abdulaziz’in son dönemlerinde gazetelere, bazı yazı ve resimlerin insanların namus ve haysiyetine dokunduğu gerekçesiyle, tebliğ gönderilmiştir (Altın, 2017, s. 28).

Bu dönemin hiciv sanatçılarına örnek olarak ilk akla gelmesi gereken kişilerin başında Ziya Paşa gelmektedir. “XIX. yüzyılın sonuna kadar Ziya Paşa’nın dışında kitap çapında bir hiciv eseri yoktur” (Okay, 1998b, s. 453).

Bu dönemde, Ziya Paşa’nın haricinde müstakil bir hiciv eseri bulunmamasına rağmen manzume şeklinde hiciv örnekleri mevcuttur. Bu dönemde bazı şairlerin çeşitli hiciv manzumeleri bulunmaktadır. Bunlar arasında Kanlıcalı Nihad Bey’in, Yüsus Kâmil Paşa’nın, Koniçeli Mûsa Kâzım Paşa’nın, Manastırlı Nâi’î’nin, Hersekli Ârif Hikmet’in. Nâmık Kemal’in, Kemalpaşazâde Said Bey’in ve Adanalı Hayret vardır (Okay, 1998b, s. 453).

F. Öngören ise bu dönemin hiciv sanatçıları olarak şu isimleri verir:

XIX. yüzyılda, Keçecizade İzzet Molla, Şinasi, Yusuf Kamil Paşa, Musa Kazım Paşa, Münif Paşa, Manastırlı Naili, Fazlı, Nazif Sururi, Harputlu Hacı Hayri, Kanlıcalı Nihat Bey, Fatin, Reşid Akif Paşa, İsmail Safa, Yenişehirli Avni, Osman Ağâh Paşa gibi daha birçok adlar sayılabiliyor (1983, s. 150).

Bu dönemde tek olmasından dolayı Ziya Paşa'nın Zafernâme adlı eser dikkat çekmektedir. "Türk edebiyatında Şeyhi'nin Harnâme'sinden sonra hem mahareti hem de zarafeti muhafaza ederek yazılmış ilk edebi hiciv örneği Zafernâme Şerhi'dir (Turan, 2011a, s. 9). Ziya Paşa'nın Zafernâme'nin konusu ise şu şekildedir: "...Sadrazam olmak ümid ve ihtirâsı içerisinde, yerine geçmeyi düşündüğü Ali Paşa'ya karşı, hem davranışları ve hem de "Zafer-name"siyle çok sistemli bir tarzda cephe almıştır" (Göçgün, 1986, s. 1). "İlk planda, Âli Paşa'nın şahsını ve yaptıklarını öven, göklere çıkaran Zafer-nâme; gerçekte tamamiyle yergiye dayalı, Paşa'yı ve yaptıklarını yerin dibine batırmaya çalışan, hayli şiddetli bir siyâsî hiciv âbidesidir" (Göçgün, 1986, s. 7).

M. Orhan Okay'da Zafernâme'nin ironik yönü üzerin de durur. "Hicivde sanat açısından itibar görmüş usullerden biri de metheder görünerek zemetmektir. Ziyâ Paşa'nın Zafernâme Şerhi "ironi" de denilen bu tarzın en güzel örneklerindedir. Bu gibi hicviyelerde tabiatıyla tevriyeli kelimeler çok kullanılmıştır" (1998a, s. 447).

Hiciv özelliği bulunan eserlerden biri de Namık Kemal'in "Ne Utanmaz Köpekleriz" şiiridir. Hicvin keskin oklarını Namık Kemal'de de görmek mümkündür. Halk arasında açık sözlülüğüyle bilinen Namık Kemal'in "Ne Utanmaz Köpekleriz" hicvi Osmanlı dünya anlayışının bir örneği olarak sayılabilir (Öngören, 1983, s. 151).

Nesir türlerde ve özellikle roman türünde hicvin gelişmesinde Felatun Bey ile Rakım Efendi romanının etkisi büyüktür. "...yanlış Batılılaşma problemini irdelerek hicveden ve eserin yapısına hicivsel üslubun yayıldığı ilk roman "Felatun Bey ile Rakım Efendi"dir." (Biricik, 2015, s. 305). Felatun Bey ve Rakım Efendi romanında karikatürize etme, alay, ironi, mübalağa kullanılmıştır ve roman sosyolojik bir eleştiridir (Biricik, 2015, s. 305).

XIX. yüzyılda hiciv sahasında adından çokça söz ettiren heccavlardan biri de Şair Eşref'tir.

XIX. yüzyılın son önemli hiciv şairi Eşref olur. Eşref, hicivlerini XX. yüzyılın başında da sürdürülmüştür. Bu anlamda içinde bulunduğumuz yüzyılın ilk hiciv şairi de Eşref oluyor. Eşrefi, Divan hicvinin son ustası saymak gerekiyor. Yine Eşref, günümüzdeki hiciv ve taşlama yazımının ilk büyük ustası yerindedir. Eşref, biçim olarak eski şiir kalıplarını kullanmış, Batıdan gelme ve onun günlerinde herkesçe kullanılan biçimleri hiç kullanmamıştır. Fakat konu ve kavram bakımından Batıdan gelen bütün demokratik görüşlere açık olmuştur. Eşref de bütün olarak hiciv, bir efe duruşuna gelip dayanıyor. Bir paşaya sığınıp diğer paşaya vurmak gibi bir Osmanlı hiciv geleneği Eşref de söz konusu değildir. Bu nedenle hep ortada kalmış, sürülmüş, kitaplarını dışarda bastırılmış bir hicivcidir. Eşrefin bir diğer özelliği de, şair olarak yalnızca hiciv yazmış olmasıdır. Düzyazıları da aynı hiciv havasını taşır (Öngören, 1983, s. 152 – 153).

Hicivle alakalı önemli meselelerden biri de mizah yazılarına karşı alınan yönetsel tedbirlerdir. “II. Abdülhamid iktidara geldikten kısa bir süre sonra mizah gazete ve mecmualarının ülkede yayınlanması yasaklandı. Bu devirde mevcut olan mizah içerikli gazete ve mecmualar ya yasaktan önceki kısa döneme aittir veya yurtdışında yayınlanmıştır” (Altın, 2017, s. 30).

Bu yönetsel uygulamalar hiciv eserlerinin verilmesini engellemiş ve hicvin gelişimini olumsuz yönde etkilemiştir. “Tanzimat sonrası edebiyatın ikinci nesli olarak kabul edilen şahısların hiciv türüne öncülleri kadar rağbet etmediği bilinmektedir. Bunun altındaki nedenlerden en önemlisi II. Abdülhamit yönetiminde, mizah gazetelerine izin verilmemesi ve edebî alana etki eden kuvvetli sansür kurumu gibi gözükmemektedir” (Öksüz, 2015, s. 60).

M. Öksüz, II. Abdülhamit döneminin hicve etkilerini şu şekilde anlatmaya devam etmiştir:

Türk şiirinde ve hiciv türünde sosyal sorunlar ve özellikle II. Abdülhamit yönetimi konu edilmiştir. Fakat bu örneklerin neredeyse tamamı ya ülke dışında çıkan dergiler ve kitaplar aracılığıyla ya da II. Meşrutiyet’in ilanından sonra yayımlanmıştır. II. Abdülhamit’i hedef alan hiciv dizelerinin belli başlı konular çevresinde toplandığı görülür. Bu dönem hakkında şairlerin en yakındığı konulardan biri jurnalcılıktır (2015, s. 61).

II. Meşrutiyet sonrasındaki başıboş özgürlük havasının sonucunda hiciv türü yazılarda olağan üstü bir artış görülmüştür. Gerek mizah dergileri gerekse yazı ve resimlerin çoğunda siyasi hicivler yer almaktadır. II. Meşrutiyet’in ilanından sonra ilk aylarda geçmiş dönemlerle ilgili, daha sonra ise II. Abdülhamid ve çevresi hakkında hiciv eserleri verilmiştir. Bu eserlerin çoğu edebi değerden uzak, hakaret

amacıyla yazılmıştır. Hatta bu eserlerde müstehcen ifadeler bile yer verildiği görülmektedir (Okay, 1998b, s. 453).

Genel edebi havası hakkında bilgi verilen II. Meşrutiyet döneminin yazar-eser analizini M. Orhan Okay, şu şekilde yapmıştır: Bu dönemin en ünlü hicivcisi Şair Eşref'in *Şah ve Padişah, Hasbihâl, İran'da Yangın Var* adındaki kitap ve risalelerinin tümü siyasi hicivlerden oluşan eserlerdir. Aynı yıllarda Cenab Şahabeddin "Dahhâk-i Mazlûm" adıyla yayımladığı mizahi yazılar arasında hiciv örnekleri de bulunmaktadır. II. Meşrutiyet döneminde eser vermeye başlayıp Cumhuriyet dönemine de yetişmiş olan İbnülemin Mahmud Kemal, Ahmed Kemal Akünal, Sami Mortan, Tâhir Olgun. Tâhir Nadi Divrikli, Hüseyin Rifat, Abdülbaki Baykara, Hamâmîzâde Mehmed İhsan, Namdar Rahmi Karatay, Ercümend Ekrem Talu ve Yusuf Ziya Ortaç gibi sanatçıların ise gerek ağızdan ağıza dolaşan gerekse dergilerde kalmış, hayatta iken kitap haline getirilmemiş hicivleri vardır. Bu dönemde yazdıkları şiirler bakımından hemen hemen sadece hicivle meşgul olmuş ve bu şiirlerini kitap haline getirmiş, aynı zamanda zarif, kırıcı olmayan hicivleriyle dikkat çeken iki sanatçı karşımıza çıkar: Halil Nihat Boztepe ve Fazıl Ahmet Aykaç (1998b, s. 453).

Bu dönemin isminden en çok söz ettiren hiciv şairlerinden birisi Neyzen Tevfik'tir. "...Neyzen Tevfik ise (Kolaylı) Bektaşî nefeslerini andıran bazı şiirlerindeki lirizme ve samimiyete karşılık hicivlerinde belki aynı samimiyetle, fakat çok defa galiz ve müstehcen kelimelerle kişileri iğnelemeyi tercih etmiştir (Okay, 1998b, s. 453).

"Orhan Seyfi de (Orhan) manzum ve mensur siyasi hicivlerini Fiske takma adıyla yayımladığı *Fiskeler* adlı kitabında toplamıştır ([İstanbul] 1338)" (Okay, 1998b, s. 453).

II. Meşrutiyet dönemi hicvinden sonra Kurtuluş Savaşı hicvi ön plana çıkmaktadır. Özellikle Rıza Tevfik Bölükbaşı bu dönemde ön plana çıkan kişidir. "Kurtuluş Savaşı içinde hicvin ağırlığı, Sevr'e imza koyanlar ile Ankara hükümetinden yana olanların kavgası üstünde toplanır. Rıza Tevfik çok hiciv alır, çok hiciv yazardı. Sonradan Rıza Tevfik, sürgünde kendisini de hicvetmişti." (Öngören, 1983, s. 156).

II. Meşrutiyet'in kaba ve tahkir edici hicvini geride bırakan yıllarda artık hiciv dilinde biraz yumuşama görülmektedir. Bu dönemlerde Cumhuriyet hicvinin geleneği yavaş yavaş oturmaya başlamıştır. "...mizah dergilerinde göze çarpan haftalık taşlama ve hicivlerin artık bir gelenek durumuna gelişi anılmalıdır. Bu arada Halil Nihat Boztepe gibi adları anmak gerekir" (Öngören, 1983, s. 156).

Cumhuriyet dönemi hicvinde belli bir geleneğin oturmaya başladığı görülmektedir. "Cumhuriyet hicvi, daha çok taşlamadır. Cumhuriyet döneminde hiciv ancak belli dönemlerde varlığını duyurmuş, yoğunluk kazanmıştır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, geleneksel hiciv anlayışından bütünüyle uzaklaşmış olur" (Öngören, 1983, s. 156).

M. Orhan Okay, Cumhuriyet dönemi hicvini, konu, üslup ve yazar-eser örneklemine şu şekilde verir:

Cumhuriyet döneminde hicvin konusunu daha çok siyasî ve içtimaî konular oluşturmaktadır. Hiciv dili ise tahkir ve müstehcenlikten uzaktır. Bu dönem hicvinin yazar eser bağlamında örnekleri ise şu şekilde verilebilir: Faruk Nafiz Çamlıbel Tatlı Sert (1938), Orhan Seyfi Orhan Hicivler (1951); Necip Fazıl Kısakürek Öfke ve Hiciv (1988); Ümit Yaşar Oğuzcan Taşlar ve Başlar (1966), Göbek Dâvâsı (1968), Dikiz Aynası (1983), Sözüm Meclisten Dışarı (1983); Halil Cengiz Alpay Başlattılar (1968), Gül Attılar (1968), Okşattılar (1969), Oynattılar (1969), Orman Zamamı (1976) adlı kitaplarıyla, Abdullah Öztemiz Hacitahiroğlu Yeni İstiklâl gazetesinde Zümrüdüanka takma adıyla yazdığı manzum hicviyelerle, Arif Nihat Asya da çeşitli kitaplarına dağılmış manzum ve mensur hicivleriyle bu türde örnek vermiş şairler arasına girmişlerdir (Okay, 1998b, s. 453).

Özellikle çok partili hayata geçiş Cumhuriyet hicvini önemli manada beslemiştir. "Gecen yüzyıldan bu yana, çok partili demokratik hayat, hiciv edebiyatına zenginlik ve çeşni katmasını bildi" (Öngören, 1983, s. 139). Bu dönemdeki partiler ülkenin gündemini derinden etkileyen olaylar hiciv edebiyatında da izler bırakmıştır. "Çok partili düzende hiciv ve taşlamalar belgesel niteliklerini korumaya devam ederler. DP günleri, 27 Mayıs ve AP günleri hiciv ve taşlama edebiyatında gereken yerlerini almışlardır" (Öngören, 1983, s. 160).

Özellikle Demokrat Parti hiciv edebiyatımızda etki bırakan partilerin başında gelmektedir. "Demokrat Partiye karşı eski düzen yazılan hicivler içinde, Dr. Asım Neşet Sözmen, Ekrem Talat Akev, Halil Nihat, Nedim Mazhar Yüzak gibi adları tarayabiliyoruz" (Öngören, 1983, s. 160 – 161).

Ferit Öngören, Aziz Nesin ve Demokrat Parti için şunları söyler: “Bu arada taşlamaları ile Aziz Nesin ayrı bir ilgi uyandırır. Azizname kitabı yüzünden hapse girer. Ardından DP’ye karşı yazdığı taşlamalar ile Aziz, taşlama işini sürdürecektir” (Öngören, 1983, s. 161).

Aziz Nesin’in yanında Ümit Yaşar Oğuzcan da bu dönemin önemli hiciv ve mizah yazarlarından. “ DP günlerinde Ümit Yaşar Oğuzcan taşlamalarını yazmaya başlar. Bu arada mizah dergilerinde takma adla yazılmış birçok taşlama ve hiciv örnekleri ile karşılaşabiliyoruz. Zebani gibi” (Öngören, 1983, s. 161).

“Partiler arasındaki ilişkide, iki büyük partinin varlığı kadar, ilk kez Cumhuriyet günlerinde sağ-sol kutuplaşması da hiciv oklarını çekmiştir. Bunun dışında Kurtuluş Savaşı’na katılmış olmak, karşı olmak ikilemi de hiciv edebiyatını uzun süre ilgilendirmesini bilmiştir” (Öngören, 1983, s. 156).

Cumhuriyet hicvinde zaman zaman partilerin veya çeşitli gruplamaların yerini kişilerin aldığı da olmuştur. “Kişiler yerine partiler ağırlıklarını koydukça; ortaya çıkan yergiler, ister istemez taşlamaya kayacaktır. Ancak kişiliği partiden ağır bastığı anda, o yöneticiler hiciv okları ile karşılaşmakta gecikmemişlerdir. İsmet Paşa gibi, Adnan Menderes gibi” (Öngören, 1983, s. 157).

Cumhuriyet döneminde hicivle ilgili önemli gelişmelerden biri, Tanzimat edebiyatında nesire girmiş olan hicvin, bu dönemde daha aktif bir şekilde roman ve hikâyelerde görülüyor olmasıdır. “Cumhuriyet döneminde hiciv kavramı küçük hikâye ve roman türleri hakkında da kullanılmaya başlanmıştır. Böylece ya gerçek kişilerin alegorileri veya kurmaca tiplerle hikâye ve roman kahramanları toplum ve siyaset ortamının çarpık kişi ve meselelerini gülünçleştirerek sosyal bir hiciv tarzı geliştirilmiştir” (Okay, 1998b, s. 453).

1950’lerden sonra hiciv edebiyatı yeniden bir başkalaşım geçirir. “1950’den sonra hiciv ve taşlama üslubunda büyük bir değişiklik göze çarpar. Dilin çok yalınlaştığı, ayrıca aruz kalıntısı üslupların bütünüyle silindiği görülür. Şüphesiz bu değişiklik, şiirde görülen ve Orhan Veli ile başlatılan, birinci yeni hareketinin bir sonucu sayılmak gerekir” (Öngören, 1983, s. 161).

1950 sonrası hiciv edebiyatında eserler vermiş dikkate değer kişilerden biri Şinasi Dikmen’dir. Kabare oyuncusu olan Şinasi Dikmen, (1945) oyunlarında sadece Almanları değil aynı zamanda Almanya’da yaşayan Türkleri de eleştiren, her iki kültürün de birbirine bakış açısını eleştirel bir şekilde irdeleyen aynı zamanda Türk ve Yunan düşmanlığını da yeren bir kişi olarak tanınmaktadır (Şahin, 2006, s. 131).

Günümüzün popüler kitaplarından biri olan Tutunamayanlar'da da hiciv ögeleri mevcuttur. Oğuz Atay'ın Tutunamayanlar eserinde "tutunamayanları" yani hayata tutunmamış ve yabancılaşmış olanları bu duruma iten siyasi ve sosyal sebepler eleştirilmiştir (Apaydın, 2007, s. 49).

Pek çok konu işlenen Cumhuriyet hicvinde, genel itibariyle konular şu şekildedir: "Savaşlar, hastalıklar, çevre kirliliği, ulaşım sorunu, hayat pahalılığı, rüşvet ve yolsuzluklar, zaman zaman insanları gülünç hale sokan Batı taklitçiliği ve moda merakı gibi birbirinden çok farklı konular eğlenceli ve eleştirel bir dille hiciv gazete ve mecmualarında yerini almaktaydı" (Altın, 2017, s. 42).

3. BÖLÜM: HİCİV ŞİİRLERİNİN KONU BAKIMINDAN TASNİFLENMESİ VE AÇIKLANMASI

Heccav, çevresinde gördüğü her olumsuzluğu, estetik bir disiplin içerisinde vermek kaydıyla, hicve dâhil edebilir; bunun için hicvin sınırsız bir konu alanı vardır. Ama bu sınırsız konu alanı içerisinde bazı konular daha ön plana çıkmaktadır. Daha belirgin bir şekilde işlenen bu konuların hangileri olduğu, daha çok toplumla alakalı bir durumdur. Toplumdan bağımsız düşünülmesi mümkün olmayan hiciv, toplum en çok neyi dert edinmiş neden çok sıkıntı çekmişse ister istemez hiciv oklarını o yöne doğru yöneltmiştir. Toplumun çevresinde gördüğü yanlışlara paralel olarak kendine konum edinen hiciv, içinde bulunduğu topluma ayna vazifesi görmektedir. Bu manada hiciv, adeta bir refleks kuvvetiyle toplumun çığlıklarına kulak verir ve konularını bu minvalde seçer.

Hicve hangi konuların dâhil edileceği bahsinde toplum kadar önemli olan bir başka öge daha vardır: sanatçı. Aynı toplumun içerisinde yaşayan her sanatçının eserlerinde aynı hiciv konuları işlemeleri söz konusu değildir. Sanatçının dini inancı, siyasi görüşü, ideolojisi, yetişme şartları, kültürü, kutsal değerleri ve en önemlisi de bu hassasiyetler ışığında gelişim gösteren bakış açısı, hicve dâhil edilecek konularda farklılık görülmesine sebep olacaktır. Yaşadığı topluma karşı edilgen bir durum içerisinde olan sanatçının hangi olaydan ne kadar etkilendiği, verdiği hiciv eserlerindeki konu dağılımına direkt olarak etki edecektir.

Hemen her şeyin üzerine bir eleştiri yapılabilirken bu alanda verilen eserleri incelediğimizde bu eserlerin, genel itibariyle belli konu başlıkları etrafında toplandığını görmekteyiz. Bununla birlikte hiciv alanında incelenmek istenen yazar ve eserleri göz önünde bulundurduğumuzda hicvin konu alanının daha da belirgin bir şekilde ortaya çıktığı görülecektir.

3.1. KİŞİSEL HİCİV

Kişisel hiciv, sanatçının hicvinde belli bir kişiyi veya kişileri hedef alarak eleştirmesidir. “Bilindiği gibi hicivlerin bir kısmı kişilere yöneliktir ve özellikle şairleri kişisel hicve sürükleyen nedenlerin başında maddi çıkar, kin ve nefretin geldiği rahatlıkla söylenebilir” (Çiftçi, 1998, s. 153).

Pek çok nedenle eleştiriye tabi tutulabilen kişi veya kişiler hiciv oklarının merkezine alınır ve birçok olumsuzluktan bizzat sorumlu tutulurlar. Bu manada

kişisel hicivde hedef gösterilen kişiler için kötü bir profil çizilmiş durumdadır. “Hiciv ilk olarak olumsuz tip ve karakterleri ortaya koyar, bunu yaparken de olumlu olan tek bir fon kullanır, bazen o tek fonu hiç vermez. Bu tür hicvin başlıca hiciv konuları tipler ve karakterlerdir” (Turan, 2011b, s. 9). Çizilen bu kötü profillerin dünya edebiyatında çeşitli örnekleri de mevcuttur.

Bu türün hiciv yazarı, toplumsal safların farklı olumsuz taraflarını kullanarak ayrı karakterler yaratmaktadır. Örneğin, Molière “Cimri” yapıtında aç gözlü Harpagon, “Tartuffe” yapıtında ikiyüzlü, sahte dindar Tartuffe; Griboyedov “Akıldan Bela” yapıtında alçak ve köle ruhlu Molçalın ile zeka yoksunu asker Skalozub gibi karakterler yaratmışlardır. Tüm bu karakterlerin ortak noktası olumsuz karakterler olmalarıdır. Bu gibi sert çizgilere sahip hiciv karakterleri, zaman zaman bireyselleştirilen bir karakter yerine sosyal maskesini giymiş bir karakter izlenimi yaratmaktadırlar (Turan, 2011b, s. 9).

Kişisel hicivlerle alakalı önemli durumlardan biri de kişiye dayandırılan problemlerin ardında sosyal meselelerin yatıyor olmasıdır. Bu manada aslında bireyi hedef alan hicivler sosyal meselelerden bağımsız değildir. “Kişisel hicivlerin alt metninde bile sosyal eleştiri vardır ki hiciv şairinin/yazarının temel meselesi budur: Gerçeğe dikkat çekmek. Çünkü hiciv, eksiklikleri işaret eden bir anlatım tutumudur. Hiciv, aksayana, çarpık olana, olması gerektiği gibi olmayana ve bazen de absürt olana dikkati çeker” (Gül Çoruk, 2014, s. 15). Bu dikkat çekme çabası sırasında sanatçı, sosyal problemlerin birey üzerinde oluşturduğu etkiler sayesinde bireyin yaptığı yanlışları eleştirir.

Abdurrahim Karakoç’un şiirlerinde yoğun bir şekilde kişisel hiciv söz konusudur. Karakoç, kişisel hicvi tek bir noktadan değil farklı şekilde yapmıştır: 1- Kendilerini Konu Alan Hicivler, 2-Tahkir Edici Sözlerle Yapılan Hicivler, 3-İsim Verilerek Yapılan Hicivler, 4- Tekil Belirsiz Kişileri Konu Alan Hicivler, 5- Çoğul Belirsiz Kişileri Konu Alan Hicivler.

3.1.1. Kendilerini Konu Alan Hicivler

Şair, çevresindeki olumsuzlukların sebebi olarak kendilerini görmüş ve “bunun sorumlusu biziz” hissiyle kendilerini hedef almıştır. Bu dizelerde yapılan yanlışları daha çok “biz” zamiriyle göğüsleyen Karakoç, bir yerlerde bir şeyleri eksik yaptıklarını ve bunun da çeşitli problemlere sebep olduğu hissini uyandırmıştır.

Kadere suç bulduk, girdik günaha;

Ekmek gibi evirdiler bilmedik.

Yıllar yılı iki daha, üç daha,

Yolumuzdan çevirdiler bilmedik (Karakoç, 2018a, s. 30).

“Bilmedik” şiirindeki bu dörtlükte Karakoç, başlarına gelen olumsuzlukların nedeni olarak kendilerini değil kaderi bulduklarını, yıldan yıla iyice azalarak kayıp verdiklerini ve yollarından çevrilmelerine rağmen bunu bilemediklerini ifade eder. Tüm bu yanlışları sıralayan şair bunların müsebbibi olarak kendilerini görür.

Zaman geldi esir olduk maddeye

Zaman geldi hasır olduk caddeye

Zaman geldi küsur olduk şeddeye

Daha bunlar bize az Balaban’ım (Karakoç 2018c, s. 33).

“Karşılama” şiirindeki bu dörtlükte maddeye esir olmak, caddeye hasır olmak, küsur olmak gibi problemleri sıralayan Karakoç, “olduk” yükleminden de anlaşılacağı üzere tüm bu aksaklıkların merkezine kendilerini koyar. Son dizelerde ise Karakoç, “daha bunlar bize az” diyerek hicvi doruğa çıkarır ve aslında sorunların nedeni olarak gördüğü kendilerinin bundan çok daha fazla musibeti hak ettiklerini ifade eder.

Yüzümüze baktıkça gölgemiz bize güler

Irmaklar bize ağlar, göl-deniz bize güler

Dağda kar, evde koltuk, yolda iz bize güler

Kulluğun idrakinde kul olmadık ALLAH’a (C.C)

Akşama hayır girer, şer çıkarız sabaha (Karakoç, 2018c, s. 101).

“Renkler, Şekiller, Sayılar” şiirindeki bu dizelerde hem gülünecek hem de ağlanacak kadar kötü durumda olduklarını belirten Karakoç, bu durumlarının nedenini ise Allah’a kulluğun idrakine varamamak olduğunu belirtir. Son dizelerde ise Karakoç, bu durumda bozulmalarının oldukça çabuk olacağını ifade ederek eleştirir.

Suyumuzda mikrop, havamızda kir

Ülkeden kaldırdık güzellikleri.

Çıplak dağlar utancından eğilir

Kökünden yoldurduk güzellikleri (Karakoç, 2018d, s. 37).

“Güzellikler Katliamı” şiirindeki bu dörtlükte Karakoç, daha çok doğaya karşı yapılan yanlış işlemleri konu edinmiştir. Suyun mikrop, havanın kir olması gibi örnekler veren Karakoç, “güzelliklerin kökünden yolunması” ifadesiyle ağaçların kesilmesini kastetmiştir. Buna bağlı olarak da Karakoç, dağların çıplak kalmasını hicvetmiştir.

Kış gelir yazı, yaz gelir kışı bekleriz

Her neyi beklersek kural dışı bekleriz

Faniyiz? Kısa bir ömrümüz var... Lâkin

Neden hiç bitmeyecek yarış bekleriz? (Karakoç 2018ğ, s. 58).

Karakoç, “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “235” numaralı bu dörtlükte insanların hiç ölmeyecekmiş dünyalık için çalışmalarını hedef almıştır. Bu meseleyi hicvederken de kışın yazın, yazın ise kışın beklenmesi gibi bir örnek vermiş, “faniyiz?” kelimesinin sonuna koyduğu soru işaretiyle kendilerinin fani olduklarını unuttuklarına dikkat çekmiştir. Karakoç, “neden hiç bitmeyecek yarış bekleriz?” diyerek bu durumu kendileri üzerinden eleştirmiştir.

Dağa ormana çıkar, denizi unuturuz

Leziz yemek görünce perhizi unuturuz

Meth-ü sena ederken makam sahiplerini

Cezbeye kapılır da biz bizi unuturuz... (Karakoç, 2018i, s. 54).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “216” numaralı bu dörtlükte Karakoç, iki konuda kendilerini eleştirmiştir: Bunlardan birincisi ve daha yoğun olanı kendilerinin nasıl bir durumda olduklarını unutmaları, ikincisi ise unutkanlık eleştirisiyle birlikte verilen makam sahiplerinin övülmesidir.

Verilen bu örnekler haricinde şairin, kendisini veya kendilerini hicvettiği başka şiirleri de bulunmaktadır: Haberler Bülteni – 3, Hak Etmişiz, Yıl Sonu

Bilançosu, Olduk şiirlerinde tek bir örnek bulunmaktadır. Hayatımızın Tercümesi şiirinde birden fazla örnek bulunmaktayken; Bilemedik ve Güzellikler Katliamı şiirlerinin tamamında bu tarz örneklere yer verilmiştir.

Dörtlükler şiirinde 72 ve 107; Gerdanlık 1 şiir kitabında 65, 116, 149, 163, 299, 315, 476, 528, 544, 580, 599, 610, 647, 778, 801, 823; Gerdanlık 2 şiir kitabında 50, 89, 276, 387, 465, 476, 487, 525, 550, 642, 649; Gerdanlık 3 şiir kitabında ise 77, 211, 221, 249, 251, 281, 289, 331, 385, 397, 421, 425, 426, 427, 455, 457, 458, 480, 498, 586, 637 numaralı dörtlüklerde Karakoç'un kendilerini hicvettiği görülür.

3.1.2. Ağır Sözlerle Yapılan Hicivler

Karakoç'un şiirlerinde görülen kişisel hiciv yollarından ikincisi de ağır sözlere başvurulmasıdır. Karşı tarafı hicvetmeyi amaçlayan bu ifadelerde eleştiri söz konusudur.

Karakoç "İtten İnsan olmaz" isimli köşe yazısında, tahkir edici ifadeler kullanarak hedef aldığı kişi veya kişiler hakkında şunları söyler:

Normal bir insandan it tynetinde insan doğabilir, fakat itin insan doğurması mümkün değildir. İtliği, it oğlu itliği, it torunu itliği olanları isim isim saymak suç olur da, o itlerin insanların inançlarını dalamaları suç sayılmaz. Sineye çekmek ise kötü sonuçlar doğurur. Yiğitlerin az olduğu yerde itlerin çoğalması tabiidir (Karakoç, 1990, s. 329 – 330).

Oğul, bir mektup yaz bizim Hasana

Bildir ki, itlerin çoğu öldü, de.

Tor tosunlar kayış yardı bu sene,

Koç öküzler epey ayırık yoldu, de (Karakoç. 2018a, s. 103).

"Hasan'a Mektup (1)" şiirindeki bu dörtlükte şair, "kayış yarmak ve ayırık yolmak" eylemlerinden ötürü eleştirdiği bu kişileri "itler, tor tosunlar, koç öküzler" gibi tahkir edici ifadelerle hicve tabi tutmuştur.

Azdı eşekler temelli,

Kaşığı otuz, yem elli...

Sıpanın keyfinden belli

Semer de semer oldu ha! (Karakoç. 2018a, s. 119).

“Hasan’a Mektup (13)” şiirindeki bu dörtlükte, “temelli azmak” eyleminden ötürü hicvedilen bu kişiler, “eşek, sığa” gibi hayvan isimleriyle eleştirilmiştir.

Dinime taş atan dini güdüğe,

İrkıma küfreden iğrenç düdüğe,

Dâvâsız, gâyesiz şo pis hödüğe,

Şo sözden cayana gardaş mı deyim? (Karakoç. 2018a, s. 151).

“Kime Gardaş Deyim” şiirindeki bu dörtlükte, “dine taş atmaları, ırka küfretmeleri, sözden caymaları” gibi davranışlardan dolayı eleştirilen bu kişiler, “dini güdük, iğrenç düdük, davasız, gayesiz, pis hödük” gibi sözlerle hedef alınmıştır.

Bre kart rejisör yeter bu oyun

Yanan ne ocaklar söndü sayende.

Sen seni kurt saydın, milleti koyun...

Vatan viraneye döndü sayende (Karakoç. 2018a, s. 163).

“Sayende” şiirindeki bu dörtlükte Karakoç, “insanlara oyun oynaması yani kandırması, ocaklar söndürmesi, kendini kurt milleti ise koyun sayması, vatanın viraneye dönmesi” gibi olumsuz durumlarla bu kişiyi hicvetmiştir. Karakoç, “bre kart rejisör” diye hitap ederek bu kişiyi küçük düşürmek istemiş ve de hakarete tabi tutmuştur.

Tek tüyü değmesin buzu kokutur;

Bir gün umut verir, bir gün korkutur.

Isıran itlere rahmet okutur.

Hele şu yılışıp gülen ite bak (Karakoç. 2018a, s 235).

“İtler Resmi Geçidi” şiirindeki bu dörtlükte Karakoç, “buzu kokutmak, bir gün umut verip bir gün korkutmak, itlere rahmet okutmak, yılışıp gülmek” gibi eylemlerle suçladığı bu kişiyi “ite bak” ifadesiyle eleştirmiştir.

Bilmeyen öğrensin, duymayan duysun

Kardeşiz, tek vücut, tek bir milletiz.

Bölücü sapıklar aklına koysun

Kardeşiz, tek vücut, tek bir milletiz (Karakoç, 2018c, s. 37).

Karakoç, “Birlik” şiirindeki bu dördlükte, milleti bölmek istemekle suçladığı kişileri “bölücü sapıklar” ifadesiyle tahkir ederek hicve tabi tutmuştur. Hem ikinci hem de dördüncü dizedeki “kardeşiz, tek vücut, tek milletiz” cümlesiyle Karakoç, bölücü sapık olarak nitelediği bu kişilere tepki göstermiştir.

Yemiş ve içmiş haramı

Aynı tat olgunu, hamı,

İkiye böl bir adamı

Ciğer, beyin, yürek dolu

Zerresi pezevenk dolu (Karakoç, 2018c, s. 84).

“Affedersiniz” şiirindeki bu dizelerde Karakoç, özellikle “haram yemek ve içmek” gibi durumlardan eleştirdiği bu kişiye “zerresi pezevenk dolu” ifadesini kullanarak eleştirmiştir.

Giderken alkolden girdi komaya

Meyhaneyi yurt sayardı bu deyyus.

Yemin eder “Pazar” derdi Cumaya,

Ağustos’u Mart sayardı bu deyyus (Karakoç, 2018f, s. 37).

“Bu Mevtayı Nasıl Tanırsınız?” şiirindeki bu dördlükte Karakoç, hedef gösterdiği şahsı içki ve dini yönden eleştirmiştir. Bu kişinin alkolden komaya girecek ve meyhaneyi yurt belleyecek kadar alkolik, Müslümanların kutsal günü olan cuma günüyle Hristiyanların kutsal günü olan pazar günü karıştıracak kadar dinden uzak olduğunu mecaz anlamlar kullanarak ifade etmiştir. Karakoç, bu yönleriyle hiciv oklarının merkezine aldığı bu kişiye “deyyus” ifadesini kullanarak tepki göstermiştir.

Abdurrahim Karakoç'un açıklamalarıyla birlikte verilen bu şiirler haricinde tahkir edici sözler kullandığı başka şiirleri de bulunmaktadır. Hasan'dan gelen Mektup (5), Dua, Vatandaş Türküsü, Zamane, Yorumsuz, Tavsiye, Taş Yazısı, Sıladan Gelen Mektup, Otu Çek Köküne Bak, İnsanların Dramı, Vatan ve Biz, Özel Davetiye, Askere Mektup, Akikhan Destanı şiirlerinde tek bir örnek bulunmaktadır. Hasan'dan Gelen Mektup (13), İki Paralık Adamlar, Olur Ya, Haberler Bülteni 7, Kahramanlar Geçiyor, Açık Mektup, Sohbet, Tenezzül Meselesi, San-At ve Tez-At, Niyetine Göre şiirlerinde birden fazla örnek bulunurken; Sayende, Haberler Bülteni – 2, Yorum – 2, İtler Resmi Geçidi, Affedersiniz, Mesaja Yorum, Bu Mevtayı Nasıl Tanırsınız?, Hıyarnâme şiirlerinde ise tamamında ağır sıfatlar yoluyla kişileri hicvetmeye yönelik örnekler bulunmaktadır.

3.1.3. İsim Verilerek Yapılan Hicivler

Karakoç'un şiirlerindeki kişisel hiciv yollarından üçüncüsü, isim verilerek yapılan hicivlerdir. Bu isimler, direkt olarak bir kişiyi ele almamış ya da bu kişiyi kim olduğu belli olmayacak şekilde ele almıştır. Bu manada kimi dizelerde sembol isim kullanımı söz konusu olabilmektedir. Bazı isimler ise direkt olarak verilmiş ve hicvin yönü direkt olarak belirli bir kişiye çevrilmiştir.

Köye çoban ettik Sağır İbiş'i,

Çatal doğurtuyor erkek çebişi.

Yağcılıktan yükün tuttu çok kişi

Gene aşiretin yüzü güldü, de (Karakoç, 2018a, s. 103).

Hasan'a Mektup (1) şiirindeki bu dörtlükte Karakoç, "Sağır İbiş" ismiyle verdiği bu kişiyi yağcılık yapmasından dolayı hedef almıştır. Erkek çebişin biyolojik olarak doğurma gibi bir durumu olmaması üzerinden yola çıkarak bakılırsa Karakoç bu kişiyi sahtekârlığı yönüyle de hicvetmiştir.

Daha yerinde mi gücün, kuvvetin?

Kaç haydut doyurur kemiğin, etin?

Vere vere bitmedi mi rüşvetin?

Cevap lâzım, Onarmalı merhaba... (Karakoç, 2018a, s. 164).

“Merhaba” isimli şiirin sonunda “Not: Onarmalı: Sıddık Sami Onar ve arkadaşlarının hazırladığı 1961 Anayasası.” notu yer almaktadır. Nottan da anlaşılacağı üzere bu şiirde hiciv okları hukukçu Sıddık Sami Onar üzerinde toplanmıştır. Karakoç Onar’ı “vere vere bitmedi mi rüşvetin?” diyerek rüşvet vermekle suçlamaktadır.

Soyulan bankalar ak mı, kara mı?

Hırsızlanan asayiş mi, para mı?

Paşazade Erdal adlı harâmî,

Haydutları kırk etti mi, yaz hele (Karakoç, 2018a, s. 180).

Karakoç, “Bozkurt’a Mektup” isimli şiirdeki bu dörtlükte “Paşazade Erdal” ismini vermektedir. Bu kişi İsmet İnönü’nün oğlu Erdal İnönü’dür. “Bankaların soyulması ve hırsızlık yapılması” gibi suçlamaların merkezine Türk siyasetçilerden Erdal İnönü’yü koyan Karakoç, İnönü’den “harâmî” diye bahseder.

Bizim ilde bir İbiş var;

Ağzında üç buçuk diş var;

İbiş’te iblisçe iş var.

Dedim: İbiş, ite benzer.

Dediler ki: Daha beter... (Karakoç, 2018a, s. 257).

“İbiş’e Övgü” şiirindeki bu dizelerde Karakoç, “İbiş” ismiyle verdiği bu kişiye ağzında üç buçuk diş olması ve ite benzemesi gibi dış görünüşe yönelik kusurlarla hicve tabi tutar. İbiş’e yaptığı eleştiriyi devam ettiren Karakoç, onda iblisçe işler olduğunu belirtir.

Uğursuz Necdet’in ettiğine bak

Fatih’in resmini asan sürgünde.

Stalin’le Lenin Küp-der’de bayrak

Bizim Ulubatlı Hasan sürgünde (Karakoç, 2018c, s. 83).

“Hayret” şiirinde Karakoç, “Uğursuz Necdet” diye isimlendirdiği bu kişiyi “Fatih’in resmini asan sürgünde, Ulubatlı Hasan sürgünde” gibi mecaz ifadelerle hicvetmiştir.

Falna baktırdım Mazişkül Bey’in

Bu günü karışık, dünü karışık

Amâli menfaat, ameli oyun

İmanı karışık, dini karışık (Karakoç, 2018e, s. 122).

“Beylik Şiir” isimli şiirindeki bu dörtlükte Karakoç, eleştirinin hedefine “Mehmet Bey” diye isimlendirdiği bir kişiyi koymuştur. Mehmet Bey’in falna baktırdığını söyleyen Karakoç onun gününün de dününün de karışık, yaptıklarının hep oyun, üçkâğıt olduğunu belirtirmiştir. Karakoç bu kişinin dinen de problemlili bir insan olduğu gibi olumsuz ifadelerde bulunmuştur.

Süleyman silahı duvara asmış

Selami herkesten selamı kesmiş

Hidayet kahrından dünyaya küsmüş

Zafer çekte, Zeki kirada kaldı (Karakoç, 2018g, s. 101).

Karakoç, “Kısa Soruya Uzun Cevap” şiirindeki bu dörtlükte, “Süleyman, Selami, Hidayet, Zafer, Zeki” gibi sembol isimler üzerinden insanların genel durumunu özetlemiştir. Bu beş isim insanımızın, şairin gözüyle, resmedilmesidir. Tüm bu olumsuzluk ve zıtlıkları şair bu isimler üzerinden örnek vererek hicvetmiştir.

Adı Aziz Nesin olan bir kişi

“Aydınlar yüzde altmış aptal” demiş.

Ayırılmış yüzde kırk sağ kesimi

Solcu aydınların toplamını vermiş (Karakoç, 2018ğ, s. 47).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “181” numaralı bu dörtlükte Karakoç, Aziz Nesin’in tartışma yaratan “Türk halkının yüzde 60’ı aptaldır.” sözüne atıfta bulunmuştur. Karakoç bu söz üzerinden Aziz Nesin ve solculara tepki göstermiştir.

Bu şiirler haricinde isim verilerek yapılan başka kişisel hiciv şiirleri de bulunmaktadır. İki Paralık Adamlar, Kolye, İnsanların Dramı, Ben Mürteci Değilim şiirlerinde tek; Bozkurt'a Mektup şiirinde birden fazla örnek bulunmaktadır. Merhaba, İbiş'e Övgü, Beylik Şiir, Hikâye-i Farz-ı Muhal, Kısa Soruya Uzun Cevap şiirlerinin ise tamamında isim verilerek yapılan kişisel hicivlere yer verilmiştir.

Gerdanlık 1 şiir kitabında 217, Gerdanlık 2 şiir kitabında 254, Gerdanlık 3 şiir kitabında ise 197 numaralı dördlüklerde isim verilerek yapılan kişisel hiciv örneği bulunmaktadır.

3.1.4. Tekil Belirsiz Kişileri Konu Alan Hicivler

Abdurrahim Karakoç'un şiirlerindeki kişiye yönelik hiciv yollarının dördüncüsü, tekil şahıs ekleriyle verilen belirsiz kişilerdir. Bu bölümde hedef alınan kişi, kim olduğu belli olmayan tek bir kişidir.

Karakoç, "İnsan ve Bitkiler" köşe yazısında tekil belirsiz kişiyi hedef alır ve bu kişi hakkında şunları ifade eder:

"Ot gibi insan" dediklerine bakarsınız, kimsenin etlisine, sütlüsüne, tatlısına karışmayan pısrık bir tip. Fikri ideali olmadığı gibi, haklıya haklı, haksıza haksız deme cesaretini dahi gösteremez. Yer, içer, eğlenir, uyur ve her şeyi kendi rahatlığında zanneder. Böylelerinin çoğu süpürge otu kadar bile insanlığa fayda sağlamazlar (Karakoç, 1990, s. 80).

"Karışma boş ver"i eylemiş sanat

"Dâvâ gereksiz" der, her şey menfaat.

Böyle bir babayı vurursa evlat,

Tüfeği cennetlik, eli cennetlik (Karakoç, 2018a, s. 156).

"Fetvâ" adlı şiirindeki bu dördlükte Karakoç, "böyle bir baba" ifadesiyle hicvin odağına aldığı bu kişiyi hiçbir şeye karışmaması, etrafındaki problemlere uzak kalması gibi nedenlerden ötürü hicve tabi tutmuştur.

Geçse köprü, değse derya tiksindir.

Göçse kabri, kalsa dünya tiksindir.

Küfrü, şerri öyle çok ki nursuzun;

Sevse sevda, girse Gayya tiksindir (Karakoç, 2018a s. 252).

“Türkiye Albümünden” adlı şiirdeki bu dörtlükte Karakoç, “nursuz” diye bahsettiği bu kişiyi çeşitli şekillerde hicvetmiştir. Köprünün, deryanın, kabrin, dünyanın, hatta gayyanın bile tiksineceğini ifade ederek bu kişiyi eleştirinin merkezine koyan şair, bu belirsiz kişiyi yoğun bir eleştiriye tabi tutmuştur.

Namerde yağ yakar, kin besler merde;

Çıkası gözünde yedi kat perde...

“Hiç yoktan kartalı yaparım” der de;

Serçeyi yolamaz, Allah kahretsin! (Karakoç, 2018b, s. 25).

Abdurrahim Karakoç “Bir Tip Adam” şiirindeki bu dörtlükte, teklik üçüncü şahıs yani “o” zamiriyle ifade ettiği bu kişiyi, kötülere yağ çekip iyilere kin beslemesi ve yapamayacağı şeyleri yapabilirmiş gibi göstermesini “Allah kahsetsin!” diye tepki göstererek hicvetmiştir.

Yattı sermayeye, dürttü emeğe;

Palavradan perde örttü gerçeğe.

Yetmişinde “bilinçlenen” bebeğe,

Güneş verdi, ay dağıttı bir oğlan (Karakoç, 2018b, s. 95).

“Özgürlükçü Demokrasinin Şaheseri” şiirindeki bu dörtlükte Karakoç, hicvin merkezine “bir oğlan” diye isimlendirdiği belirsiz tekil kişiyi koyar. Bu kişiyi, sermayeye ve emeğe zarar vermesi, gerçeği örtmesi gibi durumlardan ötürü suçlayan şair “bir oğlan” bu şekilde eleştirir.

Üstün saydığınız Âşık Emrah’tan

Sordum anlamadı of ile ahtan

Yürekten sevne eyledi bühtan

Mecnun’u, Kerem’i bilmedi eyvah! (Karakoç, 2018c, s. 99).

“Eyvah” şiirindeki bu dörtlükte, şiirdeki yüklemelerden de anlaşılacağı üzere, teklik üçüncü şahıs şeklinde verilen bu kişi, ne Âşık Emrah’ı ne Mecnun’u ne de

Kerem'i bilmektedir. Bunun yanında bu kişi "yürekten sevene bühtan eylemiştir" ve şair, tüm bu yönlerinden dolayı bu kişiyi hicvin merkezine yerleştirmiştir.

Küfründen, çirkefinden billah geçilmez oldu.

Baktığın bardaktan ayran içilmez oldu

Kaçsak kaçılmaz oldu, göçsek göçülmez oldu.

Hele böyle devam et... gün senin devran senin

Tükürür suratına bir gün çok insan senin (Karakoç, 2018e, s. 97).

"Hırsıza Methiye" şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, "sen" diye hitap ettiği ve kim olduğu belli olmayan bu kişiyi yaptığı kötü eylemlerden dolayı hicvetmiştir. Karakoç bu kişiye, "sen böyle devam et, pek çok insan bir gün suratına tükürür elbet" diyerek tepki göstermiştir.

Doğruluktan kaçan zat

Menfaati seçen zat

Haram yiyip içen zat

Murdar olsa da aynı

Serdar olsa da aynı (Karakoç, 2018f, s. 61).

"Kıyas ve Değerlendirme" adlı şiirdeki bu dizelerde Karakoç, "zat" diye isimlendirdiği kişi üzerine dikkat çekmiştir. Karakoç bu kişinin yanlış işler yaptıktan sonra iyi olarak bilirse de kötü olarak bilirse de bir farkının olmayacağını belirtmiştir. Bu yönleriyle zat diye isimlendirdiği kişiyi hicve tabi tutmuştur.

Yakın arkadaşları çöplük yaptı beynini

Doldurdular ve sonra dökemedi bir daha... (Karakoç, 2018g, s. 70).

Kör dikişler atıldı kaypak iradesine

Sökmek istese bile sökemedi bir daha (Karakoç, 2018g, s. 70).

“Gerdanlık – 1” şiiri, “Şahıs yok ortada... İstediginize giydirebilirsiniz...” notuyla verilmiştir. Bu manada şahsın belirsiz bir kişi olduğu şair tarafından belirtilmiştir.

Bu iki beyitte Karakoç, teklik üçüncü şahsı hedef olarak göstermiştir. Yakın arkadaşlarının ona yaptığı kötülüklerden ve kendisine yapılan bu yanlışlardan asla kurtulamamasından ötürü bu şahsı hicvetmiştir.

Belirsiz tekil kişi hicvi sadece bu örneklerle sınırlı değildir. Hasan’dan Gelen Mektup 2, Oğlanın Anası, Yorumsuz, Son Durum, Zum, Güzergâh, Aramızdaki Fark, Hasta, Mirasyedilik, Korkaklar Resmi Geçidi, Yıl Sonu Bilançosu şiirlerinde tek örnek bulunmaktadır. Olur Ya, Kahramanlar Geçiyor, Dua, Yuh Olsun, Tavsiye, Tesbit-2, Bir Yerden Her Yere Mektup, Niyetine Göre, Dağlara Mektup, Hiçbir Şey, Portreler, Akikhan Destanı şiirlerinde birden fazla; Bir Tıp Adam, Özgürlükçü Demokrasinin Şaheseri, Hırsıza Methiye, Ar Yılından Sonra, Kâbus, Gerdanlık-1, Birdaha şiirlerinin ise tümünde belirsiz tekil kişi hicvine yönelik örnek bulunmaktadır.

Bunun yanında Dörtlükler şiirinde 1, 16, 23, 67, 87, 88; Gerdanlık 1 şiir kitabında 14, 16, 67, 78, 93, 101, 106, 159, 210, 257, 294, 325, 332, 343, 354, 371, 382, 390, 422, 432, 471, 489, 509, 526, 542, 546, 591, 633, 638, 718, 725, 737, 740, 766, 772, 780, 807, 808, 853, 872, 881; Gerdanlık 2 şiir kitabında 3, 54, 67, 111, 128, 144, 147, 180, 204, 240, 250, 252, 319, 339, 343, 347, 355, 365, 414, 428, 435, 440, 490, 491, 540, 597, 604; Gerdanlık 3 şiir kitabında ise 16, 61, 80, 118, 127, 138, 158, 195, 196, 206, 269, 294, 309, 382, 395, 413, 432, 442, 443, 462, 490, 500, 555, 596, 641 numaralı dörtlüklerde belirsiz tekil kişi hicvine örnek bulunmaktadır.

3.1.5. Çoğul Belirsiz Kişileri Konu Alan Hicivler

Karakoç’un şiirlerinde beşinci ve son kişiye yönelik hiciv şekli ise belirsiz çoğul kişilerdir. Tek bir insandan ziyade bu kişiler, birden fazla insanı temsil etmektedirler.

Adam ettik birkaç aklı yoğunu

Çabaları önlemekmiş doğumu.

Kırka çıktı boynuzların boğumu

Koyunu keçiden seçemez olduk (Karakoç, 2018a, s. 106).

“Hasan’a Mektup (3)” şiirindeki bu dörtlükte Karakoç, “birkaç aklı yoğun” ifadesiyle hicvettiği bu kişileri, doğumu önlemek gibi mecaz anlamla ifade edilen olumsuzluklardan dolayı eleştirmiştir.

Durup da “bize ne” demedik bir gün

Korkmadık, yılmadık, düşmedik yorgun

Sıra sıra hapis, kitlece sürgün,

Sizin için olduk; sizden ne haber? (Karakoç, 2018b, s. 41).

Abdurrahim Karakoç “Dertleşme” şiirindeki bu dörtlükte, kendilerinin hiçbir fedakrlıktan kaçınmadıklarını “bize ne demedik, korkmadık, yılmadık, yorgun düşmedik gibi ifadelerle belirtmiştir. Buna karşın “sizden ne haber?” diyerek hedef gösterdiği kişilere “siz neden üzerinize düşeni yapmadınız” dercesine hesap sormaktadır.

Belemişler kaplara, uyutmuşlar suları

Ve sermişler iplere, kurutmuşlar suları.

Dalmışlar eğlencenin fikirsiz oyununa

Ya toprakta, ya gökte unutmuşlar suları (Karakoç, 2018c, s. 23).

“Suların Hikyesi” şiirinde Abdurrahim Karakoç, hicvin odak noktasına okluk belirsiz kişileri almıştır. Karakoç suları kaplara belemeleri, uyutmaları, suyu iplere serip kurutmaları ve suları unutmaları gibi olmayacak işleri yapan bu kişileri eleştirmiştir. Devamında Karakoç, bu kişilerin eğlenceye dalmalarını da hicvetmiştir.

ıkar oyunbazlar ikbal katına

Tepeler dağları alır altına

Dostluk sürücüsü vefa atına

Bindiği noktadan bin yıl uzakta (Karakoç, 2018, s. 10).

Abdurrahim Karakoç “Noktada Zaman” şiirindeki bu dörtlükte, “oyunbazlar” diye isimlendirdiği kişileri hedef almıştır. Karakoç bu kişilerin dostluk, vefa gibi maskeler takarak insanları kandırdıklarını ve bu şekilde bir yerlere geldiklerini belirtmiştir. Karakoç samimilikten uzak bulduğu bu kişileri hicve tabi tutmuştur.

Bu kirli düzenin düzenbazları,

Azrail'e rüşvet vermeyi dener.

Ölünce dünyanın en kurnazları,

Torpille cennete girmeyi dener (Karakoç, 2018f, s. 23).

Karakoç "Alışkanlık" şiirinde Azrail'e rüşvet vermek ve torpille cennete girmek gibi ifadeler yardımıyla üçkâğıtçılıkla suçladığı bu kişileri, düzenbaz ve kurnaz gibi sıfatlarla nitelemiştir.

Sistemden şikâyet etmeyin sakın

Darılır düzenin düzenbazları.

Ali makamları münhal bırakın

Kurulur düzenin düzenbazları (Karakoç, 2018g, s. 45).

"Düzeni Tarif Beyanı" şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, "'düzenin düzenbazları" ifadesiyle belirttiği bu kişileri, insanları problemlili bir durumda olan düzenden şikâyet etmelerine karşı olduğu için eleştirmiştir. Devamında ise Karakoç, yüce, yüksek, güzel makamları sadece kendilerine layık gören bu kişileri hicvetmiştir.

Fikri ipe çektiler, suyu sulandırdılar

Manevi işkenceyle alevi yandırdılar

Kendi yaptıklarına kendileri inanmaz

Bin türlü saçmalığa halkı inandırdılar (Karakoç, 2018h, s. 117).

"Gerdanlık" şiir kitabındaki "532" numaralı bu dörtlükte Karakoç, fikri ipe çekmeleri yani fikri engelleyici çabalar sarf etmeleri, suyu sulandırmaları, manevi işkence etmeleri, alevi yandırmaları, kendilerinin dahi inanmadıkları saçmalıklara halkı inandırdıkları gibi durumlardan ötürü, "-lar" üçüncü çokluk şahıs ekiyle belirttiği bu kişileri hicvetmiştir.

Abdurrahim Karakoç'un şiirlerinde, belirsiz çoğul kişilere yönelik hiciv özelliği bulunan başka şiirler de bulunmaktadır. Sohbet, Karşılama, Gazel Dökümü, Keyfiyet, Neme Lâzım, Yaralı Türkü, Doğum Vakası, Hiçbir Şey, Bekri Mustafa'ya

Mektup, Dünya Manzarası, Kotar Emmi'ye Dilekçe, Portreler, Vatan ve Biz, Zaman Geçip Giderken, Ara Muhabbeti şiirlerinde tek; İki Paralık Adamlar, Açık Mektup, Tenezzül Meselesi, Zavallılar Arkada, İnsanların Dramı şiirlerinde birden fazla; Hasana Mektup (3), Dertleşme, Yazı Tura, Müzelik Şiir, Düzeni Tarif Beyanında şiirlerinin ise tamamında belirsiz çoğul kişilere yönelik hiciv örneği bulunmaktadır.

Bunun yanında, Dörtlükler şiirindeki 22, 36, 59; Gerdanlık 1 şiir kitabında 15, 23, 107, 122, 246, 305, 313, 324, 349, 398, 403, 449, 514, 538, 552, 568, 609, 667, 793; Gerdanlık 2 şiir kitabında 5, 36, 43, 52, 120, 182, 248, 366, 386, 438, 448, 453, 496, 519, 541, 547, 581, 652, 698 numaralı; Gerdanlık 3 şiir kitabında ise 1, 103, 207, 243, 250, 307, 386, 484, 520, 525, 650, 667 numaralı dörtlüklerde belirsiz çoğul kişilere yönelik hiciv varlığı tespit edilmiştir.

3.2.SOSYAL HİCİV

Bir insanın başına gelebilecek günlük problemlerin estetik ve sanatlı bir şekilde verildiği tüm eserler sosyal hiciv içeriğinde değerlendirilebilir. Bu manada sosyal hiciv adından da anlaşılacağı üzere sosyal hayatla bağlantılıdır. Abdurrahim Karakoç'un şiirlerinde çok yoğun bir sosyal hiciv varlığı söz konusudur. Karakoç'un şiirleri incelendiğinde sosyal hiciv konulu şiirlerin beş başlık adı altında toplanabileceği görülmüştür: 1- Topluma Yönelik Hiciv, 2- Ekonomiye Yönelik Hiciv, 3- Adaletle Yönelik Hiciv, 4- Kültüre Yönelik Hiciv, 5- Düzene Yönelik Hiciv.

3.2.1. Topluma Yönelik Hiciv

Sosyal Hicvin beş başlığından ilki olan Topluma Yönelik Hiciv bölümünde, toplumun yapmış olduğu yanlışlar ön plana çıkarılmış ve ön plana çıkarılan toplumun bu yanlışları çeşitli şekillerle hicvedilmiştir.

Hicvin bir çeşidi de toplumsal bir nitelik taşır. Bu tür hiciv, geçmişi ihtişamlı bazı toplumlarda sosyal, siyasal, iktisadi ve ahlaki çöküntünün ve yozlaşmanın meydana geldiği sıralarda en parlak dönemini yaşar. Genelde hedefi toplumdur, zalim ve baskıcı yöneticilerdir, ahlaki yozlaşmayı sağlayan yasa ve kurallardır, adet ve geleneklerdir, kötü ekonomidir, fitne kaynağı kadındır. Kısaca sosyal yaşamda kötü olan her şey ve buna sebep olan herkes ve her anlayış ve düşünce biçimidir (Çiftçi, 1999, s. 173 – 174).

Yergi topluma tutulmuş bir aynadır. Bu aynada topluma zarar veren hırsızlıklar, yolsuzluklar, arsız yöneticiler vardır ve bunların tümü aynada boylarının ölçüsünü alır. (Özcan, 2002, s. 24). Türk Edebiyatında toplumsal hicvin önemli bir

yeri vardır ve toplum çeşitli nedenlerden dolayı sürekli hicvedilmiştir. “Edebiyatımızda şair ve yazarların olumsuz olana, kusuru görülene, toplumu ifsâd edene tahammülsüzlükleri, zengin bir eleştirici terminolojisinin oluşmasına sebep olmuştur” (Kılıç, 2008, s. 152).

Topluma Yönelik Hiciv kendi içerisinde yedi başlık adı altında incelenmiştir: 1- Ahlak Eleştirisi, 2- İnanç Eleştirisi, Batılılaşma Eleştirisi, İdeoloji Eleştirisi, Güruh Eleştirisi, Kadın Eleştirisi, Aydın Eleştirisi’dir.

3.2.1.1.Ahlak Eleştirisi

Toplumu ayakta tutan önemli kavramlardan biri ahlakıdır. Gelenek, din, kültür gibi kaynaklardan her zaman beslenmiş olan Abdurrahim Karakoç, toplumun ahlaki yapısını her zaman önemsemiştir. Toplumun ahlakıyla ilgili şiirlerinde görüşler bildiren Karakoç, toplum ahlakının aksayan yönlerini hicvetmiştir.

Şehvet kokuyordu Ege’nin bereketli ovaları;

Taze bedenler soyuluyordu ahlaktan.

Tedirgin etmişlerdi bizim havaları;

Yadırgı sesler geliyordu plaktan.

Çatalkaya dağında kartallar dönüyordu;

Bir nesil yaşıyor, bir tarih ölüyordu (Karakoç, 2018a, s. 22).

“Anadolu Gezisi” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, özellikle Ege’nin bereketli ovaları diye kastettiği yerlere dikkati çekmiştir. Bunun önemli bir nedeni ise bu bölgelerin tatil yerleri olması ve bundan dolayı çok fazla turist gelmesi, bunun bir sonucu olarak da Türk toplumundaki kültürel ve ahlaki yozlaşmanın örneklerinin bu yerlerden başlamış olmasıdır. Ege’nin şehvet kokması, bedenlerin soyulması ve ahlaktan uzaklaşılması gibi durumlardan ötürü Karakoç, toplumu ahlaki yönden hedef almıştır.

“Çağdışı kural” der, ar, namus, hâyâ...

Yol olur boynuzu dünyadan aya!

Cinsel toleranslı şo dümbük bay’a,

Şo çıplak bayana gardaş mı deyim? (Karakoç, 2018a, s. 151).

Karakoç “Kime Gardaş Deyim” şiirindeki bu dörtlükte, öncelikle ar, namus, hâyâ gibi hem toplumumuz hem de kendisi içinde çok önemli olan bu kavramların, “çağdışı kural” olarak değerlendirilmesine tepki göstermiştir. Devamında ise “cinsel toleranslı şo dümbük bay” diye bahsettiği kişiyi, “boynuzları dünyadan yol olur” yani ahlaki olarak pek geride olan biridir demek isteyerek hicvetmiştir. “Şo çıplak bayana gardaş mı deyim” diyerek Karakoç, ahlaki yoksunluk olarak gördüğü tüm bu durumları hicve tabi tutmuştur.

Baba sazda, oğlan barda

Analar kızdandan hovarda.

Ar, namus sıfır ayarda...

Güler misin, ağlar mısın? (Karakoç, 2018a, s. 167).

“Güler Misin, Ağlar Mısın?” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, toplumun mevcut ahlak anlayışına dair tablolar sunmuştur. Bunlar babanın sazda, oğlanın barda gezmesi, annelerin hâlbuki örnek olmasının beklendiği bu durumlarda kızlarından bile kötü durumda olmasıdır. Bunun yanında ar, namus, hayâ gibi ahlak teriminin temel taşları olan bu kavramların “yerde” olması gibi durumlardan ötürü Karakoç toplumu ahlaki yönden hicvetmiştir.

Beden sığmamış kabına

Uydurmuşlar kitabına.

Hayâsızların adına

Hayâdan utanan benim (Karakoç, 2018a, s. 175).

Abdurrahim Karakoç, “Sıkıntı” şiirindeki bu dörtlükte, toplumu daha çok giyim-kuşam üzerinden hedef almıştır. “Beden kabına sığmamış” diyen Karakoç, bu kişileri hayâsız olarak kabul etmiştir ve “bu hayâsızlar utanmıyor da onların yerine ben utanıyorum” diyerek toplumu ahlak yönünden eleştirmiştir.

Binaların başı gökte

Ruh yok kadında, erkekte.

Herkes ahlâk çiğnemekte

Bu şehrin sokaklarında (Karakoç, 2018a, s. 223).

“Sokakların Şehri” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, ahlakın ayaklar altına alındığını ifade etmiş ve toplumu bu yönde “kadında da erkekte de ahlakı muhafaza edecek ruh yok” diyerek toplumu ahlaki yönden eleştirmiştir.

Kız soytarı, damat kâfir

Gelin günah, oğlan küfür.

Hanımda ar-namus sıfır!

Bey’in eli kulağında (Karakoç, 2018a s. 265).

“El Kulakta” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç; anne, baba, kız, oğlan, damat, gelin gibi aile bireylerinden örnek vererek “soytarı, kâfir, günah, küfür, ar-namusun sıfır olması, eli kulağında olmak gibi ifadelerle aileyi, dolaylı olarak da toplumun en küçük yapı taşı olan aileden yola çıkarak da toplumu hicve tabi tutmuştur.

Hapsetmiş evine konforu, lüksü;

Namus süper mini, deyyusluk maksî;

Damat baldızına öğretir seksî,

Kınımı değişir, dümbük çağ içi... (Karakoç, 2018b, s. 86).

Abdurrahim Karakoç “Çağ İçi” şiirindeki bu dördlükte, giyim, namus, aile içi çarpık ilişkiler gibi olumsuz örnekleri “dümbük” diye ifade ettiği kişi üzerinden eleştirmiştir. Karakoç bu kişi özelinde örnek olarak verdiği bu olumsuz durumları, toplum geneline taşıyarak toplumu ahlaki yönden hicvetmiştir.

Modern kız, çağdaş gelin, süper lüks bayanıyla

Bir yürüse çarşıya, pazara sığmaz idi...

Dört ayak dal dal boynuz, hâsılı her yanıyla

Teneşire, tabuta, mezara sığmaz idi (Karakoç, 2018e, s. 29).

“Çağdaş Kişi Niyetine” şiirinde Abdurrahim Karakoç, “modern kız, çağdaş gelin, süper lüks bayanı” olmasıyla suçladığı kişiyi “dal dal boynuzu var” diyerek eleştirmiş ve bu şahsi eleştiriye toplum genelinde vererek toplumu hedef almıştır.

Mankenler et sattı patronlar aldı

Ne ahlak, ne edep, ne töre kaldı

Kaplanın postunu insanlar çaldı

Vizonun, samurun hâline bir bak (Karakoç, 2018g, s. 65).

Abdurrahim Karakoç “Dedem Korkut’a Dilekçe” şiirindeki bu dördlükte, “et satmak, patronların alması gibi eylemlerden dolayı ahlak, edep ve töre kalmadığını belirtmiştir. Bunun yanında Karakoç; kaplan, vizon ve samur gibi hayvanlar üzerinden örnek vererek bu hayvanların kürklerinden giysi yapılmasını eleştirmiştir. Şair tüm bu durumları ahlaki yönden hicvetmiştir.

Dilendik batıda, dağıttık şarkta

Ar namus kalmadı ev ile barkta

Ekranda sahnede caddede parkta

İffeti harcadık, daha ne kaldı? (Karakoç, 2018g, s. 68).

“Mirasyedilik” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç; evde barkta, ekranda, sahnede, caddede, parkta ar namus kalmadı diyerek toplumun durumunu ahlaki yönden özetlemiş ve toplumu hicvetmiştir. Toplumdaki bu bozulmanın nedeninin ise Batı’ya ve Doğu’ya özenmenin sonucundaki toplumsal yozlaşmalar olduğunu savunmuştur.

Rekor kırdı “duyum”cular, medyumlar

Rağbet buldu Antalyalar, Bodrumlar

Kalça, göbek sergiledi podyumlar

Yosma-sürtük birbirine karıştı (Karakoç, 2018g, s.107).

Abdurrahim Karakoç “Yıl Sonu Bilançosu” şiirindeki bu dördlükte, çeşitli tatil yerlerinin de ismi verilerek toplumun mevcut ahlaki durumunu ortaya koymuş, bu durumu sert bir dille eleştirmiştir.

Sevinmesin kimse kış geçti diye

Ocak biter, karı yağar

Ahlakta düşmeyi görsün seviye

Kralın önüne soytarı yağar (Karakoç, 2018ğ, s. 26).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “80” numaralı dörtlükte Abdurrahim Karakoç, ahlakın önemine değinmiş ve bir toplumun ahlaktan uzaklaştığında başına neler gelebileceğini, “kralın önüne soytarı yağar” dizesiyle anlatmıştır. Bu nedenden dolayı Karakoç, bu toplumu eleştiriye tabi tutmuştur.

Hıyar ve kelekleri bostanlarda bıraktık

Adsız kahramanları destanlarda bıraktık

Hayasız çıplaklarla süsledik sahneleri

Namusu rengi solmuş fistanlarda bıraktık (Karakoç, 2018ğ, s. 40).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “150” numaralı bu dörtlükte, sahnelerin hayâ yönünden eksik çıplaklarla dolduğunu belirtmiştir. Devamında ise Karakoç, toplumun mevcut ahlak anlayışına binaen “namusu rengi solmuş fistanlarda bıraktık” demiştir. Karakoç, toplumu ahlaki yönden yaşamış olduğu bu yozlaşmadan ötürü hicvetmiştir.

Namusu otoyoldur, ahlâkı top sahası

Bununla bitmiyor ki, dahası var dahası

Yakından gören diyor kirli-pisli bataklık

Uzaktan bakan sanır yeşil bir çöl vahası (Karakoç, 2018ğ, s. 89).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “388” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, iki şeyi eleştirmiştir: Bunlardan birincisi namus ve ahlak bakımından kötü durumda olunması, ikincisinde ise uzaktan doğru, iyi, olumlu şekilde görünen bu durumun yakınına varınca ne olduğunun anlaşılmasıdır.

Toplam arı-namusu çöplüğe mi attık ne?

Aklımızı dağdaki sığıra mı kattık ne?

Çalan çok, oynayan çok; düşünen niye azdır?

Ruhumuzu götürüp şeytana mı sattık ne? (Karakoç, 2018i, s. 89).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “394” numaralı bu dördlükte Karakoç, toplumla ilgili çeşitli problemlere yer vermiştir. Ahlaki hicivle alakalı bölümde ise Karakoç, toplumda ar namus kalmadığını belirtmiştir ve bu yönüyle toplumu hicve tabi tutmuştur.

Şehri haraca kesen maymun müsveddeleri

Her gün açıktaki duran kışından hicap etmez.

Ahlâksızlık diz boyu doldurur caddeleri

Alenen suç işleyen suçundan hicap etmez... (Karakoç, 2018i, s. 94).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “418” numaralı bu dördlükte, toplumu çeşitli konularda eleştirmiştir. Ahlaksızlığın toplumda artık çok yaygın olduğunu belirten Karakoç bu durumu hicvetmiştir.

Abdurrahim Karakoç’un verilen bu şiirleri haricinde toplum ahlakını eleştiren başka şiirleri de mevcuttur. Askere Mektup, Ala Dünya, İki Paralık Adanlar, Bozkurt’a Mektup, Bir Şehir Ki, Ne Bilsin, Doğum Vakası, Çektirirler Çekiyoruz, Dağlara Mektup, Zavallılar Arkada, Şeref Dolu Bir Tarihe Sahibiz O Şerefe Sahip Miyiz Sahi Biz?, Ara Muhabbeti şiirlerinde tek; Güler Misin, Ağlar Mısın?; Sıkıntı, El Kulakta, Eğri Öğüt, Çağ İçi şiirlerinde birden fazla hiciv örneği mevcuttur.

Buna ek olarak Dördlükler şiirinde 104; Gerdanlık 1 şiir kitabında 265, 337, 760, 852; Gerdanlık 3 şiir kitabında ise 393, 562 numaralı dördlüklerde toplum ahlakına yönelik hiciv varlığı tespit edilmiştir.

3.2.1.2. İnanç Eleştirisi

Abdurrahim Karakoç’un şiirleri incelendiğinde, bu şiirlerin beslendiği en büyük kaynaklardan birinin İslam inancı olduğu görülecektir. Hiciv şiirlerinde ise Abdurrahim Karakoç İslam’a aykırı durumları eleştirmiştir. Karakoç bu eleştirileri farklı yollarla yapmıştır: 1- Dini Değerlere Saldıranlar veya Karşı Olanları Konu Alan Hicivler, 2- Mevcut Din Anlayışını Konu Alan Hicivler, 3- Müslümanların Durumunu Konu Alan Hicivler, 4- Dine Aykırı Hareketleri Konu Alan Hicivler

3.2.1.2.1. Dini Değerlere Saldıranlar veya Karşı Olanları Konu Alan Hicivler

İnanç eleştirisinin ilk bölümü olan bu bölümdeki şiirler, dini değerlere saldırılar veya karşı olanlara karşı yapılmış olan hicivlerden oluşmaktadır.

Mânâ doldurmuş iç'leri;

Gam mı maddenin suçları...

Dine “taş” atan piçleri

Sayacağız suç olsa da (Karakoç, 2018a, s. 26).

“İlân” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, dine karşı herhangi bir fiilde bulunanları sert bir ifadeyle hicvetmiştir. Devamında ise Karakoç dine karşı olan bu kişileri, “suç olsa bile hep dine karşı kişiler, din düşmanları olarak kabul edeceğiz, onları böyle sayacağız” diyerek tepkisini belirtmiştir.

Dünyanın pisliğini her sabah görüyor da

Güneş eskisi gibi sıcak doğuyor, hayret!

Dinsizler dindarlara gözdağı veriyor da

Başımıza taş değil, yağmur yağıyor, hayret! (Karakoç, 2018e, s. 44).

“Taaccüb” şiirinde Abdurrahim Karakoç, Dünyanın ne kadar kötü bir yer olduğunu ifade etmiştir. Asıl üzerinde durduğu konuda ise, dinsiz diye ifade ettiği kişilerin dindar insanları rahatsız edip onlara gözdağı vermesini hicvetmiştir. Dine karşı bu eylemlerin yapılıyor olmasına rağmen “şükür ki başımıza taş yağmıyor” diyerek de tepkisini göstermiştir.

“Büyüklik kendine verdiği pâyeye

Arkasında saklı en menfur gâye

Sinsice İslam’a saldırmak için

“İrtica” elinde hazır sermaye... (Karakoç, 2018e, s. 120).

Abdurrahim Karakoç “Sermayelik” şiirinde, bir kişinin din anlayışı üzerinden toplumu özetlemiştir. Bu kişi öyle bir kişidir ki, kendine verdiği en büyük değer büyüklüktür. Kibirli biri olan bu kişi, elinde bulundurup sürekli arkasına sığındığı irtica safsatasıyla Müslümanların dini hassasiyetlerine saldırmakta ve müdahale

etmektedir. Karakoç bu eylemler üzerinden toplumun dine karşı bu tarz tutumlarını eleştirmiştir.

Ne seven bellidir hayret, ne vuran;

Çalışandan daha makbul oturan.

Kırk müslüme çok görülür bir Kuran

Bir entel aydına on Tevrat düşer (Karakoç, 2018g, s. 21).

“Bir Üstü On Paye” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, insanların nasıl bir hal aldıklarını eleştirmiştir. Şiirin asıl vurucu yerinde ise Karakoç, “kırk Müslümana bir Kur’an çok görülürken bir aydına on Tevrat düşüyor” kıyaslaması üzerinden bu ülkenin tamamına yakınının Müslüman olmasına rağmen İslam’ı yaşama çabalarının engellendiğini, Müslümanlara Hristiyanlar kadar bile değer verilmediğini ifade etmiş ve toplumun bu durumunu hicvetmiştir.

Arkada enikler, önde topal it

Salya-sümük yürüdüler dün yine.

Tahrik dolu kin kusarak tek şerit

Şeriata ürüdüler dün yine... (Karakoç, 2018ğ, s. 60).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “245” numaralı bu dörtlükte, bir topluluğun dine karşı eylemlerini gündem edinmiştir. Bu topluluğun bir araya gelip şeriata yani İslam’ın din kurallarına tahrik edici ve kin dolu sözler sarf etmelerini “ürümek” olarak değerlendirmiş ve bu durumu hicve tabi tutmuştur.

Dinime dahledenin aklından zoru mu var?

Cevabı millet versin, soracak soru mu var?

Kimi kimden koruyor dikta özlemcileri

Korunması gereken orman mı, kuru mu var? (Karakoç, 2018ğ, s. 100).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “444” numaralı dörtlükte Abdurrahim Karakoç, insanların dini hassasiyetlerine kendilerini ilgilendirmediği halde karışanlara tepki göstermiştir. “Kimi kimden koruyorsunuz?” diyen Karakoç, “insanları dinden korumak” gibi topluma rağmen yapılan bu davranışları eleştirmiştir.

Evran kusun, it havlasın... Din bakidir

Müminde sabır, kâfirde kin bakidir

Bezm-i Eles'te yapmıştık biz yemini

O meydan, o defter, o yemin bakidir... (Karakoç, 2018i, s. 359).

“Gerdanlı 3” şiir kitabındaki “359” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç; “canavarlar, kötü mahlûklar, köpekler dine dil uzatmaya, karşı çıkmaya devam etsinler, onlarda kin baki olduğu gibi bizde de din bakidir, biz dinimize sahip çıkacağımıza dair sözümüzü bezm-i eleste verdik” demektedir. Dine karşı yapılan bu tüm olumsuz girişimlere, bu söylemlerle tepki gösteren Karakoç bu durumu hicvetmiştir.

Kardeşimin kestiği kurbandan şekvacılar

Bacımın başörtüsü/türbandan şekvacılar

Dışarı vuruyor içlerinde ne varsa

İtikattan, ezandan, Kuran'dan şekvacılar (Karakoç, 2018i, s. 139).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “644” numaralı bu dörtlükte; kurban, başörtüsü, itikat, ezan, Kur'an gibi İslam dininin önemli kavramlarından yakınan, şikâyet eden bu kişileri hedef almıştır. Bu kişiler üzerinden de toplumda mevcut olan dine karşıtlığını hicvetmiştir.

Bu şiirler haricinde, dini değerlere saldıranlar veya karşı olanlara yapılan başka hiciv örnekleri de mevcuttur. Hasan'a Mektup (7) şiirinde tek, Karıştı şiirinde birden fazla örnek bulunmaktadır.

Bunun yanında Gerdanlık 1 şiir kitabında 516; Gerdanlık 2 şiir kitabında 21, 165, 209, 299; Gerdanlık 3 şiir kitabında ise 671 numaralı dörtlüklerde, dini değerlere saldıranlar veya karşı olanlara yapılan hiciv örnekleri bulunmaktadır.

3.2.1.2.2. Mevcut Din Anlayışını Konu Alan Hicivler

Abdurrahim Karakoç şiirlerinde inanç eleştirisi yapma yollarından ikincisi mevcut din anlayışının hicvedilmesidir. Karakoç bu şiirlerinde toplumun mevcut din anlayışını yanlış bulmuş ve bu yanlışları hicve tabi tutmuştur.

Karakoç “Haa!..” isimli köşe yazısında, Müslümanların birlik olmadığını belirtmiş ve mevcut din anlayışını bu şekilde hicvetmiştir.

“Ecel gelmiş cihana, başağrısı bahane” deyimini ben değiştirdim ve Zulüm geldi cihane, başörüsü bahane şekline soktum. Çünkü, devlet dairelerindeki memur hanımlar, orta dereceli okullarda ve üniversitede okuyan kız öğrenciler başlarını örttikleri için iş yerlerine, okullara sokulmuyorlar. Başörtülü resimleri yasak sayan zihniyetin yaptığına zulüm denmezse, ne denir? İşte birlikten uzak kalmanın müşahhas neticesi... İşte bizim son zamandaki hai-ü ahvalimiz. (Karakoç, 1990, s. 264).

Mideden aşağının tahtı kurulmuş serde;

Ramazan’ı katlettik kul yapısı şekerde...

Hazret-i İbrahim’in mübarek aşkı nerde?...

Ruhta bayram yanıyor, ette kurban yanıyor (Karakoç, 2018a, s. 19).

“Yangın Var” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç toplumun mevcut din anlayışını; din hakkında yanlış düşüncelerin var olması, Ramazan’ın hakkıyla yaşanmaması, Allah’a yeterli muhabbet ve sevgi beslenememesi, bayramların yanlış anlaşılması gibi örnekler vererek hieve tabi tutmuştur.

Maddeler olmuş maskara,

Mânâlar çekilmiş dâra...

Git de bak evden mezara,

Topraklar yalan söylüyor (Karakoç, 2018a, s. 267).

Abdurrahim Karakoç “Görüntü” şiirindeki bu dörtlükte, maddenin manadan daha önemli bir hale geldiğini ifade etmiştir Karakoç bu durumu topluma mal ederek toplumun bu mevcut din anlayışını eleştirmiştir.

Hâkim dediğiniz uymaz kanuna

“Yiğit” dediğiniz eder donuna

“Öğretmen” dediniz, gittim yanma

Dinimi, töremi bilmedi eyvah! (Karakoç, 2018c, s. 99).

“Eyvah” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, hâkim, öğretmen gibi meslek ve yiğit gibi olumlu bir kavram üzerinden olumsuz davranış örnekleri vermiştir. Bu davranışların sebebini ise dini, töreyi bilmemeye bağlamıştır. Toplumunu din, gelenek, görenek, kültür gibi kavramlar üzerinden, şiirde verilen örneklere dayanarak hicvetmiştir.

Hani nerde şükür, sabır?

İman taklit, amel cıbr

Haram kefen, nursuz kabir

Öldüğün neye yarar ki? (Karakoç, 2018c, s. 116).

Abdurrahim Karakoç “Boşa Gelip Boşa Gidenler” şiirindeki bu dörtlükte; şükürün, sabrın olmadığı, imanın taklit, hayırlı amelin kıt olduğu, ölmek ve kefen gibi kaçınılmaz son olan kavramların kötü bellendiği gibi örnekler üzerinden toplumun din anlayışını hedef almıştır.

Sünneti kaybettik, farzı kaybettik

Sahabeden miras tarzı kaybettik.

Manevi talebi, arzı kaybettik

Kısmeti harcadık, daha ne kaldı? (Karakoç, 2018g, s. 69).

“Mirasyedilik” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, İslam dini hakkında önemli terimler saymıştır ve bunların kaybedildiğini ifade ederek toplumun mevcut din anlayışını özetlemiştir. Bu durumdan dolayı da toplumu hicvetmiştir.

Tevhit havuzuna rahmet suları

Akmadı., akmadı... akmiyor hâlâ.

İnkâr yere inip iman yukarı

Çıkmadı., çıkmadı... çıkmıyor hâlâ (Karakoç, 2018g, s. 100).

Abdurrahim Karakoç “Zaman Geçip Giderken” şiirindeki bu dörtlükte; tevhit yani birliğin bir türlü oluşmadığını, bunun sonucunda da rahmetten nasiplenilemediğini, inkârdan bir türlü vazgeçilemediğini ve imanın gerektiği

noktaya gelmediğini ifade etmiştir. Karakoç, bu örnekler üzerinden toplumun mevcut din anlayışını vermiştir.

Vatanın toprağında sürünen sabi canlar

Artık dualar bile sansüre tabi canlar

Yaşadınız mı sizler böyle bir zaman içre

Yunus-Fuzuli-Nedim-Baki ve Nabi canlar? (Karakoç, 2018g, s. 185).

“Dörtlükler” şiirindeki “61” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, geçmiş dönemde yaşamış şairlerimizin de ismini vererek geçmiş ile şimdiki din anlayışını kıyaslamaktadır. “Sizin zamanınızda hiç böyle miydi?” diyen Karakoç, duaların bile sansüre tabi tutulduğunu belirtmiştir.

Bir ülke ki orda kin bolluğu var

Ardında şeytan ve cin bolluğu var

İslam’ı bertaraf etmek ön gaye

Sonu “-ist”le biten din bolluğu var... (Karakoç, 2018g, s. 194).

Abdurrahim Karakoç “Dörtlükler” şiirindeki “106” numaralı bu dörtlükte, hem İslam’ın bertaraf edilmeye çalışılması hem de Komünizm, Sosyalizm, Kapitalizm gibi ideolojilerin adeta din gibi görev ifa etmeye çalışmasına değinmiştir. Karakoç, tüm bunların sonucunda toplumun içine düşmüş olduğu bu gayri İslami durumu hicvetmiştir.

Bu örneklerinin haricinde, toplumun mevcut din anlayışını hicveden başka şiirler de bulunmaktadır. Haberler Bülteni – 4, El Kulakta, Gazel Dökümü, Neme Lâzım, Röportaj (1), Hayatımızın Tercümesi şiirlerinde tek; Yangın Var şiirinde birden fazla örnek vardır.

Bu şiirlere ek olarak Dörtlükler şiirinde 60, Gerdanlık 1 şiir kitabı 518, Gerdanlık 2 şiir kitabı 191, Gerdanlık 3 şiir kitabı 431 numaralı dörtlüklerde toplumun mevcut din anlayışı hicvedilmektedir.

3.2.1.2.3. Müslümanların Durumlarını Konu Alan Hicivler

Abdurrahim Karakoç’un şiirlerinde inanç eleştirisi yapma yollarında üçüncüsü Müslüman eleştirisidir. Karakoç bu şiirlerinde Müslümanların dine aykırı

hareketlerine örnekler vererek “siz nasıl Müslümansınız, böyle Müslümanlık mı olur?” dercesine devrin Müslümanlarını hicvetmiştir.

Yalan, dolan ile garip köylümü

Aldatıp soyana gardaş mı deyim?

Allah’ın emrine isyan edip de

Şeytan’a uyana gardaş mı deyim? (Karakoç, 2018a, s. 151).

“Kime Gardaş Deyim” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Öncelikle köylüyü soyanı kardeş olarak göremeyeceğini belirtmiştir. İnançla alakalı bölümde ise Karakoç, “Allah’ın emrine isyan edip şeytana uyan Müslümana kardeş mi nedir?” diye tepki göstererek bu durumda olan Müslümanları eleştirmiştir.

Nere bassan bataklığa batarsın;

Fikir dinsiz, merak deli, dünya cılk.

Bozulmuş insanlar ALLAH kurtarsın;

Mide dinsiz, yürek deli, kafa cılk (Karakoç, 2018a, s. 224).

Abdurrahim Karakoç “Rapor – 2” şiirindeki bu dörtlükte, Müslümanlarla alakalı bir tarifte bulunmuştur. Her dizede Müslümanlarla alakalı olumsuz durumları sıralayan Karakoç, “bu bozulmuş insanları Allah kurtarsın” diyerek Müslümanların bu durumlarına tepki göstermiştir.

Menfaat kazanında vaftiz olduysa dürzü

Ömür boyu çirkefte yüzse gene cennetlik

İsteddiği kalıba soksa sünneti, farzı

Kur’an’ın ahkâmını bozsa gene cennetlik (?) (Karakoç, 2018c, s. 111).

“Beleşçi” şiirinde Abdurrahim Karakoç “dürzü” diye bahsettiği bu kişi üzerinden, Müslümanların dini işlerine geldiği şekilde anlayıp her ne yaparsa yapsınlar kendilerini cennete layık görmelerini hedef almıştır.

Dinsizin din üstüne ahkâm kesmesi hazin

Zorbanın Hâk adına öfke kusması hazin

Cüppeli cahillerin ölümlerle sohbeti

Ötede âlimlerin korkup, susması hazin... (Karakoç, 2018e, s. 53).

Abdurrahim Karakoç “Yazık” şiirinde; dinsiz, zorba ve cübbeli diye bahsettiği kişilerin dine karşı olumsuz fiillerini örnek göstermiştir. Karakoç, bu kişiler ve bu örnekler üzerinden Müslümanları hicve tabi tutmuştur.

İmanda birleşenler tarikatta ayrılır

Menfaatte birleşen taksimatta ayrılır

Öyle bir an gelir ki sahtekârların tümü

Yalanda birleşirken hâkikatte ayrılır (Karakoç, 2018ğ, s. 166).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “771” numaralı dördlükte, birden fazla olumsuzluğu eleştirmiştir. İnançla alakalı yaptığı eleştiride ise aynı dine mensup insanların bile ne yapıp edip aralarında mutlaka bir ihtilaf çıkarmalarını hicvetmiştir.

Erbab-1 hünerdiler/Külden heykel yaptılar

Akla perde gerdiler/Heykellere taptılar

İtibar etmediler sırat-1 müstakim’e

Yanlış yola girdiler/Hâkikatten saptılar... (Karakoç, 2018h, s. 32).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “110” numaralı dördlükte Abdurrahim Karakoç, Müslümanlara dair genel bir tablo çizmiştir. Heykel yapmak, akla perde germek, heykele tapmak, doğru yola itibar etmemek, yanlış yola girmek, hakikatten sapmak gibi İslam itikadıyla çelişen bu fiilleri sıralayan Karakoç, Müslümanların İslam’la alakası olmayan bu hallerini hicve tabi tutmuştur.

Bu şiirlere ek olarak Fetvâ, Ala Dünya, Haberler Bülteni – 7, Bu Şehir Ki, Kısas ve Değerlendirme şiirlerinde tek; Kime Gardaş Deyim şiirinde birden fazla, Rapor – 2 şiirinin ise tamamında Müslümanları eleştiren hiciv örneği bulunmaktadır.

Bunun yanında Gerdanlık 2 şiir kitabında 169 ve 636; Gerdanlık 3 şiir kitabında ise 381 numaralı dördlüklerde Müslümanlara yönelik hiciv bulunmaktadır.

3.2.1.2.4. Dine Aykırı Hareketleri Konu Alan Hicivler

Abdurrahim Karakoç'un inanç eleştirisi yapma yollarında dördüncüsü ve sonuncusu ise dine aykırı hareketlerin hicve tabi tutulmasıdır.

Karakoç "Birlikte Zaruret Var" isimli köşe yazısında dine aykırı hareket diyebileceğimiz durumlara tepki gösterir:

Kulaktan dolma üç-beş tane yalan, yanlış bilgiyle dini fetvaya cüret eden istemediğimiz kadar. Günahı ayıp bilen yok. Yanlış düzeltmek istese seni "din düşmanı" ilân eder. Yalanı konuşur din adına, haramı konuşur din adına. Sanki din demek kendisi demektir. Ehline bırakmaz, ulema olduğuna inanır. Yazık ki taraftar da bulur (Karakoç, 1990, s. 74).

Şu üçü güç sayan hesap uzmanı;

Şu fabrika küpü, sinek kovanı;

Şu yalan ustası, lâf pehlivanı;

"Hadis, âyet benim" diyor, doğru mu? (Karakoç, 2018b, s. 42).

"Sümme Hâşâ" şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, birkaç kişi üzerinden verdiği örnekle "hadis, âyet benim diyorlar" diyerek İslam'a aykırı bir davranış olan ayeti ve hadisi kendi kafasına göre yorumlama işini hicve tabi tutmuştur.

3.2.1.3. Batılılaşma Eleştirisi

Batılılaşma eleştirisi Türk edebiyatında işlenen önemli konulardan biridir. Pek çok yazar ve şair; din, kültür ve geleneklerimizde yozlaşma olduğunu düşünerek toplumu hicvetmiştir. Abdurrahim Karakoç da bu şairlerden biridir. Türk toplumun hassasiyetlerini önemseyen Karakoç, toplumun değerlerini kaybederek yaşadığı çözülmeyi hicvetmiştir.

Karakoç "Benzemek" isimli köşe yazısında Batı'ya benzediğimizi ifade eder: Birde batıya benzeme hastalığımız var. Batı zaten benzetmiş bizi. Hem şeklimiz, hem rengimiz batı modeli. Amerika'sı Fransa'sı Almanya'sı şehirlerimize, köylerimize, evlerimize girmiştir. Elbisemizden yüreklerimize, beyinlerimize kadar sokulmuş batı. Güzel benzetmişler doğrusu. (Karakoç, 1990, s. 17). Karakoç "Türkiyenin Yeri" isimli bir başka yazısında ise aynı konuyu şu şekilde eleştirir:

Batı'nın batıl denizinde yıllarca kürek çeke çeke neredeyse denizi bitirecek durumdayız. Dinimiz kültürümüz farklı olmasına rağmen batıya özendik, batı kültürüyle bezendik, batılılar gibi giyindik batılılar gibi yattık ve uzandık... Batı bizi kovdukça biz batının eteğine yapıştık, at dediklerini attık, sat dediklerini sattık yine de yaranamadık. Anladığımız kadarıyla batı kendi kopyesine itibar etmiyor. Biz ise aslı değil, kopyesiyiz. Bu kör dövüşü sürüp gidiyor. (Karakoç, 1990, s. 66).

Mukayese isimli yazısında ise Karakoç, Batı hakkındaki görüşlerini şu şekilde ifade eder: Batı kalleştir. Yiğitçe yapamadığımı kalleşçe yapar. Makinasıyla, kitaplarıyla, oyuncaklarıyla, dernekleriyle, misyonerleriyle doğuyu iğfal ettiler. Daha doğrusu, teslimiyetçi bir neslin yetişmesini sağladılar. (Karakoç, 1990, s. 294 – 295).

Gene ağzımızı açmıyor bıçak;

Huzur size ömür... dert salkım saçak...

Oyuna kalkıyor yüzlerce köçek

Batıdan bir hava çalınca Hasan (Karakoç, 2018a, s. 111).

“Hasana’ a Mektup (8)” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, farklı konulardaki birtakım olumsuzluklardan bahsetmiştir. Batılılaşma konusunda ise Karakoç, insanların söz konusu Batı olduğu zaman oradan gelen tüm uygulamaları seve seve kabul ettiğini ifade etmiştir ve bu durumu eleştirmiştir.

Bozuldu sayenizde vatandaşın dirliği,

“Saptandı dışa dönük, çoğulcu işbirliği”

Olmaz yaralar açtı anarşi “özgürlüğü”

Sağlamdan daha fazla rağbet buldu çürükler,

Keyfiniz yerinde mi TÜRKİYELİ dümbükler? (Karakoç, 2018b, s. 114).

“Mesaj” şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, ülkedeki çeşitli sorunları sıralamış ve dışa dönük işbirliği ifadesiyle toplumdaki Batılılaşmayı hedef almıştır.

Soyunur Avrupa'nın kötü taklitçileri

Kızır başörtüsüne, batı taklitçileri

“Atamız maymun” deyip adama saldırırlar

Darvin keferesinin katı taklitçileri (Karakoç, 2018d, s. 90).

Aburrahim Karakoç “Hisse” şiirinde, “batı taklitçileri” ifadesiyle tanımladığı bu kişileri; giyimlerinin uygunsuzluğu, başörtüsüne tepki göstermeleri, Darwin’in evrim teorisine inanmaları gibi nedenlerden ötürü hicvetmiştir.

Yıllarca batının bätıl izinde

Koşup gitmek bizi geride koydu,.

Düşmanları düşmanların dizinde

Taklit etmek bizi geride koydu (Karakoç, 2018d, s. 92).

“Neden Geri Kaldık” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Batının batıl olduğunu, bizim yıllarca onlar gibi olmaya çalışmamızın bizi geride koyduğunu ifade etmiştir. Karakoç aynı kitapta “batının arkasından gitme ve batıya yetişmeye çalışma” hakkında şöyle demektedir:

Yetiyecekmışiz güya. Neye yetiyeceğiz biz? Batının tavşanını kovalayan ahmak tazılara benzedik. Yörüngemizden çıktık işte. Ne yolumuz belli, ne hedefimiz. Geri kalmışlığımız ilerici; devrimci taifesinin ruhsuzluğundan, şekilsizliğinden kaynaklandı. Sarp kayalara pusu kurup balık avlamaya yeltendik hep. Milli bir hedef seçemedik ve taklit ettiklerimize yetişemedik. Ben başka sebep görmüyorum (Karakoç, 2018d, s. 91).

“Neden Geri Kaldık” şiirinden hemen bir önceki sayfada yer alan “Sebeup” başlıklı düzyazıda Abdurrahim Karakoç, şiiri açıklar nitelikte fikirler vermektedir.

Sözün özü yabancıyız bize biz

Sahi neyiz? Bilen var mı biz kimiz

İthâl malı fikrimizle zikrimiz

Bizi satmak bizi geride koydu (Karakoç, 2018d, s. 93).

Abdurrahim Karakoç “Neden Geri Kaldık” şiirindeki bu dörtlükte, insanlarımızın birbirine karşı yeterince yakın ve samimi olmadığını ifade etmiştir. Bu durumdan yakınan Karakoç, “aklımız fikrimiz ithal malda” diyerek toplumun batıya özentiliğe yol açan bu durumunu hicve tabi tutmuştur.

Şeref sancağımız direktten indi

Kambur sırtımıza Avrupa bindi

Yaş günü mum olduk, Noel’de hindi

Erken ötmek bizi geride koydu (Karakoç, 2018d, s. 93).

“Neden Geri Kaldık” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, topluma dair portreler sunmuştur. Doğum günü ve Noel kutlamak örnekleri üzerinden yola çıkarak Avrupa’nın sırtımıza kambur olduğunu ifade etmiştir. Karakoç toplumu bu yönleriyle hicvetmiştir.

Kalıba uydurdu uyduklarımız

Yazmakla bitmez ki duyduklarımız

Paris modasıdır giydiklerimiz

Astar Avrupalı, yüz Avrupalı (Karakoç, 2018d, s. 104).

Abdurrahim Karakoç “Benzettiler” şiirindeki bu dördlükte, halkın izinden gittiği insanların tahmin edilemeyecek kadar batı taklitçiliğine düştüğünü ifade etmiştir.

Bu konuyla alakalı Benzettiler şiirinin bir önceki sayfasında yer alan ve şiirin açıklaması niteliğinde olan “Benzemek” yazısında Abdurrahim Karakoç, şöyle demiştir. “Dedelerimize, babalarımıza ve kendi kendimize benzemekten utanıyoruz. Başkalarını, yani her yönüyle, her haliyle bizden olmayanları taklit ediyoruz. Taklitçilik, şahsiyetsizlik bir övünme vesilesi oldu” (Karakoç, 2018d, s. 103).

Başımız ayıkmaz binlerce halttan

Örf, adet gemimiz delindi alttan

Analar Muğla’dan, Van’dan, Tokat’tan

Bebek Avrupalı, bez Avrupalı (Karakoç, 2018d, s. 105).

“Benzettiler” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç; örf, adet gibi toplumumuzun kültürünü ayakta tutan kavramların artık eski işlerliğini yitirdiğini ifade etmiştir. Bu konuyla yakından Karakoç, bunun yanında ebeveynleri kültürümüzü muhafaza eden ve her yönüyle bizim olan insanların çocuklarının, batı özentisi olduğunu belirtmiştir.

Hayrını görmedik Doksan Altı'nın

Yırtık, sökük birbirine karıştı.

Koşan kuyruğundan tuttu batının

Deyyus-dümbük birbirine karıştı (Karakoç, 2018g, s. 107).

Abdurrahim Karakoç “Yıl Sonu Bilançosu” şiirindeki bu dördlükte, 1996 yılına dikkat çekmiştir ve bu yıldan hayır görmediklerini ifade etmiştir. Şiirin vurucu yerinde ise Karakoç, insanların Batının peşine düşmesini “deyyus-dümbük” birbirine karıştı diyerek sert bir dille hicvetmiştir.

Hakikat tahtına oturdu rüya

Yarıшта mesafe kat ettik güya

Soyunduk, çıplandık çağdaşlık bu ya

Sutyen-önlük birbirine karıştı (Karakoç, 2018g, s. 109).

“Yıl Sonu Bilançosu” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, toplumun giyinme konusunda yaşadığı ahlaki yozlaşmaya dikkat çekmiştir. Hakikatin yerini olmayacak hayaller aldı diyen Karakoç, bu yozlaşmanın nedenini “çağdaşlık” terimi üzerinden Batılılaşmaya bağlamıştır.

İhlas tarlasına hıyar ektik biz

Ne çektikse büyüklerden çektik biz

Kim çevirdi yönümüzü batıya?

Hani kendimize dönecektik biz... (Karakoç, 2018g, s. 19).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “44” numaralı dördlükte Abdurrahim Karakoç, Batılılaşmanın nedeninin ülkeyi yönetenler olduğunu ifade etmiştir. “Hani kendimize dönecektik, neden dönemedik” diye tepki gösteren Karakoç, yönümüzün batıya dönmesini ve batının izinden gitmemizi hicvetmiştir.

Türkiye - Cezayir - Mısır mı desem

Hepsi de fikirde kısır mı desem

Şahsiyet batının ayak altına

Serilmiş bir kirli hasır mı desem (Karakoç, 2018ğ, s. 21).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “54” numaralı dördlükte, Batılılaşma eleştirisine ülkemizin yanında Cezayir ve Mısır’ı da dâhil etmiştir. Fikir bakımından bu üç ülkenin de yetersiz olduğunu ifade eden Karakoç, bu ülkelerin Batılılaşmaları yüzünden ayaklar altına serilmiş kirli birer halıdan farkının olmadığını belirtmiştir. Bu sert ifadelerle Karakoç bu üç ülkeyi de hicvetmiştir.

Ey çirkef denizine yelken açan kaptanlar

Bahane gemisiyle kıyıya ulaşılmaz...

Avrupa şarabına zezem suyu katanlar

Erken sarhoş oldunuz, size de yaklaşılmaz (Karakoç, 2018ğ, s. 48).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “189” numaralı dördlükte Abdurrahim Karakoç, Batının kötü yönlerini iyi huylu hal ve hareketlerle millileştirmeye çalışanların erkenden yanlışlarının sonucunu gördüklerini belirtmiştir. Karakoç bu kişilere yaklaşılmayacağını ifade etmiştir.

Avrupa’ya sadakat, minnet yarışındayız

Dünyayı zimmetledik, cennet yangındayız

Çalıp-oynamaktayız, kaçırdık keçileri

Gidiş rekora doğru, cinnet yangındayız (Karakoç, 2018ğ, s. 57).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “232” numaralı dördlükte, toplumun Batıya karşı durumunu özetlemiştir. “Avrupa’ya karşı sadakat ve minnet yarışındayız” diyen Karakoç, hiç olmadığımız kadar cinnet geçirmiş durumdayız görüşünde bulunarak toplumun bu halini hicve tabi tutmuştur.

Ağızdan çıkan yalan göze sirayet eder

Ananın hoppalığı kıza sirayet eder

Batıda bir hastalık zuhur eylemiş ise

Daha ilk çıktığı gün bize sirayet eder (Karakoç, 2018ğ, s. 57).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “233” numaralı dörtlükte Abdurrahim Karakoç, toplumun yanlışlarına dair birkaç tespitte bulunmuştur. Şiirin vurucu yerinde ise Karakoç, toplumumuzun Batıdaki yanlışlılara çok hızlı bir şekilde uyum sağlamasını hicvetmiştir.

Türkiye’yi sevmek mi? Aman ha büyük suçtur

Türkiye’de Türk olmak hem ayıp-hem korkunçtur

Avrupa kelepçesi vurulmuştur akıllara

Bazı beyinler mermer-bazı yürekler tuntur... (Karakoç, 2018ę, s. 69).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “290” numaralı dörtlükte, kendi lkemizde Türk olmanın ve Türkiye’yi sevmenin suç olmasını eleştirmiştir. Devamında ise Batıyı takip etmekten bir türlü vazgeçmeyen insanları “beyinleri mermer, yürekleri tuntur” diyerek hicvetmiştir.

Su katılmış un olduk, Avrupa yoğuruyor

Dağ fare doğurmuyor, fare dağ doğuruyor

Her ağıza münasip meyve miyiz neyiz ki

Dişliler ısırıyor, dişsizler soğuruyor (Karakoç, 2018ę, s. 146).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “671” numaralı dörtlükte, toplumumuzun batıya karşı dirensizliğinden dem vurmıştır. Batının bizi istediği şekle soktuğunu, gcl gcsz herkesin bizi bir şekilde mağdur ettiğini ifade eden Karakoç, toplumun Batı karşıındaki iradesizliğini hedef almıştır.

Güneş batıdan doğmaz biliriz, fakat

Büyükler “doğar” demiştse inanırız.

Biz kendimizi tanıyamadık, heyhat,

Görmediğimiz obanları tanırız! (Karakoç, 2018ę, s. 156).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “722” numaralı dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Batılılaşma eleştirisini hem ülke yöneticilerine hem de yöneticileri iyi tanımamakla suçladığı halka yapmıştır. Daha kendimizi tanıyamadığımızı belirten Karakoç, yöneticilerin Batılılaşma çabasına toplumun da ayak uydurduğunu belirtmiştir.

Sen zorun içinden kolayı seçersin

Ayranı içmezsin, kolayı içersin

Dost seçecek olsan Ahmed'i seçmez de

Ya Mişon'u, ya Nikola'yı seçersin (Karakoç, 2018i, s. 73).

Abdurrahim Karakoç "Hayran" şiirindeki bu dördlükte; kola-ayran, Ahmet-Mişon, Nikola üzerinden yerli-yabancı karşılaştırması yapmıştır. Kolay olanı yapmaktansa zor olana talip olmalıyız, yani yerli ve milli olana meyletmeliyiz diyen Karakoç, halkı bu kolayı kaçan tavrından dolayı hicvetmiştir.

Biz her şeye ram olan fikirsiz angutlarımız

Uydurulmuş bir günde yılbaşını kutlarınız

İsa hangi gün doğmuş, müspet delil yok amma

Geleneğe uyarız, çünkü biz Mankurt'larız... (Karakoç, 2018i, s. 85).

"Gerdanlık 3" şiir kitabındaki "371" numaralı dördlükte Abdurrahim Karakoç, "biz" diye kastettiği toplumu hedef almıştır. Yılbaşı kutlamak üzerinde duran Karakoç, toplumun her şeye boyun eğdiğini, her şeyi kabul ettiğini, daha Hz. İsa'nın doğum gününün dahi belli olmazken bir de doğum gününün kutlandığı, en kötüsü de Batı âdeti olan bu kutlamaya bizim de uyduğumuzu ifade etmiştir. Bu nedenler dolayı da "mankurtlarız" diyerek toplumu hicve tabi tutmuştur.

Yılın birinci günü katır yüklü palavra

Bugüne sığdırılan daha dünkü palavra

İsa'nın doğduğu gün vallahi belli değil

Mecbur muyum, inanmam; çünkü-hepsi palavra... (Karakoç, 2018i, s. 85).

Abdurrahim Karakoç "Gerdanlık 3" şiir kitabındaki "373" numaralı dördlükte, Hz. İsa'nın doğum günü ve bunun üzerinden de yılbaşı kutlamasını eleştirir. Hz. İsa'nın doğum gününün yılın birinci günü olmadığını ifade eden Karakoç, buna inanmak zorunda olmadığını söyler ve bu durumu eleştirir.

Açıklamasıyla verilen bu şiirlere haricinde Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “446” numaralı dörtlükte Batılılaşma eleştirisi yapmaktadır.

3.2.1.4.İdeoloji Eleştirisi

Türk toplumunun düşünce yapısını etkilemiş çeşitli ideolojiler bulunmaktadır. Bunlar, Abdurrahim Karakoç’un şiirleri ölçüt alınarak verildiğinde Komünizm, Sosyalizm, Marksizm, Siyonizm, Sadizm, Kapitalizm, Hümanizm ideolojileridir. Karakoç bunların tümünü tehlikeli olarak görmüş ve şiirlerinde bu ideolojilerin toplumda yarattığı olumsuz etkiler üzerinde durmuştur. Abdurrahim Karakoç, toplumu bu ideolojilerin peşine düştüğü için hicve tabi tutmuştur. Bu ideolojilerin yanında solculuk, sağcılık, orta yolculuk gibi görüşler de hicivden nasibini almıştır.

Karakoç “Birlikte Zaruret Var” isimli köşe yazısında ülkemizdeki komünistleri hedef alarak şunları söyler:

Her ülkenin komünisti kendi milletini ön plânda tutup, kendi milli bütünlüğünü savunurken, Türk komünistleri milli birlik düşmanlığı yapmaktadırlar. Gorbaçev papazlara yaptığı konuşmada “hristiyanların çok acı çektiklerini” söyleyebiliyor. Dinsizliğin ve dindarlara yapılan baskının hatalarını kabul ediyor. Fakat bizdeki komünistler İslam düşmanlığından zerrece uzak durmuyorlar. Milli bütünlüğün bozulması için PKK ile, ASALA ile ve daha bir çok benzeri yıkıcı, bölücü örgütlerle işbirliği içinde olabiliyorlar. Bu hareket belki de en akılsız komünistlerin Türkiye’de olmasından ileri gelmektedir (Karakoç, 1990, s. 74).

“Sol Tükeniyor” isimli yazısında Karakoç, sol görüşün artık bitmeye başladığını belirtmiştir.

Solu besleyen kaynaklar artık bu netametli korsan teknesiyle istedikleri hedefe varamayacaklarını anlamışlardır. Yeşiller diye tabir edilen doğacıların, radikallerin, eşcinsellerin ayrı ayrı kendi partilerini kurmaya kalkışmaları solun bittiğinin işaretidir. Bu gruplar solu besleyen kaynaklardan bazılarıdır. Diğer yandan sol ekonomik sisteminin iflas ettiğinin müşahhas delili birçok komünist ülkede liberalleşme hareketinin başlamış olmasıdır. Gorbaçov’un Grba-Şov değişikliğine uğraması ve bir takım sözde temizlik hareketlerine kalkışması basit konulara bağlanamaz (Karakoç, 1990, s. 93).

Karakoç, “Gazete Büyük(!) Haber Az Uydur Uydur Yaz” yazısında ise sol görüşlü gazeteleri hedef almıştır: “Bilirsiniz, “ayının kırk türküsü var kırkı da ahlat üstüne” derler. Şimdiyle solcu gazetelerin kırk haberi varsa, mutlaka otuzdokuzu

dinsizlik üstünedir. “güvenilir kaynak, bir yetkili, bir yönetici” ağzını kullanarak, içlerindeki bilumum menhiyatı kusarlar” (Karakoç, 1990, s. 275).

Moskova’dan medet uman,

Komünistler tümen tümen,

Sicilli “fitneyi zaman”

“Devrim” der de kül savurur (Karakoç, 2018a, s. 148).

“Eylemleri Kül Savurmak” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, “Komünizm” üzerinden toplumu eleştirmiştir. Komünistler diye ifade ettiği grubun Moskova’dan medet umduklarını belirtmiştir. Bu gruhun devrim adı altında fitne çıkarttığını belirten Karakoç, toplumu bu gruh üzerinden hedef almıştır.

Tezimiz “Türk-İslam” böyle biline.

Söz verdik, baş koyduk ülkü yoluna.

Mao’nun piçine, Marks’ın kuluna,

Yılana, çiyana gardaş mı deyim? (Karakoç, 2018a, s. 152).

Abdurrahim Karakoç “Kime Gardaş Deyim” şiirindeki bu dörtlükte, öncelikle kendi siyasi ideolojisini belirtmiş ve bu yola baş koyduklarını ifade etmiştir. Karşı ideoloji olarak ise Karakoç, Mao ve Marks isimleri üzerinden Sosyalizm ve Komünizm eleştirisi yapmıştır. Eleştiriyi toplum genelinde düşündüğümüzde ise, düşünce olarak bu ideolojilere meyleden toplumu hicvetmiştir.

Yurda fesat eleyene,

Birliğe diş bileyene,

Kızıl rejim dileyene,

Ben buradan “oşt oşt” derim (Karakoç, 2018a, s. 182).

“Panzehir” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, “kızıl” rengi üzerinden “Komünizm” eleştirisi yapmıştır. Bu kişilerin yurdumuza karşı fesat düşünceler içerisinde olduğu ve birliğe karşı olduklarını belirten Karakoç, bu kişilerle “oşt oşt” derim diyerek sert bir tepki göstermiştir. Bu kişiler üzerinden Karakoç, toplumu hicve tabi tutmuştur.

Sadizme tutulan hoyrat alkışlar

Duracak, durmaya mahkûm akışlar.

Sökülür Ak Yurt'tan kızıl nakışlar

Isırganlar kurur, güller açacak... (Karakoç, 2018a, s. 195).

Abdurrahim Karakoç “Yorum - 1” şiirindeki bu dördlükte, Sadizm ve Komünizm eleştirisi yapmıştır. Sadizme toplumun alkış tutmasına tepki gösteren Karakoç, bunun eninde sonunda duracağını söylemiştir. Komünizme dair ise düşünce olarak temiz yurdumuzdan Komünizm fikrinin mutlaka sökülüp atılacağını ifade etmiştir.

Adi gençlik “dönüşüm” de azdılar,

Kızılay'a kızıl sözler yazdılar.

Uç buçuk köksüzler huzur bozdular

Yularlar Aybar'ın eline düştü.

TRT Moskova yoluna düştü (Karakoç, 2018a, s. 204).

“Haberler Bülteni - 6” şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, “kızıl” ve “Moskova” üzerinden Komünizm eleştirisi yapmıştır. Halkın ideolojilere meyiletmesine dair örnekler veren Abdurrahim Karakoç, özellikle TRT'nin yayın politikasını hedef almıştır.

Akşam kızılaştı şerre delâlet...

Zorlar hâk kilidi çetin bir alet...

Yön'ü malumların köküne lânet!

Meydan maddecinin keline düştü.

TRT Moskova yoluna düştü (Karakoç, 2018a, s. 204).

Aynı şiirdeki bir başka dizelerde Karakoç, Komünizm ideolojisinin toplum içerisinde varlığını hissettirdiğini ve bunun da şerre işaret olduğunu ifade etmiştir. Bu ideolojinin hâk anlayışa ters olduğunu belirten Karakoç, meydanın iyice maneviyat yerine maddeye kaldığını belirtmiştir.

Kızıl küfre hedef oldu hâl hatır.

Akılsızlar kendi kendin aldatır.

Güpegündüz ekin bozan piç katır

Yağladı nalları, sosyalist oldu (Karakoç, 2018a, s. 209).

“Haberler Bülteni - 8” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Komünizm ve Sosyalizm ideolojileri üzerinde durmuştur. Karakoç, toplum içerisinde ideolojilerin yapmış olduğu yıkımlardan bahseder ve bu durumu ise hicve tabi tutar.

Sağ'dan bir daha:

Karşımızda üç-beş keriz

Onlar söyler, biz dinleriz.

Avantadan tekme yeriz,

Katır beleş, nal bedâvâ (Karakoç, 2018a, s. 231).

Karakoç Kırık Dökük şiirindeki bu dizelerde, sağ görüş hakkında, uysal olup kendilerini mağdur ettirdikleri ve aldatılmaya müsait oldukları gibi konulardan dem vurmıştır. Karakoç sağ görüşü bu yönleriyle hicvetmiştir.

Soldan bir daha:

Barımız var, ayımız var

Çeşit çeşit huyumuz var.

Moskova'da dayımız var.

Kemik beleş, yal bedâvâ (Karakoç, 2018a, s. 232).

Sol görüşü eleştirdiği bu şiirde Abdurrahim Karakoç, sol görüşe ait simgesel ibarelere yer vermiştir. Karakoç, küçük düşürücü bu ibarelerle sol görüşü hicve tabi tutmuştur.

Orta 'dan bir daha:

Bulguru koyduk kazana

Alışırız her düzene.

İri dâvâlar bize ne;

Fodul beleş, kel bedâvâ (Karakoç, 2018a, s. 232).

Orta görüşteki insanların genel özellikleri hakkında bilgi veren Karakoç, onların her düzene itiraz etmeksizin uyum sağladığını, ciddi meseleleri dert edinmek yerine küçük işlerle uğraştıklarını ifade etmiştir. Bu yönleriyle Abdurrahim Karakoç orta görüşü eleştirmiştir.

İbiş 'ten bir daha:

Ne millet gerek, ne vatan...

Kökten harâmîyiz zaten.

Aferine göbek atan

Köle beleş, kul bedâvâ (Karakoç, 2018a, s. 232).

Bu şiirde ise Karakoç, görüşler ve ideolojiler ışığında toplumun genel durumunu anlatmıştır. “Kırık Dökük” şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, toplumdaki mevcut ideoloji ve görüşleri insanların genel davranışları üzerinden özetlemiştir. Bu dizelerde Karakoç, bir Türkiye görüş, ideoloji portresi çizerek toplumu hicvetmiştir.

İmanımız tamdır azmimiz kat’i;

Kurşuna dizeriz kuduran iti;

Yahudi sülügü, Yunanlı biti,

Moskofçu çıyanlar korksunlar bizden (Karakoç, 2018b, s. 23).

Abdurrahim Karakoç, “Ültime” şiirindeki bu dörtlükte tehditvari söylemlere yer vermiştir. Karakoç, “Moskofçu çıyanlar” diye tanımladığı ve “Yahudi Sülügü, Yunanlı biti” diye de eklediği bu kişilere, “kurşuna dizeriz, korkun bizden” diyerek tepki göstermiştir.

Komünist, siyonist, pusudan çıktı,

Dinime saldırdı, töremi yıktı.

Gönendi Gülizar, Bünyan'lı Sıtkı

Susarsam, hâkkını helâl etmesin (Karakoç, 2018b, s. 37).

Abdurrahim Karakoç “Yemin” şiirindeki bu dörtlükte, Komünist ve Siyonist diye tanımladığı bu kişilerin yanlış fiillerine dikkat çekmiştir. Bu kişiler için “dinimize saldırdılar, töremizi yıktılar” diyen Karakoç, “bu kişilere karşı sessiz kalırsam yurdumuzun insanları bana hakkını helal etmesin” demiştir.

Halk adına halkı soyan zihniyet,

Kendi yavrusunu yiyen zihniyet,

“Rabbena, hep bana” diyen zihniyet

Hissemizi, payımızı ne bilsin (Karakoç, 2018b, s. 43).

“Komünist, Kapitalist, Hümanist Üçlüsüne” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, şiirin başlığından da anlaşılacağı üzere “Komünizm, Kapitalizm ve Hümanizm” eleştirisinde bulunmuştur. Bu kişilerin çeşitli fiilleri üzerinden duran Abdurrahim Karakoç, bu kişilerden yola çıkarak ideolojilere meyleden toplumumuzu hicvetmiştir.

Zillet köyü sardı, şehvet şehiri;

Gözler kör, yürekler domuz ahır;

Körpe kellelerde Marksizm zehiri;

Akrebin, yılanın bini bir para (Karakoç, 2018b, s. 66).

Abdurrahim Karakoç, “Ucuzluk” şiirindeki bu dörtlükte, ülkede gördüğü birtakım olumsuzlukları sıralamıştır. İdeoloji eleştirisi olarak ise Karakoç, zehirli olduğunu belirttiği Marksizm’in ülkemiz gençlerinin kafasında yer etmesine değinmiştir. Sonuç olarak ise Karakoç, toplumu meylettığı bu ideolojiden ötürü hicve tabi tutmuştur.

Uyuşan sağ ile, kuduran solu

Adam etmek için uzattık kolu

Ülkü, harekettir; kurtuluş yolu!

Çul aynı çul, amma, pire değişti (Karakoç, 2018b, s. 109).

“Kızıl – Kara” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, kurtuluş yolu olarak lkc hareketi göstermiştir. Sağ ve sol görüşü ise uyuşmak ve kudurmak ifadeleriyle birlikte vermiştir.

“Devrim devrim” diyerek, her şeyi devirdiniz.

Memleketin altını üstüne çevirdiniz.

İftira pazarında palavra savurdunuz.

Pireden küçük çıktı “umudunuz büyükler”,

Keyfiniz yerinde mi TÜRKİYELİ dmbkler? (Karakoç, 2018b, s. 115).

“Mesaj” şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, “devrim” ifadesinden anlaşılacağı üzere sol görüş ve Komünizm ideolojisi üzerinde durmaktadır. lkeye verdikleri zararları sıralayan Karakoç, bu görüş ve ideolojiyi özellikle de bu ideolojinin arkasından giden toplumu hicve tabi tutmuştur.

Sağ çrd, sol cıvıdı

Gittikleri yol cıvıdı

Sahne koktu, rol cıvıdı

Üç aşağı beş yukarı... (Karakoç, 2018f, s. 96).

Abdurrahim Karakoç “ç Aşağı-Beş Yukarı” şiirindeki bu dörtlükte, sağ ve sol görüşleri eleştirmiştir. Bu iki görüşün de çrdgn belirten Karakoç, gittikleri yolun, çalıştıkları alanın, yaptıkları işlerin üç aşağı beş yukarı aynı olduğunu ve tamamıyla yanlış olduğunu belirtmiştir. Sağcılık ve solculuk özeline, bu iki görüşe meyleden toplumu hicvetmiştir.

Sindirimler bozulacak bir daha

Sinir kası çözülecek bir daha

Toy-dgn yapacak gri solcular

İşçi-memur üzülecek bir daha (Karakoç, 2018g, s. 184).

“Dörtlükler” şiirindeki “57” numaralı dörtlükte Abdurrahim Karakoç, hiciv oklarını sol görüşe doğrultmuştur. Bu görüşten “gri solcular” diye bahseden Karakoç, “yine bir araya gelip kutlama yapacaklar ve işçinin derdine çare bulmayacaklar” diyerek bu görüşü eleştirmiştir.

Sola meyletmek nedir diye soran olursa

Yobazlık limanına demir atmaktır deyiniz.

Söz hakkı tanımazlar asla ehli namusa

Halkçılık adına halkı satmaktır deyiniz (Karakoç, 2018ğ, s. 75).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “319” numaralı dörtlükte Abdurrahim Karakoç, sol görüş hakkında “yobazlık limanına demir atmaktır, ehli namusa söz hakkı tanımazlar, halkçılık adına halkı satarlar” gibi tespitlerde bulunmuştur. Karakoç bu tespitler üzerinden sol görüşü hicvetmiştir.

“Hayat metropoldadır”.. laf ola, beri gele

“Tek kurtuluş soldadır” .. laf ola, beri gele

Sermaye babaları üfürüp, savuruyor

“Ülke iyi yoldadır” .. laf ola, beri gele... (Karakoç, 2018ğ, s. 157).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “729” numaralı dörtlükte, çok söylenen ama doğru olmayan klişelerden örnekler vermiştir. Görüşlerle alakalı doğru olmayan klişelere “tek kurtuluş soldadır” ifadesini örnek veren Karakoç, sol görüşün bu ülke için bir kurtuluş olamayacağını belirtmiş.

Derelerin suları aynı gölete dolmaz

İdealist genç insan beğensin sevsin solu..

Otuz yıllık solcuda bir gram zekâ olmaz

Olsaydı terkederdi gittiği sakim yolu... (Karakoç, 2018h, s. 89).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “395” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, solcular üzerinden sol görüşe yüklenmiştir. “otuz yıllık solcuda bir gram zeka olmaz, olsaydı gittiği yanlış, bozuk yolu terk ederdi” diyen Karakoç, bu sert sözlerle sol görüşü hicve tabi tutmuştur.

Dediler: Şunlar zirve, şunlar doruktur

Pek çoğu delikanlı, azı moruktur

Onlar solculuk bağının üzümüleri

Tatları değişmez, her mevsim koruktur (Karakoç, 2018h, s. 677).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “677” numaralı bu dördlükte, solculara dair bir eleştiride bulunmuştur. Üzüm-koruk ölçütü üzerinden bir kıyaslama yapan Karakoç, solcuların koruk, yani ham, olgunlaşmamış olduğunu belirtmiştir.

Tavsiyemi sorana göstereceğim nokta

Bir yanda pısrık sağ, bir yanda şımarık sol

Ömrüm heder olmasın dersen tuzakta, okta

Aklına mukayyet ol, kendine mukayyet ol... (Karakoç, 2018i, s. 82).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “356” numaralı dördlükte Abdurrahim Karakoç, sağ ve sol görüşler üzerinden eleştirel bir tavsiyede bulunmuştur. “Ömrünün tuzakta heder olmasını istemiyorsan pısrık sağ ve şımarık sola karşı aklına mukayyet ol” diyerek bu iki görüşü de hicvetmiştir.

Abdurrahim Karakoç’un şiirleri içerisinde, bu açıklamasıyla verilen şiirler haricinde ideoloji eleştirisi yaptığı başka şiir de bulunmaktadır. Anadolu Dedi Ki, Hasan’a Mektup (8), Haberler Bülteni – 7, Ortanın Solu ve Sosyalizm, Eğri Öğüt, Bize Göre, Göreceksin, Yüz, Hava Raporu, Kırkıncı Yıl Hesabı, Vazife, Çağrı, Sosyal Adalet, Ölçü, Körlerin Yürüyüşü, Sıladan Gurbete Mektup, Dünya Manzarası şiirlerinde tek; Hasan’a Mektup (1), Hasan’a Mektup (2), Hasan’a Mektup (15), Panzehir, Haberler Bülteni – 6, Üç Nokta, Ne Bilirsin, Bozkurt’a Mektup 974, Mesaj, Yıl Sonu Bilançosu şiirlerinde birden fazla; Eylemleri Kül Savurmak, Haberler Bülten – 8, Kırık Dökük, Kübalı Kübik Adam, İşte O Biçim, Ültimatom, Komünist, Kapitalist, Hümanist Üçlüsüne şiirlerinin tümünde ideolojisi eleştirine örnek bulunmaktadır.

Buna ek olarak, Dörtlükler şiiri 56; Gerdanlık 1 şiir kitabı 222, 334, 364, 378; Gerdanlık 2 şiir kitabında 39, 337; Gerdanlık 3 şiir kitabında ise 272, 482, 536 numaralı dörtlüklerde ideoloji eleştirisi örneği bulunmaktadır.

3.2.1.5. Güruh Eleştirisi

Guruh eleştirisinde hedef olarak toplumun belli bir kesimi hedef alınmıştır. Kişi hicvinden farklı olarak guruh eleştirisi, bir kişi veya kişileri değil de toplumda bıraktığı izle bir tip özelliği kazanmış toplulukları konu edinmektedir.

Abdurrahim Karakoç “Yobazlık” isimli köşe yazısında din yobazı diye adlandırdığı bir guruhun özelliklerini verir ve bu guruhu hedef alır.

Bir başkası Ayet’le, Hadis’i ilimle, taassubu, imanın şartlarına ait olan sınır ile amelin lekesizini ve Allah(c.c) için olanıyla riyalısını ayırt edemezken dini fetvalar verir, işi ehline bırakmaz. Yanlışını doğrusunu kabul etmeyen ilim sahiplerini küfürle itham eder. Bir de “Ben mutaassıp insanım” iftihar eder. Bilmezler ki taassup islâma göre değildir. İşte buna da “Din yobazı” diyebilirsiniz (Karakoç, 1990, s. 8).

“Benzemek” isimli köşe yazısında Karakoç, dindar guruhu birtakım kişileri eleştirir.

Dindar İslamcı geçinen taifeye bakıyorsunuz İslamiyet adına sayısız çamlar deviren kişilerin davulculuğuna soyunmuştur. Gün oluyor Kaddafi zıvrığını bayraklaştırıyorlar, gün oluyor Humeyni mezhepçiliğin meşalesini gezdiriyorlar ellerinde. Gün oluyor Vahabilik cazgırlığı yapıyorlar. Hasan Sabbah metoduyla bir yere gitmek veya götürülmek isteniyorsaf beyinler. Ehli sünnet mezheplerinin aleyhinde konuşmalar, mezhepsizliğin propagandasını yapmalar, müctehitlikler, fetvalar ve fetvalar... (Karakoç, 1990, s. 16 – 17).

Sen ak’a ak dersin, onlar “kara” der,

Sen ALLAH dedikçe, onlar “para” der,

Bilemedik gitti bu ne biçim yer;

Namusun kirine “kaymak” diyorlar (Karakoç, 2018a, s. 123).

“Hasan’a Mektup (15)” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, “onlar” zamiriyle belirttiği bu guruhu, söylenilen doğrulara karşı verdikleri yanlış tepkilerden dolayı hicve tabi tutmuştur.

Silahsız kuvvetler vaktoldu tamam

Zamanınız mı yok, ölü müsünüz?

Cami cemaati, müezzin, imam...

İmanınız mı yok, ölü müsünüz? (Karakoç, 2018a, s. 170).

“Düğün Davetiyesi” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, “cami cemaati, müezzin, imam” üzerinden dindar kesimi eleştirmiştir. “Zamanınız mı yok? İmanınız yok mu?” diyerek tepki gösteren Karakoç, dindar kesimi çevrelerindeki olaylara karşı pasif oldukları gerekçesiyle eleştirmiştir.

Dervişler, hacılar, âsâ kulları

Tüccarlar, patronlar kasa kulları.

Amirler, memurlar masa kulları

Vicdanınız mı yok, ölü müsünüz? (Karakoç, 2018a, s. 170).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirin devamındaki bu dörtlükte, eleştiri açısını genişletmiştir. Toplumdaki pek çok güruha seslenen Karakoç, “vicdanınız yok mu, ölü müsünüz?” diyerek birçok gürhun yapılan yanlışlara karşı takındıkları pasif tavrı hedef almıştır.

Düşünenler, okuyanlar, yazanlar

İssız yerde hâksızlığa kızanlar

Dadaloğlu mirasçısı ozanlar

Lisanınız mı yok, ölü müsünüz? (Karakoç, 2018a, s. 170).

Aynı şiirin devamındaki bir başka dörtlükte Abdurrahim Karakoç, hiciv oklarıyla “okumuş kesim” diye tabir edebileceğimiz güruhu hedef almıştır. “İssız yerde haksızlığa kızmak” ifadesiyle Karakoç, bu kesimin yanlışları eleştirmekten çekindiğini ve büyük kitlelere karşı eleştirel olamadığını belirtmiştir.

Gidene küfür eyler, gelene şakşak

Alçağı alkışlayan, alçaklardan da alçak.

Bir alçağın üstünde bir alçak yükselir mi?

Alttaki öküze bak; üstteki boynuz bak (Karakoç, 2018a, s. 216).

Abdurrahim Karakoç “Oportünistlere” şiirindeki bu dörtlükte, “alçağı alkışlayanlar” diye tarif ettiği güruhu hedef almıştır. Bu güruhun olumsuz fiillerinden örnekler veren Karakoç, bu kesimi bu yanlış davranışlarından dolayı hicve tabi tutmuştur.

Gemiler batırıp saray yakanlar;

Devlete, orduya silah çekenler;

Haine yağ yakıp, hulûs çakanlar;

“Bana ne” diyenler korksunlar bizden (Karakoç, 2018b, s. 23).

“Ültime” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, çeşitli fiillerinden yola çıkarak tarif ettiği birden fazla güruhu, “korksunlar bizden” diyerek uyarmıştır.

Dar zamanda düşmanların altına,

At olanlar safımıza gelmesin.

Garibanın, fukaranın sırtına,

Bit olanlar safımıza gelmesin (Karakoç, 2018b, s. 62).

Abdurrahim Karakoç “Genelge” şiirindeki bu dörtlükte, “düşmanların altına at olanlar, garibanın sırtına bit olanlar” diye tarif ettiği bu güruha “safımıza gelmesinler” diye tepki göstermiştir.

Bindirmişler bir gemiye,

Rotasından haberi yok.

Korkuyor “Türküm” demeye,

Atasından haberi yok (Karakoç, 2018b, s. 116).

“Akıncı” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Türk olduğunu açık bir şekilde belli etmemekle suçladığı, Akıncılar olarak bilinen derneği atasını bilmemekle itham etmiştir.

Derdi, dâvâsı oy için,

Seneyi satar ay için.

Herkese çatar bey için,

Ötesinden haberi yok (Karakoç, 2018b, s. 116).

Aynı şiirdeki bir başka dördlükte Abdurrahim Karakoç, Akıncılar derneğini başta siyaset olmak üzere çeşitli alanlarda çıkarıcılıkla itham etmiştir ve bu yönlerinden dolayı hicvetmiştir.

Mücahit cihadı bilmez

Akıncı firardan gelmez

Dağıldık toplayan olmaz

Bizi sen kurtar Allah'ım (Karakoç, 2018c, s. 48).

Abdurrahim Karakoç “Münacaat” şiirindeki bu dördlükte, Akıncılar hakkında “mücahit geçinirler ama cihadı bile bilmezler” gibi olumsuz örnekler vererek Akıncıları eleştirmiştir.

Bir zirvede ha bire şiştikçe şişene bak

Bir tabanda her adım yıkılıp düşene bak

Bir ülke yansa bile yan gelip yatanlara

Bir yangın söndürmeye çariksız koşana bak (Karakoç, 2018e, s. 64).

“Aynanın İki Yüzü” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, genel itibariyle iki grup üzerinde durmuştur: Birincisi ülkesi için var gücüyle çalışan, her türlü imkânsızlığa rağmen koşan, ülkenin çilesini çeken; ikinci grup ise ülkenin hiçbir derdiyle ilgilenmeyen, sadece kendi keyfini düşünenlerdir. Karakoç, bu iki grubu karşılaştırır, birinci grubu methederken ikinci grubu da hicveder.”

Acele büyü bebek

Acele büyü

Eğer kalmışsa yolunacak kuş tüyü

Onu da sen yol

Baban gibi kurnaz ol

Hırsız ol

Namussuz ol. (Karakoç, 2018f, s. 56).

Abdurrahim Karakoç “Şanslı Babaların Şanslı Doğan Bebeklerine Nasihati” şiirindeki bu dizelerde, hedef olarak gösterdiği güruhu “kurnaz baba” ibaresi üzerinden verilmiştir. Kurnaz baba burada belli bir güruhu temsil etmektedir. Bu güruh, insanları aldatması, hırsız, namussuz olması gibi durumlardan ötürü hie ve tabi tutulmuştur.

Yani diyorum ki talihli bebek

On beş yaşında en geç

Dümenin başına sen geç

Götür dilediğin kıyıda otlat sürüleri

Sütlerini sağ

Kanlarını emiver

Korkma itirazları olmaz

Dilediğin yemi ver (Karakoç, 2018f, s. 56).

Aynı şiirdeki bir başka dizelerde Abdurrahim Karakoç, ülkedeki yoksulların hakkını gasp eden zengin kesimi ve hakkının gasp edilmesine itiraz etmeyen gariban kesimi hedef almıştır. Karakoç bu iki güruhu da şiirde verdiği çeşitli olumsuz örneklerden dolayı hicvetmiştir.

Lideri sırtına binse “in” demez

Uşaktır, mankurttur, köledir Hayri...

Harama teşnedir, helalden yemez

Dört yanı delikli filedir Hayri... (Karakoç, 2018g, s. 143).

Abdurrahim Karakoç “Hikâye-i Farz-ı Muhal (2)” şiirindeki bu dörtlükte, “Hayri” ismi üzerinden belli bir güruhu hedef almıştır. Karakoç, bu şiir hakkında yaptığı açıklamada şu ifadelere yer verir: “Ohoo, on binlerce Hayri var piyasada... Ben, Hayri’nin babasını tanırım... Bütün Hayriler’in babasıdır o... Azametli görüntüsüne aldanmayın, bomboş bir kovandır Hayriler’in babası. “Emmini gör, hırsız tanı” dedikleri gibi, babalarımı gör, Hayriler’i tanı. Hayri bana göre “ilginç” değil, enteresandır... Özelliklerini anlatayım.” (Karakoç, 2018g, s. 143).

“Piyasada on binlerce Hayri var” diyen Karakoç, “Hayri” tiplemesi üzerinden hedef aldığı bu güruhu kusursuz itaat, haram helal hassasiyeti olmaması gibi durumlardan ötürü hicve tabi tutmuştur.

Lideri “dininden çık” dese, çıkar.

Her emre amade laladır Hayri...

Bazen “Rezzak’la” der, bazen “hû” çeker

Halaydır, tangodur, baledir Hayri... (Karakoç, 2018g, s. 144).

Aynı şiirin devamında Abdurrahim Karakoç, Hayri’yi şu şekilde tarif eder: “Kayakeleri gibi renk değiştirdiği için hadd-i istikametini tayinde güçlük çekseniz de Hayri hep açık verir... Açılan çirkin yerlerini kapatmakta pek güçlük çekmez ya yine de kevgir misali hiç su tutmaz, daima akıtır.” (Karakoç, 2018g, s. 144).

Şiirde ise Karakoç, Hayri üzerinden anlattığı güruhu, kusursuz itaat ve ne zaman ne yapacağı belli olmama durumlarından ötürü eleştirmiştir.

Ne mümin, ne kâfir, resmen münafık

Tepeden tırnağa hiledir Hayri...

Bazen bir kapının önünde paspas

Bazen bir semerde ciladır Hayri... (Karakoç, 2018g, s. 144).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirdeki bir başka dörtlükte, Hayri’yi şu şekilde anlatır: “Hayri her kalıba girer ve yüzünün kızardığını siz göremezsiniz. Kızarmaz ki... Et değil, köseledir Hayri’nin derisi.” (Karakoç, 2018g, s. 144).

Hayri’nin özellikle nasıl biri olduğunun belli olmamasından yakınan Karakoç, Hayri üzerinden anlattığı bu güruhu hicve tabi tutar.

Sağlığında bir defa alını secde görmemiş

Şu murdar ölülerin ne işi var camide.

Bir okur mektubunda, ip’nedir, piç’kim demiş

O güruh hep düşmandır Sultan Abdülhamid’e (Karakoç, 2018g, s. 36).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “130” numaralı dörtlükte Abdurrahim Karakoç, “o güruhu” diye bahsettiği topluluk hakkında bilgiler vermiştir. Bu güruhun, dine uzaklıkları ve II. Abdulhamid’e olan düşmanlıklarından ötürü Karakoç, bu güruhu hicvetmiştir.

Mader-i şehristandır burası

Silinmiş yazısı ve turası

Her gün devleti soyar zenginler

Fakire kesilir faturası... (Karakoç, 2018đ, s. 84).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “361” numaralı dörtlükte, zenginleri hedef almıştır. Onların devleti soyduklarını ve bunun faturasının ise fakire kesildiği gerekçesiyle bu güruhu hicve tabi tutmuştur.

Kürdün aptal takımı Apo’dan medet umar

Trkn ahmak takımı Nato’dan medet umar

Soyar ince ayarla devletller devleti

Kumarcı enayiler Loto’dan medet umar... (Karakoç, 2018đ, s. 149).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “149” numaralı dörtlükte Abdurrahim Karakoç, “Kürdün aptal takımı, Trkn aptal takımı, kumarcı enayiler” diye bahsettiği bu üç güruhun yanlış yerlerden medet ummalarını belirtmiştir.

Hey gözü doymazlar, vurguncu güruhu

Hazine boşalmış, gözünüz aydın

Yolunmuş ülkenin kanatları tuh

Devlet aciz kalmış, gözünüz aydın (Karakoç, 2018đ, s. 172).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “805” numaralı dörtlükte, “vurguncu güruhu” ifadesiyle bu topluluğu hedef almıştır. Karakoç bu topluluğu, devletin hazinesini boşaltacak kadar büyük vurgun yapmakla suçlar. Bu durumdan dolayı Karakoç, bu güruhu hicvetmiştir.

Tarihin doğduğu tarihten beri

Bahar aynı bahar, kış aynı kıştır.

Halt etmiş “evrimci” serserileri

Balık aynı balık, kuş aynı kuştur (Karakoç, 2018h, s. 72).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “307” numaralı dördlükte Abdurrahim Karakoç, evrim teorisine inanan kesimi hedef almıştır. Evrim teorisine karşı ispat olarak “balık aynı balık, kuş aynı kuştur” diyen Karakoç, “evrimci serserileri” diyerek bu güruhu sert bir dille eleştirmiştir.

Laikler kabesi Hacıbektaş’ı

Senede bir tavaf farz mı, sünnet mi?

Yalan alevinde pişirip aş

Yuvarlanan her laf farz mı sünnet mi? (Karakoç, 2018h, s. 96).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “430” numaralı dördlükte, “laikler” ifadesiyle belirttiği güruhu eleştirmiştir. Laiklerin Hacıbektaş’ı adeta bir Kâbe gibi gördüklerini belirten Karakoç, bu ve benzeri tutum ve davranışlarından dolayı laik kesimi hicve tabi tutmuştur.

Meydanı boş bulan yasakçı kafa

Kaptırır kendini gümrüksüz lâfa

Hürriyet bulur, hukuku budar

Vicdan hürriyeti kalsın der rafa... (Karakoç, 2018i, s. 281).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “281” numaralı dördlükte Abdurrahim Karakoç, “yasakçı kafa” olarak nitelediği güruhu hedef almıştır. Meydanı boş bulan bu güruh, laflarına hiç dikkat etmemekte, hukuka riayet etmemekte ve vicdani davranışlarda bulunulmasına karşı çıkmaktadır. Karakoç bu gibi durumlardan ötürü bu güruhu hedef almıştır.

Kökten dinsiz güruhun iftirası hızlandı

Ham kalmış beyinlerin istilâsı hızlandı

Milletin reddettiği bencil çıkarıcıların

Arttı fırsatçılığı, ihtirası hızlandı... (Karakoç, 2018i, s. 617).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “617” numaralı dördlükte, “dinsiz güruh, ham kalmış beyinler ve bencil çıkarıcılar” diye tanımladığı bu üç güruhu, “fırsatçılıkları arttı, ihtirasları hızlandı” gibi ifadelerle eleştirmiştir.

Bu açıklamalarıyla verilen şiirler haricinde, Abdurrahim Karakoç’un güruh eleştirisi yaptığı başka şiirleri de mevcuttur. Hasan’a Mektup (13), Hasan’a Mektup (16), Hasan’dan Gelen Mektup (4), Resmi Geçit, Üç Nokta, El Kulakta, Kördögüşü, Eğri Büğrü, Yuh Olsun, Tatlı – Sert, İşbirlikçi Ticaret, Bayramlar Bayram Ola, Bizimkiler, Perdenin Arkasındakilere, Bir Devrin Anatomisi, Kotar Emmi’ye Dilekçe, Hayatımızın Tercümesi şiirlerinde tek; Hasan’a Mektup (11), Hasan’a Mektup (15), Hasan’a Mektup (19), Düğün Davetiyesi, Panzehir, Vatandaş Türküsü – 7, Ültimatom, Ne Bilsin, Bize Göre, Sümme Hâşâ, Ucuzluk, Neme Lâzım, Karıştırma Oyunu şiirlerinde birden fazla; Hazırol, Dinozorların Bal Duası, Şanslı Babaların Şanslı Doğan Bebeklerine Nasihati, Ben Mürteci Değilim, Hikâye-i Farz-ı Muhal şiirlerinin ise tümünde güruh eleştirisi yapılan örnekler mevcuttur.

Bu şiirlere ek olarak, Gerdanlık 1 şiir kitabında 79, 96, 129, 141, 213, 429, 431, 506, 571, 665, 787, 905; Gerdanlık 2 şiir kitabında 17, 46, 148, 213, 221, 272, 383, 459, 489, 592, 599, 618, 651; Gerdanlık 3 şiir kitabında ise 95, 215, 298, 374, 483, 497, 605, 629, 632 numaralı dördlüklerde güruh eleştirisi yapılmaktadır.

3.2.1.6.Kadın Eleştirisi

Abdurrahim Karakoç kadınları şiirlerinde çok açık giyinme, moda düşkün olma, flört, lüks merakı, alkollü içki tüketimi, ahlaki olmayan ilişkiler gibi konulardan ötürü hedef almıştır.

Karakoç, “Kadınlarımız” isimli köşe yazısında kadınları hedef alır: “Bayanların tek arzuları bay’larına hükmetmek. Ediyorlar da. Kaç milimetre kumaştan elbise giyeceklerine karar verirler. Kimlerle gezip tozacaklarına kimseyi karıştırmazlar. Bayan sabah evden çıkar ve ne zaman döneceği ve nerelerde ne yapacağı sorulmaz bir mahluktur. Ya dediği olacak, ya yıkar dünyayı” (Karakoç, 1990, s. 158).

“Süt Faktörü” isimli bir başka köşe yazısında Karakoç, kadınları çocuklarını çeşitli gerekçelerle emzirmediklerinden dolayı eleştirir.

Bazı anneler göğüslerinin bozulacağı endişesiyle, zahmetli olduğu gerekçesiyle inek sütüyle, yapma mamalarla çocuk büyütüyorlar. Bu çocuklar ya tıynetinde, ya da insani karakterlerin dışında bir yapıya sahip oluyorlar. Elbette çocuğun kabahati yoktur. Ne annesinden sevgi ve yakınlık görmüş, ne de onun manevi kokusunu almıştır. Hele birde mürebbiyeler tarafından büyütülüp, kreşlerde şahsiyet kazanır olmuşlarsa ,ailesiyle yakınlığı iki odunun yakınlığından öteye geçemez. Tabuttaki iki cesedin yakınlığında olduğu gibi birbirlerine ruhta ve mânâda milyonlarca kilometre uzakta kalırlar. Fiziki mesafe milimetreyle ölçülse dahi durum değişmez (Karakoç, 1990, s. 24).

Donsuz “Yıldız”ları edinme örnek,

Kırk sandığa sığmaz bir kirlî gömlek.

“Namus için” diyor, en kutsal ölmek;

Ceddinin yazdığı ferman ha bacım (Karakoç, 2018a, s. 20).

“Unutma Bacım” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, hal ve hareketlerini tasvip etmediği kadınlara yönelik eleştiriyle birlikte tavsiyede bulunmuştur. Kadınları giyim kuşam ve ahlaki konularda hicveden Karakoç, aynı zamanda “yanlış kişileri örnek edinme, ceddimizden kalan bize kalan kültürde namusun yeri çok önemlidir” gibi tavsiyelerde bulunmaktadır.

Etek topukta olur, seninki ta baldırda

Belli; arı, namusu unutmuşsun bıldır’da.

Baban tıraş olurken baksın ayna yerine

Hele sen şu mereti biraz daha kaldır da (Karakoç, 2018a, s. 212).

“Mini Etekli Kızlara” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, bir kadının mini eteği üzerinden eleştiride bulunmuştur. Karakoç, bu kadın üzerinden yaptığı yakıştırmalarla çok açık giyinen kadınları hedef almıştır.

Ey yüksek sosyete mensup modacı hanım,

Eğlence zümresinin başının tacı hanım,

Bu metot ki, sizlerin müspet ilacı hanım:

Dışının görünüşü içinin aynasıdır;

Açıl kızım utanma, bu devrin modasıdır (Karakoç, 2018a, s. 225).

Abdurrahim Karakoç “Reçete” şiirindeki bu dizelerde, “hanım” diye belirttiği kişi üzerinden bu tarz kadınları işaret eder. Karakoç, moda düşkünü olma, eğlence merakı, açık giyinme gibi durumlar üzerinden kadınları hicve tabi tutmuştur.

Yerindedir tahsilin, güzelliğin şahane.

Varsa Türk’ten talibin, bul çeşitli bahane.

Bir ecnebi hovarda yakalarsan daha ne?

Dışının görünüşü içinin aynasıdır;

Açıl kızım utanma, bu devrin modasıdır (Karakoç, 2018a, s. 225).

“Reçete” şiirinin devamındaki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, hicvettiği kadınların yaptıklarından genel itibariyle örnekler vermiştir. Bu olumsuz durumlar üzerinden Karakoç, kadınları eleştirmiştir.

Flörtünün sayısı en az on beş olmalı...

Kimisi halis züppe, kimisi keş olmalı...

Altun kolyen, kürk manton, taksin beleş olmalı.

Dışının görünüşü içinin aynasıdır;

Açıl kızım utanma, bu devrin modasıdır (Karakoç, 2018a, s. 225).

Abdurrahim Karakoç “Reçete” şiirinin devamındaki bu dizelerde, kadın eleştiri olarak flört, moda ve lüks düşkünlüğü, açık giyinme gibi konuları ele almıştır. Bu olumsuz durumlardan dolayı kadınları hicve tabi tutmuştur.

İç votkayı, şarabı; sokaklarda nâra at.

Medeniyet sizlerle yükselmektedir kat kat (!)

Çeşni ruha gıdadır, her gün bir yatakta yat...

Dışının görünüşü içinin aynasıdır;

Açıl kızım utanma, bu devrin modasıdır (Karakoç, 2018a, s. 225).

“Reçete” şiirinin devamındaki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, alkollü içki tüketimi ve bunun sonucunda bilinç kaybı, medeniyeti yanlış anlama, gayri ahlaki ilişkiler, açık giyinme gibi olumsuz durumlar üzerinden kadınları eleştirmiştir.

Hiç durma twist öğren, her gün bir baloya git

Tırnağını, yüzünü, dudağını boya git...

Suni peyke varis ol, conilerle aya git

Dışının görünüşü içinin aynasıdır;

Açıl kızım utanma, bu devrin modasıdır (Karakoç, 2018a, s. 225).

Aynı şiirin devamındaki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, zamanın modası dans, makyaj vb. durumlardan dolayı kadınları hicve tabi tutmuştur.

Artist ol, film çevir... İsmine yıldız derler...

Bin kez kürtaj yaptırsan gene sana kız derler!

Çıplak resim çektirsen, ne şahane poz derler.

Dışının görünüşü içinin aynasıdır;

Açıl kızım utanma, bu devrin modasıdır (Karakoç, 2018a, s. 226).

“Reçete” şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, o dönemde eleştirdiği kadınların yanlış davranış ve tutumlarını sıralamıştır. Karakoç, sanat, gayri ahlaki ilişkiler ve müstehcen konulardan ötürü kadınları hicvetmiştir.

Mayoyla endam göster, git jürinin önünde...

Mahremini teşhir et, her birinin önünde...

Seçil bir kraliçe imtihanının sonunda.

Dışının görünüşü içinin aynasıdır;

Açıl kızım utanma, bu devrin modasıdır (Karakoç, 2018a, s. 226).

Aynı şiirdeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, kadınların güzellik yarışmalarına katılmalarını eleştirmiştir. Güzellik yarışmalarındaki birtakım uygulamalardan örmekler veren Karakoç, hiciv oklarını bu fiillerinden dolayı kadınlara doğrultmuştur.

Hayır, inanma kızım! Bunlar hep istihzadır.

Namus, insanlar için en mukaddes meyvadır.

Gençlikte hissiyatın belki seni aldatır.

Dışının görünüşü içinin aynasıdır;

Haddinden çok açılmak soysuzun modasıdır (Karakoç, 2018a, s. 226).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirin devamındaki bu dizelerde, tüm bunların yalan olduğunu belirterek, “inanma kızım, namus insanlar için en mukaddes mayadır” demiş ve bu konudaki fikrini belirtmiştir.

Malum yukarı katta ne örtü, ne etek var

Kaşa, göze, gerdana, bacağı güve düştü (Karakoç, 2018e, s. 28).

“Kundağa Güve Düştü” şiirindeki bu beyitte Abdurrahim Karakoç, kadınların giyim kuşamı hakkında eleştiride bulunmuş ve bu durumu çeşitli örneklerle hicvetmiştir.

Haysiyet sarayından indirdiler kadını

Soydular, çağdaş diye süslediler adını (Karakoç, 2018g, s. 31).

Abdurrahim Karakoç “Hayatımızın Tercümesi” şiirindeki bu beyitte, çağdaşlığın kadınların soyunması olarak algılandığı belirten Karakoç, bu yanlış algıya karşı “haysiyet sarayından kadını indirdiler” diyerek tepki göstermiş ve bu durumu hicve tabi tutmuştur.

Sen köpeğe “kelp” de anlayan olmaz

Eşeğe “merkep” de anlayan olmaz

Etini, ruhunu satan bayana

Bir “hafifmeşrep” de anlayan olmaz (Karakoç, 2018i, s. 55).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “223” numaralı dördlükte Abdurrahim Karakoç, gayri ahlaki durumlardan ötürü hedef aldığı kadın kitlesini hicvetmiştir.

Abdurrahim Karakoç’un bu şiirleri haricinde kadınları hicvettiği başka şiirleri de mevcuttur. Dokuz Yönlü, Hasan’a Mektup (13), Ala Dünya, Emmoğlu, Kör Döğüşü, Çağ İçi, Emanet Halkaları şiirlerinde tek; Reçete şiirinde ise birden fazla kadın hicvi örneği bulunmaktadır.

Bunların yanında Gerdanlık 1 şiir kitabı 134, 572, 891; Gerdanlık 2 şiir kitabı 656; Gerdanlık 3 şiir kitabı 486 numaralı dördlüklerde kadınlar hicvedilmektedir.

3.2.1.7. Aydın Eleştirisi

Abdurrahim Karakoç şiirlerinde, yakıştırma içeren ifadeler ya da açıktan isim belirterek aydın olarak belirtilen ama kendisinin tasvip etmediği kesimi işaret etmiştir. Genel itibariyle aydın geçinen bu kişileri topluma kötü örnek olmamakla itham eden Karakoç, bu kesimi çeşitli şekillerde eleştirmiştir.

Karakoç “Çağdaşlığın Sınırları” isimli köşe yazısında hedef aldığı bir profesör için şunları söyler:

Profesörlük mevkiine yükselmiş, sahasında otorite olmuş yazdığı ilim eserlerinin sayısı 40’ı geçmiş bir kimse eğer geleneklerine bağlı İslami bir hayat sürdürüyorsa çağın gerisindedir. 5 kelimeyle sağlam cümle kurmaktan aciz, hayatında ilmi tek kitap okumamış, hiçbir manevi değere inanmayan sosyalist ve devrimci olduğunu iddia eden ebleh kesinkes çağdaştır Karakoç, 1990, s. 60).

Aynı yazının devamında Karakoç, aydınların İslamiyet’e bakış açısını eleştirir.

Bizim “Aydın“ taifesine göre hristiyanlıkta, musevilikte, budizmde, brahmanizmde, vb. çağdıılık yoktur. İsteyen ineğe tapar, isteyen ateşe tapar, isteyen hiçbir şeye tapmaz. Bu inançların, dinlerin tarihi islamiyetten eskide olsalar çağdaşlık kefesine rahatlıkla konulabilirler. İslamiyet konusuna geldiğinde “çağın gerisinde kaldığını, geldiği çağdaki hükümlerle çağımızın hükümlerinin farklı olacağı” ileri sürülür ve topyekün İslamiyet - Çağdıışı - telakki edilir. Bu kadar farklı ve kasıtlı yobaz bir görünüş sahipleri “Aydın ve ilerici, çağdaş” olduklarını utanmadan söyleyebilirler. Yani sizin anlayacağınız ilmen,

aklen karşı çıkamadıkları en güzel sistemi çağdaşlık maskesi takarak korkutmak ve inkara götürmektir (Karakoç, 1990, s. 60).

Çok sürülmüş gözümüzün boyası

Dört tarafı göremedik doyası

Aydınların medeniyet mayası

Rakı, şarap, bira desem, kim ne der? (Karakoç, 2018a s. 188).

“Resmigeçit” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, aydınların medeniyetten ve medenileşmekten anladığının alkollü içki tüketimi olduğunu belirtmiştir.

Ne Allah’tan korku, ne kuldandan haya

İkilik sokmuşlar şeker, çaya

Mülevves aydınlar girmiş araya

Memleketi kaça bölmüş bak hele (Karakoç, 2018c, s. 120).

Abdurrahim Karakoç “Tesbit – 2 şiirindeki bu dörtlükte, “iğrenç kirli aydınlar” aydınları hedef almıştır. Karakoç, aydınların memleketi böldüğünü ifade etmiştir.

Zifiri karanlık aydınlarımız

Evvel-emir Bismillah’tan korkarlar,

Ve “çağdaş yaşam”cı kadınlarımız

Gusül, abdest, kıblegâhtan korkarlar (Karakoç, 2018g, s. 104).

“Korkaklar Resmi Geçidi” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, aydın olarak belirtilen bu kişileri zifiri karanlık olmakla itham etmiş; yani toplumun önünü açacak, toplumu aydınlatacak biri olarak görmediğini belirtmiştir. Bunun yanında Karakoç, aydın geçinen bu kesimin dine uzak olduğunu belirtmiştir.

Patron mu? Elinde silah mı basın?

İnsandır demeyin, umudu kesin.

Yönetmeni ökü, yazarı tosun

Uyuturlar... İntibahtan korkarlar (Karakoç, 2018g, s. 104).

Abdurrahim Karakoç “Korkaklar Resmi Geçidi” şiirindeki bir başka dörtlükte, patron, basın, yönetmen gibi toplumun önde gelen meslek ve kesimlerinden örnekler vererek aydınları işaret etmiştir. Bu kesimin halkı uyuttuğunu, uyanıştan yana olmadığını belirten Karakoç, bu gibi durumlardan ötürü aydınları hicvetmiştir.

Düşmanın mermisi seni yıkmaz yüzbaşım

Kirli ağızlardan dökülen

Kiralık kalemlerden süzülüp akan

Kahpece sözler yıkar.

Aldırma yüzbaşım, aldırma

Yiğitler çıkan topraklardan

Kancıklar da çıkar... (Karakoç, 2018g, s. 111).

“Askere Mektup” şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, “kirli ağız ve kiralık kalem” sözleri üzerinden aydın kesimi hedef almıştır. Bu kişilerin kahpece sözleri, düşmanın mermisinden daha tehlikelidir diyen Karakoç, “aldırma yüzbaşım” diyerek askere öğütte bulunur.

Ne başında beyni var, ne de yüzünde nuru

Gördüğü her beyaza serper kara çamuru

Fırsat bulsa kesmedik inançlı baş bırakmaz

Sırp’tan Rum’dan beterdir tahsilli Türk gavuru (Karakoç, 2018g, s. 176).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “825” numaralı dörtlükte, “tahsilli Türk gavuru” ifadesi üzerinden aydın olarak belirtilen ama kendisinin bunu kabul etmediği kesimi işaret etmiştir. Karakoç bu kesim için çeşitli ifadelerde bulunduktan sonra bu kişilerin dindarlara olan nefretinden bahsetmiştir.

Dalkavuğun övgüsü suları sulandırır

Ukalânın sevgisi mideyi bulandırır

“Bilim adamı” denen öyle erbaplar var ki

Elebaşını soyar, hırsız dolandırır... (Karakoç, 2018i, s. 49).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “193” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, “bilim adamları” üzerinden aydın geçinen kesimi işaret etmiştir. Bu bilim adamı denen kitlenin milleti soymada o kadar usta olduğunu “elebaşını soyar, hırsız dolandırır” sözleriyle anlatan Karakoç, aydın kesimi bu yönüyle hicve tabi tutmuştur.

Yıldızlar niçin yalnızlar? Hayret ederim

İnsanlar niye gamsızlar? Hayret ederim

Diploma artırmıyor ilmi-fazileti

Enteller neden arsızlar? Hayret ederim... (Karakoç, 2018i, s. 383).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “383” numaralı bu dördlükte “enteller” ifadesi üzerinden hiciv oklarını aydın kesime doğrultur. Diplomanın, yani okul okumanın ilmi, fazileti arttırmadığını belirten Karakoç, aydın kesimin okul okumuş olmasına rağmen hâlâ arsız olduğunu belirtmiştir.

Bilimsel solcunun değişmez huyu

Darvin’den öğrenmiş/maymun dedem/der.

Sıcak küle gömer eritir suyu

Kabuklu cevizi çiğnemedi yer... (Karakoç, 2018i, s. 125).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “575” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, bu seferde “bilimsel solcu” ifadesi üzerinden aydın kesimi işaret etmiştir. Karakoç, evrim teorisini savunmakla suçladığı aydın kesimi bundan dolayı hicvetmiştir.

3.2.2. Ekonomiye Yönelik Hiciv

Abdurrahim Karakoç’un ekonomi eleştirisi yaptığı şiirleri konu bakımından iki bölümde incelenmiştir: 1-Halkın Ekonomik Durumunu Konu Edinen Hicivler, 2-Ekonominin Yanlış Yönetimini Konu Alan Hicivler.

3.2.2.1.Halkın Ekonomik Durumunu Konu Edinen Hicivler

Karakoç bu şiirlerinde halkın yoksulluğunu, adil olmayan ekonomik paylaşımı, işsizliği, siyasilerin ekonomik olarak kendi adamlarını tutmalarını eleştirmiştir.

“Dert Bir Değil” köşe yazısında Karakoç, halkın ekonomik durumunu işsizlik üzerinden özetlemiştir. “İşsizlik kahvecisi esnafına yaramış. Evinde bulunan vatandaşlar kalkar kalkmaz kahveleri dolduruluyor. Cebinde üç-beş kuruşu olan çay içip vaktini geçiriyor. Hastasına ilaç bulamayanları mı dersiniz, yığın yığın” (Karakoç, 190, s. 287).

Garibanlar gaz bulamaz,

Karanlıkta kılar namaz.

Gece bitmez, sabah olmaz

Çıradan utanan benim (Karakoç, 2018a, s. 175).

“Sıkıntı” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, halkın ekonomik durumu hakkında “gaz bulamamak, karanlıkta namaz kılmak” gibi örnekler vermiştir. Karakoç, halkın mevcut ekonomik durumu ve buna bağlı olarak evlerde kullanılan aydınlatmadan dolayı “çıradan utandım” diyerek halkın ekonomik durumunu gözler önüne sermiştir.

Yokluk hançer, zulüm kargı...

Yer bağrımı burgu burgu.

Ne ilaç var, ne de sargı...

Yaradan utanan benim (Karakoç, 2018a, s. 175).

Abdurrahim Karakoç “Sıkıntı” şiirinin devamındaki bu dörtlükte halkın ekonomik durumu hakkında ilaç ve sargı malzemeleri üzerinden örnek vermiştir. Karakoç, halkın kötü durumda olan mevcut ekonomisini hieve tabi tutmuştur.

Düşündü kış yakın, evde odun yok

Tenekede yağ yok, çuvalda un yok

Yok yoka karışmış; tuz yok, sabun yok

Avrat “Bayram” dedi eğdi başını

Adam “evet” dedi, sıktı dişini (Karakoç, 2018c, s. 41).

“Bayramlar Bayram Ola -1-“ şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, bir hanede, karı koca arasında geçen diyalog üzerinden halkın ekonomik durumunu özetlemiştir. “Odun yok, yağ yok, un yok, tuz yok, sabun yok” ifadeleriyle yokluğun vahim durumunu anlatan Karakoç, halktaki yoksulluk seviyesinin geldiği noktayı göstermiştir.

Çalışsa ne iş var, ne cepte para

Dağ oldu içinde büyüyen yara

Dikti gözlerini karşı duvara

Takvim “Bayram” dedi, silindi yazı

Adam “öyle” dedi, bağrında sızı (Karakoç, 2018c, s. 41).

Abdurrahim Karakoç “Bayramlar Bayram Ola -1-“ şiirindeki bu dizelerde, “bayram günü bari böyle olmasaydı” hissiyle yoksul halkın ekonomik durumundan bahsetmiştir. “Ne iş var, ne para” diyen Karakoç, mevcut ekonomik durumu bu örnekler üzerinden vermiştir.

Batmışsa bir millet borç batağına

Mührünü vuramaz kendi çağına

Korkuyla-saygıyla eyvallah eyler

Alçalmış dünyanın en alçağına... (Karakoç, 2018g, s. 188).

“Dörtlükler” şiirindeki “78” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, halkın ekonomik durumunu siyasi hicivle birlikte vermiştir. Siyasi olarak arkasında desteği olanların “batma” gibi ekonomik olumsuzluklardan etkilenmediğini ifade eden Karakoç, olanın garibana oluğunu belirtir.

Abdurrahim Karakoç’un bu şiirler haricinde halkın ekonomik durumunu eleştirdiği şiirleri de bulunmaktadır. Hasan’a Mektup (1) ve Tuş şiirlerinde halkın ekonomik durumuna dair tek hiciv örneği bulunmaktadır.

Buna ek olarak Gerdanlık 1 şiir kitabı 820, Gerdanlık 2 şiir kitabı 38, 192 numaralı dördlüklerde halkın ekonomik durumu eleştirilmiştir.

3.2.2.2. Ekonominin Yanlış Yönetilmesini Konu Alan Hicivler

Abdurrahim Karakoç şiirlerinde ekonomiye yönelik hiciv yollarından ikincisi, ekonominin yönetiminden kaynaklanan problemlerin hicvedilmesidir. Karakoç bu bölümde özellikle zamlar üzerinde durmuş ve bu zamların nedenini ise dolaylı olarak yöneticilere bağlamıştır.

“Eko-Komik İtibar” adlı köşe yazısında Karakoç, halkın ekonomik durumunu anlatan örnekler vermiş ve halkın bu durumunu yöneticilerden sormuştur.

-Dış ülkelere nezdinden Türkiye'nin itibarı artmıştır- Ya içerde sevgili sultanım? Sabaha, akşama zeytin-ekmek ile talim eden işçinin, memurun nezdindeki itibarınız ne alemde? Hastane kapılarından kovulanların, ilaç almaya gücü yetmeyenlerin ve böbreğini satılığa çıkaranların nezdinde itibarınız var mı? Çocuğunu okutamıyan, bebeğini doyuramıyan, annenin ve babanın, okuduğu halde iş bulamıyan dayısız gençlerin yanında itibarınız notunuz nedir? (Karakoç, 1990, 276 – 277).

Dolar doksan binde, mark altmış binde

Türk lirası kör kuyunun dibinde

Kimisi dövizden harmanlar yığmış

Kiminin “kör kuruş” yoktur cebinde (Karakoç, 2018ğ, s. 53).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki numaralı bu dördlükte, dolar, mark ve Türk lirası üzerinden ekonomik durumu özetlemiştir. Bunu yanında Karakoç, kimi insanlarda çok fazla olduğunu, kimilerinde ise hiç para olmadığını belirterek bu duruma tepki göstermiştir. Karakoç bu iki örnek üzerinden ülkedeki ekonomik durumu özetlemiştir.

Bakkaldaki değil terdeki tuza

Kavak gölgesine, kefenlik beze.

Zama da zam bindi, oturduk köze

Bu denizde yurttaş, ördek değil ki (Karakoç, 2018a, s. 174).

“Genel Durum Beyanında” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, zamlardan dem vurmıştır. Her şeye zam geldiğini söyleyen Karakoç, “bu denizde

yurttaş, ördek değil ki” diyerek, insanların bu zamlar altında nasıl geçimlerini sağlayacağını sorgulamıştır.

Ayda ışığa, suya, ekmeğe, kâğıda zam

Açlığa, hastalığa, sürekli ağıda zam...

“Sabret, bekle” bâbında habire öğüde zam.

Spor toto, piyango umut ve rızık oldu.

Bugün etti çekiyor, yarına yazık oldu (Karakoç, 2018d, s. 95).

Abdurrahim Karakoç “Direkler Arasında şiirindeki bu dizelerde, hayata dair her şeye zam geldiğini belirtmiştir. Zamlara karşı “sabredin, bekleyin” diyenlere tepki gösteren Karakoç, kumarın milletin umut kapısı haline gelmesini de ayriyeten ele almıştır. Karakoç tüm bu ekonomik durumları yönetsel manada hicvetmiştir.

Rahmet bulutları gitti gelmiyor

Yağan zam dolusu durmak bilmiyor

Namuslu kitlenin yüzü gülmüyor

Saadet düş oldu haberin var mı? (Karakoç, 2018d, s. 116).

“Sıladan Gurbete Mektup” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, ekonomiyi yönetimden dolayı eleştiren şiirlerin belli bir kısmında olduğu gibi zamları şikâyet etmiştir. Bunun yanında namusuyla para kazanmaya çalışanların bir türlü mutlu olmadığını söyleyen Karakoç, mutlu günlerin ancak hayal olduğunu belirtmiştir.

Enflasyonla geldik dize

Zam tokmağı ensemble

Vursun mu bacım vursun mu? (Karakoç, 2018g, s. 36).

Abdurrahim Karakoç “Vursun Mu?” şiirindeki bu dizelerde, Enflasyon ve zamdan şikâyet etmiştir. Karakoç kötü olan ekonomik durumu, bu dizelerle hedef almıştır.

Bir tavşana yetmiş tazi düşüyor

Kağıda yazdığım yazı düşüyor.

Zam yedikçe gramajı düşüyor

Ekmegin, hamurun hâline bir bak (Karakoç, 2018g, s. 65).

“Dedem Korkut’a Dilekçe” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, ekonomideki olumsuz tabloyu “ekmeğe veya hamura zam gelmesine rağmen üstelik bir de gramajını düşmesi” örneği üzerinden özetlemiştir. Karakoç ekonomideki bu akıl almaz durumu hicve tabi tutmuştur.

Devletin eli yakanda

Çıkıp gezme her mekânda

Bulur seni çok yakında

/Hava-güneş-ay/ vergisi... (Karakoç, 2018g, s. 171).

Abdurrahim Karakoç “Vergi Ref(orm)u” şiirindeki bu dörtlükte, vergilerden şikâyet etmiştir. “Hava vergisi” ifadesiyle dikkat çeken bu şiirde, devletin her şeye vergi koyması konu edinmiştir.

Deli Dumrul’un mirası

Aklın-mantığın iflası

Soymanın-yolmanın hası

/Kaz/ vergisi, /toy/ vergisi... (Karakoç, 2018g, s. 172).

“Vergi Ref(orm)u” şiirindeki bu dörtlüğün devamında Abdurrahim Karakoç, ekonominin durumunu meşhur Deli Dumrul hikâyesi üzerinden özetlemiştir. Karakoç yine bu dizelerde de her şeye zam gelmesinden şikâyet etmiş ve bu durumu hicvetmiştir.

Paniğe kapılmayın / Buyuruyor Başbakan

Ekonomik istikrar aksamadan yürüyor

Umut balonlarınız delinmiş amma ne gam

Baş umut o balona durmadan üfürüyor... (Karakoç, 2018h, s. 52).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “207” numaralı bu dördlükte, ekonominin kötü olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında Karakoç, Başbakanın “paniğe kapılmayın, istikrar sürüyor ve aksamadan yürüyor” gibi insanlara boş umut aşlamak için söylediği, gerçekte alakası olmayan bu sözlerini hicvet tabi tutmuştur.

Devlet hazırdan yiyor, Hazine borçlanıyor

Daha dün borçlanmıştı, bak yine borçlanıyor

Borç alıp borç vererek faiz ödüyor verha

Kendi zengin ettiği zengine borçlanıyor (Karakoç, 2018h, s. 99).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “444” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, devletin borçlanmasını ve borçlarından dolayı faiz ödemesini konu edinmiştir. Borç ve faiz örneği üzerinden Karakoç, ekonomi yönetimini hicvetmiştir.

Yükseğe zam, engine zam

Arabanın rengine zam

Günde üç kez benzine zam

Kontak kafayı üşüttü... (Karakoç, 2018i, s. 78).

Abdurrahim Karakoç “2001 Yılı Rapor Özeti” şiirindeki bu dördlükte, “her şeye sürekli zam geliyor” diyerek düşüncesini ifade etmiştir. Karakoç ekonomi yönetimini zam gelmesi üzerinden hicve tabi tutmuştur.

Açıklamalarıyla birlikte verilen bu şiirler haricinde Abdurrahim Karakoç’un ekonominin yanlış yönetimini konu alan başka hiciv şiirleri de bulunmaktadır. Hasan’a Mektup (10), Hasan’dan Gelen Mektup (5), Düğüm Düğüm, Yuh Olsun, Çağrı, Bayramlar Bayram Ola şiirlerinde tek; Direkler Arası şiirinde birden fazla; Vergi Reformu şiirinin ise tamamında ekonominin yanlış yönetimine yönelik hiciv örneği bulunmaktadır.

Buna ek olarak Gerdanlık 2 şiir kitabındaki 329 ve 551 numaralı dördlüklerde ekonominin yanlış yönetimine yönelik hiciv örneği tespit edilmiştir.

3.2.3. Adaletle Yönelik Hiciv

Abdurrahim Karakoç'un adalet hicvi bulunan şiirleri iki bölümde incelenmiştir: 1-Hukuk Sistemini Konu Alan Hicivler, 2-Adaletsizlikleri Konu Alan Hicivler.

3.2.3.1.Hukuk Sistemini Konu Alan Hicivler

Karakoç bu bölümde hukuk sistemini davaların çok uzun sürmesi ve masraflı olması, adam kayırma, hâkim ve savcılara baskı yapılması, hukukçulara yönelik memnuniyetsizlik gibi konuları hicve tabi tutmuştur.

Abdurrahim Karakoç, "Hukukun Üstünlüğü Mü?" isimli köşe yazısında hukuk sistemine şu eleştirileri getirir: "Demokrasilerde hukukun üstünlüğü tartışılmaz. Ancak hukuk kişilere, zümrelere göre şekillendirilmeye kalkışılırsa yanlışlıkları da beraberinde getirir. Hukuk umuma ait olursa, çifte standart dediğimiz olayın dışında tutulursa, adil şekilde tevzi edilirse üstünlüğü tartışılmaz" (Karakoç, 1990, s. 315).

Huzur-ı âlemde "huzur yok" deme,

Sehpada sallanan, o garip işte.

Er kalkan, sırtını vuruyor yere,

Derisi küllenen, o garip işte (Karakoç, 2018a, s. 169).

"Huzur Güneşi" şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, sehpa sallananın garip olduğunu, yani adalet önünde mağdur edilenin garibanlar olduğunu belirtmiş ve bu hukuk sistemini eleştirmiştir.

Poyraza yoldurdu çiçeğin dalm

Yitirdi türküsün, kırdı kavalın...

Aç susuz, baş açık, ayaklar yalın

Sürgüne yollanan, o garip işte (Karakoç, 2018a, s. 169).

Abdurrahim Karakoç "Huzur Güneşi" şiirinin devamındaki bu dördlükte, üstteki dördlükle aynı konudan yakınmıştır. Karakoç, garibanların, fakir fukaranın adalet karşısında ezilmesini hicvetmiştir.

Dokunma bizlere, buyur ye diye

Tutup zorbalara ettik hediye.

Hâk, hukuk, adalet bilmem ne diye,

Anası bellenen, o garip işte (Karakoç, 2018a, s. 169).

“Huzur Güneşi” şiirindeki bir başka dördlükte Abdurrahim Karakoç, hak, hukuk, adalet kavramlarını açıktan vererek garibanların hukuk önünde aşağı görülmesini hicve tabi tutmuştur.

Hâkka, adalete tekme sallayan

Şu eli sopalı hukukçudur ha?

Ekin bozmak için fırsat kollayan

Şu boynu torbalı hukukçudur ha? (Karakoç, 2018a, s. 229).

Abdurrahim Karakoç “İkinci Ur” şiirindeki bu dördlükte, adalet sisteminin yürütücüleri olan hukukçuları işaret etmiştir. Hukukçuları “hakka adalete tekme sallamak ve ekini bozmaya fırsat kollamak” ifadeleri üzerinden hukuka aykırı işler yaptıkları gerekçesiyle hicvetmiştir.

Her gün bir beyanat, her gün bir yorum...

Ar, namus pir ü pak (!) insanlık yarım.

Büyükler, küçükler size diyorum:

Şu arsız (K....) hukukçudur ha? (Karakoç, 2018a, s. 230).

“İkinci Ur” şiirinin devamındaki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, hukukçuları hedef almıştır. Ar, namus, insanlık bakımından hukukçuları yarım bulan Karakoç, “şu kişi bile hukukçudur” demiştir. Karakoç nedenlerle hukukçuları hicvetmiştir.

Gene tehir etme üç ay öteye

Bu dâvâ dedemden kaldı Hâkim Beğ.

Otuz yıl da babam düştü ardına;

Siz sağ olun, o da öldü Hâkim Beğ (Karakoç, 2018a, s. 272).

Abdurrahim Karakoç “Hâkim Beğ” şiirindeki bu dörtlükte, aynı zamanda mizahi bir dil de kullanmıştır. “Bu dava dedemden kaldı, otuz yıl da babam sürdü” diyerek bu mecaz anlatımla, ülkemizdeki hukuk sisteminde davaların çok uzun sürdüğünden dem vuran Karakoç, hukuk sistemini hicvetmiştir.

Kırk yıl önce; yani babam ölünce,

Mirasçılar tarla, takım bölünce,

Kadılıklar hâkimliğe dönünce,

İrezillik beni buldu Hâkim Beğ (Karakoç, 2018a, s. 272).

“Hakim Beğ” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, miras paylaşımıyla hukuki bir durumdan bahseder. “Kırk yıl önce, babam ölünce, kadılıklar hâkimliğe dönünce” gibi ifadeler kullanarak hukuk sisteminde davaların çok uzun sürmesinden şikâyet eder. “ Bu durumu rezillik olarak değerlendiren Karakoç, hukuk sistemini bu şekilde hicveder.

Yaşım yetmiş iki, usandım gel-git;

Bini geçti burda yediğim zılgıt.

Eğer diyeceksen “bana ne, öl git”

Oğlumun bir oğlu oldu Hâkim Beğ (Karakoç, 2018a, s. 272).

Abdurrahim Karakoç “Hâkim Beğ” şiirindeki bu dörtlükte, “yaşının yetmiş iki olması ve oğlunun da bir oğlunun olması” gibi ifadelerle yine davaların uzun sürmesi konusuna değinmiştir. Bunun yanında Karakoç mahkemelerdeki kötü muameleden şikâyet etmiş ve bu durumları hicvetmiştir.

Sekiz evlek tarla, bir geverlik su,

Yüz yılda hüküme bağlanmaz mı bu?

Kazanmasam da hû, kazansam da hû!

Canım ta burnuma geldi Hâkim Beğ (Karakoç, 2018a, s. 272).

“Hakim Beğ” şiirindeki bir başka dörtlükte Abdurrahim Karakoç, davaların bu kadar uzun sürmesinden şikâyet etmiştir. “Bir dava yüz yılda hükme bağlanmaz

mı?” diye tepki gösteren Karakoç, “canım burnuma geldi” diyerek tepki göstermiştir. Karakoç bu durumu bu şekilde hicvetmiştir.

Keşife meşife, damgaya, harç’a

Kanımız kurudu harca da, harca...

Sayenizde avukatlar yıllarca

Fakiri yoldu da yoldu Hâkim Beğ (Karakoç, 2018a, s. 272).

Abdurrahim Karakoç “Hâkim Beğ” şiirindeki bir başka dörtlükte, dava masraflarından şikayet etmiştir. Keşif, damga, harç, avukat parası derken çok fazla para gittiğini ifade eden Karakoç, yıllarca garibanların bu durumdan mağdur olduğunu belirtmiştir. Karakoç bu durumu hicvetmiştir.

Mübaşir itekler, kâtip zavırlar

Değişti bizde de göya devirler.

Yüz yıl önce adam yiyen gavurlar,

Tapucuyu aya saldı Hâkim Beğ (Karakoç, 2018a, s. 272).

“Hâkim Beğ” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Batı medeniyetiyle bizim medeniyetimizi kıyaslamış ve onların hukuk sistemindeki bazı uygulamalarda ne kadar ilerlediklerini belirtmiştir. Bunun yanında Karakoç bizim hukuk sistemimizde insanların hor görüldüğünü ifade etmiş ve bu durumları hicve tabi tutmuştur.

Kabahat sizde mi, kanunlarda mı?

Şaşırdım billahi yolu yordamı...

Kızma sözlerime alam gadanı,

Sıkıntıdan içim doldu Hâkim Beğ (Karakoç, 2018a, s. 273).

Abdurrahim Karakoç “Hâkim Beğ” şiirindeki bu dörtlükte, hukuk sistemindeki problemlerle alakalı “kabahat sizde mi, kanunlarda mı?” diyerek tepkisini belirtmiştir. Karakoç bu durumları hicvetmiştir.

Mülkün temeliydi adalet hani?

Bizim hâk temelde saklı mı yâni?

Çıkartıp da versen kim olur mâni

Yoksa hırsızlar mı çaldı Hâkim Beğ? (Karakoç, 2018a, s. 273).

“Hakim Beğ” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, “adalet mülkün temeli” sözüne atıfta bulunarak aslında bunun “bizim” dediği kişiler için böyle olmadığını ifade etmiştir. Karakoç belli bir kesimin hakkını koruyup belli bir kesimin hakkını korumayan adalet sistemini hicvetmiştir.

Hem dâvâcı pişman, hem de dâvâlı...

Bu yolda tükettik çulu, çuvalı.

Sabret makamından çalma kavalı

Sürüler ekine daldı Hâkim Beğ... (Karakoç, 2018a, s. 273).

“Hakim Beğ” şiirinin son dörtlüğünde Abdurrahim Karakoç, hukuk sisteminden duydukları memnuniyetsizliği “hem davacı pişman, hem de davalı” sözleriyle anlatmıştır. Bu pişmanlığın nedenlerini ise davaların uzun sürmesine ve masrafların çokluğuna bağlayan Karakoç, bu durumları hicvetmiştir.

Öğrendik... “Bağımsız değil”miş hukuk

Hafif sol tarafa eğilmiş hukuk.

Baskılar altında boğulmuş hukuk

Duyanlar canından bıktı bu sene (Karakoç, 2018g, s. 19).

Abdurrahim Karakoç 1998 Raporu şiirindeki bu dörtlükte, hukuk sistemimin tarafsızlığı hakkında bir değerlendirmede bulunmuştur. Hukuk sisteminin bağımsız olmadığını ve hukukta sol kesime ayrıcalık tanındığını belirten Karakoç, bu durumu hicvetmiştir.

Neden böyle oklu? Bir bilen var mı?

Konuş ceza gelir, sus ceza gelir...

Adalette artan-eksilen var mı?

Gelirse zata mahsus ceza gelir... (Karakoç, 2018ğ, s. 105).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “466” numaralı dörtlükte Abdurrahim Karakoç, hukuk sisteminin genel durumunu özetlemiştir. Karakoç, adalet sisteminin hep aynı olduğunu, en küçük bir Şeyde bile ceza geldiğini ifade etmiş ve bu durumu hicve tabi tutmuştur.

Hkimi-savcıyı ya kov, ya korkut

Sonra da oturup adalet bekle...

Ey daha doğarken boğulan umut

ıldıracak millet yol beklemekle... (Karakoç, 2018h, s. 51).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “205” numaralı bu dörtlükte, diğer dörtlüklerden farklı olarak hukuk sisteminde hâkim ve savcılara yapılan baskıya değinmiştir. Karakoç bu baskılardan dolayı milletin adalete dair umudunun kalmadığını belirtmiş ve bu durumu hicvetmiştir.

Terörist “pişmanım” der de silahı

Bırakırsa makbul vatandaş olur

Bir hanım başını kapatıyorsa

Müebbet eşinin hâli YAŞ olur (Karakoç, 2018i, s. 60).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “247” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, hukuk sistemindeki bir çelişkiye yer vermiştir. Hukuk sisteminde teröristin bile affedilirken, kadınların başörtüsü takmasına izin verilmemesini hicve tabi tutmuştur.

Açıklamalarıyla verilen bu Şiirler haricinde Karakoç’un hukuk sistemini eleştirdiği başka Şiirleri de bulunmaktadır. Hasan’a Mektup (1), Ala Dünya, Hayatımızın Tercümesi, Mukayeseli Tahlil Şiirlerinden tek; Huzur Güneşi, İkinci Ur, Hâkim Beğ Şiirlerinin ise tümünde hukuk sistemine yönelik hiciv bulunmaktadır.

Buna ek olarak Dörtlükler Şiiri 3, 44; Gerdanlık 1 Şiir kitabı 45, 380, 608, 818, 870; Gerdanlık 3 Şiir kitabında ise 212 numaralı dörtlükte hukuk sistemi hicvedilmiştir.

3.2.3.2.Adaletsizlikleri Konu Alan Hicivler

Karakoç bu bölümde, ülkemizdeki insanlara yönelik adaletsiz davranışlara örnekler göstermiştir. Şiirlerinde, eşitlik ilkesine aykırı davranıldığını belirten Karakoç, bu bölümde bu iki kavram üzerinde durmuştur.

Abdurrahim Karakoç “Bayramlık” isimli köşe yazısında adaletsizlikleri hedef almıştır.

“Ayılarına dayı” diyemedikleri için gittikleri dokuzyüz doksandokuz köyden kovulan, hakları heder, hayatları keder olanlar hangi evde, hangi çadırdadır, hangi ağaç kavuğunda yaşarsınız. Modern çağ, medeniyet çağı aldatmacasıyla sizleri kandıranların sizin halinizi görmemesi ayıpların en büyüğüdür. Beklediğiniz, fakat söylemesini bilmediğiniz Adil nizamı tesis etmeye yanaşmayanlar sırtınızda durdukça bu hep böyle sürer gider. Bayramlar geldikçe “hangi bayram” diye sorarsınız. Haklısınız... Bayramda çocuğuna bir çift çorap alamayanın, hastasını yatıracak hastane bulamayanın, huzur içinde namazını kılamayanın bayramı mı olur? (Karakoç, 1990, s. 164).

Adalet birine bir ton;

Birine beş, birine on..

Ölçüyü yitirdim en son...

Sırtımda ceketim öksüz;

Yurdumda milletim öksüz (Karakoç, 2018a, s. 27).

“İfade” şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, “birine beş ton, birine on ton” ifadeleriyle adaletsizliği ortaya koymuştur. Milletinin durumuna özellikle vurgu yapan Karakoç, bu durumu hicvetmiştir.

Ben deliden çok kurnazdan korkarım

Cahilden ziyade yobazdan korkarım

Bedenimdeki hastalıklardan değil

Adalet düşen marazdan korkarım (Karakoç, 2018e, s. 69).

Abdurrahim Karakoç “Korku” şiirinde, kendisiyle alakalı birkaç hususa değindikten sonra konuyu adalet getirmiştir. “Adalet düşen marazdan korkarım” diyen Karakoç, adaletsizliğin ne kadar kötü bir şey olduğunu ifade etmiştir.

Beni dinle ey kadı

Bozuldu işin tadı

Zulümse eğer adı

Kenan yapsa da aynı

Yunan yapsa da aynı (Karakoç, 2018f, s. 60).

“Kıyas ve Değerlendirme” şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, bir işi kim yaparsa yapsın yanlışın aynı olduğunu ifade etmiştir. Karakoç kadiya seslendiği bu şiirde “bozuldu bu işin tadı” diyerek adaletsizliğe vurgu yapmıştır.

Söylenecek söz varsa

Söyle sende yüz varsa

Hâkk’a tecavüz varsa

Nokta yapsa da aynı

Yekta yapsa da aynı (Karakoç, 2018f, s. 60).

Abdurrahim Karakoç “Kıyas ve Değerlendirme” şiirindeki bu dizelerde, doğru olan herhangi bir şeye karşı yapılan olumsuz fillerin tümünün yanlış olduğunu belirtmiştir. Yanlışın her koşulda yanlış olduğunu belirten Karakoç, bu gibi durumlarda adaletsiz olunmasını eleştirilmiştir.

İpe sermeyin unu

Herkes biliyor bunu

Hâzineden soygunu

Turgut yapsa da aynı

Nemrut yapsa da aynı (Karakoç, 2018f, s. 60).

Aynı şiirin devamında Abdurrahim Karakoç, bir yanlışın kimin tarafından yapıldığının önemsiz olduğunu, kim yaparsa yapsın bunun aynı yanlış olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Karakoç şahsa göre değişen bu adalet anlayışına tepkisini göstermiştir.

Küçüklerin evinden ağıtlar yükseliyor.

Büyükler günübürlük şölende, toydüğünde

Adalet ve eşitlik yaşarken mümkün değil

İhtiraslar da ölür, insanlar öldüğünde (Karakoç, 2018ğ, s. 12).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “7” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, “küçükler, büyükler” ifadeleri üzerinden zengin, yönetici kesimle gariban, halk kesimi karşılaştırmıştır. Karakoç küçüklerin mutsuz, büyüklerin mutlu olduğu adaletsiz düzeni hicve tabi tutmuştur.

Abdurrahim Karakoç’un bu şiirler haricinde adaletsizliklere yönelik başka hiciv şiirleri de mevcuttur. Hasan’a Mektup (10), Hasan’dan Gelen Mektup (2), Tesbit – 2, Bir Üstü On Paye, Özel Davetiye, Karıştı şiirlerinde tek hiciv örneği bulunmaktadır.

Buna ek olarak Gerdanlık 1 şiir kitabı 326, 369, 379, 462; Gerdanlık 2 şiir kitabı 333; Gerdanlık 3 şiir kitabında ise 357, 466 numaralı dörtlüklerde adaletsizlikler hicvedilmiştir.

3.2.4. Düzene Yönelik Hiciv

Düzene yönelik hicvin diğer hiciv konularından farkı vardır. Düzene yönelik hicivde kişisel hiciv, siyasi hiciv, ekonomiye yönelik hiciv, inanç eleştirisi vb. pek çok hiciv konusunu görmek mümkündür. Hatta bu gibi hiciv konularının birden fazlasının aynı şiirde bir arada bulunduğu yadsınamayacak kadar çok örnek bulunmaktadır. Düzene yönelik hicivde Karakoç tek bir konuyu ele almaz; düzen dediğimiz hâkim olan yaşam sisteminde var olan tüm yanlışlıkları konu alır. Burada eleştirilen şey kişi, siyasetçi, ahlak, aydın ya da grup değildir. Düzene yönelik eleştiride asıl eleştirilen şey, tüm bu konulardaki olumsuzlukların hep birlikte verilerek bu kadar olumsuzluğun bir arada yaşandığı hâkim düzendir.

Karakoç, “İnsanlar Ucuzladı” isimli köşe yazısında, mevcut dönemin olumsuzluklarını sıralayarak düzeni hedef almıştır.

Askerde ölenlerimiz, künyesi gelenlerimiz gene var: Analardan gayri ağlayan olsa da yalan ağlıyor. Destanlaşan ağıtlara konu olan, türkülere giren insan kalmadı. Yahutta medeniyet tabir ettiğimiz çağın yenilikleri dirilikle, ölümün arasındaki farkı idraktan uzaklaştılar. Ağlayan ana, üzülen dost, dillerden dillere, yıllardan yıllara isim götürecek ozan azaldı. Buna göre yazımın başlığı en güzel cevap olsa gerek. İnsanlar ucuzladı (Karakoç, 1990, s. 65).

“Belki Dedim Amma...” isimli köşe yazısında ise Karakoç, düzeni şu sözlerle hicveder: “Bizzat içinde yaşadım. Haksızlık, adaletsizlik, zulüm işkence, fukaralık, köşe dönücülük, kendi öz değerlerine düşmanlık, şahsiyetsizlik, sığınmacılık 1940’ta vardı 1990’da da var. Adını saydığım zıkkımlar günden güne, yıldan yıla büyüdüler, geliştiler ve yük ağırlaştıkça memleket kamburlaştı” (Karakoç, 1990, s. 371).

Hırsıza hırsız diyemem,

Kaygusuz ekmek yiyemem

Söz çok amma söyleyemem...

Kanım öksüz, etim öksüz;

Vatanım, milletim öksüz (Karakoç, 2018a, s. 28).

“İfade” şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, toplumda gördüğü olumsuzlukları “söz çok amma söyleyemem” gibi sözlerle ifade etmiştir. Karakoç bu kadar çok problemin olduğu düzeni hicvetmiştir.

Dedim: Düzen nasıl? Dedi, düzendir.

Dedim: Politika? Dedi, kazandır.

Dedim: Şu kekeme? Dedi ozandır.

Dedim: Dil döken kim? Dedi ki çok çok (Karakoç, 2018a, s. 149).

Abdurrahim Karakoç “Diyalog” şiirindeki bu dördlükte, düzen, politika, kekeme örnekleri üzerinden çevresindeki sorunlara değinmiştir. Karakoç bu kadar problemin bir arada toplandığı düzeni eleştirmiştir.

Yiğit meydanında düşman karnına

Tüfek ile türkü yazan kalmamış.

En mühim dâvâlar bekler yarma

Kurşun ile düğüm çözen kalmamış (Karakoç, 2018a, s. 165).

“Akıl-İzan Dirlik-Düzen Şinanay” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, toplumdaki problemleri çözen kalmadığını ifade etmiştir. “türkü yazan

kalmamış, düğüm çözen kalmamış” örnekleriyle ifade eden Karakoç, böylesi bir düzeni hicve tabi tutmuştur.

Çağımız kökten ekşidi

Yılımız bize yabancı.

Fırçalar domuz kılından

Elimiz bize yabancı (Karakoç, 2018a, s. 171).

Abdurrahim Karakoç “Düğüm Düğüm” şiirindeki bu dördlükte, yaşadığı çağdaki problemlerden yakınmıştır. Karakoç bu kadar problemin bir arada toplandığı bu düzeni hicvetmiştir.

Kurnalardan günah akar

Vitrinler tüm şehvet kokar.

Beşi soyar, onu bakar...

Bu devir aslı gibidir (Karakoç, 2018a, s. 173).

“Aslı Gibidir” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, günah, şehvet, hırsızlık gibi meselelere değinmiş ve “bu devir böyle” diyerek içinde bulunduğu düzeni hedef almıştır.

Dalkavuklar peşrev okur

Münafıklar fitne dokur.

İhanetler fokur fokur...

Bu zehir aslı gibidir. (Karakoç, 2018a, s. 173).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirin devamındaki bu dördlükte, “dalkavukların peşrev okumaları, fitne ihanet gibi birden fazla olumsuz duruma değinir ve bu eylemlerin gerçekleşiyor oluşundan şikâyet eder.

Yazı mıdır? Kaza mıdır? Ceza mı?

Cümle şelek garibanın sırtında..

Ateş yakmış kaynatıyor kazanı

Kalleş felek garibanın sırtında (Karakoç, 2018a, s. 176).

Abdurrahim Karakoç “Adsız Şiir” şiirindeki bu dördlükte, garibanların çektiği çilelere dikkat çeker. Karakoç, tüm dertlerin garibanın sırtında olduğu bu düzeni hicveder.

Çattık bir zamana, baktık zaman yok.

Ölü davul çalar, diride can yok...

Öfke şaha kalktı, at var, meydan yok

Nallar birbirini yedi, bitirdi (Karakoç, 2018a, s. 184).

“Ara Haberi” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, “baktık zaman yok, diride can yok, at var meydan” gibi durumlardan yakındır. “Nallar birbirini yedi bitirdi” diyen Karakoç tüm bu olumsuzlukların yaşandığı düzeni eleştirir.

Benden selam olsun Koç Köroğlu’na

Şimdi devir başka, zaman değişti.

Karga konar kır atların beline

Arpa bulunmuyor, saman değişti (Karakoç, 2018a, s. 186).

Abdurrahim Karakoç “Köroğlu’na Mektup” şiirindeki bu dördlükte, “karga kır atların beline konar oldu, arpa bulunmuyor, saman değişti” örnekleri üzerinden bu devrin değiştiği bilgisini vermiştir. Karakoç eleştirdiği devir üzerinden bu düzeni hicve tabi tutmuştur.

Gayri ne Kenan var, ne Demircioğlu...

Tarihe karıştı Ayvaz’la Hoylu,

Herkes Bolu Beyi, her taraf Bolu

Yiğitlik kalmadı, insan değişti (Karakoç, 2018a, s. 186).

Aynı şiirin devamındaki dördlükte Abdurrahim Karakoç; Demircioğlu, Ayvaz, Bolu Beyi gibi isimler üzerinden geçmişle günümüzü karşılaştırmıştır. “Yiğitlik kalmadı, insan değişti diyen Karakoç bu düzeni hicvetmiştir.

Aslanı boynuzlar teke,

Taç olur paslı teneke.

İpe dizilir tereke,

Pazarda bakır bedâvâ (Karakoç, 2018a, s. 248).

“Masal – 5” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, çevresinde gördüğü sorunları sıralar ve değerli olana değil değersiz olana kıymet verildiğini ifade eder. Karakoç böyle bir düzeni eleştirmiştir.

Namussuzlar yaşarken hür,

Namsluyu ezer sansür,

Sağduyunun gözleri kör,

Her işe şükür bedâvâ (Karakoç, 2018a, s. 248).

Abdurrahim Karakoç “Masal – 5” şiirindeki bu dörtlükte, gördüğü problemleri belirtir ve bunlara dikkat çeker. İnsanların sağduyulu davranmadığını belirten Karakoç, toplumdaki sorunlarla mücadele edilmesi gerekirken insanların şükredip geçtiğini belirtir.

Bir devir ki kiri gitmez,

Asitler döksen eritmez.

Anlatmaya kâğıt yetmez,

Bizde bu sanat bedâvâ (Karakoç, 2018a, s. 249).

Aynı şiirin devamında Abdurrahim Karakoç, yaşadığı devrin olumsuzluklarını vermiş ve bu sorunların asla düzelmeyeceğini ifade etmiştir. Karakoç bu nedenden dolayı düzeni hicvetmiştir.

Evler boş, mezarlar bomboş;

Çağ uykuda tükeniyor.

Hava pis, yağan kar sarhoş;

Çığ uykuda tükeniyor (Karakoç, 2018b, s. 39).

Abdurrahim Karakoç “İhtar” şiirindeki bu dörtlükte, evler, mezarlar, hava, yağan kar ve çığ örneklerinden yaşadığı çağı değerlendirmiştir. “Çağ uykuda tükeniyor” diyen Karakoç, bu düzeni eleştirmiştir.

Doktorsuz, ilaçsız bir dağ köyünde

Siz sancı ne, bilebilir misiniz?

Yirmi beş yaşında, bayram gününde

Siz açlıktan ölebilir misiniz? (Karakoç, 2018b, s. 54).

“Açık Mektup – 2” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Anadolu halkının sıkıntılarına değinmiştir. Birbirinden bağımsız iki örneğe yer veren Karakoç, bu olumsuz örnekler üzerinden düzeni hicve tabi tutmuştur.

Atiye uzanmaz oldu mazimiz;

Artar yürekteki ağrı, sızımız.

Bırakınız, kalsın alın yazımız;

Siz gözyaşı silebilir misiniz? (Karakoç, 2018b, s. 55).

Abdurrahim Karakoç “Açık Mektup – 2” şiirinin devamındaki bu dörtlükte, kendileri hakkındaki mevcut durumdan bahsetmiştir. “Siz gözyaşı silebilir misiniz?” diyen Karakoç olumsuzlukların vahametini anlatmış ve bu düzeni hicvetmiştir.

Gam kervanı sırtımızdan geçiyor;

Bebekler su diye mikrop içiyor;

Üç günlük gelinler ekin biçiyor;

Aha hâllerimiz... derde çare bul (Karakoç, 2018b, s. 59).

“Vatandaşın İribaş’a Arzuhal” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, “gam kervanı sırtımızdan geçiyor” dizesiyle özetleyebileceğimiz bu sıkıntıları sıralamıştır. Abdurrahim Karakoç adeta sorunlar yumağına bu düzeni eleştirmiştir.

Kasayı, göbeği şişirdi zalim;

Fukara açlıkla eyledi talim.

Tükürdü tükürdü yaladı âlim,

Keramet gösteren veli şaşırıldı (Karakoç, 2018b, s. 103).

Abdurrahim Karakoç “Kırk Akıllı Destanı” şiirindeki bu dördlükte, zalim, âlim ve veli örnekleri üzerinden olumsuz fiillere yer vermiştir. Birbirinden bağımsız problemleri ardı arkasına sıralayan Karakoç, böylesine bir düzeni hicve tabi tutmuştur.

Keder sepet sepet; dert sandık sandık

Sebepsiz ha bire yakıldık, yandık

Ezadan, cezadan bıktık, usandık

Aşk meyvesi dala bağlı... çözemem (Karakoç, 2018c, s. 19).

“Kabuktan İçe Her Şeyden Hiçe Doğru” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, yaşanan olumsuzluklara örnekler vermiştir. “Bıktık usandık” ifadeleriyle yaşadıkları bu problemlere olan tepkisini gösteren Karakoç, bu düzeni bu olumsuz örnekler vasıtasıyla hicvetmiştir.

Tarifsiz hile var karada, akta

Hakkın sahipleri boğulur hâkta

Ceylan akvaryumda, balık kavakta

Akbabalar güle bağlı... çözemem (Karakoç, 2018c, s. 19).

Abdurrahim Karakoç “Kabuktan İçe Her Şeyden Hiçe Doğru” şiirindeki bu dördlükte, liyakat problemi üzerinde durmuştur. Hak edenin değil de hak etmeyenlerin iyi yerlerde olduğunu çeşitli örneklerle ifade eden Karakoç, bu düzeni eleştirmiştir.

Resimler gururlu resimler küstah

Bir bedende dört baş gördüm... yorumsuz.

Yüzlerce kuş bir yuvaya çeker ah!

Dört yuvada bir kuş gördüm, yorumsuz (Karakoç, 2018c, s. 74).

“Yorumsuz” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, yaşadığı toplumda gördüklerini anlatmıştır. Hep olumsuz durumlardan bahseden Karakoç böylesine bir düzeni hicve tabi tutmuştur.

Zorba bağdaş kurmuş okluk üstüne

Mazlum yokluk rer yokluk üstüne

Kanun, hk, adalet, hukuk üstüne

Dört yatakta bir dş gördüm... yorumsuz (Karakoç, 2018c, s. 74).

Abdurrahim Karakoç “Yorumsuz” şiirindeki bu dörtlükte, zorba, mazlum karşılaştırmasının yanında hukukla alakalı problemlere de yer vermiştir.

Eşkıyalar hıyar soyar naz ile

Cellat can almaya gelir saz ile

Dört mevsimde tanışmadım yaz ile

Bir mevsimde dört kiş gördüm... yorumsuz (Karakoç, 2018c, s. 74).

Aynı şiirin devamında bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, yaşadığı dönemin özelliklerini birtakım ifadeler kullanarak aktarmıştır. “Bir türlü mutlu gün görmediğini, sürekli olumsuzluklarla baş etmeye çalıştığını söyleyen Karakoç, içinde bulunduğu bu düzeni hicvetmiştir.

Dünya rezil, rsvay olmuş

Görmekten görmemek yeğdir.

Hak haksızlara pay olmuş

Görmekten görmemek yeğdir (Karakoç, 2018c, s. 88).

Abdurrahim Karakoç “Körlerin Türküsü” şiirindeki bu dörtlükte, dünyanın halini anlatmıştır. Dünyanın halini görmemek daha iyi diyen Karakoç, bu sizlerle düzeni eleştirmiştir.

Alan hırsız, satan hırsız

Seyreyleyen zaten hırsız

Pulluk hırsız, kten hırsız

Görmekten görmemek yeğdir (Karakoç, 2018c, s. 89).

Aynı şiirin devamındaki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, pek çok şey saymış ve bunların tamamının hırsız olduğunu belirterek olumsuzluklara dikkat çekmiştir. Karakoç, görmekten ziyade görmemeyi tercih edecek kadar kötü olan bu düzeni hicvetmiştir.

Ön sırayı almış hile ve hurda

Balıklar karada, beygirler suda

Azeri uyuşuk, Türkmen uykuda

Avşar'dan, Yörük'ten umudu kestim (Karakoç, 2018c, s. 106).

Abdurrahim Karakoç “Gazel Dökümü” şiirindeki bu dörtlükte, işlerde hileye çok başvurulmasının yanında Türk dünyasına da değinmiştir. Türk milletlerinden örnekler veren Karakoç, mevcut durumdan memnun olmadığı belirtmiştir. Karakoç bu kadar problemin bir arada olduğu düzeni eleştirmiştir.

Zaman kin savurdu, kadereledi

Gelinler beşiğe yılan beledi

Baktım ki her bağa tırtıl taladı

Üzümden, koruktan umudu kestim (Karakoç, 2018c, s. 106).

“Gazel Dökümü” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, birbiriyle bağımsız sorunları aynı şiirde vererek aslında problemin, bu kadar çok sorunun bir arada yaşandığı düzende olduğunu ifade etmek istemiştir.

Örtüler, etekler ayıp örtmüyor

En hassas terazi doğru tartmıyor

Kötü eksilmiyor, iyi artmıyor

Sağlamdan, çürükten umudu kestim (Karakoç, 2018c, s. 106).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirin devamındaki bu dörtlükte, “umudu kestim” diyerek olumsuzluklar sonucunda kendisinde oluşan hissi belirtmiştir. Gördüğü olumsuzlukları sıralayan Karakoç, içinde yaşadığı düzeni hicve tabi tutmuştur.

Dünya çirkef, düzen bozuk

Geldiğin neye yarar ki?

Sonu ağlamaktır, yazık

Güldüğün neye yarar ki? (Karakoç, 2018c, s. 116).

“Boşa Gelip Boşa Gidenler” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, öncelikle dünya ve düzenle alakalı kendi görüşlerini belirtmiştir. Sonrasında ise Karakoç, “güldüğün ve geldiğin ne yarar ki?” diyerek bu düzen karşısındaki çaresizliklerini belirtmiştir.

Çehreler hüznü, çehreler haşin

İddialar çamur, hükümler peşin

Güler yüzlü bir dünyamız olmadı (Karakoç, 2018d, s. 70).

Abdurrahim Karakoç “Hâl Beyanı” şiirindeki bu dizelerde, insanımızın sıkıntılı hayatını özetlemiştir. Karakoç aynı şiir kitabında yer alan bir düzyazıda bu dördlüğe benzer bir biçimde şu ifadeleri kullanır: “Tatlı-tuzlu, güler yüzlü, uslu-nazlı ve doğru sözlü dünyası olmayanlar bizim insanımız. Yedi yaşından yetmiş yaşına kadar durup dinlenmeden, rahat yüzü görmeden göçüp giden garibanlar, milletimiz için canlarını, evlatlarını, olduğu zaman servetlerini seve seve vermişler.” (Karakoç, 2018d, s. 69). Yüzlerin gülmemesinin yanında Karakoç, insanların birbirlerine karşı olumsuz iddialarına ve hükümlerine yer vermiştir.

Aylar kırık kağrı, günler topal at

Belli mesafeler uzar her saat

Çabuk-hızlı bir dünyamız olmadı (Karakoç, 2018d, s. 70).

Aynı şiirdeki bir başka dizelerde Abdurrahim Karakoç, hayatlarındaki aksaklığı, yavaşlığı konu almıştır. “Çabuk, hızlı bir dünyamız olmadı” diyen Karakoç, böylesi bir düzeni hicve tabi tutmuştur.

Kimisi su katar içtiğin süte

Kimisi at sokar yediğin ete

Günahtan, hileden, haramdan öte

Zulmet kuyusuna düşersin bebek (Karakoç, 2018d, s. 119).

Abdurrahim Karakoç “Bebeğe Sitem” şiirindeki bu dördlükte, “kimisi” öznesi üzerinden yapılan olumsuz fiilleri sıralamıştır. Süte su katmak ve ete at eti katmak gibi olumsuzluklara değinen Karakoç, bunun yanında çeşitli problemlere de yer vermiştir.

Sevgimiz rüşvettir seversek seni

Aldatmak içindir ne versek seni

Kalleş çağımızla eversek seni

Gerdeğe girmeden boşarsın bebek (Karakoç, 2018d, s. 119).

Aynı şiirin devamındaki bir başka dördlükte Abdurrahim Karakoç, “ne yaparsak yapalım, bu yaptığımız şeyler olumlu gibi bile olsa mutlaka seni kandırmak için yapılan şeylerdir” dediği bu bebek üzerinden düzeni hicvetmiştir.

Çabuk pişsin diye zorbanın aşısı

Ayıran olmadı kurudan yaşı

Keçinin kaplana her adım başı

Kırk tuzak kurduğu çağda yaşadık (Karakoç, 2018e, s. 19).

Abdurrahim Karakoç “Çarpık Çağ” şiirindeki bu dördlükte, bu dönemde atılan adımların, zorbalarm işinin rahat görülebilmesi için atıldığını belirtmiştir. Av, avcı üzerinden örnek veren Karakoç, bu dönemdeki tersliğe dikkat çekmiştir.

Önümüz çileydi, arkamız cefa

Bir gün semtimize basmadı, sefa

Mürşidin, müridin günde beş defa

Günaha girdiği çağda yaşadık (Karakoç, 2018e, s. 19).

“Çarpık Çağ” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, öncelikle kendi hayatlarındaki bir türlü son bulmayan olumsuzluklara yer vermiştir. Bunun yanında Karakoç, mürşit ve mürit örneği üzerinden “onlar dahi ne hale gelmiş” şeklindeki ifadesiyle hayretlerle karşıladığı bu düzeni hicvetmiştir.

Tabutların başında yığın yığın çelenk var

Mezarlık yangın yeri, toprağa güve düştü (Karakoç, 2018e, s. 28).

Abdurrahim Karakoç “Kundağa Güve Düştü” şiirindeki bu beyitten anlaşıldığına göre bu dizeler bir cenaze hadisesi üzerine yazılmıştır. Karakoç üzgünlükle karşıladığı bu durum karşısında düzeni bu şekilde hicvetmiştir.

Dünkü zezem kabında şarap denen gerçek var

Sürahiye, şişeye, bardağa güve düştü (Karakoç, 2018e, s. 28).

“Kundağa Güve Düştü” şiirindeki bu beyitte Abdurrahim Karakoç, dini yozlaşmalara dikkat çekmiştir. Bu yozlaşmayı çarpıcı bir şekilde ifade eden Karakoç, böylesi bir düzeni eleştirmiştir.

Çiçek saksılarında ya hıyar ya kelek var

Yere, yurda, mekâna, yatağa güve düştü (Karakoç, 2018e, s. 28).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirin devamındaki bu beyitte, yapılan liyakatsizliklere dikkat çekmiştir ve bu düzeni bu şekilde hicve tabi tutmuştur.

Parklar fuhuş pazarı, sokaklar toz deryası

Haksızlık kol geziyor, makamlar söz deryası

Vakit geçip gitmekte görünürde tedbir yok

Önlemez bu kokuyu tuz dağı, tuz deryası (Karakoç, 2018e, s. 70).

“Keyfiyet” şiirinde Abdurrahim Karakoç, birbirinden bağımsız pek çok sorunu sıralamıştır. Karakoç tüm bu sorunları vererek bu kadar problemin yaşandığı bu düzeni hicvetmiştir.

Sormayın “saat kaç” diye

Düzenin düzen vaktidir

Korkmayın “soygun suç” diye

Vur, öldür, kazan vaktidir (Karakoç, 2018e, s. 78).

Abdurrahim Karakoç “Hüsran Vakti” şiirindeki bu dördlükte, olumsuzlukları “vakit” ifadesi üzerinden vermiştir. Buldukları zaman dilimini özellikle “vur,

öldür, kazan vaktidir.” cümlesiyle veren Karakoç, böyle vaktin yaşandığı düzeni hicve tabi tutmuştur.

Kaz bulunca yolacaksın

Müşteriden çalacaksın

Gayet kurnaz olacaksın

Hileli mizan vaktidir (Karakoç, 2018e, s. 78).

“Hüsran Vakti” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, “hileli mizan vakti” olarak adlandırdığı düzenin özelliklerini yolmak, çalmak ve kurnaz olmak olarak belirtmiştir.

Öküzler otluyor damda

Huzur kalmadı odamda

Ayı, yılı anlamam da

Şu vakit ezen vaktidir (Karakoç, 2018e, s. 79).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirin devamındaki bu dörtlükte, çevresinde gördüğü olumsuzlukları dam ve oda örnekleri üzerinden vermiştir. “Şu vakit ezen vaktidir.” diyen Karakoç bu düzeni hicvetmiştir.

Bir tarafta her devrin sultanları durur

Bir tarafta kaderin kurbanları durur

Ne kurban kesiciler biter dünyamızda

Ne de kesilen kurban kanları durur (Karakoç, 2018e, s. 87).

“Garip Gerçekler” şiirinde Abdurrahim Karakoç, sultan ve kurban karşılaştırması üzerinden içinde bulunduğu düzen hakkında bilgi vermiştir. Karakoç, “ne kurban kesiciler biter, ne de kurbanların kanları diner” dediği böylesi bir düzeni hicve tabi tutmuştur.

Ey eski ölüler kalkın mezardan

Dünyayı bir daha görün de gidin

O günler mi berbat, yoksa bugün mü?

Biz değil... Siz karar verin de gidin (Karakoç, 2018e, s. 118).

Abdurrahim Karakoç “Ölölere İhtar” Şiirinde, eski günlerle günümüzü karşılaştırmıştır. Ölüler kalksın mezarından baksın, o günler mi daha iyi yoksa bu günler mi karar versin” diyen Karakoç, yaşadığı dönemi bu Şekilde eleştirmiştir.

Hava nasıl diyorsun

İklimler bozuluyor

Her yerde namuslunun

Kuyusu kazılıyor.

D r stler yiyor elme

İster gel, ister gelme (Karakoç, 2018f, s. 54).

“Bir Mektuba Cevap” Şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, iklimlerin bozulması, her yerde namuslunun kuyusunun kazılması, d r stlerin bir Şekilde ayağının kaydırılması gibi örnekler üzerinden içinde bulunduğu düzeni, hicve tabi tutmuştur.

Hırsızlar oldu tacir

G rsen yüreğin acır

Delinin keyfi gıcır

Akıllı  z l yor.

Ciddiyem, sakın gülme

İster gel, ister gelme (Karakoç, 2018f, s. 54).

Abdurrahim Karakoç “Bir Mektuba Cevap” Şiirindeki bu dizelerde, toplumdaki olumsuzluklara örnekler vermiştir. Karakoç bunca olumsuzluğun bir arada yaşandığı bu düzeni, bu dizelerle hicvetmiştir.

Zor kullanır, aka kara dedirir

Kurbağaya kuş tutturur bu düzen.

Namussuza ballı kaymak yedirir

Namusluya taş yutturur bu düzen (Karakoç, 2018f, s. 58).

“Bu Düzen” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, yapılan olumsuz örnekleri vermiş ve bu olumsuzlukların sorumlusu olarak ise düzeni işaret etmiştir.

Sıkılmadan mülevvese “halis” der

Kirli kirli pazarlığa “kulis” der

Korucu der, jandarma der, polis der

Hep kendini korutturur bu düzen (Karakoç, 2018f, s. 58).

Abdurrahim Karakoç “Bu Düzen” şiirindeki bu dörtlükte, her kötü bir durum için olumlu bir söylem kullanıldığını ifade etmiştir. Düzenin hep kendini korku yoluyla muhafaza ettiğini belirten Karakoç, hem kötü olup hem de kendini koruyan bu düzeni eleştirmiştir.

Bir tarafta mazlumlar açık, çıplak gezmesin

Bir tarafta sülükler lüks içinde yüzmesin

Durmadan gelen zamlar fakir halkı ezmesin

Ah çekmesin dedeler, nineler ağlamasın

Ağlamasın çocuklar, analar ağlamasın (Karakoç, 2018f, s. 98).

“Analar Ağlamasın” şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, zengin-fakir karşılaştırması yaparak içinde buldukları durum hakkında bilgi vermiştir. Birtakım olumlu dileklerde bulunan Karakoç, bu kadar çok mağduriyetin yaşandığı bu düzeni hicvetmiştir.

Tek bir huzur dolmuşu geçmiyor önümüzden

Dedem, babam, ben, oğlum hep aynı duraktayız

Yetmiş yıllık bu çile nasıl biter ey millet?

Doğru bir haber verin, şüphede meraktayız (Karakoç, 2018f, s. 107).

Abdurrahim Karakoç “Hâsıl-ı Kelam” şiirinde, nesiller boyu süren bir çile silsilesinden bahsetmiştir. “Yetmiş yıllık bu çile nasıl biter ey millet?” diyerek

isyanını haykıran Karakoç, yıllardır süregelen ve yaşadığı dönemde de hâkim olan düzeni hicve tabi tutmuştur.

Çağ delirdi; beden hasta, can hasta

Haram dolu riya dolu her tasta

Akıl iflastadır, amel iflasta

Rahmeti harcadık, daha ne kaldı? (Karakoç, 2018g, s. 69).

“Mirasyedilik” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, düzen eleştiri yapan şiirlerin önemli bir kısmında olduğu gibi, birbirinden bağımsız problemleri sıralayarak, bunca sorunun yaşandığı düzeni hicvetmiştir.

Vurguncuya işlesin çark

Namyslular etmesin fark

Esnafın destesi beş mark

Ölse ne ki, kalsa ne ki? (Karakoç, 2018g, s. 86).

Abdurrahim Karakoç “Lüzumat Müzekkeresi” şiirindeki bu dörtlükte, vurguncuların işini yürütürken namusuyla para kazanmaya çalışanların mağdur olduğunu ifade etmiştir.

Dulu, yetimi kim arar?

İmhasına verin karar,

Emekliler zaten zarar

Ölse ne ki, kalsa ne ki? (Karakoç, 2018g, s. 86).

Aynı şiirin devamında Abdurrahim Karakoç, dul, yetim, emekli gibi halkı temsil eden sosyal konumları ele almıştır. Bu kesimin kimsenin umurunda olmadığını ifade eden Karakoç “ölse ne ki, kalsa ne?” diyerek tepkisini bu düzene tepkisini göstermiştir.

Zilletin kol gezdiği bir gündeyiz hemşehrim

Yüzyılları buluyor sürgündeyiz hemşehrim

Kutsal mekânlar bile kabak, hıyar tarlası

Merak etme her şeyin farkındayız hemşehrim (Karakoç, 2018ğ, s. 24).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “71” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, kendi bakış açısıyla nasıl günlerde olduklarını özetlemiştir. Yaşadığı dönemle ilgili hep olumsuz durumlardan bahseden Karakoç, bu olumsuzluklardan dolayı düzeni hicvetmiştir.

Sistem: Su katılmış çorbaya döndü

Hukuk: Dibi delik torbaya döndü

Namuslu: Her zaman ezilmektedir

İmkânlar yönünü zorbaya döndü (Karakoç, 2018ğ, s. 39).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “144” numaralı bu dörtlükte, sistem ve hukuktaki sorunlara yer vermiştir. Bu sorunlardan dolayı namuslu insanların her zaman ezildiğini belirten Karakoç, zorbaların imkânları eline aldığı bu düzeni hicve tabi tutmuştur.

Huzurun ve rahatın battığı zamandayız

Haydutların pusuya yattığı zamandayız

Yalancı dansözlerin döndüğü-kıvırdığı

Hainlerin hamaset sattığı zamandayız (Karakoç, 2018ğ, s. 67).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “279” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, çeşitli örneklerle yaşadığı zamanı anlatmıştır. Verilen bu olumsuz ifadelerle Karakoç, yaşadığı zamanda hâkim olan düzeni hicvetmiştir.

Demokrasi zorbanın elindeki balta mı?

Etekler kısaldıkça uygarlık artar mı hiç?

Kavramlar tuzak mıdır, vecizeler olta mı?

Adalet terazisi hileli tartar mı hiç? (Karakoç, 2018ğ, s. 82).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “355” numaralı bu dörtlükte, demokrasi, giyim, adalet gibi birbirinden farklı üç konudaki olumsuz

durumları ele almıştır. Karakoç bu üç meselede birden sorunun yaşandığı bu düzeni eleştirmiştir.

Havalar puslandı, sular bulandı

Mert ile namerti seçemez olduk.

El tırpana döndü, demir sulandı

Haramdan helale geçemez olduk (Karakoç, 2018ğ, s. 99).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “440” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, kendi bakış açısıyla dönem ve şahıs eleştirisi yapmıştır. Karakoç bu iki konuda da problem yaşanan bu çağı hicve tabi tutmuştur.

Yiğitler göçtü gitti dertler türedi

Millete korku salan fertler türedi

Dün ile yarımın arkasında kaldık

Mertleri kaybettik namertler türedi (Karakoç, 2018ğ, s. 106).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “472” numaralı bu dörtlükte, genel itibariyle, mert-namert ifadeleri üzerinden hâkim olan düzeni ele almıştır. Karakoç bu düzende mertlerin değil, namertlerin sözünün geçtiğini belirtmiştir.

Bu devir: Yeme-yutma devridir

Bu devir: Alkış tutma devridir

Bu devir: Hokus-pokuslar ile

Cahil halkı uyutma devridir... (Karakoç, 2018ğ, s. 135).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “619” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, “bu devir” ifadeleri üzerinden yaşadığı dönemin özelliklerini vermiştir. “Yeme-yutma, alkış tutma, cahil uyutma” gibi olumsuz durumlarla devri özetleyen Karakoç, bu devirde hâkim olan düzeni hicvetmiştir.

Küçük masum çocuklar büyüyüp cinleşiyor

Güzel gözükken dünya birden çirkinleşiyor

Değişiyor dengeler, alt üst oluyor her şey

Kaplan tavşanlaşıyor, tavuk şahinleşiyor... (Karakoç, 2018ğ, s. 142).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “655” numaralı bu dördlükte, baştan iyi olan her şeyin günün birinde kötüye dönüştüklerini ifade etmiştir. Karakoç her şeyin kötüye dönüştüğü bu düzeni eleştirmiştir.

Aldırma... Bu kervan böyle yürür

Aldırma... Bu devran böyle çürür

İçi boş aslanın cesedini

Aldırma... Bu tavşan böyle sürür.. (Karakoç, 2018ğ, s. 165).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “770” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, eleştirinin yanında ümit verici söylemlerde de bulunmuştur. Düzen hicviyle alakası ise Karakoç, yaşadıkları çağı özetlemiş ve bu çağı hicvetmiştir.

Yufkalar delindi derinler eskidi

Dün, bugün içinde yarınlar eskidi

Tezatlar yumağı bir çağ yaşıyoruz

Dedeler taptaze, torunlar eskidi (Karakoç, 2018ğ, s. 188).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “885” numaralı bu dördlükte, yaşadığı çağdaki tezatlık ve olumsuzluklara yer vermiştir. Karakoç, kötü özelliklerinden dolayı ele aldığı düzeni eleştirmiştir.

Dağda orman şehirde insan yanıyor

Cahillerin dilinde lisan yanıyor

Açın da bakın çaresiz yürekleri

Tamamında öfke ve isyan yanıyor (Karakoç, 2018h, s. 30).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “97” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, “yanıyor” yüklemi üzerinden insanların çektikleri sıkıntıları peş peşe sıralamıştır. “Açın da bakın çaresiz yürekleri” diyerek tepkisini gösteren Karakoç, böylesi bir düzeni hieve tabi tutmuştur.

Güneş doğdu gördük ki zirveler çukur olmuş

Som çelikler kof mantar, altınlar bakır olmuş

Uyandık ve farkettilik denge bozukluğunu

Hırsızlayan hep zengin, çalışan fakir olmuş... (Karakoç, 2018h, s. 84).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “368” numaralı bu dörtdükte, yaşadığı toplumda gördüğü tezatlıklara dikkat çekmiştir. “Uyandık ve fark ettik denge bozukluğunu” diyen Karakoç, bu zıtlıkları bu şekilde ifade etmiş ve bu düzeni eleştirmiştir.

Önce insanların huyu bozuldu

Sonra pınarların suyu bozuldu

Bu nasıl bir çağdır anlamıyorum

Eski soyluların soyu bozuldu (Karakoç, 2018h, s. 135).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “623” numaralı bu dörtdükte Abdurrahim Karakoç, yaşadığı çağ üzerinden, döneme hâkim olan düzen hakkında bilgiler vermiştir. “Huy, su ve soy” bozukluğunun olduğu belirten Karakoç, “Bu nasıl bir çağdır anlamıyorum” demiş ve bu çağda hâkim olan hicvetmiştir.

Kimi peştemalda ekmek pişirir

Kimi kar üstünde sütü taşırır

Kimi susar, su bulamaz içmeye

Kimi lokmasını suya düşürür (Karakoç, 2018h, s. 141).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “651” numaralı bu dörtdükte, adaletsiz hak paylaşımına dikkat çekmiştir. “Kimi” zamiri üzerinden yaptığı karşılaştırmalarla bu adaletsizliği veren Karakoç, bunca adaletsizliğe neden olan düzeni eleştirmiştir.

Bakıyorum etrafa at yok, meydan yok artık

İnci, altın, elmas takacak gerdan yok artık

İmalat hatası istisnaların dışında

Sözün özeti: İnsan gibi insan yok artık... (Karakoç, 2018h, s. 147).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “684” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, kendisinin de özet olarak belirttiği gibi “insan gibi insanların olmadığını” belirtmiştir. Karakoç olumsuz ifadelerle nitelediği düzeni, bu şekilde hicvetmiştir.

Çabuk yoldan köşe dönme gereği

Kaşık gibi kullanan var küreği

Gasp edildi namuslunun yüreği

Vurguncunun eli yerli yerinde... (Karakoç, 2018i, s. 66).

Abdurrahim Karakoç “Hasan’a Mektup (2/1)” şiirindeki bu dörtlükte, özellikle hak ihlalleri üzerinde durmuştur. Gasp, vurgun, kısa yoldan köşeyi dönme gibi olumsuz durumlarla yaşadıkları döneme hâkim olan düzeni özetlemiş ve bu düzeni hicve tabi tutmuştur.

Yara çok, yaraya em yok.

Ölçtürdük sular da nem yok.

Çay demlettik, çayda dem yok

Bardak kafayı üşüttü... (Karakoç, 2018i, s. 78).

“2001 Yılı Rapor Özeti” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, “yok” ifadeleri üzerinden içinde buldukları çaresizliği anlatmıştır. Karakoç bunca sıkıntının içinde yaşadıkları bu düzeni hicvetmiştir.

Dokunma düzeninin düzeni bozulur

Hem kanı bozulur hem de geni bozulur

Gürültü çıkarma geriden seyreyle

Sus vurgun çarkının ekseni bozulur... (Karakoç, 2018i, s. 17).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “35” numaralı bu dörtlükte, “düzenin düzeni ve vurgun çarkı” ifadeleriyle gördüğü olumsuz durumları ifade etmiştir. Karakoç hakkında gözlemlerini paylaştığı bu düzeni eleştirmiştir.

Ne zaman yürüyor, ne de insan yürüyor

Hem zaman çürüyor, hem de insan çürüyor

Gücüne güvenen zayıfın sırtında

Krallar misali saltanat sürüyor... (Karakoç, 2018i, s. 39).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “144” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, öncelikle yaşadığı zaman hakkındaki olumsuz düşüncelerini dile getirmiştir. Bunun yanında Karakoç, güçlünün güçsüzü ezmesini ele almıştır. Karakoç bu kadar zulmün hâkim olduğu bu düzeni hicvetmiştir.

Bakkal tezgâhında muz iltihaplı

Biber iltihaplı, tuz iltihaplı

Canlı-cansız, hastalık var her şeyde

Kayalardan sarkan buz iltihaplı... (Karakoç, 2018i, s. 84).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “368” numaralı bu dörtlükte, “iltihaplı” ifadesi üzerinden gözlemine yer vermiştir. Karakoç, “canlı-cansız, hastalık var her şeyde” diyerek topluma dair bakış açısını dile getirmiştir. Gözlemlediği olumsuz durumlardan dolayı Karakoç, içinde bulunduğu topluma hakim olan düzeni eleştirmiştir.

Her yerde soysuzların hükmü geçiyor, yazık

Mazlumlar su yerine zehir içiyor, yazık

Kim kan denizinde boğuluyor her sabah

Kiminin cinnet aşkı çiçek açıyor, yazık... (Karakoç, 2018i, s. 84).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “493” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, topluma dair pek çok olumsuz örnek vermiş ve “yazık” ifadeleriyle tepki göstermiştir. Karakoç böyle bir yaşam şeklinin hâkim olduğu düzeni hicve tabi tutmuştur.

Bir garip düzendir amma çok muhkem

Müridin yerine mürşit düşünür

Siyasette hiyerarşi ve her dem

Firit'in yerine Hurşit düşünür... (Karakoç, 2018i, s. 113).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “513” numaralı bu dörtlükte, çeşitli olumsuzlukları örnekleriyle vererek “bir garip düzendir” dediği bu düzeni hicvetmiştir.

Bu açıklamalarıyla verilen şiirleri haricinde Abdurrahim Karakoç’un düzeni hicvettiği başka şiirleri de bulunmaktadır. Hasan’a Mektup (1), Hasan’a Mektup (2), Hasan’a Mektup (9), Hasan’a Mektup (13), Hasan’a Mektup (16), Beyanname, Türkiye Albümünden, Bu Şehir Ki, Keyfiyet (79), Tesbit – 2, Öğüt, Kıyas ve Değerlendirme, Şiirlerle Haber Özetleri, Dedem Korkut’a Dilekçe, Zaman Geçip Giderken şiirlerinde tek; Yangın Var, Yaralar, Hasan’a Mektup (5), Hasan’a Mektup (7), Hasan’a Mektup (8), Hasan’a Mektup (15), Hasan’dan Gelen Mektup (2), Hasan’dan Gelen Mektup (3), Resmigeçit, Emmoğlu, Sokakların Şehri, Vatandaş Türküsü – 7, Kördöğüşü, Eğri Öğüt, Köyden Haber, Kırk Akıllı Destanı, Kabuktan İçe Her Şeyden Hiçe Doğru, Yorumsuz, Bebeğe Çağrı, Körlerin Türküsü, Er Meydanı, Gazel Dökümü, Bu Dünya Kimin Dünyası, Bebeğe İhtar, Sıladan Gurbete Mektup, Kundağa Güve Düştü, Doğum Vakası, Bir Mektuba Cevap, Hiçbir Şey, Üç Aşağı Beş Yukarı, Bir Üstü On Paye, Hayatımızın Tercümesi, Yıl Sonu Bilançosu, Hayatımızın Tercümesi, Hasan’a Mektup (2/1), 2001 Yılı Rapor Özeti şiirlerinde birden fazla hiciv örneği bulunmaktadır.

Hasan’a Mektup (20), Aslı Gibidir, Adsız Şiir, Ara Haberi, Köroğlu’na Mektup, Parsel Parsel, Vatandaş Türküsü – 5, İhtar, Açık Mektup – 2, Vatandaş İribaş Arzuhal, Ses-Hayvan-Netice, Teşhis, Oyy..., Garip, Bebeğe İhtar, İcraatın Dışından, Bebeğe Sitem, Çarpık Çağ, Hüsrân Vakti, Köşeli İhtar, İşaretçiler, Doydum Yeter, Ömrümüzün Özeti, Bu Düzen, Bitmez Garip Hikaye, Lüzumat Müzekkeresi, Umumi Ahvali Beyanımdır, Bugün Mizah Günüdür, Anadolu, Grikatür, Zaman ve Keyfiyet, Hasan’a Mektup (2/3), Kurtuldu şiirlerinin tamamında düzen hicvedilmektedir.

Bunlara ek olarak Dörtlükler şiirinde 10, 101, 103; Gerdanlık 1 şiir kitabında 91, 228, 258, 289, 333, 439, 454, 460, 467, 469, 517, 592, 593, 594, 595, 629, 653, 654, 663, 668, 743, 752, 797, 798, 861, 862, 889; Gerdanlık 2 şiir kitabında 68, 96, 131, 242, 296, 302, 360, 361, 385, 394, 397, 417, 461, 481, 484, 488, 499, 505, 509, 514, 515, 536, 537, 538, 542, 554, 571, 582, 593, 605, 613, 617, 633, 661; Gerdanlık

3 şiir kitabında 2, 6, 20, 21, 42, 64, 84, 91, 106, 145, 151, 162, 174, 219, 220, 224, 237, 274, 290, 311, 328, 329, 347, 347, 367, 387, 388, 403, 416, 510, 518, 531, 532, 537, 539, 540, 544 numaralı dörtlüklerde düzen hicvedilmektedir.

3.2.5. Kültüre Yönelik Hiciv

Her toplumun kendine yönelik özellikleri barındıran bir kültürü vardır ve kültür, o toplumu ayakta tutan önemli etkenlerden biridir. Türk toplumunun yaşam tarzı düşünüldüğünde de kültürün günlük hayatta önemli bir etkisinin olduğu görülecektir.

Abdurrahim Karakoç, hayatı ve kişiliği incelendiğinde, kültürel değerlere önem veren ve kültürel yozlaşmaya her zaman yazdığı eserlerde tepki göstermiş bir kişidir.

Karakoç'un tüm şiirleri incelendiğinde onun şiirlerinde mevcut kültüre yönelik hiciv olduğu tespit edilmiştir. Karakoç özellikle giyim-kuşam, moda ya da düşkün olma, konuşma tarzındaki bozukluk, dil, sanat, tarih gibi konularda başka kültürlerin etkisinde kalma; geleneğin çözülmesi, benliğin kaybedilmesi gibi durumlardan ötürü toplumumuzun kültürel anlayışını hicvetmiştir.

Abdurrahim Karakoç "Bir Bayram da Onların Olsun" isimli köşe yazısında Ramazan Bayramının Şeker Bayramı olarak adlandırılmasını eleştirir. "Ramazan Bayramını Şeker Bayramı'na tebdil edenler bayramın kudsîyetine inanıyorlar mı ki, bayramlardan nasîpleri olsun? Onlar verilen bayramla değil Türk milletinin bayramlarının kalktığı gün bayram ederler" (Karakoç, 1990, s. 197).

Kollar açık, etek dizde

Gençler zağar oldu izde.

Medeniyet budur bizde,

Güler misin, ağlar mısın? (Karakoç, 2018a, s. 167).

Abdurrahim Karakoç "Güler Misin, Ağlar Mısın?" şiirindeki bu dörtlükte, giyim ve gençlerin kültürümüze bağdaşmayan alışkanlıkların peşinden gitmelerini eleştirmiştir. Medeniyet anlayışı bizde böyledir diyen Karakoç, "güler misin, ağlar mısın?" diyerek bu duruma tepki göstermiştir.

Teşekkürü yaptık mersi

Çıplak göbek ilim dersi.

Yönümüz tekniğin tersi...

Güler misin, ağlar mısın? (Karakoç, 2018a, s. 167).

“Güler Misin, Ağlar Mısın?” şiirinin devamındaki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, konuşma tarzı ve açık giyinme konularına dikkat çekmiştir. Tekniğin tersi yönde hareket edildiğini belirten Karakoç, bu durumlara tepki göstermiş ve kültürümüzün geldiği bu hali hicvetmiştir.

Bozulsun töresi ilin, obanın;

Bedenler tutsağı olsun modanın.

Oğlu öfkelenir dümbük babanın,

Omuza dökülen saçtan söz etme (Karakoç, 2018b, s. 30).

Abdurrahim Karakoç “Eğri Öğüt” şiirindeki bu dördlükte, kültürün, törenin bozulması, moda düşkünlüğü ve saç uzatmak gibi durumları konu edinmiştir. Karakoç kültürümüze aykırı olarak gördüğü bu durumları eleştirmiştir.

Ne kültür bizimdir, ne sanat bizim

Ne bu dil bizimdir, ne lügat bizim

Ne Yavuz, ne Fatih, ne Kürşad bizim

Kitaptan sildirdik güzellikleri (Karakoç, 2018d, s. 38).

“Güzellikler Katliamı” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç; kültür, sanat, dil ve tarih üzerinden kültürümüz hakkındaki görüşünü bildirmiştir. “Kitaptan sildirdik güzellikleri.” diyen Karakoç, kültürümüzün unutulmasını ve başka kültürlerin etkisine girmesini hicvetmiştir.

Anası “Gezginci Kösem” oldu da

Hayâsız babası adam olmadı.

Köyler, kentler festivalle doldu da

Bayramlar, bir türlü bayram olmadı (Karakoç, 2018d, s. 49).

Abdurrahim Karakoç “Festival Sonrası Veya Bayram Tebriği” şiirinde, bizim olmayan kutsal günlerin gereğinden fazla ilgi görürken, kendi kutsal günlerimizin yeterince ilgi görmemesini ele almıştır. Karakoç bu örnek üzerinden kültür anlayışımıza tepki göstermiştir.

Küfür kemal çağında

Kuzu kurt kucağında

Modanın sıcaklığında

Gelenek çözülüyor.

Dost yarım, düşman silme

İster gel, ister gelme (Karakoç, 2018f, s. 54).

“Bir Mektuba Cevap Şiirindeki” bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, birden fazla konuya değinmiştir ama ağırlıklı konu kültür eleştirisidir. “Gelenek çözülüyor.” diyen Karakoç, bunun yanında moda örneğini de vererek kültürümüzün mevcut durumunu hicve tabi tutmuştur.

Kovuldu ahlakım, törem

Aklım verem oldu, verem

Yaramıza merhem, krem

Sürsek, Sam amca içinde (Karakoç, 2018f, s. 75).

Abdurrahim Karakoç “Baş Belası” şiirindeki bu dörtlükte, ahlakın, kültürün toplumda artık bir hükmü kalmadığını belirtmiştir. “Sam Amca” örneği üzerinden her taşın altından bir yabancı çıktığını, yani yabancıların kültürümüze bu kadar etki ettiklerini ifade etmiştir.

Çağdaşlaştık begim, uyduk modaya

Şemdinli’yi Angara’ya benzettik.

Apartmanda it bağladık odaya

Kendimizi maskaraya benzettik (Karakoç, 2018g, s. 15).

“Röportaj (1)” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, moda uyulması, küçük yerlerin bile büyük Őehirlerden farkının kalmayarak kültürel özelliğini kaybetmesi ve evde köpek beslenmesi gibi kültürümüze aykırı olan durumları hedef almıştır.

Karlo Kotar Emmi aydınlat bizi

Türk’ün soyu sopy ne biçim olsun?

Al götür, sil götür benliğimizi

Fikrimizin apı ne biçim olsun? (Karakoç, 2018g, s. 27).

Abdurrahim Karakoç “Kotar Emmi’ye Dilekçe” Şiirindeki bu dörtlükte, soy gibi fikri benlik açsından önemli olan etkenlerin unutulmasını kültürümüz açsından değerlendirmiş ve bu durumu hicvetmiştir.

Ahbaplık komŐuluk nerde erenler,

Duruyorsa haber versin görenler?

Söyleyin söyleyin eski yrenler

Sohbeti harcadık, daha ne kaldı? (Karakoç, 2018g, s. 69).

“Mirasyedilik” Şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, ahbaplık, komŐuluk, bir araya gelip sohbet etme gibi kültürümüzün önemli ögelerinden olan bu adetlerimizi kaybettiğimizi söyler. Karakoç kaybettiğimiz bu değerler üzerinden yozlaşmaya yüz tutmuş olan kültürümüzü eleştirmiştir.

Çatlama var, eğilme var yapıda

Bizim değer baltası da, sapı da.

Noel baba, Noel ana kapıda

Maske-gzlk birbirine karıştı (Karakoç, 2018g, s. 110).

Abdurrahim Karakoç “Yıl Sonu Bilançosu” Şiirindeki bu dörtlükte, mevcut kültürün bizim kültürümüz olmadığını belirtmiş ve “atlama var, eğilme var” demiştir. Noel Baba ve maske-gzlk üzerinden Noel kutlamayı ele alan Karakoç, tüm bu örnekler üzerinden kültürümüzün yabancı kültürlerden etkilenmesine karşı çıkmıştır.

Baba senfoni der, kızları pop der

Oğlanlar karpuzu görünce top der

Usta insan ezer, çırak hop hop der

Itri-Mozart birbirine karıştı (Karakoç, 2018g, s. 141).

“Karıştı” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, özellikle kültürümüzün sanatsal açıdan yozlaşmasını ele almıştır. Senfoni-pop; Itri-Mozart örnekleri üzerinden Karakoç kültürümüzün yozlaştığını belirtmiştir.

Bir keçi yüz tekeyi sağdı gözümle gördüm

Kırk manda bir çuvala sığdı gözümle gördüm

Ecdattan miras kalan en ulvi mekânlara

Meymenetsiz domuzlar yağdı gözümle gördüm (Karakoç, 2018ğ, s. 45).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “171” numaralı bu dörtlükte, ecdat yadigârı mekânların uygunsuz bir şekilde kullanıldığını belirtmiştir. Karakoç, kültürel anlamında olumsuzluk teşkil eden bu durumu hicve tabi tutmuştur.

Dedim: Ne sende beyin ve yürek yok?

Dedi: Vallahi onlara hiç gerek yok...

Dedim: Yok olan değerler nedir sence?

Dedi: Şampanya, viski, kebab, börek yok... (Karakoç, 2018h, s. 15).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “23” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, bir kişi üzerinden toplumdaki değerlerin uğradığı yıkımı ele almıştır. Bu yıkımın yanında bir de insanlarımızın değerlerimize karşı umursamazlığından dem vuran Karakoç, bu durumları hicvetmiştir.

Türklük sahillerini döğüyor melez dalga

Yayıyor bozulma çürüme halka halka

Utaniyoruz artık ceddimizin isminden

Kürşad’ın oğlu: Mişon - Elifin kızı-Helga (Karakoç, 2018h, s. 27).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “84” numaralı bu dördlükte, sahil bölgelerindeki kültürel yozlaşmayı ve çocuklarımızın “Mişon, Helga” yani yabancı ülkelerdeki insanlar gibi olduklarını ifade etmiştir. Bu olumsuz durumlardan dolayı Karakoç, kültürümüzdeki bu yıkımı hedef almıştır.

Sabit bırakıldık ve kokmaya başladık

Kendi köklerimizden kopmaya başladık

Önce çağdaşlık heyecanı sardı bizi

Sonra gerçeği gördük korkmaya başladık (Karakoç, 2018h, s. 47).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “183” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, kendilerinin ilerlemeyip yerlerinde saydıklarından dolayı gerilediklerini, zamanla kendi köklerinden koştuklarını ve çağdaşlık safsatasına kandıklarını belirtmiştir. “Sonra gerçeği gördük” diyen Karakoç kültürel manada düştükleri bu olumsuz durumları hicve tabi tutmuştur.

Dolu vurdu ne bağ ne de bostan kaldı

Berrak sular sarı selde kayboldu

Ortada ne tarih ne de destan kaldı

Köroğlu’lar Çamlıbel’de kayboldu... (Karakoç, 2018i, s. 22).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “60” numaralı bu dördlükte, tarihi değerlerimizle alakalı görüşlerine yer vermiştir. Tarihi değerlerimizi yitirdiğimizi belirten Karakoç, bu durumu hicvetmiştir.

Avrupa bir güzel benzetti bizi

Çamurla çepelin arasındayız

Kaybetmek üzereyiz kimliğimizi

Camiyle şapelin arasındayız... (Karakoç, 2018i, s. 127).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “585” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, çamurla çepel ve camiyle şapel arasında olmak ifadeleriyle kültürel kimliğimizin durumunu anlatmıştır. Karakoç, “kaybetmek üzereyiz kimliğimizi” diyerek, toplum olarak uğradığımız kültürel yozlaşmayı hedef almıştır.

Bu şiirlere ek olarak Abdurrahim Karakoç'un kültür eleştirisi yaptığı başka şiirleri de mevcuttur. Unutma Bacım, Hasan'a Mektup (8), Hasan'dan Gelen Mektup (3), Tarihten Bir Yaprak şiirlerinde tek; Hasan'a Mektup (10), Güzellikler Katliamı, Festival Sonrası Veya Bayram Tebriği, Röportaj (1), Kotar Emmi'ye Dilekçe, Mukayeseli Tahlil şiirlerinde birden fazla kültüre yönelik hiciv örneği bulunmaktadır.

Nev-Gün... Yeni Rûz Veya Roz Destanı, Baş Belası şiirlerinin tümünde bozulan kültür hicvedilmiştir.

Bunun haricinde Gerdanlık 1 şiir kitabında 704, Gerdanlık 2 şiir kitabındaki 164 ve 588; Gerdanlık 3 şiir kitabında ise 153 numaralı dörtlüklerde kültüre yönelik hiciv bulunmaktadır.

3.3.SİYASİ HİCİV

Siyaset, hiciv türünde en yoğun işlenen konuların başında gelmektedir. Kapsam alanı itibariyle siyaset hemen hemen her alana müdahale edebilme gücüne sahiptir. Bu yüzden ekonomiden, kültüre, medyadan, eğitime ve daha pek çok duruma direkt olarak etki etmektedir. Etki ettiği bu durumlardan dolayı siyaset, olumsuz durumlarda insanların canını en çok yakan meselelerden biri haline gelebilmektedir. Etki alanındaki bu sınırsız genişlikten dolayı siyasi hicivler, heccavlar için vazgeçilmez konularının başında gelmektedir.

İslam dininde siyasi hicvin tarihçesinin Hz. Ali ile Muaviye'nin hilafet mücadelesine kadar gittiği görülecektir (Çiftçi, 1999, s. 173). Bunun yanında en eski tarihlerden beri siyasi hicivler, milletlerin edebiyatında aktif olarak yer almış ve yoğun olarak kullanılmıştır. Türk edebiyatı bu manada siyasi hiciv konusunda oldukça zengin bir edebiyattır.

Abdurrahim Karakoç'un şiirlerinde yoğun olarak siyasi hiciv varlığı söz konusudur. Karakoç, şairlik hayatı boyunca siyasi meselelerden, siyasi parti ve kişilere her zaman hiciv oklarını doğrultmuştur. Bu manada Karakoç, siyasi hicivleriyle adından çokça söz ettiren bir şair olmuştur.

Karakoç'un siyasi hicivleri iki başlık altında incelenmektedir: 1-Ulusal Siyasete Yönelik Hiciv 2-Küresel Siyasete Yönelik Hiciv.

3.3.1. Ulusal Siyasete Yönelik Hiciv

Ulusal siyasete yönelik hiciv, Abdurrahim Karakoç'un şiirlerindeki iki başlıktan ilkidir. Bu başlık altında, Karakoç'un Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisindeki siyasi meseleleri hedef alıp hicvettiği şiirleri bulunmaktadır. Burada geçmişten ve şiirlerin yazıldığı tarihe kadar ülke gündemiyle alakalı pek çok siyasi meseleyi görmek mümkündür.

Karakoç'un ulusal siyasete yönelik hicivleri üç başlıkta ele alınmıştır: 1-Siyasetin Genel Durumunu Konu Alan Hicivler, 2-Siyasi Parti ve Toplulukları Konu Alan Hicivler, 3-Siyasileri Konu Alan Hicivler

3.3.1.1.Siyasetin Genel Durumunu Konu Alan Hicivler

Bunlardan birincisi siyasetin genel durumuna yönelik hicivlerdir. Karakoç bu bölümde ülke siyasetinin genel durumunu özetleyen olaylar, değerlendirmeler ve tespitlere yer vermiştir.

Özetleri veriyoruz ilk önce:

Dünkü hamam, dünkü kurna, dünkü tas.

Baş belirsiz, meydan ıssız, kim kime

Değişen yok, dünkü davul, dünkü ses (Karakoç, 2018a. 199).

“Haberler Bülteni – 4” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, “değişen yok, dünkü davul, dünkü ses” ifadeleriyle memnuniyetsizliğini ifade etmiştir. “Baş belirsiz, meydan ıssız” diyen Karakoç, kendi penceresinden Türk siyasetinin problemini tespit etmiş ve siyasetimizin genel durumunu bu örnekler üzerinden hicvetmiştir.

Dışa taviz, içe haset;

Ötesini sen kıyas et.

Bizde güdülen siyaset,

“Hiç” değil mi gardaş?

Hiç?!... (Karakoç, 2018a. 238).

Abdurrahim Karakoç “Görünen Köy” şiirindeki bu dizelerde, iç ve dış politika hakkındaki yanlış uygulamaları hedef almıştır. Bizde güdülen siyasetin iç açıcı olmadığını belirten Karakoç, siyasetin mevcut durumunu eleştirmiştir.

Refah mefah deme bari utan da,

Ne var, ne yok gez de öğren vatanda.

Ekin biçen de bir, sarhoş yatan da.

Ağıtımı caz belleme Mebus Beğ (Karakoç, 2018a. 274).

“Mebus Beğ” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, bir milletvekiline söylenen sözler üzerinden siyasetimizin durumunu değerlendirmiştir. “Ekin biçen de bir, sarhoş yatan da.” dizesi üzerinden ülkede çalışanın da çalışmayanın da aynı durumda olduğunu belirten Karakoç, buna sebep olan böylesi bir yönetim ve siyaset anlayışını hicve tabi tutmuştur.

Yevmiyem on lira senede üç ay,

Dokuzu işsizlik vay efendim vay...

Üstelik benimle eylersin alay

Vatandaşı yoz belleme Mebus Beğ (Karakoç, 2018a. 274).

Abdurrahim Karakoç “Mebus Beğ” şiirinin devamındaki bu dördlükte, milletvekiline, bir işçi üzerinden ülkedeki mevcut istihdam ve gelir durumunu özetlemiştir. Bunun yanında Karakoç, milletvekilinin halka karşı takındığı alaycı üslubunu eleştirmiştir.

Görevin sırf parmak kaldırmak değil,

Biraz da milletin derdine eğil.

Meclise hürmet et, ne döv, ne dövül...

Hizmet belle, söz belleme Mebus Beğ (Karakoç, 2018a. 275).

Aynı şiirdeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, milletvekilinin yapması ve yapmaması gerekenleri sıralamıştır. “Görevin sırf parmak kaldırmak değil” diyen Karakoç, özellikle bu algıdan yola çıkarak siyasetin genel durumunu hedef almıştır.

Huzuru boğdu kin, haset;

Geleceği sen kıyas et;

Kışlaya girdi siyaset,

Rütbeler taraf tutuyor (Karakoç, 2018b, s. 27).

Abdurrahim Karakoç “Kördögüşü” şiirindeki bu dörtlükte, siyasi durumla alakalı bilgiler verdikten sonra özellikle bir konu üzerinde durmuştur. Askerin siyaset yaptığını belirten Karakoç, bu duruma tepki göstermiştir.

Çiftliğin usulü böyle:

Ağa yatar, itler havlar.

Erkânı bu, yolu böyle:

Çoban tutar itler havlar (Karakoç, 2018b, s. 78).

“Vazife” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, siyasetteki yönetici-halk ilişkisini, “ağa yatar, it havlar; çoban tutar, it havlar” sözleri üzerinden açıklamıştır. Bu işin yolu böyle diyen Karakoç bu durumu hicve tabi tutmuştur.

Bizde siyasetin usta olanı,

Akşama on çeşit yalan uydurur.

Sabahleyin delinirse yalanı,

Yalandan otuz kat gömlek giydirir (Karakoç, 2018b, s. 112).

Abdurrahim Karakoç “Sanat” şiirlerinde bu dörtlükte, “on çeşit yalan uydurmak” deyimiyle ifade ettiği gibi siyasette çok fazla yalan söylendiğini belirtmiştir.

Makam armağandır, koltuk hediye

Muhkem ilamlar var “rüşvet ye” diye

Ne diye beklersin söyle ne diye?

Doğmaya gayret et doğmaya bebek

Sonra geç kalırsın yağmaya bebek (Karakoç, 2018c, s. 77).

“Bebeğe Çağrı” şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, makam, rüşvet gibi konular üzerinden Türk siyasetine dair bilgiler vermiştir. Bu bilgiler ışığında Karakoç, mevcut siyasi anlayışı hicvetmiştir.

Göz kırpınca sıfırı çok sayılar

Zirveye tırmandı topal ayılar

Yağcı yeğen arar haydut dayılar.

Doğmaya gayret et, doğmaya bebek

Sonra geç kalırsın yağmaya bebek (Karakoç, 2018c, s. 77).

Abdurrahim Karakoç “Bebeğe Çağrı” şiirinin devamındaki bu dizelerde, yönetim kademesindeki makam ve mevkilerin elde edilmesinde paranın rolüne değinmiştir. Bu konu üzerinden Karakoç siyasetimizi eleştirmiştir.

Koç yiğitler kör kurşunla devrilir

Kazancımız nahak yere savrulur

Dilekçemiz Ankara’dan çevrilir

Her belâyı çekiyoruz eyi mi? (Karakoç, 2018c, s. 108).

“Keyfiyet (79)” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, genel siyasi durumumuzla alakalı olumsuz örneklere vermiştir. Karakoç bu örnekler üzerinden Türk siyasetini hedef almıştır.

Yol buldu, meşruluk kazandı rüşvet

Edirne’den Van’a uzandı rüşvet

Patron, kâhya, bekçi, işçi tek sıra

İktidar olmaya özendi rüşvet (Karakoç, 2018e, s. 27).

Abdurrahim Karakoç “Sirayet” şiirinde, vurgulu bir şekilde rüşvet konusuna değinmiştir. Her yere sirayet eden rüşvetin artık siyasette de itibar edilmesini konu almış ve bu durumu hicvetmiştir.

Yaşamadığı şeyi yazamaz hiç kimse

Tutmadığı düğümü çözemez hiç kimse

Var olsun bizim politik mimarlarımız

Onların bozduğu gibi bozamaz hiç kimse (Karakoç, 2018e, s. 52).

“Ustalık” şiirinde Abdurrahim Karakoç, politikacılarımıza dair bir değerlendirmede bulunmuştur. “Onlar gibi kimse bozamaz” diyen Karakoç, politikacıları ülkeye ve insanlara verdikleri zarardan yakınmıştır.

Seçimle iş başına gelen yöneticiler

Palavra sıkı sıkı geçirir beş seneyi,

Zamanın vitrininde tükense de sevgiler

Dolaylı menfaatler doldurur boş seneyi (Karakoç, 2018e, s. 63).

Abdurrahim Karakoç “Vitrin” şiirinde, yöneticilerin yalan söyleyerek siyaset yaptıklarını ve yalanın siyasetin baş malzemelerinden biri olmasını hedef almıştır.

İhale kayırması, ihracat doyurması

Rüşvetçi, komisyoncu bir sürü meslek doğdu (Karakoç, 2018e, s. 80).

“Doğum Vakası” şiirindeki bu beyitte Abdurrahim Karakoç, siyasette dönen oyunlarla alakalı örnekler vermiş ve bu durumu hicvetmiştir.

Davul-zurna sektörü rağbet buldu bulalı

Makamı siyasette bir sürü köçek doğdu (Karakoç, 2018e, s. 80).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirin devamındaki bu beyitte, yapılan her işe methiyeler düzülmesini ve siyaset arenasında yalakalığın rağbet görüyor olmasını eleştirmiştir.

Liderimiz uzaylı, silahımız ok bizim

Hilede, iftirada üstümüze yok bizim.

Bal, sirke, soğan, şeker, et, süt, nane, sarımsak

Katar çorba yaparız hünerimiz çok bizim (Karakoç, 2018e, s. 101).

“Erbabiye” şiirinde Abdurrahim Karakoç, siyasi liderlere değinmiştir ve devamında mevcut siyasi durum hakkında bilgi vermiştir. Hilede, iftirada üstümüze yok diyen Karakoç, “bal, sirke, soğan, şeker, et, süt, nane, sarımsak katıp çorba

yapma” ifadesi üzerinden ise yapılan işlerin mantık ve doğrulukla alakası olmadığını belirtmiştir. Karakoç bu olumsuz ifadelerle ülke siyasetinin genel durumunu özetlemiştir.

Yalan, dolan ile devran sürmeyi,

Biz ne bilek beğim, büyükler bilir.

Milletin başına çorap örmeyi,

Biz ne bilek beğim, büyükler bilir (Karakoç, 2018f, s. 30).

Abdurrahim Karakoç “Röportaj” şiirdeki bu dördlükte, yalan dolan ile devran sürmeyi ve milletin başına çorap örmeyi büyükler bilir sözleriyle yöneticileri hedef almıştır. Yöneticilerin işini hep yalan ve hileyle yaptığını belirten Karakoç, bu olumsuz örneklerden dolayı siyasetimizin içini düştüğü bu durumu hicve tabi tutmuştur.

Rüşvet vermek, rüşvet almak nasıl şey,

Hâzineden para çalmak nasıl şey,

Terlemeden zengin olmak nasıl şey,

Biz ne bilek beğim, büyükler bilir (Karakoç, 2018f, s. 30).

“Röportaj” şiirinin devamındaki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, yine yöneticileri hedef almıştır. Yöneticileri “rüşvet verip rüşvet almak, hâzineden para çalmak, terlemeden zengin olmak gibi suçlardan ötürü eleştirmiştir.

Takıldı kafalar türbana, kıla

Asır sığdırıldı bir küçük yıla.

Hiç sahip çıkmadı vekil asıla

Eziyetsiz bir gün yoktu bu sene (Karakoç, 2018g, s. 18).

Abdurrahim Karakoç “1998 Raporu” şiirdeki bu dördlükte, şiirin adından da anlaşılacağı gibi 1998 senesini özetlemiştir. Türbanlılara zulmedilmesi, milletvekillerinin halka sahip çıkmaması gibi örnekler veren Karakoç, “eziyetsiz bir gün yoktu bu sene” diyerek 1998 yılının ne çetin bir yıl olduğunu ifade etmiştir.

Taksimât böyledir yukarı katta

Mazlum hep vurgun yer, çabalar altta.

Zalim sefa sürer sarayda, yat'ta

Bir mağdura her an on feryat düşer... (Karakoç, 2018g, s. 22).

“Bir Üstü On Paye” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, “yukarı kat” ifadesiyle yönetici kesimi işaret etmiştir. Mazlumun hep mağdur edildiğini, zalimin zulmüne devam ederek sefa sürdüğünü belirten Karakoç, bu olumsuz örnekleri hicvetmiştir.

Gereksiz bir noktaydık NATO'nun kuyruğunda

Ve şimdi robotlaştık IMF buyruğunda... (Karakoç, 2018g, s. 30).

Abdurrahim Karakoç “Hayatımızın Tercümesi” şiirindeki bu beyitte, ülkemizin NATO için gereksiz bir ülke olduğunu belirtmiş, bunun yanında IMF'nin politik çıkarlarına yarayan her girişimi onayladığımızı ifade etmiştir. Karakoç siyasi bakımdan ülkemizin zararına olan bu durumları eleştirmiştir.

Dışa bağımlı piç güçler

Yurdumuza çekiç güçler

Girsin mi gardaş girsin mi? (Karakoç, 2018g, s. 36).

“Vursun Mu?” şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, dış kaynaklı güçleri ve çekiç gücü örnek göstererek bu ve benzeri oluşumların ülkemizi hedef alan girişimlerini hedef almıştır.

Muhalefet ölü, iktidar aciz

Türk milleti boğuluyor, ne haber?

Kapıya dayandı ambargo, haciz

Müfettişler çoğalıyor, ne haber? (Karakoç, 2018g, s. 90).

Abdurrahim Karakoç “Dağlara Arzuhalimdir” şiirindeki bu dördlükte, muhalefet, iktidar, ambargo, haciz gibi terimler üzerinden Türk siyasetinin içinde

bulunduğu durumu anlatmıştır. “Türk milleti boğuluyor” diyen Karakoç, böylesi bir siyasi ortamı hicve tabi tutmuştur.

Yaşın kırk altı daha

Sen lider olamazsın

Altmış olsa da hava

Sen lider olamazsın (Karakoç, 2018g, s. 155).

“Eğlencelik” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, Türk siyasetinde yaşlı siyasetçilerin gençlere yer vermemelerini konu edinmiştir.

Yetmiş beşi aşmadan

Biraz hantallaşmadan

Seksene yaklaşmadan

Sen lider olamazsın (Karakoç, 2018g, s. 155).

Abdurrahim Karakoç “Eğlencelik” şiirinin devamındaki bu dördlükte, aynı konuyu işlemiştir. Karakoç, mizahi bir söylemle, lider olmak için yaşın seksene ulaşması gerektiğini belirtmiştir.

Dost değilsin koç ile

Yoğrulmadın suç ile

Başındaki saç ile

Sen lider olamazsın (Karakoç, 2018g, s. 156).

“Eğlencelik” şiirindeki bir başka dördlükte Abdurrahim Karakoç, genç-yaşlı meselesiyle alakalı, mizahi bir üslupla, baştaki saçla liderlik işinin olamayacağını ifade etmiştir. Bunun yanında Karakoç, lider olmak için yeterince suça bulaşılması gerektiğini de eklemiştir.

Hırsın ve kinin yoksa

Lambada cinin yoksa

Uzun bir dilin yoksa

Sen lider olamazsın (Karakoç, 2018g, s. 157).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirdeki bir başka dördlükte, lider olabilmek için yaşlı olma ve suçla yoğrulma şartlarına yenilerini eklemiştir. Aynı zamanda hırs, kin, dili uzun olma gibi şartların olması gerektiğini belirten Karakoç, mizahi üsluptan da faydalanarak siyasetteki bu durumu hicvetmiştir.

Kurnazlık hep ayakta, oturmadı, yatmadı

Dangalaklar çay içti, zıyırlar çağ atladı

Vatanın sahipleri can alıp-can verirken

Karanlıktan gelenler biri bine katladı... (Karakoç, 2018ğ, s. 20).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “47” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, ülkeye dair olumsuz ve çıkarıcı düşüncelere sahip olanların hep olduğunu, hatta bu kişilerin başarılı da olduklarını belirtmiştir. Bunun yanında Karakoç, vatanın sahipleri dediği kişilerin bu ülke için bedel öderken kim olduğu belli olmayanların ortalığı karıştırdığını belirtmiştir. Karakoç böylesine olumsuz durumlara sahne olduğu için ülke siyasetin genel durumunu hicve tabi tutmuştur.

Bozulan başlara pabuç ve terlik lazım

İsyan lazım ve isyankâra refik lazım

Ahvalimizi hicvetmek vacip oldu ya

Bize bir değil, beş yüz Neyzen Tefvik lazım (Karakoç, 2018ğ, s. 51).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “203” numaralı bu dördlükte, “bozulan başlar” ifadesiyle ülke yöneticilerini hedef almıştır. İsyan etmek, hicvetmek lazım diyen Karakoç, ülke siyasetinden memnuniyetsizliğini bu ifadelerle anlatmıştır.

Siyaset dedikleri ince zanaat gardaş

Doğruluğa yanaşma hep mideden at gardaş

Düzene ayak uydur gerisine karışma

Dönsün devletin çarkı sen gölgede yat gardaş (Karakoç, 2018ğ, s. 111).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “498” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, siyaseti yalan söylemek, düzene ayak uydurmak, gölgede yatmak gibi olumsuz ifadelerle tanımlamıştır. Karakoç böylesi bir mevcut siyaseti hicvetmiştir.

Siyaset dedikleri kirli, pisli bir kutu

Girip de daha sonra çıkan var mı, hani kim?

Her büyüğün koynunda saklıdır benlik putu

Ve kendi heykelini yıkan var mı, hani kim? (Karakoç, 2018ğ, s. 139).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “637” numaralı bu dörtlükte, siyasetin kirli pis bir kutu olduğunu ve bu kutuya girenin bir daha çıkamadığını belirtmiştir. Buna ek olarak Karakoç, her devlet yöneticisinin çok kuvvetli bir benlik duygusuna sahip olduğunu belirtmiş ve olumsuz tespitler üzerinden Türk siyasetinin genel durumunu özetlemiştir.

Devlet hasta, devletin hâli perişan

Devleti temsil eden vali perişan

Devletin başındaki devlet bihaber

Yaralandı Devlet-i Ali perişan (Karakoç, 2018h, s. 71).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “301” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, vali ve devlet yöneticilerinin “perişan” durumları üzerinden devletin ne durumda olduğunu belirtmiştir. Karakoç bu durumu hicve tabi tutmuştur.

Siyasette kış olurmuş dört mevsim

Kirli iş olurmuş dört mevsim

Tersyüz edilirmiş sabit gerçekler

Hayâl olurmuş dört mevsim... (Karakoç, 2018i, s. 35).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “135” numaralı bu dörtlükte, siyasete dair olumsuz tespitlerde bulunmuştur. Verilen bu olumsuz durumlardan ötürü Karakoç, siyasetin genel durumunu hicvetmiştir.

Mezar lazımsa, siyasetçi kazacak

Şiir lazımsa, siyasetçi yazacak

Siyasî karikatür mü lâzım size?

Söz yok, onu da siyasetçi çizecek... (Karakoç, 2018i, s. 139).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “645” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, siyasetçilerin sanat başta olmak üzere her şeye müdahale etmelerini ve her durumda söz sahibi olmak istemelerini konu almıştır. Karakoç, siyasilerin bu tavırlarını eleştirmiştir.

Bu şiirleri haricinde Abdurrahim Karakoç’un siyasetin genel durumunu hicvettiği başka şiirleri de bulunmaktadır. Hasan’a Mektup (10), Hasan’a Mektup (16), Dügüm Dügüm, Köşeli Daireler, Bize Göre, Yuh Olsun, Deli, Gazel Dökümü, Yanlış Maya, İkrar, Analar Ağlamasın, Emir şiirlerinde tek; Genel Durum Beyanında, Yaradan’a Dilekçe, Bozkurt’a Mektup, Görünen Köy, Keyfiyet (79), Meselâ, Dön Baba Dön, Üş Aşağı-Beş Yukarı, Şiirlerle Haber Özetleri, Ahvalimizi İzahtır, Röportaj (1), 1998 Raporu, Kotar Emmi’ye Dilekçe, Hayatımızın Tercümesi, Dedem Korkut’a Dilekçe, Mirasyedilik, Vatan ve Biz, Özel Davetiye, Maksî Gerdanlık, Yıl Sonu Bilançosu, Bilmece, Karıştı, Mirasyedi Tarih, Maslahatı Umumiye, Hayatımızın Tercümesi – 7, Türkiye 2001 Raporu şiirlerinden birden fazla siyasetin genel durumunu hicveden şiir örnekleri bulunmaktadır.

Masal – 2, Masal – 3, Masal – 4, Mebus Beğ, Aldı Bir Ozan, Oyy..., Dilekçe, Röportaj, 48 Senenin Özeti, Son Durum Beyanında, Dağlara Arzuhalimdir, Kırk Sekiz Senenin Özeti, Kurtulur Siyasi, Dereden Tepeden, Emanet Hakları, Röportaj (2), Gölgelelerin Medcezir Hareketleri, 2000 Yılı Raporu, Milletvekili Marşı, Kurbanlık, Hem Okudum Hem Yazdım, Seyyar Düşünceler, Dilekçe, 1991 Raporu şiirlerinin ise tümünde siyasetin genel durumunu hicvedilmektedir.

Bun ek olarak Dörtlükler şiirinde 7, 8, 11, 17, 26, 32, 33, 34, 46, 47, 49, 63, 64, 74, 84, 92, 98, 100, 102, 108; Gerdanlık 1 şiir kitabında 2, 4, 9, 10, 12, 13, 18, 20, 21, 22, 29, 32, 38, 39, 49, 50, 56, 57, 58, 59, 60, 82, 85, 86, 87, 91, 94, 102, 103, 126, 127, 147, 164, 168, 187, 196, 204, 205, 216, 229, 230, 243, 267, 268, 270, 278, 280, 310, 312, 328, 331, 342, 360, 397, 404, 417, 420, 421, 442, 461, 463, 464, 480, 513, 522, 537, 543, 560, 561, 562, 578, 583, 585, 586, 590, 596, 607, 611, 630, 636, 652, 664, 703, 730, 731, 732, 734, 739, 748, 774, 781, 795, 810, 831, 842, 851;

Gerdanlık 2 şiir kitabında 4, 25, 29, 51, 59, 92, 100, 101, 107, 112, 113, 123, 125, 140, 150, 151, 153, 174, 189, 194, 197, 208, 216, 254, 256, 271, 288, 289, 304, 315, 317, 326, 335, 388, 390, 432, 492, 494, 495, 527, 533, 552, 557, 558, 586, 587, 614, 629, 631, 641, 682, 697; Gerdanlık 3 şiir kitabında 26, 33, 36, 99, 116, 181, 200, 226, 230, 239, 240, 253, 260, 270, 302, 316, 319, 350, 365, 389, 396, 399, 406, 420, 430, 434, 463, 488, 492, 507, 511, 542, 556, 566, 588, 590, 594, 607, 656, 660 numaralı dördlüklerde siyasetin genel durumu hicvedilmektedir.

3.3.1.2.Siyasi Parti ve Toplulukları Konu Alan Hicivler

Abdurrahim Karakoç bu bölümde çeşitli siyasi partileri ve toplulukları hedef almıştır. Siyasi topluluklardan Milli Görüşçüler, Solcular, aksayan yönleriyle Ülkücüleri hedef alan Karakoç; parti olarak ise CHP (Cumhuriyet Halk Partisi), MSP (Milli Selamet Partisi), ANAP (Anavatan Partisi), SHP (Sosyaldemokrat Halkçı Parti), RP (Refah Partisi), MÇP (Milliyetçi Çalışma Partisi), DSP (Demokratik Sol Parti), İDP (İşçi Demokrasisi Partisi), HEP (Halkın Emek Partisi), İP (İşçi Partisi), MHP (Milliyetçi Hareket Partisi), AKP (Adalet ve Kalkınma Partisi)’ni eleştirmiştir.

Karakoç “Partiler Üzerine (1)” isimli köşe yazısında ANAP’ı hedef alır. “ANAP kitabının kapağını Avrupa’da yapmıştır. Dizgisi, pikajı, montajı Amerika’da yapmıştır. Muhtevasını IMF, AET, NATO, gibi kuruluşların dikte ettirdiği-iddia-sabit bir gerçektir” (Karakoç, 1990, s. 130).

Anahtarı altı çatal yaptılar

Güvercini kara kartal yaptılar

Pireyi besleyip battal yaptılar

Bozdum ak kuzudan boz ayı çıktı (Karakoç, 2018d, s. 84).

“Tahlil Raporu” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, siyasi partileri simgeleri üzerinden hedef almıştır. Karakoç, Anahtarla Milli Selamet Partisi’ni (MSP), altı çatalla Cumhuriyet Halk Partisi’ni (CHP) işaret etmiştir. Karakoç MSP’yi CHP’yle koalisyon kurmasından dolayı “anahtarı altı çatal yaptılar” diyerek eleştirmiştir. Karakoç, anahtarın altı çatal yapılması ifadesiyle MSP’nin CHP’ye benzediğini belirtmiştir.

“Ağır sanayi”nin, “hamle”nin tırı

Çiğnedi kalleşçe mânâyı, sır'ı

Fikire eyleme mantık sınırı

Çizdim ak kuzudan boz ayı çıktı (Karakoç, 2018d, s. 85).

Abdurrahim Karakoç “Tahlil Raporu” şiirindeki bu dördlükte, “ağır sanayi hamlesi” ifadesiyle Milli Görüşçüleri hedef almıştır. Bilindiği üzere “ağır sanayi hamlesi” sürekli olarak Milli Görüş lideri Necmettin Erbakan tarafından söylenen bir ifadedir. Milli Görüşçülerin manayı, sırrı çiğnediğini söyleyen Karakoç, bu topluluğu çeşitli ifadelerle eleştirmiştir.

Saldı yüreklere onulmaz sızı

Manevi bezirgan, madde hırsızı

Kabuğu yeşildi, içi kırmızı

Ezdim ak kuzudan boz ayı çıktı (Karakoç, 2018d, s. 85).

Aynı şiirin devamında Abdurrahim Karakoç, “karpuz” ifadesi üzerinden Milli Görüş lideri Necmettin Erbakan'ı ve Milli Görüş camiasını hedef almıştır. 1973 yılında kurulan MSP-CHP koalisyonundan ötürü Erbakan, dışı yeşil içi kırmızı, yani dışı Müslüman, içi Komünist olmakla ifade edilmiştir ve bu yüzden Erbakan için “karpuz” gibi yakıştırmalar yapılmıştır. Erbakan için yüreklere sızı saldı, manevi bezirgân, madde hırsızı diyen Karakoç, onun hiç de görüldüğü gibi biri olmadığını belirtmiştir.

Parmağı kürekten uzun olanlar

Anavatan bal seferi başladı.

Menfaat kursundan mezun olanlar

Avantadan mal seferi başladı (Karakoç, 2018e, s. 77).

Abdurrahim Karakoç, “Vakt-i Seherde Bal Üstüne Sefer Yeltemesi” şiirindeki bu dördlükte, Anavatan Partisi'ni işaret etmiştir. Karakoç, Anavatan Partisi'ni ve bu partiden olanları menfaatçi olmaktan dolayı hicvetmiştir.

Memleket yolunmuş kuşa dönüyor

Milyonlar bir hırslı hatuna bağlı.

“Bal parmak çetesi” köşe dönüyor

Sinekler peteğin putuna bağlı (Karakoç, 2018e, s. 113).

“Dağlara Mektup” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, “bal parmak çetesi” ifadesiyle “bal” simgesi üzerinden Anavatan Partisi’ni (ANAP) işaret etmiştir. Bu partinin memleketi soyduğunu ifade eden Karakoç, ülkenin Özal’ın eşi Semra Özal’a bağlı olduğunu ifade etmiştir.

Bağladık kapıya malum katırı

Bitmedi bir türlü kefen hatırı

Çin’ler doruklara kurdu çadırı

Melekler şeytanın atına bağlı (Karakoç, 2018e, s. 113).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirin devamındaki bu dördlükte, Hüsamettin Cindoruk’un ismi kastedilmiş ve hem bu isim hem de at simgesiyle Doğruyol Partisi (DYP) hedef alınmıştır. “Melekler şeytanın atına bağlı.” diyen Karakoç, DYP’yi hicvetmiştir.

Altı ok bağlandı at sağrısına

Şehir mesken oldu dağ uğrusuna

Vaat mavrasını, baş ağrısına

Şifa niyetiyle yuttuk bir daha (Karakoç, 2018f, s. 62).

“Dön Baba Dön” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, sol cenahla DYP’lilerin yakınlaşmasını hedef almış ve bunu hicvetmiştir. Karakoç ülkenin bundan zarar göreceğini belirtmiştir.

DYP çıkarttı “Büyük Baha’yı

SHP babaya yaktı abayı.

Bunca meşakkati, bunca çabayı

Doğacak melezler nasıl karşılar? (Karakoç, 2018f, s. 86).

Abdurrahim Karakoç “Siyasi Tablo” şiirindeki bu dörtlükte, “Büyük Baba” ifadesi ile Süleyman Demirel’i kastetmiştir. Sosyaldemokrat Halkçı Parti’nin (SHP), DYP’ye destek verdiğini belirtmiş ve bu durumu eleştirmiştir.

RP’de Hoca’nın ekip sultası

Mümkün değil kesilmiyor voltası

Kalmış Mezarıcı’nın savaş baltası

Gedikli haylazlar nasıl karşılar? (Karakoç, 2018f, s. 86).

“Siyasi Tablo” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Refah Partisi’ni ve “Erbakan Hoca” olarak da anılan Necmettin Erbakan’ı eleştirmiştir. Bunun yanında Hasan Mezarıcı gibi isimlerden de bahseden Karakoç, Milli Görüşçülerin tüm gruplarla görüşüğünü ifade etmiştir. Milli Görüşçülerden “gedikli haylazlar” diye bahseden Karakoç, bu ifadelerle bu topluluğu hicve tabi tutmuştur.

MÇP’de yanan ışıklar söndü

Partinin merkezi kışlaya döndü.

Düşünen kim varsa “Bu hain” dendi

Ülkücü şahbazlar nasıl karşılar? (Karakoç, 2018f, s. 86).

Abdurrahim Karakoç “Siyasi Tablo” şiirinin devamındaki bu dörtlükte, Ülkücüleri ve Milliyetçi Çalışma Partisi’ni (MÇP) işaret etmiştir. Düşünen herkesin partiden uzaklaştırıldığını belirten Karakoç, MÇP’lilerden “ülkücü şahbazlar” diye bahsetmiştir.

DSP dolanır durur girdapta

Künyesini arar eski kitapta

IDP çalkalanır bir küçük kapta

Dil-rüba şehnazlar nasıl karşılar? (Karakoç, 2018f, s. 86).

Aynı şiirin devamında Abdurrahim Karakoç, (DSP)’nin eski iyi zamanlarını aradığını ifade etmiştir. Bunun yanında İşçi Demokrasisi Partisi’nin de (İDP) küçük oy potansiyeline değinmiş ve bu şekilde bu partileri eleştirmiştir.

HEP hepten Marksizm'in dümen suyunda

Fanatik ırkçılık gırtlak boyunda.

İP Mao usulü kirli oyunda

Devrimci bağnazlar nasıl karşılar? (Karakoç, 2018f, s. 86).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirin devamındaki bu dördlükte, Halkın Emek Partisi'nin (HEP), ırkçı tutumlarını hedef almıştır. Bunun yanında Karakoç, İşçi Partisi'ni (İP) Maoculukla suçlamıştır.

“Türk'ün Türk'ten gayri dostu yok” derdik

Biz aynı yerdeyiz... Siz neredesiniz?

Dönüp Yahudi'ye gönül mü verdik?

Biz aynı yerdeyiz... Siz neredesiniz? (Karakoç, 2018f, s. 104).

Abdurrahim Karakoç MÇP, Büyük Birlik Partisi (BBP) ayrılığında BBP'nin yanında yer almıştır. “Bilmek İsteyenlere” şiirindeki bu dördlükte Karakoç, eski partisi MÇP'ye karşı tavır takınmıştır. “Biz aynı yerdeyiz siz neredesiniz?” diyerek tepki gösteren Karakoç MÇP'lileri hicvetmiştir.

Söz: “Ne Amerika, ne Rusya, ne Çin”

“Her şey Türk'e göre ve Türklük için”

Boş çıktı be dostlar, boş verin geçin

Biz aynı yerdeyiz... Siz neredesiniz? (Karakoç, 2018f, s. 104).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirin devamındaki bu dördlükte, MÇP'lilere yüklenmeye devam etmiştir. MÇP'lere “her şey boşa çıktı” yani verdiğiniz sözde duramadınız diyen Karakoç, bu topluluğu eskiden oldukları yerde durmamakla suçlamıştır.

Nizam-ı Âlem'di özü dâvânın

Sarmıştı sevdası bizi dâvânın

İhlastı ekmeği, tuzu dâvânın

Biz aynı yerdeyiz... Siz neredesiniz? (Karakoç, 2018f, s. 105).

“Bilmek İsteyenlere” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, MP ve baş koydukları dava hakkında bilgiler vermiştir. Karakoç, “Hani eskiden böyleydi, şimdi ne oldu?” dercesine bu topluluğa yüklenmiştir.

Tekrar tekrar soruyorum a dostlar

Gcenmeyin cevap verin ha dostlar

Bilmiyorum, bilmiyorum ya dostlar

Biz aynı yerdeyiz... Siz neredesiniz? (Karakoç, 2018f, s. 106).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirdeki bir başka dörtlükte, aynı konuyu devam ettirmiş ve MP’lileri yanlarında olmadıkları için eleştirmiştir.

Huzurun altını oydu D’ANASOL

Sürgüne, kıyıma doydu D’ANASOL

Memuru a-bi’la koydu D’ANASOL

Vaatler semaya aktı bu sene (Karakoç, 2018g, 19).

“1998 Raporu” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, ANASOL-D olarak bilinen ve Anavatan Partisi, Demokratik Sol Parti ve Demokrat Türkiye Partisi koalisyonunu eleştirmiştir. Karakoç, bu 55. hkmetin ülkede huzur bırakmadığını, halkı mağdur ettiğini, memura hakkını vermediğini ve tutamayacağı vaatlerde bulunduğunu ifade edilmiştir. Karakoç bu gereklerden ötürü 55. hükümeti hicvetmiştir.

Kimler besleniyor “arpalıklardan

Kır-at’m yediği darı mı hâlâ?,

Bal yiyenler kayboldu mu ortadan

ANAP’m amblemi arı mı hâlâ? (Karakoç, 2018g, 50).

Abdurrahim Karakoç “Bir Haber Bekliyorum” şiirindeki bu dörtlükte, at simgesi üzerinden DYP’yi, arı ve bal simgeleri üzerinden de ANAP’ı eleştirmiştir. Karakoç bu partilere simgeleri üzerinden çeşitli imalarda bulunuş ve bu partileri hicvetmiştir.

Karayalçın nerde, Azimet nasıl?

Millete yapılan eziyet nasıl?

Kurultay yaklaşmış, vaziyet nasıl?

CHP öldü mü, diri mi hâlâ? (Karakoç, 2018g, 50).

Aynı şiirin devamındaki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, 1999 yılı, 9. CHP Kurultayında muhtemel genel başkan adayları olarak gördüğü Murat Karayalçın ve Azimet Köylüoğlu'nun ismini vermiştir. CHP'den ses soluk gelmediğini belirten Karakoç, bu ifadelerle CHP'yi eleştirmiştir.

Azaldı mı, artıyor mu ciddiyet?

Delikleri örtüyor mu ciddiyet?

Hiç kendini tartıyor mu ciddiyet?

REFAH'm "benliği" iri mi hâlâ? (Karakoç, 2018g, 50).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirdeki bir başka dörtlükte, Refah Partisi'ne (RP) yüklenmiştir. "Benliği hala iri mi?" sorusuyla Karakoç, RP'ni benliği yüksek bir parti olduğu gerekçesiyle hicve tabi tutmuştur.

Ana yolsuz çıktı, gitti Anayol

Dünkü "evet" bugün "niçin'e, döndü.

Sapıttı merkez sağ, yattı merkez sol

Başkent deli kızın saçma döndü... (Karakoç, 2018g, 94).

"Maksi Gerdanlık" şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, 1995 yılındaki ANAYOL yani Anavatan Partisi ve DYP koalisyonunu işaret etmiştir. Merkez sağ da merkez sol da sapıttı diyen Karakoç, bu koalisyon üzerinden ülke siyasetini değerlendirmiştir.

Büyükler tanırız yüz okka beden

Fikrî sıkletleri sıfırda neden?

Aslı nedir; öğrenmeden, bilmeden

Korkak huylu bir Refahtan korkarlar (Karakoç, 2018g, 105).

Abdurrahim Karakoç “Ara Muhabbeti” şiirindeki bu dörtlükte, öncelikle büyükler dediği siyasetçilere yüklenmiştir. Parti olarak ise Karakoç, RP’nin korkak bir parti olduğunu belirtmiş ve bu partiden korkulmasını hicvetmiştir.

Şu sıra yağcılık rağbete bindi

Ülkü yalakaya, yağa emanet..

Dağdaki haydutlar şehire indi

Yüz bin yiğit bir korkağa emanet (Karakoç, 2018g, 120).

“Emanet Hakları” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, yağcılık, yalaka, yağ gibi ifadelerle Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) yönetimini eleştirmiştir. “Dağdaki haydutların şehre inmesi” ifadesi üzerinden Karakoç, MHP yönetimini “yüz bin yiğit”i doğru yönetemediğinden dolayı korkaklıkla itham etmiş ve bu nedenlerden hicve tabi tutmuştur.

Sine-i millete dönecekmiş ANAP

Milleti ezecekler vatan aşkına.

Sine-i millet ne yayladır, ne de kamp

Dönmeyin., boş kalsın Yaradan aşkına (Karakoç, 2018ğ, s. 14).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “19” numaralı bu dörtlükte, ANAP’ı almış olduğu bir karardan ötürü alaya almıştır. ANAP’ın milleti ezeceğini ifade eden Karakoç, “Dönmeyin boş kalsın” diyerek bu partiyi eleştirmiştir.

Dün geldiniz ihtimal yarın gideceksiniz

“Parti kim-lideri kim” demezler ahirette

Vallahi ve billahi sökmez mazeretiniz

Dünyadaki yalanı yemezler ahirette... (Karakoç, 2018ğ, s. 16).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “27” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, insanlara ikazda bulunmuştur. “Ahirette parti kim, lider kim bakmazlar” diyen Karakoç halkı partilere olan bakış açılarından dolayı hicvetmiştir.

Slogan savurmakta rekabet edersiniz

“Yalan her kötülüğün anasıdır” dersiniz...

Rağbetiniz hiç yoktur helâl sofralarına

İktidar mutfağından yalan dolma yersiniz (Karakoç, 2018ğ, s. 16).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “28” numaralı bu dörtlükte, iktidara yakın bulduğu bir kesimi eleştirmiştir. Çelişkili hareketlerinden ve helal olana meyletmemelerinden dolayı bu topluluğu hicve tabi tutmuştur.

Tüm yalan vaadler tahtından indi

Gitti teoriler, geldi pratik...

ANAP’ı düştüğü çukurdan şimdi

Ne çevik kurtarır, ne de bir atik (Karakoç, 2018ğ, s. 100).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “445” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, ANAP’ı iştet etmiştir. Bu partinin vaatlerinin tutmadığını belirten Karakoç, Orgeneral Çevik Bir’i kastederek ANAP’ı Çevik Bir’in dahi kurtaramayacağını belirtmiştir. Karakoç bu yönlerinden ötürü ANAP’ı eleştirmiştir.

Zaman oldu /Refah-Yol/a tutulduk

Zaman oldu /Danasol/a tutulduk

Bu gidişle iflahımız zor bizim

Ömür boyu kafa-kol’a tutulduk (Karakoç, 2018ğ, s. 110).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “491” numaralı bu dörtlükte, REFAHYOL ve ANASOL-D koalisyonlarını eleştirmiştir. Bunlar gibi kötü yöneten koalisyonlar olduğu sürece işlerinin zor olduğunu belirten Karakoç, ülkenin bu gibi koalisyonlar eliyle sıkıştığını ve savunmasız hale geldiğini belirtmiştir.

DERVİŞ rüzgârı vurdu, meyve vermez MHP

Gelecek baharları sağlam görmez MHP

Sürer her merhemini ECEVİT’in keline

Korkar... Kendi keline merhem sürmez MHP (Karakoç, 2018h, s. 91).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “403” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Kemal Derviş ve Bülent Ecevit’i gibi siyasetçilerin de ismini vererek MHP’yi eleştirmiştir. MHP’yi DSP’yle bir olmakla suçlayan Karakoç, küçük düşürücü ifadelerle hicvetmiştir.

Önüne ya tümsek çıksa, ya tepe

Geçemez, geriye döner AKP

Konuş babam konuş lâfa gümrük yok

Yüz bin kelle sığıversin bir kepe... (Karakoç, 2018i, s. 110).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “499” numaralı bu dörtlükte, Adalet ve Kalkınma Partisi’ni (AKP) eleştirilmiştir. Karakoç bu partiyi önüne çıkan zorluklar karşısından pes edip geri dönmekle itham etmiştir. AKP’nin askerden korktuğunu belirten Karakoç, bu partiyi konuştuklarını eyleme geçirememekle suçlamıştır. Bu nedenlerden ötürü Karakoç, AKP’yi hicvetmiştir.

Abdurrahim Karakoç’un bu şiirler haricinde partiler veya siyasi toplulukları hicvettiği başka şiirleri de bulunmaktadır. Hasan’a Mektup (9), Hasan’dan Gelen Mektup (4), Yaradan’a Dilekçe, İdare-i Maslahat Erbabına, Sorgulama – 2 şiirlerinde tek; Pişmanlık, Vakt-i Seherde Bal Üstüne Sefer Yeltemesi, Siyasi Tablo şiirlerinde birden fazla örnek bulunmaktadır.

Hasan’a Mektup (4), Masal – 1, Gitti Gelmez O Günler, Tahlil Raporu, D’anasol-C Bülteni şiirlerinin ise tümünde partiler veya siyasi topluluklar hicvedilmektedir.

3.3.1.3.Siyasileri Konu Alan Hicivler

Karakoç’un ulusal siyasette hiciv yollarından üçüncüsü de, siyasilerin isimlerinin direkt veya sezdirme yoluyla verilerek hicvedilmesidir. Karakoç bu bölümde Süleyman Demirel, Turgut Özal ve eşi Semra Özal, Erdal İnönü, Hüsamettin Cindoruk, Vahit Melih Halefoğlu, Doğu Perinçek, Durmuş Fikri Sağlar, Cavit Çağlar, Kenan Evren, Mesut Yılmaz, Tansu Çiller ve eşi Özer Çiller, Murat Karayalçın, Necmettin Erbakan, Aydın Menderes, Deniz Baykal, Bülent Ecevit,

Devlet Bahçeli, Alparslan Türkeş, Cemal Gürsel, Kenan Evren, İsmet İnönü, Kemal Derviş’i hicvetmiştir.

Karakoç “Kafayı Takmak” isimli köşe yazısında Hüsamettin Cindoruk’u hedef alır. “Cindoruk kafasını Özal’a taktı. Nükte yapıyorum derken hakaret ettiğini görmeyecek kadar işi basitleştirdi. Sanki Özal giderse her yer güllük gülistanlık olacak. Tamam. Özal gitsin, amma sen ne vereceksin, ne çözüm getireceksin, desenize “hava-civa” ile yüzyüze gelirsin” (Karakoç, 1990, s. 70 – 71). Aynı yazının devamında Karakoç, Ecevit’i eleştirir. “Ecevit kafayı Osmanlı’ya takmıştır. Uzaydan söz açılrsa Osmanlı’ya bir kulp takar. Nükleer başlıklı füzelerin tartışmasına Osmanlı’yı sokar ve karalar. Demokrasi der, Osmanlı’ya yüklenir, 1 asır, beş asır öncesine takılan kafayı günümüze getirmek kolay mı zannediyorsunuz?” (Karakoç, 1990, s. 71).

“Borçlu’nun İtibarı” isimli köşe yazısında Süleyman Demirel ve Turgut Özal’ı eleştirmiştir.

Hazırdan yemeyi alışkanlık haline getiren müsrifin birisi “Borç yığitin kalesi” deyivermiş. Bu hatalı sözü Atasözü zannedenler başlamışlar borç yığmaya. Demirel gelmiş elin gavurundan ha bire borç almış. Aldığı borçlarla övünmüş. Öyle borç kaleleri dikmiş ki evlere şenlik. Ödeme mi? Allah getire. Demirel’in yaver’i has-ı Özal gelmiş. Ben ustamdan daha yığidim” dercesine ustası 5 kalelik borç aldıysa Özal 15 kalelik borç almış. Dikmiş sırtımıza borç kalelerini. Altında kalanların canı çıkmış, bayağı tüylenmişler. Borç aldıkça itibarımız artmış(!) Borç ödemeye gelince “ Ben almasını bilirim, vermesini değil” demiş. Belki de borç ödedikçe itibarımız düşer diye korkmuş hazret (Karakoç, 1990, s. 107).

Karakoç, “Hangisi Müslüman” isimli köşe yazısında Necmettin Erbakan’ı işaret eder. “Sayın Hocamız da eskiden beri kendi partilerinden olmayanları pek müslüman saymama huyunda temayüz etmişlerdi” (Karakoç, 1990, s. 116). Karakoç “Bir Sosyaliste Cevap” adlı köşe yazısında ise Doğu Perinçek’i eleştirir. “Bu adam Türkiye için bence İsrail’den Amerika’dan size göre de Rusya’dan daha tehlikelidir. Bilmem aldanıyor muyum? (Karakoç, 1990, s. 269).

Bir geldi, pir geldi çağa Süleyman

Kaç çift çorap ördü sağa Süleyman

Bıraksın gayrisin ağa Süleyman

TeReTe'yi Türk etti mi, yaz hele (Karakoç, 2018a, s. 180).

“Bozkurt’a Mektup” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Koç, Süleyman Demirel’i hedef almıştır. Karakoç, Demirel’in özellikle sağ cenaha çok zarar verdiğini ifade etmiştir. Bunun yanında Karakoç, Demirel’i TRT’ye dair politikalarından ötürü de eleştirmiştir.

Sülü’nün çetesi yürüyor gene,

Vatandaş yalana doyar bu sene...

İnanma mideden fetva kesene!

Kel aynı kel, amma, bere değişti (Karakoç, 2018b, 107).

Abdurrahim Karakoç Kızıl – Kara şiirindeki bu dörtlükte, “Sülü” ibaresiyle Süleyman Demirel’i işaret etmiştir. Demirel ve ekibinin vatandaşa çok yalan söylediğini belirten Karakoç, Demirel ve ekibini hiç değişemeyip, hep aynı kalacakları gerekçesiyle hicve tabi tutmuştur.

Akgünler düzeni zindan görünür

Vatanın örtüsü kandan görünür

Başkentte saklanan siyasi pislik

Muğla’dan, Sinop’tan, Van’dan görünür (Karakoç, 2018d, s. 40).

“Üçgen” şiirinde Abdurrahim Karakoç, direkt olarak kimi eleştirdiğini belli etmemiştir. Bu kişi hakkında “siyasi pislik” ifadesini kullanan Karakoç, “Vatanın örtüsü kandan görünür” diyerek bu kişiyi mevcut durumdan ötürü hicvetmiştir.

Ne Demirel, ne Cindoruk, ne rüşvet

ANAP’ı mezara Semra götürür.

Ecevit boşuna çekiyor zahmet

Sol’u tek başına Erdal bitirir (Karakoç, 2018e, s. 76).

Abdurrahim Karakoç “Rapor/87” şiirinde, sağ ve sol cenahı hedef almıştır. Bireye inildiğinde ise Karakoç, hiciv oklarını Turgut Özal’ın eşi Semra Özal ve Erdal İnönü’ye doğrultmuştur. Öncelikle sağ cenaha yüklenen Karakoç, Anavatan

Partisi'nin sonunun Süleyman Demirel ve Hüsamettin Cindoruk tarafından değil Semra Özal tarafından olacağını belirtmiştir. Bunun yanında Karakoç sol cenahtan isimleri hedef alarak Sol'u Bülent Ecevit'in değil Erdal İnönü'nün bitireceğini ifade etmiştir.

Ful ekselans Halefoğlu

Karpuzla kafa kor yatar...

Taşımaz içi boş diye

Kafayı rafa kor yatar. * (Karakoç, 2018e, s. 93).

“Kafa” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, son dizeyle alakalı bir ayrıntıya yer vermiştir. Karakoç son dizinin eski dışişleri bakanı Vahit Melih Halefoğlu'nun “Ben karpuzla kafamı koyup çok uyudum” (Karakoç, 2018e, s. 93) sözü üzerine yazıldığını ifade etmiştir. Karakoç bu sözünden ötürü Halefoğlu'nu alaya almış ve eleştirmiştir.

“Siyaset mutfağında ne var ne yok?” dersiniz

Ahçıbaşı Doğu'nun kazanından MİT çıktı. (Karakoç, 2018e, s. 105).

Abdurrahim Karakoç “Mutfak Raporu” şiirindeki bu beyitte, Doğu Perinçek'i hedef almıştır. Perinçek'in mitle bağlantılı olduğunu ifade eden Karakoç, bu gibi ifadelerle Perinçek'i hicvetmiştir.

Mercimekle-Perinçek karışımı çorbadan

Marksizm türü mikropla, Mao türü bit çıktı (Karakoç, 2018e, s. 105).

Aynı şiirin devamında Abdurrahim Karakoç, yine Doğu Perinçek'i hedef almıştır. Karakoç, Marksist ve Maocu görüşlerinden ötürü Perinçek'i hicve tabi tutmuştur.

Geçtik zannederken malum sıratı

Devri Süleyman'a çattık bir daha

Şahlandırmak için hantal

Kır-At'ı Arpayı samana kattık bir daha (Karakoç, 2018f, 62).

Abdurrahim Karakoç “Dön Baba Dön” şiirindeki bu dördlükte, “kır at” simgesi ve Süleyman Demirel üzerinden Demirel’in partisi Doğru Yol Partisi’ni hedef almıştır. Süleyman Demirel’in başbakanlığı döneminde yazdığı bu şiirde Karakoç, Demirel’in başarısız bulduğu siyasetini hicvetmiştir.

Fikir çölü Fikri Sağlar bizimdir

Ekran gülü Cavit Çağlar bizimdir

Ha bu devlet, ha şu dağlar bizimdir

Çıkmaz çamura battık bir daha (Karakoç, 2018f, 62).

“Dön Baba Dön” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, eski bakanlardan Durmuş Fikri Sağlar ve yine eski bakanlardan Cavit Çağlar’ı hedef almıştır. Sağlar’a “fikir çölü” diyen Karakoç, bu iki bakanın siyaseti için “çıkmaz çamura battık” ifadesini kullanmıştır. Karakoç bu iki ismi bu şekilde hicvetmiştir.

Arpalık KİT’lere bağlandı taylar

Bürokratlar iktidarı kalaylar

Erdal’a yaradı haftalar, aylar

Yılları “Baba’ya sattık bir daha (Karakoç, 2018f, 62).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirin devamındaki bu dördlükte, DYP ve SHP ortaklığıyla kurulan 49. Hükümet’i, bunun üzerinden de bu partilerin genel başkanları olan Süleyman Demirel ve Erdal İnönü’yü eleştirmiştir. Karakoç bu iki siyasetçiyi ve partilerini, Kamu İktisadi Teşebbüsü (KİT) ve bürokratlar üzerinden hieve tabi tutmuştur.

“DEVLET BABA” denince aklımızın köşküne

Silahla çıkagelir meşhur KENAN oturur (Karakoç, 2018f, 87).

“Oturum” şiirindeki bu beyitte Abdurrahim Karakoç, “silahla çıkagelmek” ifadesi üzerinden Genelkurmay başkanıyken 1980 Darbesi’ni gerçekleştiren cumhurbaşkanı olan Kenan Evren’i hedef almıştır.

İcazetli bir seçim konur millet önüne

Bu sefer o mevkiye TURGUT SULTAN oturur (Karakoç, 2018f, 87).

Abdurrahim Karakoç “Oturum” şiirindeki bu beyitte, “icazetli seçim” ifadesiyle 1983 seçimlerini işaret etmiştir. Karakoç, darbeci askerlerden icazetli bu seçimden ötürü Turgut Özal’ı hicvetmiştir.

Bir “baba” devlet baba oluverir sonunda

Cazibeli kürsüye ŞAH SÜLEYMAN oturur (Karakoç, 2018f, 87).

Aynı şiirin devamındaki bu beyitte Abdurrahim Karakoç, “baba” ifadesiyle Süleyman Demirel’i hedef almış ve hicve tabi tutmuştur.

Geride Erdal, Mesut rekabet taliminde

Bilinmez kime kısmet, kim ne zaman oturur (Karakoç, 2018f, 87).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirdeki bir başka beyitte ise Erdal İnönü ve Mesut Yılmaz’ı hedef almıştır. “Bilinmez kim ne zaman tahta oturur.” ifadesiyle Karakoç bu iki ismi eleştirmiştir.

Otuz yıldan sonra visale erdik

Gönderdik “Baba’yı huzur evine.

Mühr-i Hümayun’u “Ana’ya verdik

Fikri Durmuş çıktı Nazır evine (Karakoç, 2018f, s. 93).

“Bekri Mustafa’ya Mektup” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, 1993 cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ardından Süleyman Demirel’in cumhurbaşkanı olması ve Tansu Çiller’in DYP’nin başına geçip aynı zamanda başbakan olması olaylarına atıfta bulunmaktadır. Karakoç bu siyasi olaylar üzerinden Demirel, Çiller ve bunlara ek olarak Durmuş Fikri Sağlar gibi isimleri hedef almıştır.

Doğru yoldan saptı kaçıyor kör at

Sakarya kokuyor, kirlendi Fırat

Solu kündeledi bir Kara

Murat Kondu İnönü’nün hazır evine (Karakoç, 2018f, s. 93).

Abdurrahim Karakoç “Bekri Mustafa’ya Mektup” şiirindeki bu dörtlükte, öncelikle kır at simgesiyle DYP’yi hedef almıştır. Sonrasında ise Karakoç, Murat

Karayalçın'ın 1993 yılında SHP 4. Olağan Kongresinde genel başkan seçilmesine atıfta bulunmuştur. Karayalçın'ın görevi Erdan İnönü'den devralması üzerine Karakoç, bu olayı “Murat, İnönü'nün hazır evine kondu” olarak yorumlamıştır.

Erbakan'a göre herkes “batıl'da

Yana yana mum da bitti, fitil de

Muhalefet sonu gelmez tatilde

Mesut bağdaş kurdu özür evine (Karakoç, 2018f, s. 93).

“Bekri Mustafa'ya Mektup” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, Necmettin Erbakan ve Mesut Yılmaz'ı Türk siyasetindeki çeşitli tutumlarından ötürü eleştirmiştir.

Deniz kuru çıktı, külde yaşıyor

Kurt-keçi beraber yeme koşuyor.

Menderes'in oğlu azık taşıyor.

Apo'nun, hırponun muzır evine (Karakoç, 2018f, s. 94).

Aynı şiirin devamında Abdurrahim Karakoç, Adnan Menderes'in oğlu Aydın Menderes'i dolaylı olarak terörist başı Abdullah Öcalan'a hizmet etmekle suçlamıştır. Karakoç bu durumdan ötürü Aydın Menderes'i hicve tabi tutmuştur.

Ahvali, âlemi tarif ettim ben

Hoş görüle hata varsa bilmeden.

Eksiği kalmışsa anlıyorsun sen

Dahil et med ile cezir evine (Karakoç, 2018f, s. 94).

Bu dördlük daha çok “Bekri Mustafa'ya Mektup” şiirinin özeti şeklindedir. Karakoç bu dizelerde, “Ahvali, âlemi tarif ettim ben” diyerek ülke siyasetini isimler üzerinden anlattığını ifade etmiştir.

Tansu eşit: Mesut, Murat

Fosildir arı, ok, kırat

Kimi elek, kimi sarat

Üç aşağı beş yukarı... (Karakoç, 2018f, s. 96).

“Üç Aşağı – Beş Yukarı” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, arı simgesi üzerinden ANAP, ok simgesi üzerinden SHP ve kırat simgesi üzerinden de DYP’yi işaret etmiştir. Bunun yanında Karakoç, bu partilerin genel başkanları Mesut Yılmaz, Murat Karayalçın ve Tansu Çiller’i hedef almıştır. Bu partilere “fosildir” diyen Karakoç, üçünün de “üç aşağı beş yukarı” aynı olduğunu ifade etmiştir.

Palavra diz boyu Tansu bibiden

Zararla dönüyor kazanca giden

Esnafin farkı yok hasta hindiden

Tüccar ticaretten umudu kesti (Karakoç, 2018g, s. 14).

Abdurrahim Karakoç “Ahvalimizi İzahtır” şiirindeki bu dörtlükte, Tansu Çiller’i hedef almıştır. Çiller için “palavra diz boyu” diyen Karakoç, ekonominin kötü durumda olduğuna dair örnekler vermiş ve bu nedenlerden dolayı Tansu Çiller’i hicve tabi tutuştur.

Çalıştık son verdik rical kaht’ına

Bundan sonra ne çıkarsa bahtına.

Süleyman’ı otutturduk tahtına

Necmeddin’i Mandela’ya benzettik (Karakoç, 2018g, s. 17).

“Röportaj (1)” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, mizahi bir yaklaşım sergilemiştir. Karakoç, Süleyman Demirel’in cumhurbaşkanı, Necmettin Erbakan’ın da başbakan olduğu dönemi anlatmaktadır. Erbakan’ın başbakan olmasıyla ilgili olarak, “yönetici kıtlığına son verdik” diyen Karakoç, Erbakan’ı Güney Afrika Cumhuriyeti’nin devlet başkanı Nelson Rolihlahla Mandela’ya benzettiklerini ifade etmiştir. Karakoç şiirdeki bu alaylı ifadelerle Süleyman Demirel ve Necmettin Erbakan’ı hicvetmiştir.

Deniz muhalefet, Baykal iktidar

Çarpık icraatta çelişkiler var.

En başta Suriye, ah şu komşular

Herkes akrep gibi soktu bu sene (Karakoç, 2018g, s. 20).

Abdurrahim Karakoç “1998 Raporu” şiirindeki bu dördlükte, öncelikle Deniz Baykal’ın iktidarla olan ilişkilerini konu almıştır. Bunun yanında Karakoç, Suriye ve komşu ülkelerin durumuyla ilgili eleştirilerde bulunmuştur.

Bülent kıvrırsa da çıkmaz sözünden

Mesut-Devlet yürür gelir izinden.

Gökdelenler diktik davul tozundan

Pencereyle kapı ne biçim olsun? (Karakoç, 2018g, s. 28).

“Kotar Emmi’ye Dilekçe” şiirindeki bu dördlükte, DSP, ANAP ve MHP koalisyonunu ve bu partilerin liderleri olan Bülent Ecevit, Mesut Yılmaz ve Devlet Bahçeli’yi hedef almıştır. Yılmaz ve Bahçeli’nin, Ecevit’in sözünden gittiğini belirten Karakoç, bu durumu ve bu koalisyonun siyasi anlayışını hicvetmiştir.

“Nurlu” demişlerdi-parlardı nurdan (?)

Kimselere pay vermezdi gururdan.

Zaman geldi bıkıverdi huzurdan

Çölaşan safına geçti başbaba... (Karakoç, 2018g, s. 37).

Abdurrahim Karakoç “Babanâme” şiirindeki bu dördlükte, Süleyman Demirel’i işaret etmiştir. Demirel hakkında “nurdan parlardı” diyerek ironi yapan Karakoç, Demirel’in fazla bulduğu gururundan şikâyet etmiştir. Karakoç buna ek olarak Demirel’in, Gazeteci Emin Çölaşan’ın tarafına geçtiğini ifade etmiş ve tüm bu durumlardan dolayı Demirel’i hicve tabi tutmuştur.

Bir nursuz cilalı kadına çattık

Hakkı’nın hakkına tecavüz etti.

Zambak bahçesinde oduna çattık

Uzağa, yakına tecavüz etti (Karakoç, 2018g, s. 56).

“Vah Halimize” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, hiciv oklarını Tansu iller’e doğrultmuştur. Çiller için “nursuz, cilalı kadın” diyen Karakoç, çeşitli durumlar ifade edip neden göstererek iller’i eleştirmiştir.

Ceddi yarım-buçuk dnmeymiş meğer

Hepsi de tepeden inmeymiş meğer

Buğn ne hlleder, dn neymiş meğer

Farklının farkına tecavüz etti (Karakoç, 2018g, s. 56).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirin devamındaki bu dörtlükte, Tansu iller’i eleştirmeye devam eder. Karakoç, iller’in tüm ailesinin dinen dönme olduğunu belirtmiştir. Karakoç, iller için “dn neyi halletti ki buğn halletsin” diyerek onun sorunları çözemeyeceğini belirtmiş ve tüm bu durumlardan ötürü Tansu iller’i hicvetmiştir.

Tansu teaml, töreyi yıktı

Mesut korkak ıktı, Mesut kof ıktı

Umutsuz milyonlar canından bıktı

Türkiye magmanın içine döndü... (Karakoç, 2018g, s. 94).

“Maksi Gerdanlık” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Tansu iller ve Mesut Yılmaz’ı birlikte hedef almıştır. Çiller’in siyaset geleneklerini yıktığını belirten Karakoç, Yılmaz’ın ise korkak olduğunu ifade etmiştir. Bunun sonucunda Karakoç, milyonlarca insanın canından bıktığını ve ülkenin yangın yerine döndüğünü belirtmiştir. Karakoç tüm bu nedenlerden ötürü Tansu iller ve Mesut Yılmaz’ı hicve tabi tutmuştur.

Bülent’te figür bol, durmaz kıvrırır

Dürüstlük altında dolap çevirir.

Deniz amı koydu, ınar devirir

Siyaset Mecnunlar göçüne döndü... (Karakoç, 2018g, s. 94).

Abdurrahim Karakoç “Maksi Gerdanlık” şiirindeki bu dörtlükte, Bülent Ecevit ve Deniz Baykal’ı hedef almıştır. Karakoç, Ecevit’in kıvrıdığını ve dürüst

olmadığını ifade etmiş, Baykal'ın ise “çamı koyup çınar devirmek” ifadesi üzerinden hiç yapılmayacak hatalar yaptığını belirtmiştir. Belirtilen bu nedenlerden dolayı Karakoç, Bülent Ecevit ve Deniz Baykal'ı eleştirmiştir.

Rehavete daldı Süleyman baba

Başbuğ kuryelikte sarf eder çaba.

Asayiş berkemal... mafya merhaba (?)

Memleket Karabağ, Laçın'e döndü... (Karakoç, 2018g, s. 94).

Aynı şiirin devamındaki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Süleyman Demirel ve Alparslan Türkeş'i eleştirmiştir. Karakoç, Süleyman Demirel'i rehavete kapıldığı gerekçesiyle, Türkeş'i ise diğer partilerle sürdürdüğü ilişkilerden dolayı hicvetmiştir.

Necmeddin'i Tansu getirdi tuşa

İnançlar, ilkeler çevrildi kuşa.

Peşreve başladı güreşçi paşa

Cemal'in, Kenan'ın suçuna döndü... (Karakoç, 2018g, s. 94).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirdeki bir başka dörtlükte, Necmettin Erbakan'ı hicvetmiştir. Tansu Çiller'in Erbakan'ı etkisiz kıldığını ifade eden Karakoç, inançsal ve ilkesel manada bir çöküş olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında Karakoç Çiller ve Erbakan'ı, Cemal Gürsel ve Kenan Evren'le ilişkilendirmiştir.

Ecevit köpürdü, Mesut fal açtı;

Baykal dede gerginliğe yol açtı.

Kışlalarda çiçek çiçek sol açtı

Mülk ölüye, ölü sağa emanet (Karakoç, 2018g, s. 120).

“Emanet Halkaları” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Bülent Ecevit, Mesut Yılmaz, Deniz Baykal'ı çeşitli tavırlarından ötürü hedef almıştır. Bunun yanında Karakoç, solun askeriyede güçlendiğini, sağın ise pasif ve güçsüz kalmaya devam ettiğini belirtmiştir.

Hoca cenahından tevil yağıyor

Üç yüz mavra bir fincana sığıyor.

İnkâr ısımıyor, ikrar soğuyor

Oyuncular oyuncağa emanet (Karakoç, 2018g, s. 120).

Abdurrahim Karakoç “Emanet Halkaları” şiirindeki bu dördlükte, “hoca cenahı” ibaresiyle Necmettin Erbakan’ı ve Milli Görüşçüleri işaret etmiştir. Karakoç, Erbakan ve teşkilatını söylediklerinin veya yaptıklarının arkasında duramamakla ve bunları inkâr etmekle suçlamıştır.

Çiller bir yeşildir, bir beyaz, bir mor

Dünkü tavrı bugünküne uymuyor.

Anlamak zor, tarif etmek daha zor

Üç okyanus bir bardağa emanet (Karakoç, 2018g, s. 120).

“Emanet Halkaları” şiirinin devamındaki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, Tansu Çiller’i hedef almıştır. Çiller’in tavırları hakkında değerlendirmede bulunan Karakoç, onun tavırlarındaki tutarsızlığa dikkat çekmiş ve onu anlamının, tarif etmenin zor olduğunu belirtmiştir.

Baba “fevkalade” huzurda şimdi

Hıncı sadrazamda, vezirde şimdi

Memleket hâlet-i nezirde şimdi

Davul, zurna, düdük çağa emanet (Karakoç, 2018g, s. 120).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirdeki bir başka dördlükte, dönemin Cumhurbaşkanı olan Süleyman Demirel’i işaret etmiştir. Bunun yanında Karakoç, “sadrizam, vezir” ifadeleri ile Necmettin Erbakan ve Tansu Çiller’i hedef almıştır. Demirel’in hıncının bu iki siyasetçiye geçtiğini belirten Karakoç, memleketin içinde bulunduğu durumu örnek göstererek bu üç siyasetçiyi hicvetmiştir.

Ne uyumlu bir tablo

Özer-Türkeş-Ecevit

Verdi omuz omuza

Tansu-Toptan ve Cavit (Karakoç, 2018ğ, s. 20).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “46” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, “uyumlu tablo” eleştirisinde Tansu Çiller’in eşi Özer Çiller, Alparslan Türkeş ve Bülent Ecevit’i işaret etmiştir. Bunun yanında Karakoç “Tansu Çiller, Köksal Toptan ve Cavit Çağlar’ı “omuz omuza verdiler” diyerek eleştirmiştir.

Ey Süleyman baba, ey Tansu bibi

Sistem su alıyor delindi dibi

Boydan yukarıya çıktı rezillik

Bindiğiniz gemi batacak gibi... (Karakoç, 2018ğ, s. 43).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “162” numaralı bu dörtlükte, Süleyman Demirel ve Tansu Çiller’i eleştirmiştir. Ülkedeki olumsuz durumlardan Demirel ve Çiller’i sorumlu tutan Karakoç, “bindiğiniz gemi batacak gibi” diyerek bir hatırlatmada bulunmuştur.

Maksatlar hasıl oldu... Darbeler rölantide

Medya yamyamlarına yine iş var atide

İstenilen rotaya dümeni kırdı refah

Erken bloke oldu Erbakan da, parti de (Karakoç, 2018ğ, s. 71).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “302” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, medyayı darbe çığırkanlığı yapacaklarını öngördüğü için hedef almıştır. Bunun yanında Karakoç, 28 Şubat Darbesinden sonraki aylarda istifaya ettirilen 54. Hükümetin başbakanı Necmettin Erbakan’ı ve Erbakan’ın genel başkanı olduğu Refah Partisi’ni işaret etmiştir. Karakoç, Erbakan’ı ve Refah Partisi’ni istenileni yaptıkları gerekçesiyle suçlamış ve iktidardan erken düştüklerini ifade etmiştir.

“Köy-kent’çi ve reformcu” Ecevit’ler gördük biz

Bursa’da tapu delen ne Cavit’ler gördük biz

Beberuhi’ler gitti, babaruhi’ler geldi

Sayırsız Karagöz'ler, Hacivat'lar gördük biz (Karakoç, 2018ğ, s. 97).

Abdurrahim Karakoç "Gerdanlık 1" şiir kitabındaki "428" numaralı bu dörütlükte, çeşitli yanlışlarından dolayı Bülent Ecevit ve Cavit Çağlar'ı hedef almıştır. Aynı zamanda Karakoç "neler gördük biz" diyerek Türk siyasetine dair genel bir eleştiride bulunmuştur.

İzzeti kaybolmuş İzzetler gördük biz

İffetsiz nice bir iffetler gördük biz

İsimler cisimlere uymadı asla

Şerefi lekeli İsmetler gördük biz... (Karakoç, 2018ğ, s. 112).

"Gerdanlık 1" şiir kitabındaki "502" numaralı bu dörütlükte Abdurrahim Karakoç, İsmet İnönü hedef almış ve sert sözlerle eleştiriye tabi tutmuştur.

-Hükümetlerin nasıl gelip nasıl gidecekleri

Anayasada bellidir... (S. Demirel)

-Hükümetlerin nasıl gelip nasıl gittikleri de

bellidir... (Vatandaş) (Karakoç, 2018ğ, s. 125).

Abdurrahim Karakoç "Gerdanlık 1" şiir kitabındaki "570" numaralı bu dörütlükte, Süleyman Demirel'e isnat ettiğı bir söze yer vermiştir. Karakoç bu söze karşılık "sizi buraya getiren de buradan gönderecek olan da haktır" hatırlatmasını yapmıştır.

Enflasyon tarlanın taşına vurdu

Halkın ekmeğine, aşına vurdu

Mesut bey gülpembe hayal görüyor

Korkarım sıcaklar başına vurdu... (Karakoç, 2018ğ, s. 136).

Abdurrahim Karakoç "Gerdanlık 1" şiir kitabındaki "624" numaralı bu dörütlükte, enflasyon ve halkın ekonomik durumu üzerinden örnekler vermiştir. Karakoç, ekonominin kötü durumunu görmemezlikten gelen Mesut Yılmaz'ı "pembe hayal görüyor, korkarım başına sıcak vurdu" diyerek hicvetmiştir.

Çobandı., gençliğinde kaval çalardı sülü

Ve sonra şehre inip oldu kürsü bülbülü

Değiştirdi sürüyü, atıverdi kavalı

Buyurdu: “Senfonidir çağdaşlığın sembolü”... (Karakoç, 2018ğ, s. 136).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “625” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Süleyman Demirel’i işaret etmiştir. Bunun yanında Karakoç “değiştirdi sürüyü” diyerek Demirel’in kitlesine yönelik de eleştiri de bulunmudur.

Nurlu demişlerdi lâkin o nursuzdur

At nalı değerinde bir uğursuzdur

Bakın mazisine ve görün hâlini

Hem korkak, hem yalancı, hem onursuzdur (Karakoç, 2018h, s. 136).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “764” numaralı bu dörtlükte, Süleyman Demirel’i işaret etmiştir. Karakoç, Demirel’e ağır sözlerle yüklenmiş ve onu hicvetmiştir.

Keyfilik kanuna uyar mı? Uyar...

Devlet vatandaşı soyar mı? Soyar...

Perişan milletin kısık sesini,

Üç ortak duymazsa Çankaya duyar... (Karakoç, 2018h, s. 34).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “118” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, “üç ortak” ifadesiyle DSP, MHP ve ANAP’ın kurmuş olduğu 57. koalisyon hükümetinin yöneticileri olan Bülent Ecevit, Devlet Bahçeli ve Mesut Yılmaz’ı hedef almıştır. Bu kişilerin, yani üç ortağın, halkı çeşitli nedenlerden dolayı mağdur ettiğini belirten Karakoç, halkın feryadını siz hükümet yöneticileri duymazsanız bu iş cumhurbaşkanına kadar gider diyerek sert bir uyarıda bulunmuştur.

Patron vurun derse onlar öldürür

Baskılara dayanamaz üç ortak...

Derin narkoz başlarını döndürür

Üç senede uyanamaz üç ortak... (Karakoç, 2018h, s. 39).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “141” numaralı bu dördlükte, yine 57. Koalisyon hükümetinin yöneticileri Ecevit, Bahçeli ve Yılmaz’ı işaret etmiştir. Karakoç üç ortağın işçiden yana değil baskılara dayanamayarak patronlardan yana tavır aldığını belirtmiştir.

Çok yaşlandım çok yorgunsun Ecevit

Bu milleti seviyorsan çekil git... (Karakoç, 2018h, s. 67).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “284” numaralı bu beyitte Abdurrahim Karakoç, Ecevit’i hedef alarak direkt olarak niyetini ifade etmiştir. Ecevit’in çok yaşlandığını belirten Karakoç, sert bir dille onun siyasetten çekilmesi gerektiğini belirtmiştir.

DERVİŞ bulduk ki okuya-üfleye

Bay ECEVİT dedi başka çare yok.

Bayılan krizi saktuk küfeye

Bekliyoruz şifadan emmare yok (Karakoç, 2018h, s. 70).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “298” numaralı bu dördlükte, Bülent Ecevit ve Kemal Derviş’i eleştirmiştir. Karakoç, Ecevit’in ekonomiyi düzeltmesi için Derviş’ten medet umduğunu ancak Derviş’in herhangi bir başarı kaydedemediğini belirtmiştir.

Bay Ecevit maşallah yetmiş yedi yaşında

Sapasağlam turp gibi hükümetin başında

Aman nazar değmesin-aman düşman çatlasın

Yol açsın ekonomik kurtuluş savaşında (Karakoç, 2018h, s. 84).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “284” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, ironi yoluyla Bülent Ecevit’i eleştirmiştir. Özellikle Ecevit’in yaşına dair göndermelerde bulunan Karakoç, ekonomiye dair politikalarını da eleştirmiştir.

“Eğer Derviş giderse ben de giderim” demiş

Bir bakana bağlıymış Ecevit’in gitmesi

Sanki gölde bir balık, beyninden zıpkın yemiş

Böyle mi olacaktı efsanenin bitmesi?... (Karakoç, 2018h, s. 145).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “672” numaralı bu dördlükte, Ecevit’i söylediği bir söz üzerinden hedef almıştır. “Bir bakana bağlıymış Ecevit’in gitmesi” diyen Karakoç, Kemal Derviş için sergilediği bu tavrından ötürü Ecevit’i hicvetmiştir.

Toplanır her saat “Zirve Mangası”

Kurtulur dost, ahbap, kirve bankası

Karın doyurmuyor lafin yongası

Raflarda içi boş üç şişe kaldı

Ülkenin kaderi Derviş’e kaldı (Karakoç, 2018i, s. 55).

Abdurrahim Karakoç bu şiiri “Derviş efsanesi icat edileli şarkımız, türkümüz Derviş oldu. Bana da şiir yazmak düştü.” (Karakoç, 2018i, s. 55) notuyla vermiştir.

“Kurtarıcımız Derviş” şiirindeki bu dizelerde Karakoç, ülkenin kaderinin Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı Kemal Derviş’e kaldığını belirtmiştir. Bunun yanında Karakoç, 57. hükümeti icraata dayalı işler yapmamakla suçlar ve 57. hükümet yöneticilerinden “zirve mangası, içi boş üç şişe” gibi sert ifadelerle bahseder.

Ekranında, kürsüde, sahnede Derviş

Ecevit, Bahçeli, Yılmaz kayboldu.

Lokantada Derviş, kahvede Derviş

Ecevit, Bahçeli, Yılmaz kayboldu (Karakoç, 2018i, s. 61).

“2001 Raporu” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, siyaset sahnesinde Kemal Derviş’in aktif, Bülent Ecevit, Devlet Bahçeli ve Mesut Yılmaz’ın pasif kalmasını konu edinmiştir. Karakoç bu durumu hicve tabi tutmuştur.

Bu açıklamasıyla verilen şiirler haricinde siyasilerin hicvedildiği başka şiirde bulunmaktadır. Haberler Bülteni – 7, Kırk Akıllı Destanı, Seksenlikten Biri, Zincirleme, Türkiye 2001 Raporu şiirlerinde tek; Karıştırma Oyunu, Bekri Mustafa'ya Mektup, Uyan Türkiye şiirlerinde birden fazla siyasileri hicveden örnek bulunmaktadır.

Gelen Oğlan, Köyden Malumat, Oturum, Babanâme, Şüpheliyim Bre Dostlar, Vay Halimize, Konfeksiyon Şiir, Karıştı, Gerdanlık – 2, Kurtarıcımız Derviş, 2001 Raporu, Baba Sülü şiirlerinin tümünde siyasiler hicvedilmektedir.

Bunun yanında Karakoç Dörtlükler şiirinde, 40, 48, 105; Gerdanlık 1 şiir kitabında 17, 30, 42, 64, 77, 100, 158, 167, 194, 211, 223, 281, 329, 414, 425, 452, 458, 478, 479, 497, 510, 515, 524, 534, 564, 613, 616; Gerdanlık 2 şiir kitabında 11, 47, 59, 85, 106, 126, 134, 172, 223, 243, 283, 297, 300, 309, 312, 351, 393, 408, 410, 433, 470, 472, 500, 503, 507, 539, 549, 565, 608, 654, 659, 674, 681, 683, 689, 693; Gerdanlık 3 şiir kitabında 12, 24, 28, 32, 265, 338, 662 numaralı dörtlüklerde siyasiler hicvedilmektedir.

3.3.2. Küresel Siyasete Yönelik Hiciv

Abdurrahim bu bölümde ülkemizi ilgilendiren ama daha çok küresel siyasetin konusu olan meseleler, savaşlar, dinler, medeniyetler, kuruluş veya topluluklar, ülkeler ve siyasi isimlere yer vermiştir. Meselelerden Afrika'nın sömürülmesi, Musul-Kerkük meselesi, Kıbrıs meselesi, 1 Mart Tezkeresi; savaşlardan Rusya-Çeçenistan Savaşı, Sırbistan-Kosova Savaşı, Afganistan-Rusya Savaşı, Afganistan-Amerika Savaşı, Amerika-Irak Savaşı; dinlerden Yahudilik ve Hristiyanlık; medeniyetlerden Batı ve Avrupa medeniyetleri; kuruluş veya topluluklardan Birleşmiş Milletler, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı, Avrupa Birliği; ülkelerden Amerika, Rusya, Ermenistan, İsrail, Suriye, Libya, Sırbistan, Fransa, Irak, Azerbaycan, Çeçenistan; siyasi isimlerden ise Vladimir Putin, Hafız Esat, Muammer Kaddafi, Haccâc, Yezid, George W. Bush, Ariel Şaron, Theodor Herzl, Saddam Hüseyin, Tony Blair, Kral Neron, Adolf Hitler, İlham Aliyev konu edinilmiştir.

Karakoç "Hitler Olmasaydı" isimli köşe yazısında İsrail'i hedef alır. "Hitler'i sevmeyipte İsrail'li itleri mi seveceğim? İkisi arasında tercih yapmam gerekirse Hitler'i severim. Öküz altında buzağı aramakla meşhur olan düdüklerin ne

diyecekleri umurumda bile değil. Ben Elhamdülillah Müslümanım... (Karakoç, 1990, 181). “Batı Sahtekârdır” isimli köşe yazısında ise Karakoç, Batı’yı hedef alır ve şunları söyler: “Batı’nın ne olduğunu bildiğim için gerektiğinde hiç amma hiç tasvip etmediğim Humeyni’nin, Kaddafi’nin ve Yaser Arafat’ın yanında bulunmayı Avrupa’nın, Amerika’nın, yanında bulunmaktan daha şerefli sayarım” (Karakoç, 1990, 295).

Önce ellerinde İncil

Sonra omuzlarında tüfekle geldiler.

Evleri, ekinleri bizim olan topraklara

Uzak ülkelerin uğursuz insanları

Ne hakla geldiler, anam,

Ne hakla geldiler? (Karakoç, 2018d, s. 66).

“Sıcak Afrika'nın Siyah Ağıdı” şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, İngiltere ve Fransa başta olmak üzere Afrika'nın çeşitli zenginliklerini sömüren devletleri hedef almaktadır. Ellerinde İncil’le gelmeleri ifadesiyle, bu sömürünün insanların samimi duygularını kullanarak başladığına dikkat çeken Karakoç, sömürünün sonraki boyutunun zor kullanma yoluyla devam ettiğini belirtmiştir. Karakoç, bu sömürgeci devletler için “uzak ülkelerin uğursuz insanları” ifadesini kullanmış ve böylesi bir siyaset anlayışını hicvetmiştir.

Azerbaycan mazlum, Bakü kan gölü

Yatar sokaklarda binlerce ölü

Zulüm icrasında gâvurun dölü

Washington virüstür, Moskova illet

Duymayanlar duysun “küfür tek millet” (Karakoç, 2018d, s. 132).

Abdurrahim Karakoç “Yorum” şiirindeki bu dizelerde, Azerbaycan ve Azerbaycan’ın başkenti Bakü’de yaşanan zulümleri konu almıştır. Karakoç bu zulümlerin sorumlusu olarak ise Amerika ve Rusya’yı görmüştür.

Batıdan alkış var toplu kıyıma

Ermeni sadistler erdi doyuma

Uyuma Müslüman, yeter uyuma...

Birleşti haçlılar, başladı cinnet

Her zaman, her yerde “küfür tek millet” (Karakoç, 2018d, s. 132).

“Yorum” şiirinin devamındaki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, Azerbaycan’da yaşanan zulümlere dikkat çekmeye devam etmiştir. Batı ve Ermenistan’ın fiilleri üzerinden örnekler veren Karakoç, bu durumu “birleşti haçlılar” ifadesiyle yorumlamıştır. Buna karşılık Karakoç, “Uyuma Müslüman, yeter uyuma...” diyerek tepki göstermiştir.

Gerçek o ki, beş kıtanın beşinde

Yurdundan sürülen benim gardaşım

Kimi dokuz, kimi doksan yaşında

Sırtından vurulan benim gardaşım (Karakoç, 2018e, s. 31).

Abdurrahim Karakoç “Gök Ekini Biçer Gibi” şiirindeki bu dördlükte, dünyanın diğer bölgelerinde yaşayan Türklerin hep bir sıkıntı, bir dert içerisinde olduğunu belirtmiştir.

Azerbaycan esir bekler tuzakta

Kırgız, Özbek, Uygur yetim uzakta

Neden hürriyet yok Tatar, Kazak’ta

Yılana sarılan benim gardaşım (Karakoç, 2018e, s. 31).

“Gök Ekini Biçer Gibi” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, Türk devlet ve topluluklarının bu kötü durumlarını konu edinmiştir. “Yılana sarılan benim gardaşım.” diyerek bu durumlar karşısındaki üzgünlüğünü belirten Karakoç, aynı zamanda uluslararası siyaset genelinde hicve tabi tutmuştur.

Dinsiz Müslüman’a vurur dad alır

Yahudi zulmeder, mükâfat alır

Hristiyan kan döktükçe ad alır

Ya ceza verilen? Benim gardaşım (Karakoç, 2018e, s. 32).

Aynı şiirdeki bir başka dörtlükte Abdurrahim Karakoç, dinsiz, Yahudi, Hristiyan gibi ifadeler üzerinden tüm dünyanın Türklere zulmettiğini belirtmiştir. Karakoç bu durumu hicve tabi tutmuştur.

Komünizm sağırdı, demokrasi kör

Batıdan beslenir her türlü terör

Haçlı mummyaları uyandı bak gör

Kaç asrın silinmez izi bizdedir

Sizdeki yaranın özü bizdedir (Karakoç, 2018f, s. 64).

Abdurrahim Karakoç “Karabağ’a Mektup” şiirindeki bu dizelerde, öncelikle Komünizm ve demokrasi eleştiri yapmıştır. Bunun yanında Karakoç, dünyadaki her türlü terör hadiselerinin Batı’dan beslendiğini belirtmiş ve Batı için Haçlı zihniyeti hatırlatmasında bulunmuştur.

Birleşmiş Milletler benzedi sirk’e

Sadistler musallat edildi şarka

İsrail Arap’a, Ermeni Türk’e

Kısmet bazı sizde, bazı bizdedir

Sizdeki yaranın özü bizdedir (Karakoç, 2018f, s. 64).

“Karabağ’a Mektup” şiirinin devamındaki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, Birleşmiş Milletler, İsrail ve Ermenistan’dan “sadistler” diye bahsetmiştir. Tüm bunların doğudaki devletlere rahatsızlık verdiğini belirten Karakoç, İsrail’in Araplara, Ermenistan’ın da Türklere musallat olduğunu belirtmiştir.

Bir yanda Ermeni-APO tam tetik

Bir yanda Yunanlı; puştluk, kaşpelik

Birleşmiş Milletler, Çekiç-Güç, AGİK

Herkes gözümüzü oyma derdinde (Karakoç, 2018f, s. 64).

Abdurrahim Karakoç “Şiirlerle Haber Özetleri” şiirindeki bu dördlükte, ülke olarak Ermenistan’ı, küresel kuruluş veya örgüt olarak ise Birleşmiş Milletler, Çekiç-Güç, AGİK’i (Avrupa Güvenlik Ve İşbirliği Konferansı) konu edinmiştir. Karakoç, tüm bunların ülkemizin zararına çalıştıklarını belirtmiştir. Bunun yanında Karakoç, terörist başı Abdullah Öcalan’ın da ismini vererek onu da Ermeni olarak almıştır.

Despot PUTİN, Çar fitratı taşıyor

Çeçenya’da kan gövdeyi aşıyor.

Kıbrıs’ta sivilce çıbanlaşıyor

Musul-Kerkük azgın YARA’ya döndü (Karakoç, 2018g, s. 13).

“Dünya Manzarası” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, Rusya-Çeçenistan Savaşı, Kıbrıs’a dair sorunlar ve Musul-Kerkük meselelerini konu edinmiştir. Karakoç, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin’i despotluğuyla çarlara benzetmiş, Çeçenya’da çok kan aktığından bahsetmiştir. Bunun yanında Karakoç, Kıbrıs’taki küçük bir sorunun ne hale geldiğine değinmiş ve Musul-Kerkük meselesinin iyice çığırından çıktığını belirtmiştir.

Zirzopluk tarifini yaparsak brüt-safi

İki malum çehrenin ismi gelecek kafi

Kimdir dersiniz eğer bu klinik vakalar

Elbette Hafız Esat, Muammer Kaddafi.. (Karakoç, 2018ğ, s. 146).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “675” numaralı bu dördlükte, Önceki Suriye devlet başkanı Hafız Esat ve Libya eski lideri Muammer Kaddafi’yi hedef almıştır. Bu iki devlet yöneticisi hakkında Karakoç, “zirzop ve klinik vaka” ifadelerini kullanmış, bu kişileri sert bir dille hicvetmiştir.

Ağlama... Gözyaşın akmasın bebek

Damlalar kalbimi yakmasın bebek

Sırplar Kosova’dan sürdüler seni

Yüz yaşa: Aklından çıkmasın bebek (Karakoç, 2018ğ, s. 158).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “733” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, Kosova’da yaşanan Sırp zulümlerini hedef almıştır. Bu olayları bir bebek üzerinden değerlendiren Karakoç, “Yüz yaşa: Aklından çıkmasın bebek” diyerek, bu zulümlerin unutulmaması gerektiğini belirtmiştir.

Neredesin sağır dünya, kör dünya

Domuzlar taladı Çeçenistan’ı...

Şehit düşen bebekleri gör dünya

Alevler yaladı Çeçenistan’ı... (Karakoç, 2018ğ, s. 185).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “869” numaralı bu dördlükte, Çeçenistan-Rusya Savaşında Çeçenistan’ın durumuna dair değerlendirmelerde bulunmuştur. Çeçenistan’ın durumuyla ilgili olarak bebeğin şehit düşmesi gibi çarpıcı örnekler veren Karakoç, “Neredesin sağır dünya, kör dünya” diyerek bu duruma isyan edencesine tepki göstermiştir.

Çok zalim Haccac’lar, çok Yezid’ler bilir tarih

Dünyayı kana boğan çok itler bilir tarih

Dünü olduğu gibi bugünü de unutmaz

Mao’lar, Stalin’ler ve Hitler bilir tarih (Karakoç, 2018h, s. 37).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “133” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, Emevî valisi Haccâc ve Emevîlerin ikinci halifesi Yezîd, Çin’in önceki devlet başkanlarından Mao Zedong, Rus devlet adamı Josef Stalin ve Alman lider Adolf Hitler gibi kişilerin ismini vermiştir. Tüm bu kişileri zalimlere örnek olarak veren Karakoç, “Dünyayı kana boğan çok itler bilir tarih” diyerek bu kişileri sert bir dille hicvetmiştir.

Haçlı kindarlığından geliyordu inadı

Fransa senelerce Türkiye’yi sındı

Soykırım kararını alıp rahatladılar

Türkiye utanarak Fransa’yı kınadı (Karakoç, 2018h, s. 63).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “264” numaralı bu dördlükte, Ermeni soykırımını tanıma kararından ötürü Fransa’yı hedef almıştır. Fransa’nın bu kararının Haçlı kininden geldiğini ileri süren Karakoç, bunun yanında Türkiye’nin sadece Fransa’yı kınamakla kalan tavrını yetersiz bulmuş ve eleştirmiştir.

Adaya düşen ateş denizi yakmaz elbet

Su kendi kaynağına dönüp de akmaz elbet

Neden sahip çıkıyor Fransa Ermeni’ye?

İt itin kuyruğunu yerde bırakmaz elbet (Karakoç, 2018h, s. 63).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “265” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, Fransa’nın Ermeni soykırımını tanıyarak Ermenistan’a sahip çıkmasını konu edinmiştir. Fransa’nın Ermenistan’a neden sahip çıktığını ise Karakoç “İt itin kuyruğunu yerde bırakmaz elbet.” dizesiyle açıklamıştır.

Bir katliam, bir vahşet, kıpkızıl renk ekranda

Yıkılan Afganistan, Kale-i Cenk ekranda

Dün Sovyet köpeğiydi, bugünse ABD’nin

Yürüyor mağrur mağrur bir pezevenk ekranda (Karakoç, 2018h, s. 114).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “516” numaralı bu dördlükte, Afganistan’ın halini konu edinmiştir. Karakoç, önce Afganistan-Rusya savaşının, sonrasında ise Afganistan-Amerika savaşının Afganistan’a çok zarar verdiğini belirtmiş ve bu durumları hicvetmiştir.

Zorba zenginleştikçe şımarır, dayılaştır

Tavşanı köpekleşir, ceylanı ayılaştır

Bush gibi, Putin gibi, Ariel Şaron gibi

Kızıl olan kanları kararır, koyulaştır (Karakoç, 2018h, s. 126).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “578” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, Rus lider Putin, ABD eski başkanlarından George W. Bush ve İsrail eski

başbakanlarından Ariel Şaron'u hedef almıştır. Bu kişileri zor ve şımarık olmakla suçlayan Karakoç, bu benzeri olumsuz ifadelerle bu kişileri hicve tabi tutmuştur.

Nisan yarılındı, kışımız bitmedi

Ömrümüz bitti de işimiz bitmedi

Tavizler verdik, kapısında bekledik

Avrupa'ya dair düşümüz bitmedi... (Karakoç, 2018h, s. 128).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “586” numaralı bu dördlükte, Türkiye Cumhuriyeti'nin Avrupa Birliği politikasını hedef almıştır. Tavizler verdik, kapısından bekledik, hep de olumsuz sonuçlar almamamıza rağmen bir türlü Avrupa Birliği hayalimiz bitmedi diyen Karakoç, böylesi bir dış politika anlayışını hicvetmiştir.

Çeçenistan kan denizi

Ağaçlar kuruyor Hasan

Temin ederim ki sizi

Rusya kuduruyor Hasan... (Karakoç, 2018i, s. 68).

“Hasan'a Mektup (2/2)” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, Çeçenistan-Rus savaşından dolayı Çeçenistan'ın düştüğü duruma dair yorumlarda bulunmuştur. Çeçenistan'daki vahşeti gözler önüne seren Karakoç, bu durumdan ötürü Rusya'yı sert bir dille eleştirmiştir.

Yarım asır sonra Hitler'in ruhu

Bush'un kalıbında tecelli etti

Herlz'in gübresine Siyonizm suyu

Aktiğı toprakta bir Şaron bitti... (Karakoç, 2018i, s. 16).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “29” numaralı bu dördlükte, George W. Bush ve Ariel Şaron'u hedef almıştır. Bush'u ruh bakımından Hitler'e benzeten Karakoç, Ariel Şaron'u ise politik Siyonizm'in fikir babası olarak kabul edilen Theodor Herzl ile ilişkilendirmiştir. Şaron'a özellikle Filistin

topraklarına yönelik tecavüzlerinden ötürü tepki gösteren Karakoç, tüm bunları hicvetmiştir.

Ektiğiniz tarlaya kuş girerse mahveder

Çıktığınız yaylayı puşt girerse mahveder

Şifasız bir illettir ABD zorbalığı

Denizdeki dalgayı Bush girerse mahveder... (Karakoç, 2018i, s. 30).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “97” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, ABD’yi ve eski devlet Başkanlarından Bush’u hedef almıştır. ABD ve Bush’un girdiği her yeri mahvettiğini belirten Karakoç, bu durumu hicvetmiştir.

Bir tarafta ABD, öbür tarafta Irak

İki uçlu bir sopa, her ucunda bir pislik var

Benlik teli üstünde oynuyor usta/çırak

Saddam’da bir kör inat ve Bush’ta iblislik var... (Karakoç, 2018i, s. 30).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “98” numaralı bu dörtlükte, Amerika ve Irak’ı, bununla birlikte bu ülkelerin eski yöneticileri Bush ve Saddam Hüseyin’i hedef almıştır. Bu iki ülke için “İki uçlu bir sopa, her ucunda bir pislik var” diyen Karakoç, bu iki lider için ise “Saddam’da bir kör inat ve Bush’ta iblislik var...” diyerek tepki göstermiştir.

Muhteşem Osmanlıyı devirdi gaddar Batı

Osmanlı devrilince sevindi gaddar Batı

Muayyen tarihlerde malum gerekçelerle

Dünyayı cehenneme çevirdi gaddar Batı... (Karakoç, 2018i, s. 31).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “102” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Osmanlı Devleti’ni yıkması ve Dünyayı cehenneme çevirmesi gibi gerekçelerden dolayı Batı’yı hicve tabi tutmuştur.

Büyük Puşt emreder de yapılmaz mı efendim

“Ben ilahım” diyorsa tapılmaz mı efendim

Meselenin ucunda ulusal çıkar varsa

Haşa., domuzun burnu öpülmez mi efendim?... (Karakoç, 2018i, s. 33).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “115” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, “puşt” ifadesiyle George W. Bush’u işaret etmiştir. Karakoç Bush’u “Ben ilahım” gibi tavırlarından ötürü hedef almaştır. Bunun yanında Karakoç, ülkemiz siyasilerinin ulusal çıkar adı altında türlü yanlışlar yapmasını hicvetmiştir.

Her kime aitse taktik ve usul

Zimmetine geçer Kerkük ve Musul

Neticeyi bekle, görünürsün elbet

Eyvahla, hüsrarla biter bu fasıl... (Karakoç, 2018i, s. 35).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “124” numaralı bu dördlükte, ülkemizin Musul ve Kerkük siyasetine yönelik eleştiride bulunmuştur. Karakoç Musul ve Kerkük meselesiyle ilgili yürütülen dış politikadaki taktik ve usul eksikliğine dikkat çekmiştir.

Nerede kaldın gel tezkere tezkere

Çabuk gel ki yol açılsın leşkere

Battal boylu kazıkların ucunu

Sivriltiltik Bush artı Blair kere... (Karakoç, 2018i, s. 37).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “132” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, 1 Mart 2003’te gündeme gelen ve “1 Mart Tezkeresi” olarak bilinen tezkereyi konu edinmiştir. Bush ve İngiltere eski başbakanlarından Tony Blair’ın ismini vererek bu kişiler hakkında sert ve küçük düşürücü ifadeler kullanmıştır.

Saldırgan ülkenin büyük PUŞT’ları

Neron, Hitler sizden çok masum imiş

Büyük PUŞT’un “fino” huylu dostları

Kuduz itler sizden çok masum imiş... (Karakoç, 2018i, s. 41).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “155” numaralı bu dördlükte, Bush’u hedef almıştır. Bush’un Roma imparatorlarından Neron’dan ve Hitler’den bile daha zalim olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında Karakoç, Bush’un siyasetteki dostlarına ithafen “Kuduz itler sizden çok masum imiş...” ifadesini kullanmıştır.

Bush herdem maruz kalsın Siyonist sillesine

Blair hedef olsun kartelci güllesine

Naçizane duama okuyan âmin desin

Füze yetmez YÖK düşün Şaron’un kellesine... (Karakoç, 2018i, s. 44).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “168” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, küresel siyasetçilere yönelik, ülkemizin de konu edildiği mizahi bir eleştiride bulunmuştur. Karakoç burada hem dış devlet yöneticilerinden Bush ve Blair’ı hedef alırken hem de Siyonist sillesi, kartel medyası ve YÖK gibi ulusal sorunlar olarak gördüğü bu topluluk veya kurumları hicve tabi tutmuştur.

Azeri-Ermeni savaşı çıktı

Aliyev Baş Cumhurbaşkanı oldu cabadan

Yaklaştı öteye yolculuk vakti

Saltanat oğula geçti babadan... (Karakoç, 2018i, s. 61).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “252” numaralı bu dördlükte, Azerbaycan iç işlerini konu edinmiştir. Karakoç, Azerbaycan’da cumhurbaşkanlığın babadan oğula geçmiş olmasını hicvetmiştir.

Durmadan kan döküyor pervasız iki fail

Birisi Amerika, bir diğeri İsrail

Sailler(x) seyrediyor, donuk ölü gözlerle

Çünkü tutsak olmuşlar, hâlleri fena hâli(xx)

(x) dilenciler-(xx)korkunç (Karakoç, 2018i, s. 62).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “258” numaralı bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, Amerika ve İsrail’i hedef almıştır. Bu iki failin durmadan kan döktüğünü belirten Karakoç, bu iki ülkeyi eleştirmiştir.

Bir gün Irak’a, bir gün Filistin’e gideriz

Bir gün Uyguristan’a, bir gün Çin’e gideriz

Nere gitsek SAM AMCA domuzu var orada

Yol bulursak Çeçenistan cengine gideriz... (Karakoç, 2018i, s. 67).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “284” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, “Sam Amca” ismi üzerinden Amerika’yı işaret etmiştir. Nereye gitsek karşımıza Amerika çıkıyor diyen Karakoç Amerika’nın emperyal, yani yayılmacı politikalarını hicve tabi tutmuştur.

Irak’a beş numara demokrasi geldi bak

Oyak demokrasinin mucididir Sam Amca

Bekleyelim, görelim daha neler olacak

Petrolün gözü doymaz aç itidir Sam Amca... (Karakoç, 2018i, s. 95).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “423” numaralı bu dördlükte, Amerikan-Irak Savaşı ve bu savaşa dayalı durumları hedef almıştır. “İrağa demokrasi getireceğiz” vaatleriyle giren Amerika’nın sonrasında meydana getirdiği vahşete atıf yapan Karakoç, bunların hep petrol için yapıldığını belirtmiştir.

Bu yollar uzun-ince, bu yollar uçurumlu

Bir ucu Fransalı, diğer bir ucu Rumlu

Dikkat et ekmek olmaz bu yoğrulan hamurdan

Çünkü Avrupa unu yarı yarıya kumlu... (Karakoç, 2018i, s. 132).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “609” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, Avrupa hakkında milletimize bir ikazda bulunmuştur. “Dikkat et ekmek

olmaz bu yoğrulan hamurdan” diyen Karakoç, Avrupa’dan bu ülkeye fayda gelmeyeceğini belirtmiştir.

Tenkit ederseniz Şaron’u, Bush’u

Siyonist köpekler havlar köşeden

Kan emen bitlerin kaçır uykusu

Çıkar iri iri devler köşeden... (Karakoç, 2018i, s. 140).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “648” numaralı bu dörtlükte, Şaron ve Bush’a yönelik eleştiri yapıldığında, ülkemizdeki birtakım kişilerin bundan rahatsız olduğunu belirtmiştir. Bununla alakalı olarak “Siyonist köpekler havlar köşeden” diyen Karakoç, bu durumu hicvetmiştir.

Açıklamalarıyla verilen bu şiirler haricinde Abdurrahim Karakoç’un küresel siyasete yönelik hiciv özelliği taşıyan başka şiirleri de bulunmaktadır. Karıştı şiirinde tek; Hasan’a Mektuplar (16), Görünen Köy, Karabağ’a Mektup şiirlerinde birden fazla küresel siyasete yönelik hiciv örneği bulunmaktadır.

Bunun yanında Dörtlükler şiiri 91; Gerdanlık şiir kitabı 3, 300, 530, 373, 677, 678; Gerdanlık 2 şiir kitabında 579, 583; Gerdanlık 3 şiir kitabında 29, 110, 111, 117, 120, 142, 437, 439, 591, 635, 649 numaralı dörtlüklerde küresel siyaset hicvedilmektedir.

3.4. KÜLTÜREL HİCİV

Abdurrahim Karakoç hicivlerinde dil, kültür, sanat ve medyayla alakalı konulara da yer verilmiştir. Kültürel hiciv kendi içinde üç bölümden oluşmaktadır: 1- Dile Yönelik Hiciv, 2- Sanata Yönelik Hiciv, 3- Medyaya Yönelik Hiciv.

3.4.1. Dile Yönelik Hiciv

Abdurrahim Karakoç bu bölümde Öz Türkçe akımı, dilin yanlış kullanımı ve yozlaşması gibi meseleleri konu edinmiştir. Öz Türkçe akımına karşı olduğunu şiirlerinde belli eden Karakoç, akımı alaycı ifadelerle eleştirmiştir. Bunun yanında Karakoç Türkçe’nin yanlış kullanımını ve yozlaşmasını hicvetmiştir.

Karakoç “Dil Yarası” isimli köşe yazısında Öz Türkçe akımını hedef almıştır.

Ahmet Yesevi’yi, Yusuf Has Hacib’i, Ali Şir Nevai’yi, İbni Sina’yı, Yunus Emre’yi, Şeyh Galip’i, Baki’yi, Nedim’i hatta Yahya Kemal’i, Necip Fazıl’ı okuyup tam

mânâsıyla anlayacak kaç liseli gencimiz var? Birileri çıkıyor uydurukça kelimeler üreterek beyinlerini bulandırıyor. Gaye tarihi bağları koparmak. Eski eserlerimize tamamen yabancı yeni bir nesil yetiştirmek. Biz dedelerimizin eserlerini okuyamayacağız ve torunlarımız bizim eserlerimizi okuyamayacaklar. Okuyamıyoruz ve okuyamayacaklar zaten. Bozguncuların isteği gerçekleşiyor (Karakoç, 1990, s. 22).

“Arı dil”, “Öz Türkçe” deyip durursun,

Kabuk Türkçe var mı ulan boynuzlu?

Akıl’ı beğenmez, “us” uydurursun,

Bir değil beş değil hilen, boynuzlu! (Karakoç, 2018a, s. 153).

“Ohhaaa!...” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Öz Türkçe akımını konu edinmiş ve karşı çıkmıştır. “Akıl” kelimesi yerine “us” kelimesinin kullanımını örnek vermiş ve bu akımı hicvetmiştir. Ayrıca Karakoç, bu şiirin üzerinde “-Sığır, dâvâr ve gergedan cinsinden özür dileyerek...-“ (Karakoç, 2018a, s. 153) notunu verir. Bu not Karakoç’un Öz Türkçe akımını savunanlara kızgınlığının bir göstergesi niteliğindedir.

Mecburiyet “zorun”, mesele “sorun”

Dedenin dilinden anlamaz torun.

Bölünsün mü yani dün ile yarın,

Tarihlere karşı gelen boynuzlu! (Karakoç, 2018a, s. 153).

Abdurrahim Karakoç aynı şiirdeki bir başka dörtlükte, Öz Türkçe kelimelere örnekler vermiş ve devamında eleştirmeye başlamıştır. Genç kuşakların geçmiş nesilleri anlamadığını belirten Karakoç, bu akımla beraber geçmişe bugünün bölüneceğini belirtmiştir. Bunun yanında Karakoç, bu akımı savunanları “Tarihlere karşı gelen boynuzlu!” diyerek sert bir üslupla hicve tabi tutmuştur.

Şişerken mutluluk salatasından,

“Usumuz” döküldü ayran tasından.

“Tutuk sevilerin” üç ortasından

Havucu çorbaya katmayan bilmez (Karakoç, 2018a, s. 218).

“Yoğurtlu Turşu” şirini Abdurrahim Karakoç, “-Yeni dilcilere ithaf olunur-“ (Karakoç, 2018a, s. 218) notuyla vermiştir. Bu dörtlükte Karakoç, “us”, “tutuk sevi” gibi Öz Türkçe kelimeler vererek alaycı bir üslupla bu akımı hicvetmiştir.

Çabalar armutça düşerken daldan,

“Yapıt”lar dumanca tüttü kavalıdan.

İki kez, dört “sanı”, altı çuvaldan

Bir giz var kargaca ötmeyen bilmez (Karakoç, 2018a, s. 218).

Abdurrahim Karakoç “Yoğurtlu Turşu” şirindeki bu dörtlükte, “yapıt”, “sanı” gibi Öz Türkçe kelimeler vermiştir. Bu kelimeleri kullanarak yazdığı bu dörtlük üzerinden Öz Türkçe akımının ne kadar büyük bir hata olduğunu ispatlamaya çalışmıştır. Yine alaylı bir üslupla Karakoç, bu akımı hicve tabi tutmuştur.

Özgürlük evrende koşturur atı;

Bir ettik yoğunu, “yalını”, “saltı”...

Yeni tilciklerin yediği haltı,

Yır denen kazıktan yutmayan bilmez (Karakoç, 2018a, s. 218).

Aynı şiirdeki bir başka dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Öz Türkçe kelimeler kullanmış ve bu dörtlüğü bu şekilde yazmıştır. Karakoç, bu dörtlük yardımıyla Öz Türkçe akımı sonucunda piyasaya sürülen kelimelerin kullanışsız olduğunu kanıtlamaya çalışmıştır.

“Özveri, koşul, olanak,

Süreç, eşgüdüm, soyut, halk”

Dama çıkmış, maymuna bak

Dil üstüne türkü söyler (Karakoç, 2018c, s. 90).

“San-At Ve Tez-At” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, Öz Türkçe kelimeler kullanmıştır. Karakoç, “Dama çıkmış, maymuna bak Dil üstüne türkü söyler.” diyerek yeni dilcilere sert sözlerle yüklenmiştir.

Derdimizi yâd ellere danıştık

Türkçe'yi Çince'den berbat konuştuk

Fato'larla, Keto'larla tanıştık

Meryem'lerin ismi MERİ'ye döndü (Karakoç, 2018g, s. 12).

Abdurrahim Karakoç “Dünya Manzarası” şiirindeki bu dördlükte, dilin yanlış kullanımını konu edinmiştir. Türkçeyi berbat konuştuk diyen Karakoç, bunun yanında yabancılarla tanışmanın ve onlara özenmenin Türkçeye verdiği zarara değinmiştir.

Sanata-hayata tesir yapan var

Şiiri bozarak nesir yapan var

Yozlaştı dilimiz, sebebi malûm

İnsanı maymuna esir yapan var... (Karakoç, 2018i, s. 140).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “647” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, birden fazla meseleye değinse de dil üzerine yoğunlaşmıştır. “Dilimizin yozlaştığını ve sebebinin de malum olduğunu belirten Karakoç, bu durumu hicvetmiştir.

Bu şiirler haricinde Ohhaa!... ve Yoğurtlu Turşu şiirlerinin tümünde dile yönelik hiciv bulunmaktadır.

3.4.2. Sanata Yönelik Hiciv

Bu bölümde Abdurrahim Karakoç, kimi sanat ürünlerinin müstehcen ifade içermesi, şairliğin herkese anlatılamayacağı, sanatçıların toplum ahlakına aykırı tavırları ve topluma verdikleri zararları, yanlış işlerin sanatçılık adı altında yürütülmesi gibi konulara değinmiştir.

Karakoç “Zirvede Başlamak” isimli köşe yazısında, edebiyat hakkında yeterince bilgisi olmayan insanların şairlik üzerine yorum yapmalarını hedef almıştır. “Dağarcığında 500 kelime bulunmayan, hem de mahzurla-mahsuru, dalaletle-delâleti, şehadetle-şahadeti, abdâl ile aptalı ayırt edemiyen aptallarımız edebiyat üzerinde ahkâm kesiyorlar. Şairi yazarı beğenmiyor, tenkite yelteniyorlar. Hem de bir cümlede 5 imla hatasıyla” (Karakoç, 1990, s. 4).

“Putlar Canlandı” isimli köşe yazısında Karakoç, insanların sanatçılara taparcasına ilgi duymasını eleştirmiştir. “Günümüz insanı cansız puta tapacak kadar bilgisiz değil, Yunanlıların “Sanat ve müzik tanrısı” dedikleri Apollo’nun yerine canlı hareketli, sesli putlar ihdas ettiler. Elvis Persley, Madonna, Ajda vb. örnek gösterilebilirler” (Karakoç, 1990, s. 182).

Türküler var başı belden aşağı,

Çalmayan radyonun pili cennetlik.

Kâfir, meyve inmez daldan aşağı,

Yoksulun yaktığı çalı cennetlik (Karakoç, 2018a, s. 155).

“Fetvâ” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, türkülerin müstehcen ifadeler içerdiğini belirtmiştir. Bu konuya “bu türkülerini çalmayan radyonun pili cennetlik” diyerek tepki gösteren Karakoç, bu durumu hicvetmiştir.

Şair gülü, şükür gülü

Yaprak yaprak dokur gülü

Her mısradan fikir gülü

Dermeyene anlatılmaz (Karakoç, 2018d, s. 55).

Abdurrahim Karakoç “Şiire Dair” şiirindeki bu dörtlükte, özellikle şairlik üzerinde durmuştur. Karakoç bu sanatın herkese, özellikle şiir sanatında emeği olmayana ve bu işe gönül vermeyenlere anlatılamayacağını belirtmiştir.

Adı “sanatçı”ya çıkan her şebek

Yolda göğüs açar, sahnede göbek.

Ki bunca, yarasa, baykuş, köstebek

Hem ışıktan, hem sabahtan korkarlar (Karakoç, 2018g, s. 105).

Abdurrahim Karakoç “Ara Muhabbeti” şiirindeki bu dörtlükte, bir sanatçı üzerinde durur ve bu sanatçının toplum ahlakına aykırı bulduğu tavırlarını konu edinir. Bu ve benzeri sanatçılar için şebek, yarasa, baykuş, köstebek gibi ifadeler kullanan Karakoç böylesi bir durumu hicveder.

Sanatkârlar Lenin, Mao kokuyor

Müzisyenler kepezelik dokuyor.

Çocuklar kız-oğlan eylem okuyor

Sakallılar salıncağa emanet (Karakoç, 2018g, s. 122).

“Emanet Halkaları” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, sanatkârı ve daha da özelinde müzisyenleri eleştirmiştir. Sanatçıları ideolojik görüşlerinden ötürü eleştiren Karakoç, “kepezelik dokuyorlar” diyerek sanatçıların, utanç verici alışkanlıkların toplumda yerleşmesine neden olduklarını belirtmiştir. Karakoç yanlış bulduğu bu durumu hicve tabi tutmuştur.

Yama ile kapanmıyor yırtıklar

Eli yeten bir değeri tırtıklar.

Sanatçı kisvesi giydi şıllıklar

Porno-pusat birbirine karıştı (Karakoç, 2018g, s. 122).

Abdurrahim Karakoç “Karıştı” şiirindeki bu dördlükte, “şıllıklar” diyerek isimlendirdiği kişilerin yanlış işlerini sanatçılık adı altında yürüttüklerini belirtmiştir. Bunun yanında Karakoç, ahlaka yönelik her türlü kuralı çiğnendiğini belirtmiş ve bu durumları sert bir dille eleştirmiştir.

Bir eser ki: Pirüpaktır ön sözü

Kir, leke salkım saçaktır son sözü

Bindi benlik beygirine müellif

Terkisinde oynatıyor dansözünü... (Karakoç, 2018ğ, s. 45).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “175” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, yazarları hedef almıştır. Bir eser üzerinden, kir saçıldığını belirten Karakoç, sanatçıların kibirli oluşları gibi durumları hicve tabi tutmuştur.

Akrep kanatlanırmış, kelebek dişlenirmiş

Kültür-sanat adına cinayet işlenirmiş

Hacir altında imiş bir yerde demokrasi

Duyduk ki o ülkede insanlar fişlenirmiş (Karakoç, 2018ğ, s. 105).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “468” numaralı bu dörtlükte, birden fazla konuya değinmiştir. Sanatla alakalı olarak ise Karakoç, kültür-sanat kılıfına büründürülerek pek çok yanlışın yapıldığını belirtmiş ve bu durumu hicvetmiştir.

Çeldi zihinleri yalancı bir düş

Başladı kör-topal uzun yürüyüş

Derede boğuldu pek-çok ünlüler

Berdevam bünyede hızlı çürüyüş (Karakoç, 2018i, s. 126).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “580” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, ünlülerle alakalı onaylamadığı bir durumu konu edinmiştir. Pek çok ünlünün kendilerini aldatan yalancı düşe kanarak hata yaptığını belirtmiştir. Karakoç bu durumu hicve tabi tutmuştur.

Açıklamasıyla verilen bu şiirler haricinde “Toplu Havadis” şiirinde birden fazla hiciv örneği bulunmaktadır.

3.4.3. Medyaya Yönelik Hiciv

Abdurrahim Karakoç bu bölümde kültürümüze, inancımıza, ahlakımıza uymayan konular; yanlış yayın yapma, dine karşı fiiller, sık sık yalan ve iftiraya başvurma, güç bakımında devletin önüne geçmeye çalışması gibi konulardan ötürü medyayı hicvetmiştir. Bunun yanında Karakoç, TRT ve RTÜK gibi kurumları hedef almış, medya çalışanlarına yönelik de eleştirilerde bulunmuştur.

Aburrahim Karakoç “Ya Düşmanı?” isimli köşe yazısında TRT’nin yayın politikasını hedef alır. “Çocuklarımızın zihnini tahrip etmek için göğüsleri, kılıçları haç işaretli filimler gösterir. He-man’ı, İskeletor’u – Galtar’ı, Tormak’ı ve envai türlü büyücüleri sevdirmek için çarpınır durur. Voltron’un büyücüsü ile TRT’nin büyücüsü akraba mı diye düşünürüm hep...” (Karakoç, 1990, s. 153). “Basın mı Eski Pazarı mı?” isimli köşe yazısında ise Karakoç, gazetecileri hedef alır. “Arda bir yazılır söylenir. ”Gazetecilik şerefli meslektir” diye. Uydurma haber yapan her gün yalan yazan, okuyucusunu aldatan gazetenin şerefi olur mu? Türkiye’de yayınlanan

gazetelerin yazarları, yöneticileri, patronları arasında, şerefli diyebileceğimiz kişi sayısı % 3,5’u geçer mi? Bana göre geçmez” (Karakoç, 1990, s. 204).

Kırda, kentte gezer çete

İhanet işledi ete.

Pusuda bekler TeReTe

Dilimiz bize yabancı (Karakoç, 2018a, s. 171).

“Düğüm Düğüm” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, çeşitli problemlere yer vermiş ve bu problemlerin sorumlusu olarak ise TRT’yi göstermiştir. Karakoç kültürümüze ve ahlakımıza uymayan bu uygulamalarından ötürü TRT’yi hicvetmiştir.

Haberler o biçim, yorumlar kezâ...

Açık oturumlar, millete ceza.

Şimdi solakçılar vuruyor saza...

Türküler inceden kalına düştü.

TRT Moskova yoluna düştü (Karakoç, 2018a, s. 203).

Abdurrahim Karakoç “Haberler Bülteni – 6” şiirindeki bu dizelerde, TRT’nin televizyonculuğunu konu almıştır. Karakoç haberler, yorumlar ve açık oturumlardan ötürü TRT’yi işaret etmiş bunun yanında TRT’nin görüş bakımından solculara yaklaşmasını eleştirmiştir.

Artar oldu Nazımof’ u ögenler,

Başa çıkar dinimize sögenler.

Baklavaya burun soktu soğanlar...

Sinekler arının balına düştü.

TRT Moskova yoluna düştü (Karakoç, 2018a, s. 203).

“Haberler Bülteni – 6” şiirindeki bir başka dizelerde Abdurrahim Karakoç, Nazım Hikmet’i övenlerin artması ve dine karşı eylemde bulunanları konu

edinmiştir. Bunu yanında Karakoç, TRT'nin siyasete, özellikle de sol görüşe yakın yayınlar yapmasını hicve tabi tutmuştur.

Adi ekranlarda iğrenç yüzü gör

Halkı tiksindiren bir kof dizi gör

Önce onları gör, sonra bizi gör

Doğmaya gayret et, doğmaya bebek

Sonra geç kalırsın yağmaya bebek (Karakoç, 2018c, s. 78).

“Bebeğe Çağrı” şiirindeki bu dizelerde Abdurrahim Karakoç, televizyonların durumunu özetlemiştir. Televizyonlarda insanlara rahatsız edici şeyler gösterildiğini belirten Karakoç, bunun yanında bu dizilerin halkı tiksindirtecek kadar kötü olduğunu belirtmiştir. Karakoç bu problemleri vererek medyayı hicvetmiştir.

Beş zararlı nesnenin mutlak dördü TRT

İnanç, ahlâk, kültüre zarar verdi TRT

Haçlı büyücülerle, taçlı fahişelerle

İşgal etti, evlere geldi girdi TRT (Karakoç, 2018e, s. 121).

Abdurrahim Karakoç “Baş Belası” şiirindeki bu dörtlükte, TRT’yi hedef almıştır. İnanç, ahlak ve kültür yönünden TRT’nin topluma zarar verdiğini belirten Karakoç, TRT’yi yaptığı yayınlardan ötürü Haçlılarla birlik olmakla suçlamıştır.

Zampara-fahişe doldu kanallar

Ahlâkı kökünden yoldu kanallar

MANUKYAN’ın EVİ oldu kanallar

Ekranlar tıpatıp HARA’ya döndü (Karakoç, 2018g, s. 12).

“Dünya Manzarası” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, televizyon kanallarının ahlaki olmayan yayınlarını hedef almıştır. Karakoç özellikle “Zampara-fahişe doldu” ve “MANUKYAN’ın EVİ oldu” gibi benzetmeler üzerinden kanalların ahlaki olarak ne denli zararlı durumda olduğunu belirtmiştir.

Çanak çömlek sattı gelişti medya.

Uçurdu yalanı, yıldıztı medya.

Kahrır güç olmaya çalıştı medya

Ekranlar, sayfalar koktu bu sene (Karakoç, 2018g, s. 18).

Abdurrahim Karakoç “1998 Raporu” şiirindeki bu dörtlükte, bazı fiillerinden dolayı medyayı hedef almıştır. Özellikle medyada yalana çok başvurulması ve medyanın baskın güç olmaya çalışmasını konu alan Karakoç, bu durumları hicvetmiştir.

Hâkim güç medyanın, silah medyanın

Boyunu çok aştı günah medyanın

Yazdığı, çizdiği ikrah medyanın

Salya-sümük birbirine karıştı (Karakoç, 2018g, s. 107).

“Yıl Sonu Bilançosu” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, hâkim gücün medya olduğunu ve medyada dini değerlere uymayan çok fazla iş yapıldığını belirtmiştir. Yazılı basındaki iğrenç ve insanları tiksindiren yazıların olduğunu belirten Karakoç, bu örnekler üzerinden medyayı hicve tabi tutmuştur.

Mikrofonlar çirkef, ekranlar berbat

Spiker tetikçi, yorumcu cellat

Kan, şehvet diz boyu, çare yok heyhat

CUMUK-RTÜK birbirine karıştı (Karakoç, 2018g, s. 108).

Abdurrahim Karakoç “Yıl Sonu Bilançosu” şiirindeki bir başka dörtlükte, medyadaki problemlere değinmiş ve bu problemler içinde medya çalışanlarını da vermiştir. Mikrofon ve ekran terimleri üzerinden radyo ve televizyonları hedef alan Karakoç, bunun yanında spiker ve yorumcuların adeta birer tetikçi gibi çalıştıklarını ifade etmiştir. Medyanın şiddetten ahlaki olmaya kadar pek çok şekilde yayın yaptığını belirten Karakoç, burada RTÜK’ün yetersiz kaldığına vurgu yapmıştır.

Medya papazları dümen tutmakta

Devletin gemisi yana yatmakta

Cuntacı dayılar çalım satmakta

Kuyruk-kanat birbirine karıştı (Karakoç, 2018g, s. 140).

“Karıştı” şiirindeki bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, medyanın yanlı tavrını konu almıştır. Medyanın devletin karşısında, darbecilerin yanında yer aldığını belirten Karakoç, “Kuyruk-kanat birbirine karıştı.” dizesiyle medyanın devlet üzerinde baskı kuracak kadar güçlenmesine tepki göstermiştir.

Sabah akşam üç oduna bakarız

Öfkemizden suya kazık çıkarız

Umut yüklü gemileri yakarız

Yaşar gider, yaşar gelir ekrana

Küfür, tükrük taşar gelir ekrana... (Karakoç, 2018g, s. 151).

Abdurrahim Karakoç “Neyzen Tefvik’e Mektup” şiirindeki bu dizelerde, televizyonlardaki ahlaki ve sanatsal açıdan uygun olmayan durumları konu almıştır. “Küfrün ve tükürüğün taşması” ibaresi üzerinden televizyonların durumunu ele alan Karakoç, böylesi bir televizyonculuk anlayışını hicvetmiştir.

Şeytanın kararsızlığına

İçkinin zararsızlığına

Medyanın tarafsızlığına

Ahmaklar bile inanmaz... (Karakoç, 2018g, s. 159).

Abdurrahim Karakoç “Şiire Benzer Bir Şey” şiirindeki bu dördlükte, çeşitli örnekler üzerinden medyanın tarafsız olmadığını belirtmiştir. Medyanın tarafsız olduğuna ahmaklar bile inanmaz diyen Karakoç, medyanın bu yanlı yayım anlayışını eleştirmiştir.

Medyamız bu denli barbar değildi

Ruh mülevves, surat pancar değildi

İnsanlar insandı, sansar değildi

Daha umutluyduk, daha mutluyduk (Karakoç, 2018g, s. 167).

“Mukayeseli Tahlil” şiirindeki bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, medyanın durumunu değerlendirmiştir. Medyanın zamanında bu kadar barbar ve bu kadar iğrenç olmadığını belirten Karakoç, medyanın bu durumunu hicvetmiştir.

Ben çamura batmış vicdandan korkarım

İnsan şeklindeki hayvandan korkarım

Tercih meselesi gelirse gündeme

nce basın, sonra şeytandan korkarım (Karakoç, 2018ę, s. 48).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “190” numaralı bu dörtlükte, birden fazla konuya değinmiş ve asıl meseleyi basına getirmiştir. Basından, şeytandan korktuğundan daha çok korktuğunu belirten Karakoç, bu ifadelerle basını hicve tabi tutmuştur.

Medya pazarından alınmış ise

Karpuzdan mengene çıkar mı?

ıkar... Burası Türkiye olmaz olmaz ki

Üç aydan on sene çıkar mı? ıkar... (Karakoç, 2018ę, s. 140).

“Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “645” numaralı bu dörtlükte, Abdurrahim Karakoç, basına olan güvensizliğini dile getirmiştir. Medyanın hiç olmayacak şeyleri olmuş gibi gösterebileceğini belirterek medyanın yalan ve ukâğıda dayanan bu yapısını eleştirmiştir.

Ben uzun hava istiyorum, pop çıkıyor

Ekrana şıllık çıkıyor, zirzop çıkıyor

Kalça, göbek teşhir eden bayanlar ile

Sahneye kulağı küpeli top çıkıyor (Karakoç, 2018ę, s. 174).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 1” şiir kitabındaki “814” numaralı bu dörtlükte, televizyonun kültür, ahlak ve inancımıza aykırı yayınlarını konu almıştır. Bu aykırı yayınları, ekrana pop, şıllık, zirzop, kulağı küpeli top çıkması; kalça, göbek teşhir edilmesi gibi örnekler üzerinden özetleyen Karakoç medyanın halini hicvetmiştir.

Medyanın önünde redifli gündem

Eskisi atılır-yenisi gelir...

Yalan üstü mavra-yaraya melhem

Ardından cacığı yahnisi gelir... (Karakoç, 2018h, s. 18).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “40” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, medya organlarında çok fazla yalan söylendiği ve yalan yayım yapıldığını belirtmiştir. Karakoç böylesine medyacılık anlayışını hicve tabi tutmuştur.

Bize sabah/akşam dinlettikleri

Ahmakla-kurnazın diyalogudur

Yorumlar getirip şerh ettikleri

Kör ile ahrazın diyalogudur. (Karakoç, 2018h, s. 107).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “485” numaralı bu dörtlükte, medyada yapılan yayımların kurgu ve aldatmaca olduğunu, gerçeği hiç yansıtmadığını belirtmiştir.

Namusluca çalışmayı bırakıp

Yüz yıllık yarayı kaşıyor medya

Utanmadan iktidara yağ yakıp

Ne kadar zift bulsa taşıyor medya (Karakoç, 2018h, s. 131).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “603” numaralı bu dörtlükte Abdurrahim Karakoç, ilk olarak medyanın tarihi meseleleri belli bir çıkar uğruna yeniden gündeme getirip kullanmasını hedef almıştır. Bunun yanında Karakoç, medyanın iktidara yalakanlık yapıp bu doğrultuda yayım politikası sürdürmesini hicvetmiştir.

Gazeteler var ki insan eti satarlar

Namusu satarlar ve iffeti satarlar

Kanunlar istedikleri gibi çıkarsa

Hâzineyi soyar, memleketi satarlar (Karakoç, 2018h, s. 132).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “610” numaralı bu dördlükte, yazılı basın organlarından gazetelerin yayın politikalarını hedef almıştır. Gazeteleri müstehcen fotoğrafları yayınlamakla suçlayan Karakoç, bunun yanında gazetelerin uygun ortamı buldukları durumda memleketi soyup satacaklarını belirtmiştir.

Durgunlaşır gürül gürül akarken

Irmağın yolunu kütük bağlarsa

Yorumlar yapılır havadan/sudan

Yazarın kolunu RTÜK bağlarsa (Karakoç, 2018h, s. 135).

“Gerdanlık 2” şiir kitabındaki “625” numaralı bu dördlükte, Abdurrahim Karakoç, RTÜK’ün yazarları engellediğini belirtmiş ve bunu gürül gürül akan ırmağın önünü kütüğün tıkamasına benzetmiştir. Karakoç RTÜK’ün bu engelinden ötürü ciddiyetle yorumlanması gereken meselelerde bile yorumların havadan sudan yapıldığını, kayda değer bir yorumun yapılmadığını belirtmiştir.

Kan dolu kaşık medya

Çirkef, bulaşık medya

Öz yurduna muhalif

Batıya âşık medya (Karakoç, 2018i, s. 74).

“Medya” şiirinde Abdurrahim Karakoç, medyayı sert sözlerle eleştirmiştir. Kendi ülkesine karşı çalışıp Batı’ya hizmet ettiğini ifade ettiği medyayı hicve tabi tutmuştur.

Medya gözümüzü boyuyor her gün

Seçimle karnımız doyuyor her gün

Kaybolan huzuru gören yok artık

Soyguncu milleti soyuyor her gün... (Karakoç, 2018i, s. 13).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “13” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, birden fazla konuyu eleştirmiştir. Medyayla alakalı olarak ise medyanın her gün insanların gözlerini boyadığını belirtmiştir.

Darbeleri alkışlar süper medya maymunu

Postal görse eğilir öper medya maymunu

Sipariş verilmişse ortamı germek için

Bir pireden beş deve yapar medya maymunu... (Karakoç, 2018i, s. 86).

“Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “377” numaralı bu dördlükte Abdurrahim Karakoç, “medya maymunu” olarak nitelediği bir medya çalışanını hedef almıştır. Karakoç bu kişinin darbeleri alkışlamasını, askerden korkmasını, sipariş haber yaparak pireyi deve yapmasını hicvetmiştir.

Bir dalda azami beş tavuk yaşar

Kuru dal altında lavuk yaşar

Holding medyasının kirli dalında

Yüzlerce yalancı dalkavuk yaşar (Karakoç, 2018i, s. 124).

Abdurrahim Karakoç “Gerdanlık 3” şiir kitabındaki “570” numaralı bu dördlükte, holding medyası diye isimlendirdiği bir medya kuruluşunun çalışanlarını hedef almıştır. Bu kişiler için “yalancı, dalkavuk” diyen Karakoç, bu kişileri sert sözlerle hicve tabi tutmuştur.

Bu şiirler haricinde Abdurrahim Karakoç’un medyayı hicvettiği başka şiirleri de bulunmaktadır. Yorum – 4, Bilmece, Hasan’a Mektup (2/1), Uyan Türkiye şiirlerinde tek; Haberler Bülteni – 6 şiirinde birden fazla medyaya yönelik hiciv bulunmaktadır. Neyzen Tevfik’e Mektup şiirinin ise tamamında medyaya yönelik eleştiri bulunmaktadır.

Bunun haricinde Gerdanlık 1 şiir kitabında 250, 521; Gerdanlık 2 şiir kitabında 363, 464, 471, 658, 675; Gerdanlık 3 şiir kitabında ise 62, 150, 628 numaralı dördlüklerde medya hicvedilmektedir.

SONUÇ

Araştırma kapsamında Abdurrahim Karakoç'un hayatı, hiciv kavramı ve Abdurrahim Karakoç'un tüm şiirleri; hiciv şiirlerini ayırmak, tasniflemek ve açıklamak suretiyle incelenmiştir.

Her sanatçıda yaşadığı hayatın ve çevrenin etkisi görülmektedir. Bu etki, kimi sanatçıda azken kimi sanatçıda en yüksek seviyededir. Abdurrahim Karakoç, hayatı ve yaşadığı çevreden yüksek derecede etkilenmiş ve bu etkiyi eserlerine olabildiğince yansıtmış bir sanatçıdır. Bu etki "müessirin esere tecellisi" ilkesi gereği kendini sanat eserinde göstermiştir. Bunun en önemli nedeni, Karakoç'un başta ailesi olmak üzere yaşadığı kültürü, içinde bulunduğu toplumu ve insanları hep sevmiş ve sahiplenmiş hatta dava haline getirmiş olmasıdır.

Abdurrahim Karakoç'un doğumu ve çocukluğundan itibaren tüm hayatı, hiçbir detay atlanmaksızın en ince ayrıntısına kadar incelenmiş ve bu inceleme sonucunda gerek şair gerekse şiirleri üzerine önemli çıkarımlar yapılmıştır.

Karakoç'un şiirlerinde etkisi bulunan önemli etkenlerden biri "köy"dür. Kendisi de köyde doğmuş ve hayatının belli bir döneminde köyde yaşamış olan Karakoç köy hayatını, insanları olabildiğince incelemiş ve analiz etmiştir. Yaşadığı çevreye karşı her zaman etken konumda olan Karakoç, köyündeki olaylara hiçbir zaman kayıtsız kalmamış ve mutlaka olumlu veya olumsuz bir yorumda bulunmuştur.

Varlıklı bir ailenin çocuğu olmayan Karakoç, bu günleri asla kötülemedi ve özlem duyduğu günler olarak anmıştır. Çocukluğunda yokluk görmüş bir insan olması, şiirlerinde gariban insanları çokça konu edinmesinde ve yokluk çeken insanların halinden anlamasında önemli bir etken olmuştur. Karakoç'un çocukluk günlerine dair önemli bir detay, onun araştırmaya ve yeni bir şeyler keşfetmeye olan merakıdır. Bu ise onun, halk edebiyatında bir neo-klasik olarak gösterilmesindeki önemli nedenlerinden biridir. Karakoç, şiirlerinde hiçbir zaman mevcut olanla yetinmemiş, üstüne yeni bir şeyler koymaya çalışmış ve bu manada hep orijinalliği kovalayan bir sanatçı olmuştur. Çocukluğunda araştırma hevesi uğruna babasının nice saatini, dolma kalemni bozan Karakoç, şiirlerinde de yeni imgeler ve söyleyişler denemekten çekinmeyen biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Karakoç'un dindar bir ailede yetişmiş olması ve babasından küçük yaşta aldığı dini eğitim, şiirlerinde şahidi olduğumuz İslam hassasiyetinin ilk temelleri niteliğindedir. Karakoç'un eski yazıyla yazılmış kitapları da küçük yaşlarda öğrenmiş olması, tarihine ve kültürüne olan bağlılığı açısından önemlidir. Karakoç'un küçük yaşlardan itibaren edindiği okuma tutkusu, kültür hayatını önemli derecede beslemiştir. İslam hassasiyeti, eski yazı öğrenmesi ve kitap okumaya başlaması gibi çocukluk yıllarında kazandığı bu edinimlerin etkisine, Karakoç'un şiirlerinde hep rastlanmıştır. Karakoç'un genç yaşlarda yabancı yazarlara da yönelmesi, onun kendi ülkesi haricindeki dünyayla erken tanışmasını sağlamıştır. Bu ise özellikle "Küresel Siyasete Yönelik Hiciv" bölümündeki şiirlere kaynaklık etme konusunda önemli bir başlangıç sayılmaktadır.

Karakoç'un şiirle ilgilenmesinde ve tanınmış bir şair olacak kadar güçlü şiirler yazmasında temel teşkil eden nokta, onun şair bir aileden geliyor olmasıdır. Dedesinden başlamak kaydıyla ailenin tüm erkeklerinin şair olması Karakoç'u hep şiire yönlendirmiştir.

Karakoç'un kültür hayatının gelişmesinde başlangıç sayabileceğimiz önemli unsurlardan biri, babasının felsefe kitaplarından Halk Edebiyatına, Divan Edebiyatından halk hikâyelerine kadar geniş bir kitaplığının olmasıdır. Bu manada Karakoç, sürekli farklı farklı kaynaklar okuyarak kendini geliştiren bir babanın etrafında yaşamış ve gözünü bu kültür yuvasının içinde açmıştır.

İlim ayrıntıda gizlidir. Bir konuda ehil olmak için her şeyin bir şeyini bilmekten ziyade bir şeyin her şeyini bilmek gerekir. Bunun farkında olan Karakoç, çok verimli bir askerlik geçirir. Askerde elinden düşürmediği sözlük, şiirlerindeki zengin kelime haznesinde kendini göstermektedir. Bunun yanında askerlik yıllarında derinlemesine okuduğu halk şairleri, Karakoç'un halk şiiri damarını besleyen bir etken olarak şiirlerinde karşımıza çıkmıştır.

Abdurrahim Karakoç'un şiirlerine etki etmiştir diyebileceğimiz etkenlerden birisi mesleğidir. Karakoç, mesleğini icra ettiği sıralarda Anadolu insanının bürokrasiyle imtihanına bizzat şahit olmuştur. Halkın bu sıkıntılarını kendine dert edinen Karakoç, bu derdini şiirlerine dökmüştür. Onun İsyanlı Sükût ve Hakim Beğ şiirleri başta olmak üzere pek çok şiirinde Anadolu halkının devlet dairelerinde

çektığı sıkıntılara bu kadar hakim olmasında belediyede memurluk yapmasının katkısı büyüktür.

Karakoç'un kişilik olarak sert bir yapıya sahip olması, hiciv şiirlerinde fazlasıyla hissedilmektedir. Aynı zamanda Karakoç'un samimi, sıcakkanlı ve duyarlı bir insan olması da aşk, doğa ve dostluk şiirlerinde kendini göstermektedir. Karakoç'un haksızlıklara karşı sessiz kalamayan bir yapıya sahip olması, Karakoç'un hiciv şiirlerini besleyen önemli etkenlerden biridir. Bunun yanında içi dışı bir ve net bir insan olmasının da Karakoç'un hiciv şiirlerine kaynaklık ettiği görülmektedir.

Karakoç'un, şiirlerinde ideolojik bakış açısını oluşturmasında siyasi görüşünün oldukça önemli olduğu görülmüştür. Bir Türk-İslam ülkücüsü olan Karakoç'un bu yönü, kendini şiirlerinde hissettiren en kuvvetli özelliklerin başında gelmektedir. Özellikle "Siyasi Hiciv" şiirlerinde Karakoç, İslam ve Türklük düşmanlarına karşı net bir duruş sergilemiştir.

Av ve doğa tutkusu Karakoç'un şiirlerinde kendini fazlasıyla göstermektedir. Karakoç'un özellikle dağ ve su gibi doğaya dair unsurları konu aldığı şiirleri, onun av ve doğayı hayatıyla ne denli özdeşleştirdiğinin bir kanıtı niteliğindedir.

Karakoç kendini küçük yaştan itibaren bir heccav olarak yetiştirmiştir. Şairin hicve küçükken arkadaşlarını ve köylülerini hicvederek başlamış olması şiirlerinde, yanlışlarını gördüğü zaman en yakınındaki kişileri dahi hicvetmesi olarak kendini göstermiştir. Karakoç'un bu yönü "Kişisel Hiciv ve Siyasi Hiciv" bölümlerinde fark edilmektedir: Şair, Kişisel Hiciv bölümünde kendi köylülerini dahi sembol isimler vererek hicvetmekten çekinmezken Siyasi Hiciv bölümünde ise yıllarca beraber siyaset yaptığı kişilere ve topluluklara hiciv oklarını doğrultmaktan geri durmamıştır.

Burada hiciv kavramının her şeyden önce müstakil bir tür olduğu ve hicvin komik edebi türlerden biri olduğu görülmektedir. Hicvin çeşitli araştırma ve araştırmacılara göre birden fazla tanımı olsa da bu tanımların ortak yönü hicvin temelinde eleştiri yatıyor olduğudur. Hicvin Dünya edebiyatında da aktif bir tür olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada Türk edebiyatında hicvinin Divan Edebiyatında Arap ve Fars edebiyatlarından, Yeni Türk Edebiyatında ise Batı edebiyatından etkilendiği belirlenmiştir. Kendi içinde kuralları ve estetiği olan hicvin bazen mizahi bir üslupla şaka yollu yapıldığı, bazen söylenmek istenenin direkt olarak söylendiği

bazen de hakarete varan sözler kullanılarak yapıldığı hatta müstehcen ifadeler kullanmak kaydıyla küfre kadar vardığı görülmüştür. Çalışmamızda, hicvin değişken amaçlarının olduğu çıkarımına varılmıştır. Bu manada hicvin, yapılan yanlışları düzeltmekten küçük düşürmeye, kutsal bir amaç taşımaktan sanatçının kendini tatmin etmesi amacıyla yapılmasına kadar pek çok amaç dâhilinde yapıldığı saptanmıştır. Genel itibariyle kişi, toplum, siyaset, kültür gibi konularda yapılan hiciv, belli bir başlık altında verilemeyecek kadar geniş konuya sahiptir. Bu manada hicvin konusu sınırsızdır. Bu sınırsız konuyu, sanatçı kendi eserlerinde sınırlayabilmiş ve arzu ettiği konuları ele alarak hicve ancak böyle bir konu sınırlaması getirebilmiş durumdadır. Türk edebiyatında hicvin diğer türlerde olduğu gibi Halk Edebiyatı, Divan Edebiyatı ve Yeni Türk Edebiyatı olmak üzere üç bölümde ele alındığı görülmüştür.

Abdurrahim Karakoç'un şiirlerinin yaklaşık olarak 3200 bendinde hiciv varlığı tespit edilmiştir. Bunlardan 494 bendi çalışmada verilerek tasniflenmiş ve açıklanmıştır.

Abdurrahim Karakoç, şiirlerinde pek çok konuyu hicvetmiştir. Karakoç'un kişisel hicivlerine yönelik dikkat çeken ilk durumlardan birisi kendilerini dahi hicvetmiş olmasıdır. Kendileri hicvettiği şiirlerinde Karakoç "biz" olarak ifade ettiği kendini ve kendisi gibi düşünen insanları hedef almış durumdadır. Karakoç'un kişisel hicivlerinden yaptığımız önemli çıkarımlardan biri de sadece bu bölümle sınırlı kalmamak kaydıyla onun ağır ifadeler kullanmış olmasıdır.

Karakoç'un en yoğun hiciv varlığının bulunduğu bölüm Sosyal Hiciv'dir. Karakoç'un hayata dair gözlemleri bu bölümde etkisini göstermiş durumdadır. Ahlak, inanç, kadın, kültür hicivlerinde Karakoç'un inanç ve toplum değerlerini ön planda tuttuğu görülürken Batılılaşma, ideoloji, güruh, aydın, ekonomi ve düzen hicivlerinde ise şairin ideolojik görüşü ışığında eser verdiği gözlemlenmiştir. Bu bölümde Karakoç hiciv oklarını, topluma ve toplumda gördüğü yanlışlara doğru yönelmiş ve yaşadığı toplumun olumsuz ve eksik yönlerine dair değerlendirmelerde bulunmuştur. Bu değerlendirmeler, kuru kuruya yapılmış ve kendi insanını beğenmeme tarzındaki eleştiriler değildir. Karakoç, pek çok nedenden dolayı eleştirdiği toplumun bir ferdidir ve bunun farkındalığını hissederek sanat hayatını sürdürmüştür. Karakoç'un ele aldığı tüm sorunlar, onun topluma dair dert edindiği

meselerden oluşmaktadır. Karakoç, bu problemleri bizzat halkın içerisinde yaşayarak gözlemlemiş ve halkın tüm bu problemlere bakış açısını iyi kavramıştır. Bu manada hicivleri, fildişi kulelerinden Anadolu halkının problemlerini ele almaya çalışan soğuk, hissiz terennümlerden değildir. Şair yaşadığını ve yaşanıldığını şahit oldukları yazmıştır. Bu nedenle başta bu bölüm olmak üzere Karakoç hicivlerinde içtenlik ve samimiyet fazlasıyla farkedilmektedir.

Siyasi Hiciv, Karakoç'un en vurucu hicivlerinin bulunduğu bölümdür. Karakoç'un siyasi hiciv bölümünde dikkat çeken önemli detaylardan birisi korkusuz oluşudur. Karakoç, gerek siyasi parti ve toplulukları gerekse siyasileri hedef aldığı şiirlerinde korkusuz bir dil kullanmıştır. Bu manada Karakoç'un siyasi hicivleri dolaylı bir anlatıma sahip değildir, çok nettir. Hangi topluluk, hangi parti veya hangi siyasi hedef alınmışsa adrese teslim eleştiriler yapılmıştır. Karakoç'un siyasi şiirlerinde tespit edilen önemli noktalardan birisi onun Türk siyasetine olan hâkimiyetidir. Bunun en büyük nedeni ise hiç şüphesiz Karakoç'un siyasetin ucundan hep tutmuş biri olmasıdır. Karakoç'un hicivlerinde hemen hemen eleştirmedeği siyasi topluluk, parti ve siyasi yoktur. Bu manada Karakoç'un siyasi hicivlerinde üç siyasi topluluk, 11 siyasi parti, 21 siyasi açık ve net bir şekilde isim verilmek suretiyle hedef alınmıştır. Bu sayılar, Türk siyasetinde etkili olan topluluk, parti ve siyasiler dikkate alındığında epeyce yüksektir. Karakoç'un siyasi hicivlerinde halka ait söylemleri çokça kullandığı görülmektedir. Karakoç kimi şiirlerinde Necmettin Erbakan'ı "Hoca", Süleyman Demirel' "Sülü, Baba", Turgut Özal'ı ise "Turgut Sultan" gibi ifadelerle belirttiği saptanmıştır.

"Küresel Siyasete Yönelik Hiciv" bölümünden yapacağımız öncelikli çıkarım, Karakoç'un yalnız Türk siyasetine değil dünya siyasetine de hâkim bir kişi olduğudur. Bu manada Karakoç küresel siyasete dair dört meseleye, beş savaşa, iki dine, iki medeniyete, üç kuruluş veya topluluğa, 11 ülkeye, 13 siyasiye açık ve net bir şekilde isim vermek suretiyle değinmiş ve bunları hedef almıştır. Bu bölümden Karakoç'un gerek kişiliği gerekse şiir anlayışına dair yapacağımız saptama, şairin tüm dünya mazlumlarının, Türklerinin ve Müslümanlarının her daim yanında olduğudur. Karakoç'un küresel siyaseti konu aldığı hicivlerin önemli bir kısmı zalim topluluk, ülke veya liderlerin mazlumlara yaptığı sömürü, haksızlıklardan oluşmaktadır. Karakoç, küresel siyasete yönelik ana meseleleri ve özellikle de ülkemizi ilgilendirenler hususları atlamadan işlemiştir.

“Kültürel Hiciv” bölümü, Karakoç’un hicivlerinde konuların bir hayli geniş olduğunun göstergesidir; Karakoç dil, sanat ve medyaya dair yorum ve eleştirilerde bulunmuştur. Küçüklükten itibaren ailesi tarafından çok iyi yetiştirilmiş ve aynı zamanda kendini de çok iyi yetiştirilmiş olan Karakoç, kültürel konularda söz söyleyebilecek düzeyde bir sanatçıdır. Karakoç’un özellikle Öz Türkçe akımına karşı göstermiş olduğu sert tepki, bu bölümde öne çıkan durumlardan biridir.

KAYNAKÇA

Akbaş, A. (2016a). Karakoç'la Çeşmebaşı Sohbeti. Şehsuvaroğlu, L. (Ed.), *Abdurrahim Karakoç Şâir'in Haberci Olarak Portresi* (127-137). Ankara: Genç Arkadaş Yayınları.

Akbaş, B. (2016b). Kürsü Önünde: Yeminsiz İfademdir. Şehsuvaroğlu, L. (Ed.), *Abdurrahim Karakoç Şâir'in Haberci Olarak Portresi* (137-151). Ankara: Genç Arkadaş Yayınları.

Aktaş, O. (2012). Asi Sükûta Veda, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 389-393). İstanbul: Nar Yayınları.

Alay, O. (2015). *Türk Saz şiirinde Yergi, İroni ve Mizah*, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Albayrak, N. (1998). "Hiciv", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (XVII):452-452, Ankara.

Albayrak, N. (2010). *Ansiklopedik Halk Edebiyatı Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları.

Altın, H. (2017). *Osmanlı Hiciv Matbuatında Ermenilerin Oynadığı Role Dair Örnekler*, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 7 (14), 27-44.

Apaydın, M. (1993). *Türk Hiciv Edebiyatında Ziya Paşa*, Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Apaydın, M. (2007). Oğuz Atay'ın Tutunamayanlar Adlı Romanında Mizah ve Hiciv Ögeleri, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 1* (16), 45-68.

Avcı, R. (2012). Abdurrahim Karakoç, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi (1/2), 90-102.

Aytaç A. (2011). Lâmi'î Çelebi Dîvânı'nın Müteferrikât Bölümünde Bulunan Hiciv Manzumeleri, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 6 (2), 75-86.

Aytekin, O. (1998). Abdurrahim Karakoç İle Şiir Üzerine Bir Sohbet, *Genç Kardelen Kültür Sanat Edebiyat Dergisi* (9), 20-25.

Ayvazoğlu, B. (2012). Abdurrahim Karakoç, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 101-102). İstanbul: Nar Yayınları.

Bâkiler, Y. B. (2012). Abdurrahim Karakoç, Tefik Fikret ve Nâzım Hikmet Yanında, Yüzbin Defa Bizi Şairimizdir! H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 481-490). İstanbul: Nar Yayınları.

Bayana, H. (2012). *Teffi'nin (Nadejda Aleksandrovna Lohvitskaya) Eserlerinde Hiciv Sanatı*, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Baypınar, Y. (1978). Hiciv Kavramı Üzerine Bir İnceleme, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* 29 (1-4), 31-34.

Bergson, H. (2014). *Gülme*. (Çev. Devrim Çetinkasap) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Biricik, İ. (2015). Hiciv Kavramı Açısından Ahmet Midhat Efendi'nin "Felatun Bey İle Rakım Efendi" Romanında Yanlış Batılılaşma, *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 13 (3), 305-322.

Büker, Y. (2011). *İlya İlf ve Yevgeni Petrov'un "On İki Sandalye" Adlı Romanındaki Hiciv Sanatı*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Cebeci, O. (2017), *Komik Edebi Türler Parodi, Satir, İroni*. İstanbul: İthaki Yayınları.

Ceviz, S. (2018). *Satire And Humour İn Terry Pratchett's Novels*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çağm, Ş. (2004). *Eşref'in Şiiri ve Türk Hiciv Edebiyatındaki Yeri*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çelik, L. (2003). *1960-1980 Arası Türkiye’de Yayımlanmış Hiciv Plaklarının Tematik Açıdan İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çiftçi, H. (1998). Klâsik İslâm Edebiyatında Hiciv ve Mizah, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi* 0 (10) 139-162.

Çiftçi, H. (1999). Klâsik İslâm Edebiyatında Hiciv ve Mizahın Yöntemleri, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi* 0, (11), 173-182.

Değer, M. B. (2012). Nâbî’nin Türkçe Divanında Hiciv, *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science* (5-1), 75-96

Demirel, H. G. (2007). Klâsik Türk Edebiyatı Geleneğinde Hiciv, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 5 (10), 131-154.

Devellioğlu, F. (2000). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

Dilipak, A. (2012). Hak Yol İslam Yazacağız <https://www.tyb.org.tr/abdurrahman-dilipaktan-hak-yol-islam-yazacagiz-7088h.htm> adresinden 22 Nisan 2020 tarihinde alınmıştır.

Doğan, M. (2012). Osmanlı Dadaloğlu’su: Abdurrahim Karakoç. Eraslan, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan’a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 130-132). İstanbul: Nar Yayınları.

Durmuş, İ. (1998). “Hiciv”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (XVII):447-449, Ankara.

Eraslan, H. (2012). Abdurrahim Karakoç Kimdir? 1932-2012. Eraslan, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan’a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 17-18). İstanbul: Nar Yayınları.

Erkul, R. (2016). Klâsik Türk Şiirinde Mizahın Hiciv Boyutunda Fuzûlî Örneği, *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi*, (5), 263-271.

Ertürkmen, O. (2019). *Abdurrahim Karakoç'un Şiirlerinde Dinî ve Tasavvufî Temalar*, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Filiz, M. (2010). *Abdurrahim Karakoç'un Şiirlerinin Tematik Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Göçgün, Ö. (1986). *Tanzimat Devri'nin Bir Hiciv Abidesi: Ziyâ Paşa'nın Zafer-Nâme'si*, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi 0 (3), 1-27.

Gören, C. (2012). Çağımıza Damgasını Vuran Şair: Abdurrahim Karakoç, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 112-114). İstanbul: Nar Yayınları.

Gözükara, M. (2012). Abdurrahim Karakoç Anlatırken, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 271-291). İstanbul: Nar Yayınları.

Gül Çoruk, F, J. (2014). *Hiciv Üzerine Bir Çalışma*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gülcemal, A. (2012). Beşinci Mevsimde Yaşayan Adam. Eraslan, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 19-23). İstanbul: Nar Yayınları.

Güneş, M. (2012). Türk Şiirinin ve İdealizmin Son Efsânesi Abdurrahim Karakoç
http://www.kardeskalemler.com/temmuz2012/Turk_siirinin_ve_idealizmin_son_efsanesi.htm adresinden 26 Nisan 2020 tarihinde alınmıştır.

Gürbüzer, A. (2012). Ölüm Bir "Mihriban, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 66-71). İstanbul: Nar Yayınları.

İlbey, A. D. (2012). <https://www.tyb.org.tr/ali-ilbeyden-bir-devrin-sairi-abdurrahim-karakoc-7090yy.htm> adresinden 26 Nisan 2020 tarihinde alınmıştır.

Kagan, M. (1982). *Güzellik Bilimi Olarak Estetik ve Sanat*. (Çev. Aziz Çalışlar). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Karaalioğlu, S. K. (1983). *Ansiklopedik Edebiyat Sözlüğü*. İstanbul: Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi

Karakoç, A. (1990). *Düşünce Yazıları*. Ankara: Yeni Düşünce Yayınları.

Karakoç, A. (2018a). *Vur Emri*. Ankara: Kadim Yayınları.

Karakoç, A. (2018b). *Kan Yazısı*. Ankara: Kadim Yayınları.

Karakoç, A. (2018c). *Suları Islatamadım*. Ankara: Kadim Yayınları.

Karakoç, A. (2018ç). *Dosta Doğru*. Ankara: Kadim Yayınları.

Karakoç, A. (2018d). *Beşinci Mevsim*. Ankara: Kadim Yayınları.

Karakoç, A. (2018e). *Gökçekimi*. Ankara: Kadim Yayınları.

Karakoç, A. (2018f). *Akıl Karaya Vurdu*. Ankara: Kadim Yayınları.

Karakoç, A. (2018g). *Yasaklı Rüyalar*. Ankara: Kadim Yayınları.

Karakoç, A. (2018ğ). *Gerdanlık 1*. Ankara: Kadim Yayınları.

Karakoç, A. (2018h). *Gerdanlık 2*. Ankara: Kadim Yayınları.

Karakoç, A. (2018ı). *Parmak İzi*. Ankara: Kadim Yayınları.

Karakoç, A. (2018i). *Gerdanlık 3*. Ankara: Kadim Yayınları.

Karakoç, B. (1998). Abdurrahim Karakoç'u Çekiştirir Bu Yazı, *Genç Kardelen Kültür Sanat Edebiyat Dergisi* (9), 3-5.

Karakoç, O. (2012). Amcam Abdurrahim Karakoç, *Alkış Kültür Sanat Dergisi* (64), 5-7.

Kaya, D. (2010). *Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Akçağ Yayınları.

Kılıç. Z. (2008). Klâsik Türk Edebiyatında Eleştiri Terminolojisi, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 1* (1), 151-160.

Kukul, M. H. (2012). Abdurrahim Karakoç'un Şiirlerinde Milli Duruş. Eraslan, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 131-134). İstanbul: Nar Yayınları.

Kur'an'ı Kerim ve Yüce Meâli. (2014). (Çev. Hacı İnan). Dua Yayıncılık, 2014, İstanbul, s. 373 - 374.

Kurnaz, C. (2012). Gurbetteki Yolcu: Abdurrahim Karakoç, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 115-120). İstanbul: Nar Yayınları.

Kurt, İ. (2013). *Abdurrahim Karakoç*. İstanbul: Anonim Yayıncılık.

Kutlu, M. (Ed.). (1981). *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, (IV) İstanbul: Dergah Yayınları.

Levend, A. S. (1971). Divan Edebiyatında Gülmece ve Yergi (hezl ve hecv), *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten 18* (), 37-45.

Malkoç, M. N. (2012). Şair Abdurrahim Karakoç'un Ardından..., H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 292-298). İstanbul: Nar Yayınları.

Okay, M. O. (1998a). "Hiciv", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (XVII):447-447, Ankara.

Okay, M. O. (1998b). "Hiciv", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (XVII):552-554, Ankara.

Orakçı, C. (2012). Şair Abdurrahim Karakoç Göçtü. Eraslan, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 125-127). İstanbul: Nar Yayınları.

Öksüz, M. (2015). *Cumhuriyet Devri Türk Şiirinde Hiciv (1923-1960)*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Önal, M. (2012). Abdurrahim Karakoç'la Yapılan Son Mülakat. Eraslan, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 520-549). İstanbul: Nar Yayınları.

Öngören, F. (1983). *Türk Mizahı ve Hicvi*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Özcan, Ö. (2002). *Türk Edebiyatında Hiciv ve Mizah*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Özçelik, M. (2012). Abdurrahim Karakoç'un Ardından. Eraslan, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 346-348). İstanbul: Nar Yayınları.

Pala, İ. (2014). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları.

Pala, İ. ve Akkuş, M. (1998). "Hiciv", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (XVII):450-452, Ankara.

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. (1998). "Hiciv", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (XVII):447-447, Ankara.

Parlak, A. (2012). Abdurrahim Karakoç İle Şiir Üzerine Söyleşi. Eraslan, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 503-506). İstanbul: Nar Yayınları.

Parlatır, İ. (2012). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınevi.

Poyraz, Y. (2014). Bıçak Sirtında Yürümek: Hiciv Şiirleri, *Akademik Bakış Dergisi* (41), 1-27.

Pulat, A. ve Çiçek, M. (2020). Abdurrahim Karakoç'un Hasan'a Mektuplar Şiir Kitabında Hiciv, *International Social Sciences Studies Journal* 60 (6), 1595-1615.

Sağındık, H. (2012). Abdurrahim Karakoç!.. H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 178-180). İstanbul: Nar Yayınları.

Saldere, G, (2001), *Abdurrahim Karakoç'un Lirik Şiirlerinde Kelime Dünyası*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sami, Ş. (2017). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.

Sigmun, F. (2012). *Espriler ve Bilinçdışıyla İlişkileri*. İstanbul: Payel Yayınevi.

Şahin, S. (2006). Almanya'da Türk Mizah ve Hiciv Ustası: Şinasi Dikmen, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi* (5), 129-135.

Şehsuvaroğlu, L. (2016). *Abdurrahim Karakoç Şâir'in Haberci Olarak Portresi*. Ankara: Genç Arkadaş Yayınları.

Şeker, M. (2012). Dosdoğru Bir Adam <https://www.yenisafak.com/yazarlar/mehmetseker/dosdogru-bir-adam-32747> adresinden 22 Nisan 2020 tarihinde alınmıştır.

Taş, C. (2007). Aziz Nesin'in "Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz", *Carl Zuckmayer'in "Köpenick'li Yüzbaşı ve Friedrich Dürrenmatt'ın "Büyük Romulus" Adlı Eserlerinde Mizah, Hiciv ve İroni*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Taşdelen, H. (2009). İslâm'ın İlk Dönemine Ait Bir Hiciv Örneği: Hassân b. Sâbit'in Hemziyye'si, *Uludağ Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi* 18 (1), 299-318.

Tek, H. (1998). Abdurrahim Karakoç İle Şiir Üzerine Bir Sohbet, *Genç Kardelen Kültür Sanat Edebiyat Dergisi* (9), 6-8.

Tekin, A. (2012). Dağda Kar Üşür <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/dagda-kar-usur-23012yy.htm> adresinden 26 Nisan 2020 tarihinde alınmıştır.

Tokel, B. B. (2012). Söz Mülkünün Sultanı: Abdurrahim Karakoç, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 92-96). İstanbul: Nar Yayınları.

Tokmak, A. N. (1998). "Hiciv", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (XVII):449-450, Ankara.

Tur, S. (1997). *Ahtal, Ferezdak ve Cerîr'in Şiirlerinde Medih ve Hiciv*, Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tural, S. (2003). *Zamanın Elinden Tutmak*. Ankara: Yüce Erek Yayınları.

Tural, S. (Ed.). (2004). *Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü*, (III). Ankara: AKDITYK Atatürk Kültür Merkezi.

Turan, N. (2011a). Abdulbâki Fevzi Ulusoy'un Şiirleri ve Hiciv Geleneği, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Turan, P. (2011b). M. E. Saltıkov-Şçedrin'in "Büyüklerle Masallar" Adlı Yapıtında Hiciv Sanatı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uçak, S. (2014). *Şeyh Rıza Talabani'nin Türkçe Şiirlerinde Sosyal ve Siyasi Hiciv, Tarihte Türkler ve Kürtler Sempozyumu 3* () 157-164.

Uslu, M. (2007). *Ansiklopedik Türk Dili ve Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Yağmur Yayınevi.

Ünlü, Ö. (2012). Lambada Titreyen Alev Şimdi Üşüdü! <https://www.yenisafak.com/yazarlar/ozcan-unlu/lambada-titreyen-alev-imdi-uudu-32748> adresinden 25 Nisan 2020 tarihinde alınmıştır.

Yalazı, E. (2007). *Lukianos'un Eserlerinde Toplumsal Hiciv*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yardıml, M. N. (2012), Abdurrahim Karakoç ve Şiirine Dâir. Eraslan, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 299-312). İstanbul: Nar Yayınları.

Yıldırım, H. (2012). Üstad Karakoç'un Ardından. Eraslan, H. (Ed.), *Hak Yol İslam Yazacağız Mihriban Hasan'a Mektuplar Üçgen Piramitinin Zirvesindeki Cihan Şairi Abdurrahim Karakoç* (ss. 170-174). İstanbul: Nar Yayınları.

Yücebaş, H. (1976). *Hiciv ve Mizah Edebiyatı Antolojisi*. İstanbul: Milliyet Dağıtım.

